VICTOR
BÎRLĂDEANU

operația „psycho"

EDITURA TINERETULUI

1914

Desenul
copertei:
MIHAI
SÎNZIANU

I. legătura din piele de cangur

Abia în a treia zi de cînd sosise la Geneva, doctorul Bartolomeu Cubleşan a introdus în cutia poştală de lîngă gara Cornavin primele mesaje către prietenii din ţară : nişte ilustrate convenţionale pe carton translucid, din acelea care se găsesc cu duiumul la toate răspîntiile străzilor geneveze, zugrăvind cu falaciozitatea naiv-feerică a Eastmancolor-ului un Montblanc miniatural şi drăgălaş, un lac Léman ca o piscină de star hollywoodian, un Quai Wilson cu figurine elegante, parcă mînuite de un păpuşar anonim.

Scrisese în grabă pe măsuţa camerei de hotel cîteva cuvinte la fel de convenţionale ca şi ilustratele, străduindu-se numai ca, pe lîngă inevitabilul „Salutări din...", să găsească o cît de măruntă întorsătură din condei, care să deosebească rîndurile adresate profesorului Manciu de cele menite să ajungă în mîinile colaboratorului şi prietenului său cel mai apropiat, Ovidiu Horja, sau de cele destinate „amorului prim şi irealizabil al primei sale tinereţi" (desuetul patetism al expresiei îi stîrnise un zîmbet de autoironie), actriţei Adriana Jacotă din Cluj. Operaţia îl cam plictisise, ca orice act izvorît din „tembelismul contractului social", cum îi plăcea să definească îndatoririle care-i zgîndăreau micile comodităţi, şi acum, după ce văzuse cele trei patrulatere colorate

alunecînd în orificiul ospitalier, respira uşurat, presimţind deliciile ultimei după-amieze libere înaintea Congresului. Urmau cinci zile de ritualuri simandicoase şi grave, de controverse înmănuşate şi zîmbitoare, totul în celofanul superigienic de ţepene gesturi protocolare, specific unei reuniuni internaţionale de atare importanţă : Congresul de neuropatologia memoriei.

Era hotărît să uite însă, în după-amiaza asta, şi de neuropatologie, şi de memorie — de tot ceea ce, începînd de mîine, se va întrona, obsedant, în centrul existenţei sale geneveze. O după-amiază de amnezie dulce şi totală (termenul de amnezie îi provocă un scurt frison, deoarece îi amintea de una dintre temele de pe ordinea de zi a Congresului), de plimbări îndelungi, nu pe cheiurile somptuoase de piatră ale lacului, transformate de mulţimea turiştilor din toate ungherele Europei într-un Babel sclipitor şi gălăgios, ci pe uliţele somnolente ale vechii cetăţi, pe care nu apucase încă să le viziteze. Toropitoarea căldură din timpul zilei — era neobişnuit de fierbinte acest început de vară al anului 197... — se destrăma sub adierile brizei alpine, plămînii puteau respira mai în voie, ochii vedeau mai limpede, eliberaţi de senzaţia fumegoasă a atmosferei toride.

— Comment ça va, m'sieur de Roumanie ? se auzi interpelat cu o familiaritate bonomă, în timp ce tocmai traversa piaţa, îndreptîndu-se spre rue du Montblanc.

Întrebarea venea dinspre micul restaurant „Au corsaire", aşezat chiar în faţa gării, şi o lansase cu o neverosimilă voce de sopran însuşi corsarul în persoană, pîntecosul patron al locandei, „maître" Dédé Noirot, adevărat şi neîntrecut maestru în gastronomie romandă. Alături de el, într-o minirobe care-i dezvăluia îndrăzneţ coapsele plinuţe, zîmbea telegenic bruneta mademoiselle Germaine, fiica patronului şi una din irezistibilele atracţii ale locandei. Bartolomeu izbutise să devină în numai trei zile unul din fa-

voriții patronului (și ai fiicei, bineînțeles), deoarece se lăsa călăuzit cu receptivă curiozitate pe căile unei arte culinare plină de delicii și secrete multiple. Docilitatea sa de incorigibil gurmand fusese îmbelșugat răsplătită de niște admirabile „champignons à la vaudoise", minuscule ciuperci în sos parfumat cu miresme de brad, sau de delicioasele „tripes à la neuchâteloise", mărunțaie prăjite într-un complicat sos de tomate, ceapă și usturoi, cu picantul adaos al unui jus de portocale, sau de faimosul caltaboș de Payerne, al cărui secret de fabricație rămăsese pînă la urmă învăluit în cel mai deplin mister. Totul stropit, firește, cu licoarea cristalină a costișelor însorite dintre Lausanne și Vevey, a cărei tăinuită tărie se accentua în clipele cînd i-o turna în pahar, cu toți nurii de care era capabilă, însăși grațioasa mademoiselle Germaine. Irizata sevă a viilor veveyene semăna frapant la buchet și la gust cu „perla de Tîrnave", iscîndu-i în priviri o melancolică nostalgie de care Germaine se simțea, vizibil și ingenuu, vinovată.

Răspunse cu amabilitate salutului volubil al corsarului bucătăriei geneveze, se interesă de sănătatea fragilei madame Noirot, care suferea de totalitatea maladiilor descoperite de medicina contemporană, schimbă cîteva păreri cu Germaine despre filmul ale cărui reclame împînziseră străzile orașului, sugerîndu-i cu tact ideea că ar semăna grozav cu Julie Christie, apoi se despărți de Dédé și de fiica sa cu promisiunea solemnă că va fi deseară la masa lui obișnuită spre a gusta o specialitate a casei preparată anume pentru el — vestita „fondue", brînză de Gruyère topită în vin fiert de Lavaux sau Dézaley. După ce, spre satisfacția vădită a patronului, își exprimă preferința pentru Dézaley, putu, în sfîrșit, să-și continue nestingherit plimbarea.

Îl întîmpinară, pe rue du Montblanc, vitrinele orbitoare, cu multicolore etalaje din plastic, în care reveneau obsesiv,

la fiecare cîțiva pași, o multitudine de ceasuri de toate formele și dimensiunile, de la cele cît un sîmbure de cireașă, montate uneori pe cele mai neașteptate accesorii ale toaletei feminine (îl amuzară două cesulețe minuscule care marcau orele pe bombeurile provocatoare ale unui sutien), pînă la orologii fastuoase, înzorzonate cu tot felul de îngerași rococo, pe placul celor ce căutau o evadare măcar vizuală din geometrismul excesiv al vieții moderne. Era de ajuns să te apropii de o vitrină oarecare pentru ca urechea să-ți fie violentată de un haotic amalgam de clinchete, de parcă însuși timpul s-ar fi revărsat în cataracte sonore, ireversibilă Niagară de minute și secunde. Dar oare e atît de ireversibilă această Niagară a timpului? — se pomeni gîndindu-se la una din temele comunicării pe care o va prezenta peste două zile la congres. Alungă invazia de gînduri nedorite cu un gest infantil (ce să-i faci, temperamentul de adolescent întîrziat pe care i-l reproșase nu o dată Adriana Jacotă!), apoi se depărtă de vitrinele cu ceasuri spre a nu mai împieta cu nimic asupra acestei după-amieze a odihnei absolute. În general, prezența unui ceas în camera lui de lucru îl irita și îl obosea, darmite cînd această prezență e multiplicată la ordinul milioanelor! Încetul cu încetul îi reveni buna dispoziție și, după numai cîteva minute, cînd străbătu podul masiv cu ecluze care desparte lacul Léman de vărsarea Rhonului, se surprinse fredonînd un cîntec auzit aseară la cabaretul „Gai Ba-Ta-Clan". Trecătorii întorceau o clipă privirile după blondinul acesta deșirat și nițel corpolent, care avansa prin mulțime ca un torpilor, cu pieptul lansat viguros înainte, și care emitea niște foarte vag ritmate frînturi dintr-o melodie la modă. El trecu nepăsător prin coridorul de priviri, ba chiar schiță o reverență ironică în fața unor scandalizate ladies, care căutau, vădit, cu ghidul într-o mînă și cu Rolleyflexul în cealaltă, insula lui

Rousseau sau alt monument de baedecker al Genevei turistice.

Senzația că e urmărit îl fulgeră brusc în momentul cînd întoarse colțul la rue du Rhône. Tocmai se oprise amuzat în fața unui afiș cu litere de o șchioapă plantat în mijlocul trotuarului: „Dragostea aliată cu rațiunea numai prin SELECTRON! A găsi un partener pentru traiul în comun era extrem de dificil pînă ieri. Astăzi, grație reputatei agenții SELECTRON și metodelor ei științifice, vă puteți descoperi partenerul ideal care să răspundă aspirațiilor dumneavoastră cele mai secrete. SELECTRON — garanția mariajelor de succes!" Un om ca el caută de o viață partenera ideală — și uite ce simplu era, ce fantastic de simplu și, mai ales, științific. Se întrebă cum de n-a aflat pînă la cei patruzeci de ani ai săi tehnologia acestei selecții fără greș și mai aruncă o privire pe afiș căutînd tariful. Idealist și discret, afișul nu-i satisfăcu curiozitatea. Avea intenția să-și urmeze drumul mai departe, dar, pe neașteptate, dintr-o pornire inexplicabilă, mînat de unul dintre acele misterioase impulsuri ale instinctului ce-l preocupaseră în vremea uceniciei sale psihiatrice, se răsuci pe călcîie căutînd în mulțime perechea de ochi care, era sigur, îi urmărea de cîteva minute fiecare gest, fiecare mișcare. Rue du Rhône trăia la orele acelea obișnuita forfotă a marilor artere comerciale, la „Grands Magasins Samaritaine", ca și la paradisul pantofilor „Aeschbach", fluxul și refluxul cumpărătorilor pulsa cu regularitate de maree, plimbăreți flanau fără țel — cum să distingi în vînzoleala asta de figuri umane una singură ai cărei ochi îl țintuiau parcă pe loc, îi sublimau orice altă voință decît aceea de a-și descoperi urmăritorul? Se simțea fugărit într-o junglă bizară de un vînător experimentat, și ignorarea motivului acestei fugăriri îi strecură în creier, apoi în tot trupul, o durere atroce. Cu privirile rătăcind febril printre chipuri, cu obrajii clorotici,

fără sînge şi fără expresie, făcea vizibile eforturi să nu se năruie, să pună din nou stăpînire deplină pe sine.

O frîntură de secundă, poate nici cît clipitul pleoapelor, avu certitudinea că a descoperit perechea de ochi care nu-l scăpau din razele lor, ca nişte îndărătnice reflectoare. Inspiră puternic — şi, ciudat, aerul acestei străzi supraaglomerate, cu mirosul său de vapori de benzină, sudoare năclăită şi cele mai diverse mărci de parfumuri, îi făcu bine, îl smulse, parcă mai vîrtos decît încordarea lucidă a voinţei, din paralizia halucinaţiei. Porni cu paşi grăbiţi spre locul unde i s-a părut că zăreşte ochii urmăritorului şi se pomeni pe o străduţă veche, rue Grenus, care urca, asemeni unui fir şerpuitor de umbră răcoroasă, spre bastioanele cetăţii protestante de odinioară. Clădirile înalte şi cenuşii îşi apropiau undeva, sus, streşinile, îngăduind doar atîta lumină cît să bănuieşti că soarele însîngerează de-acum lacul cu hemoragia asfinţitului. Străduţa avea un aer enigmatic şi ponosit, contrastînd abrupt cu strălucirea estivală a capitalei diplomatice. Din loc în loc, la adăpostul unor arcade greoaie, cîte o vitrină luminată cu neon dezvăluia existenţa vreunei galerii de pictură, dintr-acelea unde sînt lansaţi, în cvasi-indiferenţa unanimă, tineri cu chică, frenetici şi răpănoşi, care revoluţionează la fiecare trei luni fundamentele picturii. Căută rapid, de-a lungul străzii, scormoni cu privirea fiecare arcadă, fiecare adîncitură de zid, dar ochii aceia albaştri-apoşi, bulbucaţi, ca de vietate marină, ochii pe care nu-i va putea uita curînd, dispăruseră fără urmă. O menghine i se desfăcu de pe creier, prin tot trupul se scurse unda unei sfîrşeli eliberatoare, simţi cum îi revine sîngele în obraji. Se sprijini cu spatele de stîlpul solid al unei porţi, numărîndu-şi bătăile calmate ale inimii.

După cîteva minute în care contemplă stradela aproape pustie, cu rarii trecători — mai ales domni în vîrstă, ex-

cesiv de gravi, probabil pensionari sau ofițeri în retragere — pășind alene pe sub arcade, își întoarse neglijent privirea către vitrina de lîngă el. Era mai slab luminată decît celelalte — un lampadar de bronz înnegrit și cu un braț lipsă — iar în locul convulsiilor cromatice ale tablourilor, tronau, simetric orînduite, vrafuri de cărți. O firmă aproape invizibilă, ascunsă sub o cortinetă de soare („ce-o mai fi nevoie de ea pe o stradă unde soarele e un musafir atît de fugar?"), glăsuia banal: „Antiquaire. Otto Stiefter et Fils". Cercetă distrat coperțile — majoritatea în legături vechi, întunecate, de nuanțe greu sesizabile, cu titlurile șterse de vreme, eteroclită îngemănare a celor mai variate și îndepărtate tărîmuri ale preocupărilor umane. Alături de un Shakespeare, ediție Oxford, se găsea un volumaș de Boiteau d'Ambly, datat din 1854, intitulat „Les cartes à jouer et la cartomancie", iar în preajma unui manual de grădinărie de la începutul secolului XX se lăfăia fără fasoane un „Debrett's Peerage" — cartea de aur a aristocrației britanice — editat în 1780.

Poate că Bartolomeu — în pofida atracției pe care o exercitase din totdeauna asupră-i magia slovei vechi — și-ar fi reluat plimbarea, căutînd să uite episodul anterior, să-și imagineze că a fost pur și simplu o tulburare a nervilor săi obosiți, dacă nu i-ar fi căzut întîmplător sub ochi o copertă de un roșu sumbru, violaceu, pe al cărei cotor, aflat în penumbră, distinse cîteva frînturi de cuvinte ce i se păreau a avea rezonanțe românești: „...ări...ată...are...elanul... ua...ață...". Înclinat subit să creadă că, de data asta, vederea e aceea care îi joacă o abominabilă festă, voi să se îndepărteze de prăvălia cu tipărituri prăfuite. Nu făcu însă nici doi pași că auzi scîrțîitul strident al unei uși deschizîndu-se și o voce calmă, egală, cu modulații plăcute:

— M'sieur, nu doriți să vizitați, măcar cîteva minute, sanctuarul nostru de cărți rare? Să știți că în rafturile din

interior veți găsi exemplare mai interesante decît cele din vitrină. Ghicesc în dumneavoastră un cunoscător și nu mă îndoiesc că osteneala vă va fi din plin răsplătită...

Cel care i se adresase atît de ceremonios din pragul anticariatului era un tînăr nu prea înalt, smead, îngrijit îmbrăcat, cu ochelari în rame groase, conferind întregii figuri un aer de demodată jovialitate profesorală.

Întîia reacție a lui Bartolomeu a fost de a încerca să străpungă pavăza ochelarilor, să deosebească tonalitatea ochilor proteguiți de lentile. Erau niște ochi căprui, banali, ușor mirați de atenția stăruitoare pe care le-o acordă necunoscutul acesta cu apucături oarecum stranii. Tînărul continua să zîmbească amabil și îmbietor, neputîndu-și însă ascunde o umbră de jenă. Avea senzația confuză că inoportunase cu invitația sa inocentă promenada meditativă a cine știe cărui personaj important, poate un ilustru om politic, un șef de stat sau de guvern, dintre aceia a căror trecere incognito pe malurile Lémanului este semnalată de ziare abia după ce au părăsit Elveția. Păru cîteva clipe descumpănit, dar răsuflă ușurat cînd văzu că uriașul blond din fața lui își descleștează fălcile într-un surîs larg, mai curînd reflexul unui hohot interior, la fel de inexplicabil pentru el ca și mutra încruntată, scrutătoare de adineauri. Refuză însă să-și mai bată capul cu asemenea probleme inutile și, cu aceeași curtoazie profesional studiată, făcu loc străinului să intre în „sanctuar".

— Domnul Otto Stiefter ? se interesă Bartolomeu nu atît din curiozitate, cît din dorința de a risipi jena tînărului, de care se simțea pe bună dreptate vinovat.

— O, nu, domnule, eu sînt Fredy Stiefter, cel designat pe firmă prin titulatura „et Fils". Tatăl meu, deși încă în puteri, s-a retras anul trecut din afaceri ca să se îngrijească pînă la capătul vieții de ferma pe care și-a cumpărat-o la Reichenburg, lîngă Zürich. L-ați cunoscut cumva pe tata ?

Vi s-a vorbit despre el? întrebă tînărul cu o abia sesizabilă nuanță de tulburare.

— Mi-ar fi făcut, fără îndoială, plăcere să-l cunosc, deoarece presupun că este tot atît de simpatic ca și fiul, dar mărturisesc că mă aflu pentru prima oară la Geneva...

— Fiți convins, domnule, că ar fi nutrit față de dumneavoastră aceleași alese sentimente dacă i s-ar fi oferit fericitul prilej de a vă cunoaște — se grăbi Stiefter junior să încheie prelungitul schimb de amabilități.

Spre aparent marea surpriză a anticarului, privirile străinului nu se îndreptară către rafturi, ci către vitrină.

— Îmi permiteți? întrebă Bartolomeu, dar nu așteptă răspuns și întinse mîna direct spre volumașul subțire cu coperta violacee. Îl smulse cu o mișcare puțin nervoasă, răsturnînd un teanc de cărți.

— Lăsați, nu vă faceți probleme din atîta lucru — se repezi Fredy Stiefter să repună în ordine vitrina. (De altfel, la drept vorbind, Bartolomeu nici nu avea de gînd să-și facă vreo problemă, adîncit cum era în examinarea enigmaticului volumaș.) Vă interesează această lucrare? se interesă volubil tînărul, în timp ce redistribuia cu dexteritate cărțile pe stelaje. Nu cumva cunoașteți limba română? Sînteți, probabil, român, înțeleg, ați trăit emoția reîntîlnirii cu limba maternă la sute de kilometri de patrie, e un sentiment firesc pe care ni-l mărturisesc mulți clienți cînd găsesc la noi vreo carte în suedeză, finlandeză, mongolă sau hindu. Vă fac o confesiune: n-aș fi achiziționat acest exemplar — nici nu-mi dau seama dacă are vreo valoare oarecare sau nu — dacă n-ar fi fost legătura, cu totul originală, ceea ce se numește o autentică raritate în materie de bibliofilie: e din piele de cangur roșu. Remarcați, vă rog, suprafața zgrunțuroasă și, în același timp, de mare finețe, care provoacă adevărate delicii tactile pasionaților de cărți

rare. Pielea este, după cum afirmă specialiștii, de la punga în care marsupialele australiene își adăpostesc puii...

Explicațiile revărsate abundent de locvacitatea tînărului anticar trecură fără urme pe lîngă urechea lui Bartolomeu. Descifră febril titlul de pe cotor : „Însemnări despre ciudata întîmplare cu brașoveanul care a trăit amintiri dintr-o a doua viață". Același titlu lung cu rezonanțe stranii era repetat pe coperta interioară, avînd însă și următoarea adăugire : „scrise de Domnia Sa Grigore Pantazoglu, starostele negustătorilor din mahalaua Mămularilor, și tipărite pe socoteala Domniei Sale la București". Nici o mențiune despre tipografie, nici despre data apariției. Unele amănunte ortografice însă îl îndrituiră să considere că volumașul — mai curînd o broșură, de circa douăzeci de file — văzuse lumina tiparului pe la începutul secolului.

Uitînd de prezența domnului Stiefter junior, răsfoi cu degetele cuprinse de un ușor tremur foile subțiate de trecerea anilor pînă la fragilitatea unor foițe de țigară. Cerneala fusese însă bine imprimată și literele se distingeau relativ ușor — șiruri negre, citețe pe veșteda paloare a hîrtiei. Atîta doar îi relevă primul contact cu misteriosul text: că reveneau adesea, ca un laitmotiv, cuvintele „minune", „taină", „nemaipomenit" „de nepătruns". Și mai reveneau două, aproape la fiecare pagină : „amintiri" și „memorie". Această tangență neașteptată cu obiectul preocupărilor sale fără istov din ultimii ani, această întîlnire la distanță de decenii cu tărîmul familiar al nopților sale recente de chin și nesomn, de temerități lucide și abrupte disperări, această batjocoritoare nonșalanță a hazardului, îl reazvîrli pe terenul șubred, clisos al stărilor de spirit din care abia în urmă cu cîteva minute — și cu ce eforturi ! — izbutise să se desprindă. Acum își dădea perfect seama că era vorba, în fond, de ceva foarte simplu și foarte omenesc — frica, o

frică irațională sau, mai bine zis, a cărei singură rațiune o reprezenta acea aprigă fugărire în necunoscut.

O clipă mai tîrziu anticarul se simți tentat să-l sprijine pe omul acesta voinic, a cărui statură umbrea întreaga încăpere tixită de cărți : i se păru gata să se prăbușească pe podea cît era de deșirat. Nu cuteză însă să facă nici un gest. Urmări numai privirea străinului, înțepenită într-un punct fix. Își înălță capul căutînd să distingă mai limpede ținta acestei priviri abulice, halucinante.

Bartolomeu descoperise pe pagina de gardă a volumașului, într-un colț, o inscripție cu litere minuscule, scrisă de mînă în românește cu cerneală proaspătă și întreruptă de o mîzgălitură nervoasă, indescifrabilă : „Domnului doctor Bartolomeu Cubleșan, cu încrede..."

II. Incertitudinile și presentimentele de la miezul nopții

Nu încape îndoială că dacă ar fi întrebat-o cineva în seara aceea pe Adriana Jacotă ce preferă : o sală explodînd în frenetice fluierături sau una politicoasă, marcîndu-și indiferența prin aplauze înmănușate și răzlețe, ar fi optat categoric pentru prima. Căci fluierăturile aveau cel puțin darul să zguduie niște iluzii amorțite, să cutremure bietele socluri din papier-maché pe care fiecare actor își înalță, în viață fiind, dacă nu statuia, barem bustul în mărime naturală. Și cîte o fisură nu strică nici unui soclu : să-i fie de

luare-aminte că nimic pe lumea asta — mai ales în amăgitorul univers de placaj și vopsele, de farduri și grime — n-are sorții veșniciei.

Adrianei îi displăceau profund speculațiile abstracte, șuetele cu izul ridicol al unei filozofii de trei parale. Era mai curînd gata de o bîrfă cinstită, după toate regulile artei, cu toate lăncile bine ascuțite, decît de zăpăcitoarele elucubrații ale unor colegi emițînd paradoxuri existențialiste culese din a patra mînă. În seara aceea însă, după ultima cădere de cortină, în mijlocul unor bătăi din palme condescendente și anemice, simți o ispită nebună să filozofeze, să filozofeze... Era furioasă pe toți — pe sală, pe regizor, pe directorul teatrului, care-i trimisese în turneu cu o asemenea melodramă răsuflată și imbecilă, pe colegii ei care-și făcuseră datoria cu nepăsare funcționărească și acum se degrimau cu conștiința împăcată, de parcă totul ar fi mers ca pe roate, pe cei treizeci și doi de ani ai ei, dintre care zece irosiți pe apa sîmbetei, sub artificialele căi lactee ale reflectoarelor, în această groapă cu lei a îndoielilor sterile.

Poate că n-ar fi trăit cu atîta acuitate stările acestea tulburi, senzația aceasta de gol irespirabil grefată pe o reală greață fizică, dacă turneul nu i-ar fi impus să poposească pentru cîteva spectacole aici, la Brașov, în orașul ei de baștină, unde nu puțini erau cei care își aminteau de vedeta de odinioară a liceului, de marea speranță artistică a orașului, cea menită — după proorociri care acum îi aduceau pe buze un zîmbet de milă — să devină o „fală a scenei românești". Scena românească a fost dezmoștenită prin ea de o virtuală fală și nu s-ar putea spune că i-a păsat cumva mai mult decît de scorojirea unui decor după al treisutelea spectacol.

Mai mult de o oră trecuse de la căderea cortinei și Adriana abia își masa, cu o lentoare vlăguită, pometii

obrajilor, înlăturînd ultimele rămăşiţe ale stratului gros de fard ocru. Cabina se golise de mult, cele două ingenue ale trupei cu care o împărţea — proaspete absolvente de institut — se grăbiseră, gălăgioase, spre locul de întîlnire cu nişte „cunoscuţi" clujeni, pare-se barul sau restaurantul elegantului hotel din centru. O invitaseră şi pe ea, formal şi ironic, convinse că vor primi un refuz plictisit, iar după ce previziunea li se confirmă, o zbughiseră pe uşă chicotind. Acum îşi dădea seama că o clipă se simţise tentată să primească — doar aşa, ca să le strice voioşia găunoasă măcar o seară — dar sentimentul de lehamite cu care ieşise de pe scenă o făcuse să renunţe. La ce bun această răzbunare meschină şi pe ce anume — pe chicotitul lor nerușinat sau pe nerușinata lor tinereţe ?

Oglinda, cu luciul uşor aburit, îi dezvăluia încetul cu încetul, pe măsură ce dispăreau vestigiile grimei, un chip prelung şi ascuţit, aproape fără rotunjimi, cu pielea încă netedă, păstrînd încăpăţînat pigmenţii de creolă ai celor zece zile petrecute pe litoral, cu sferele imense şi negre ale pupilelor sclipind stins, obosit, în cercurile concentrice ale cearcănelor. Meşe rebele ale părului tuns băieţeşte şi vopsit într-un „bleu-argent" artificios de metalic îi cădeau neglijent pe fruntea îmbrobonată. Rămase cîteva clipe imobilă, contemplîndu-şi detaşat imaginea din oglindă de parcă ar fi fost fotografia unei străine (îşi aminti, de altfel, că în ultimii trei-patru ani evitase să se mai fotografieze, ocolind sub diferite pretexte pînă şi obligatoriile fotografii de reclamă ale „generalelor"). O izbi neplăcut asprimea nefirească a trăsăturilor, neîndulcite acum de savantele dozaje ale fardurilor. Marcate crud de violenţa luminii fluorescente, contururile feţei purtau însemnele unei tensiuni aproape ireale, care alungase fără urme asimetriile feline şi voluptuoase ale chipului de odinioară. Totul era acum excesiv de riguros, ca într-o geometrie pură şi inu-

mană. Parcă un misterios cataclism biologic calcinase vechile trăsături, înlocuise vechiul chip cu altul, care nu mai e al ei. Sau poate chipul de altădată fusese doar o mască și cel pe care i-l relevă acum necruțătorul luciu al oglinzii este cel real, adevărata Adriana Jacotă ?

În momentul acela se întîmplă ceva de care se temuse toată seara, de care simțea, totuși, că pînă la urmă nu va putea să se elibereze : prezența lui Bartolomeu — la care de cîteva zile refuza să se mai gîndească — o cotropi, covîrșitoare și difuză, bizară simbioză de imagini răvășite, frînturi de fraze întretăiate, gesturi dezordonate. Îl simțea teribil de concret, aproape palpabil, în preajma ei, ar fi jurat că fumează în fotoliul din colțul cabinei cu scrumul presărat neglijent pe revere, dacă n-ar fi știut precis că poate tocmai în această clipă perorează, patetic și asudat, la tribuna unui congres științific din nu știu care oraș elvețian. El era acela care-i aruncase acum cîteva săptămîni o vorbă în treacăt despre „sinceritatea schimbării măștilor ca unicul coordonat autentic al eternului feminin". Hohotul de rîs cu care Bartolomeu își însoțise remarca, amalgamul de fleacuri și lucruri realmente serioase în care înecase conversația, toată atmosfera de badinerie bonomă pe care o degaja în juru-i o făcuse să nu dea nici o importanță acestei fraze, socotind-o un paradox frivol și ieftin.

Iată însă că paradoxul exprima o realitate și, poate mai mult, era o explicație a înstrăinării din ce în ce mai vădite a omului acesta, de care continua să-și lege, cu o disperare absurdă, speranțe secrete și fără noimă. Trăia de zece ani, din seara cînd îl cunoscuse la o petrecere nițel boemă, nițel deocheată, într-un cerc de prieteni comuni din Cluj, mirajul precar al unui sentiment greu de definit : se amestecau în el dorința banală de a fi dominată și protejată de un bărbat atît de mare și puternic cu impulsul nemărturisit de a domina ea însăși această forță haotică și agresivă, tandre-

ţea plină de idilice duioşii pentru slăbiciunile şi descurajările lui de adolescent întîrziat, pentru frondele şi teribilismele lui care i se păreau necoapte, puşteşti, cu indignarea faţă de incapacitatea acestui om de a-şi pune în lumină şi a-şi valorifica practic descoperiri cu care alţii ar fi făcut un tam-tam publicitar asurzitor (nu ştia exact în ce constă aceste descoperiri — Bartolomeu devenea extrem de sibilinic cînd venea vorba despre laboratorul unde-şi petrecea uneori săptămîni de-a rîndul fără întrerupere — dar ea aflase de la asistentul lui, Ovidiu Horja, că „revoluţionau toate reprezentările de pînă acum cu privire la memorie şi, cine ştie, poate îşi vor pune amprenta asupra întregii istorii viitoare a omului"). Era atît de neglijent cu asemenea „fleacuri" cum e renumele ştiinţific, încît fusese nevoie de presiunile stăruitoare ale profesorului Manciu ca să se ducă la congresul acela unde se afla acum.

Deşi era înclinată să spună altora că legătura lor se deteriorase abia în ultimii doi-trei ani, Adriana trebuia să-şi mărturisească, barem în asemenea clipe de confruntare lucidă cu sine însăşi, că, de fapt, nu avusese niciodată certitudinea că sentimentul ei este împărtăşit. Fără îndoială, de asta era sigură, Bartolomeu era întotdeauna tulburat de prezenţa ei, o tulburare fizică, pe care căuta s-o stăpînească şi s-o mascheze printr-o degajare pozată, uşor infantilă, ca a adolescenţilor care fumează întîia oară în faţa părinţilor sau pe stradă, în văzul lumii. Rarele lor nopţi de dragoste — din ce în ce mai rare în anii din urmă — declanşau în el adevărate frenezii amoroase, un şuvoi de senzualitate îndelung frînată, consumată scurt şi mistuitor. Urma apoi o toropeală placidă, un soi de melancolie plictisită, fără nimic din efuziunile caline cu care alţi bărbaţi căutau să umple inexplicabila jenă a dorinţelor satisfăcute. Dincolo însă de aceste dezlănţuiri pasionale — încheiate

atît de echivoc — nu se plămădise între ei în acești ani nici una, sau aproape nici una, dintre acele misterioase punți care transformă scînteierea de o clipă, orbitoare, a simțurilor într-o văpaie calmă, egală, durabilă. Ba chiar, de un timp încoace, avea senzația că el — în pofida persistenței ostentative de a părea la fel de degajat și teribilist ca înainte — se înfășura tot mai adesea în firele unei crisalide impenetrabile de tăceri și absențe.

Femeia din oglindă o privea pe Adriana cu o oarecare crispare în geometria riguroasă a trăsăturilor. Buzele i se subțiaseră și mai mult, adunate într-un rictus spre colțul stîng. Brațul cu care își sprijinea bărbia se lăsă inert pe măsuța aglomerată de flacoane și borcănașe. Își aminti niște versuri de Blaga pe care le recitase cîndva, nu mai știa nici ea cînd, poate la intrarea în institut :

Orice ridicare a mîinii
nu e decît o îndoială mai mult.
Durerile se cer
spre taina joasă a țărînii.

Răsunară două bătăi discrete în ușă. Nu tresări. I se părea că le așteaptă, deși habar n-avea cine-i dincolo de prag. Poate că le primise în auz cu un fel de ușurare. Spuse un : „Intrați !" scurt, neutru și nici nu întoarse capul în clipa cînd ușa se deschise. Îl văzu în oglindă pe Ovidiu Horja strecurîndu-și întîi dentiția perfectă, dezvăluită de un surîs lățit pînă la urechile mari, depărtate, apoi trupul firav, cu umerii ușor aplecați, ca al oamenilor care își petrec cea mai importantă parte a vieții curbați peste masa de lucru.

— Mă ierți, Adriana, dar te aștept de o oră și jumătate la poartă. Am urcat sus doar la insistențele portarului, care era cam îngrijorat de întîrzierea ta, însă nu îndrăznea să-și părăsească loja...

— Ce vînt te-a adus la Braşov? întrebă Adriana, ştergîndu-şi nepăsătoare, cu un prosop ud, vaselina cu care dizolvase ultimele rămăşiţe de grimă.

— Un rest de concediu şi... (o clipă de ezitare, apoi cu dezinvoltură)... şi ştirea citită într-un ziar că vei fi aici în turneu.

— Da? se miră ea de complezenţă şi pe undeva iritată de don-juanismul neîndemînatic al acestui tînăr şters, flasc, pe care nici o dată nu-l luase prea în serios. Nu ştiam — continuă la fel de subliniat indiferentă — că te pasionează teatrul...

— Teatrul mă lasă rece, ba aş spune chiar că mă plictiseşte — îi plăti el cu aceeaşi monedă, azvîrlindu-şi neglijent pălăria pe un scaun şi tolănindu-se comod în fotoliu. Am venit numai pentru că am aflat că joci tu. Nici nu mă interesa în ce piesă joci — de altfel, trebuie să-ţi mărturisesc, piesa e destul de tîmpită, cam la nivelul anilor 60...

Adriana zîmbi pentru întîia oară în seara aceea: o amuza mica, perfida răzbunare a lui Ovidiu, care-i contracara indiferenţa cu acest atac la orgoliul profesiunii: cum s-ar spune, ai ajuns să joci în piese de-astea deoarece nu prea mai eşti în stare mătăluţă să faci faţă unor roluri mai grele, mai complexe.

Începu să se schimbe în faţa lui fără nici o jenă, de parcă nici nu i-ar fi remarcat prezenţa în cabină. Ar fi putut să-l invite cîteva minute pe coridor sau cel puţin să ridice vetustul paravan cu motive orientale uitat într-un colţ. N-o făcu, şi asta premeditat, deoarece îi simţea privirea libidinoasă a ochilor mici, verzi, scufundaţi în orbite, căţărîndu-i-se pe trup ca o insectă, cu paşi greoi, lenţi, cleioşi. Îşi scoase halatul, apoi furoul, îşi contemplă o clipă în oglindă trupul încă bine format, cu pielea fină, arămie păstrînd încă ceva din irizările nisipului de pe litoral, cu coapsele armonios cambrate. Căută să distingă în rotunji-

mile trupului viitoarele muchii și unghiuri care îl vor ascuți și geometriza, răpindu-i din feminitatea lascivă cu care îi tulbura pe bărbații din jur. I se păru că întrezărește o asemenea geometrizare a sînilor, care parcă deveniseră mai mici, mai uscați, sau poate era numai o impresie părelnică, fantoma gîndurilor care o copleșiseră cînd își examinase figura în oglindă. Spre a-și izgoni aceste obsesii, începu să-și întindă ciorapul cu arabescuri multicolore pe piciorul stîng, alungindu-l cu gesturi mlădioase pe gamba înaltă, ușor musculoasă, apoi deasupra genunchiului, pe coapsa treptat lărgită, ca un evantai, pînă ce o scurtă atingere rece pe piele, ca o pișcătură, marcă contactul cu clapa metalică a jartierei.

Ritualul îmbrăcatului și al pieptănatului fu dinadins prelungit: altă dată în zece minute era gata, acum dură de patru ori pe-atîta. Cînd ultima cută a rochiei simple de vară se orîndui pedant lîngă celelalte, cînd ultima buclă își desenă precis conturul pe frunte, catadicsi să arunce o privire spre fotoliul în care se tolănise Ovidiu. Acesta nu mai era. Dispăruse cu dentiție și cu pălărie cu tot. Lăsase în urma sa doar un buchet imens de crini. Unde-l ținuse ascuns? Dădu din umeri, despături buchetul, căută din ochi o vază și, pînă la urmă, negăsind-o, aruncă florile neglijent lîngă oglindă. Poate ca o secretă și naivă răzbunare pe revelațiile din această seară.

Era pe scări cînd îl zări lîngă loja portarului. Își ascunsese fața într-un ziar. Și-o ridică doar cînd îi auzi pașii în imediată apropiere. Ochii i se făcuseră și mai mici, fața palidă se încrețise ca un pergament. Avea aerul unui om care abia ieșise din spital după o violentă scuturătură de paludism. Schiță cu greu un zîmbet:

— Iartă-mă, te rog, am ieșit să iau puțin aer. Nu m-am simțit bine, știi, oboseala... Apoi, în șoaptă, rupîndu-și anevoie cuvintele: Nu, n-are rost să te mint, n-am rezistat,

ce vrei, nu sînt de piatră, dac-aş fi rămas încă un minut, sînt sigur că înnebuneam... După o tăcere, punctată distinct de paşii lor care răsunau, cu ecouri ritmate, pe caldarîmul străzii pustii : De ce-ai făcut asta, Adriana ?

— Ce-am făcut ? se minună ea candid. Cred că nu te-a speriat spectacolul banal al îmbrăcării unei femei. Sau, poate, pînă acum ai fost deprins să vezi femeile numai dezbrăcîndu-se ? Mare deosebire nu e, te asigur ; totul à rebours, ca-ntr-un film rulat de-a-ndoaselea...

Ovidiu înălţă privirea căutînd să-i surprindă pe figură, în ochi, lucirea perversă a ironiei. Nu descoperi decît o seninătate gravă, dezabuzată, aceeaşi mască de indiferenţă cu care îl întîmpinase de la intrarea în cabină.

Îşi continuară drumul pe străzi luminate clorotic de ciorchinii neonului, care păreau, în chip bizar, atîrnaţi prin frunzişuri de tei sau platani. Adriana acceptase de-acum ideea că se va lăsa condusă de Ovidiu pînă în pragul hotelului, după care îi va spune un „rămas bun" cît mai politicos şi mai fără speranţă. Părea că, printr-un consens firesc, nu vor mai scoate o vorbă pînă la sfîrşitul acestei plimbări penibile prin oraşul adormit. Pe neaşteptate însă, vocea lui Ovidiu răscoli tăcerea cu un icnet strident, smuls din coşul pieptului :

— Trebuie, Adriana, să m-asculţi pînă la capăt, nu-ţi îngădui — mă auzi ? — nu-ţi îngădui să te culci liniştită pînă nu vei înţelege şi nu vei lua o hotărîre... Văzînd că ea îi aruncă de astă dată o privire făţiş ironică, revărsă şi mai precipitat rafala cuvintelor : Degeaba aerul ăsta orgolios, de divă asediată, să ştii că n-am venit nici să te cuceresc, nici să te răpesc lui Bartolomeu, ştiu, sînt perfect conştient că eşti, în pofida mutrelor tale de stea extragalactică, îndrăgostită pînă peste urechi de cretinul ăla patent, care acum, poate chiar la ora asta, ţine adunăturii aceleia de flecari de la Geneva un spici miorlăit, dezvăluindu-le secrete

de pe urma cărora am putea cîştiga miliarde, ce zic miliarde, puterea şi supremaţia terestră, poate chiar universală...

Adriana se opri şi-l scrută îndelung — pentru întîia oară în seara asta. Trăsăturile i se dilataseră, ochii aveau tendinţa să iasă din orbite, inundaţi de lava unui teribil crater interior. El nu se simţi cercetat şi îşi urmă peroraţia, învîrtindu-se ca o sfîrlează în jurul ei, pradă unei autentice crize de isterie a grandoarei.

— Nu m-ai crezut, sper, cînd ţi-am spus că am venit aici să te văd în spectacol. Îmi pasă mie de spectacolele voastre, de toată excrocheria asta cu pasiuni grimate şi răcnite, cît îi pasă istoriei-de bietele rîme umane care sîntem noi. Asta mă scoate, în schimb, din sărite, inconştienţa noastră de a ne lăsa la remorca acestui ciclon orb, acestei gigantice maşini de tocat energii şi ambiţii, pe care o mai şi glorificăm indolent cu majusculă : Istoria. Maiestatea Sa Istoria !

Respiră adînc, se chirci şi mai mult între umerii curbaţi, apoi scuipă cuvintele cu viteza unei mitraliere :

— Putem să desfiinţăm istoria, Adriana ! Putem să născocim istoria care ne va conveni cel mai bine nouă, celor puţini, care am pus stăpînire pe taina desfiinţării şi reinventării ei. Putem să lichidăm durata, în sensul vechilor filozofii ale deznădejdii, ca un progres continuu al trecutului care roade viitorul şi care creşte ca o pecingine, să realizăm o durată nouă, sinonimă exclusiv cu viitorul, cu un viitor aşa cum îl vom considera noi mai raţional, mai demn de strălucirea minţilor noastre, un viitor care să elibereze instinctele omului de povara înrobitoare a unei civilizaţii care şi-a pierdut sensul de a fi...

Fără a-l mai privi — nu vroia să recunoască, dar începuse să-i fie teamă de dentiţia prea perfectă între încreţiturile gălbui şi mobile ale pergamentului facial — Adriana rezista din ce în ce mai greu fascinaţiei pe care o exercita

convulsia aceasta sonoră, gîlgîitul de bulboană al ideilor în strîmtoarea cuvintelor.

— Ce este istoria altceva decît memoria colectivă a semințiilor umane, decît expresia acestei supreme invaliditați a omului, care reprezintă și inferioritatea sa inexorabilă față de toate celelalte regnuri — incapacitatea de a uita? Animalele uită, plantele uită, mineralele uită, tot ce e natură autentică, necontrafăcută uită, trăiește în vastul imperiu al uitării, trăiește fără istorie, fără măririle și decadențele ei, fără orgoliile ei nemăsurate și catastroficele gîlcevi pe care le produc aceste orgolii. Numai noi nu uităm, numai noi, oamenii, avem memorie și, izvorîte din ea ca puroiul din cangrenă, cele mai abjecte sentimente umane — mîndria și umilința, rușinea și remușcarea, ura și iubirea, invidia și pofta de răzbunare. Afurisita de memorie face din unii profitori de o viață întreagă ai unor merite iluzorii, din alții hamali împovărați de-a lungul existenței cu vini de o clipă. Și ceea ce e valabil la scara individului capătă proporții incomensurabile la scara speței. Memoria devenită istorie — iată uriașa groapă comună a umanității. Și iată că nouă, Adriana, ne incumbă acum datoria de a salva, în sfîrșit, umanitatea din ghearele dușmanului ei cel mai cumplit: memoria!

Ultimele cuvinte fură subliniate teatral de rostogolirea neașteptată a bătăilor unui orologiu care vestea miezul nopții. În alte împrejurări pe Adriana ar fi umflat-o un rîs violent, nestăpînit, în fața unei coincidențe atît de grosolane. De astă dată o fulgeră un tremur rece prin toate încheieturile. Era orologiul din bătrînul turn al Sfatului Breslelor, ale cărui pașnice sonorități n-o mai impresionau de mult, din copilărie, dar care acum i se părură un clocot multiplicat de bolovani năruiți de pe toți munții dimprejur.

Nici nu-și dăduse seama că a străbătut aproape jumătate din oraș în tovărășia acestei făpturi care pentru ea pier-

duse orice consistență umană, transformîndu-se într-o halucinantă vibrație a aerului. Iată și colosul de umbră al Bisericii Negre, parcă înclinat amenințător asupra lor. Tremurul i se accentuă, din ce în ce mai agresiv, din creștet pînă în picioare. I se părea însă că nu țîșnește din propriul ei trup, ci din zvîcnetul amețitor de rapid al aripilor unei imense păsări invizibile. O stăpînea pentru întîia oară în viață senzația stupidă a evaporării granițelor dintre concret și imaginar, dintre viață și vis. Nu mai avea nici una din certitudinile comode și intangibile care îi defineau pînă în prezent ritmul uniform al traiului cotidian.

Dar mai presus de toate creștea în ea, sugrumîndu-i orice rezistență rațională, un presentiment ce i se păru singura realitate efectivă, nedizolvată în aburii visului: știa, simțea că în clipele acestea Bartolomeu trece printr-o primejdie mortală. N-ar fi putut spune în ce constă această primejdie, dar era mai sigură decît de propria ei existență că undeva lui Bartolomeu i se pregătește un sinistru steag îndoliat.

Ovidiu Horja se oprise din perorație doar atît cît să se risipească ecoul celor douăsprezece bătăi ale orologiului. Îl irita întreruperea, dar, în același timp, îi amintea că dușmanul acela ireductibil se află nu numai în om, ci și în ziduri, orologii, pînze, în toate perfidele subterfugii prin care istoria s-a strecurat în viața de zi cu zi.

— Și acum ajung la scopul venirii mele în Brașov — continuă fără să arunce măcar o privire spre femeia de lîngă el. De ani și ani ne zbatem în laboratorul lui Bartolomeu să dezghiocăm și să transplantăm neuronii memoriei de la un individ la altul. Dar iată că aici, încă de la sfîrșitul secolului trecut, a existat un om, pare-se medic, care a fabricat — da, a fabricat, nu te mira — o memorie artificială, care a dăruit cuiva un al doilea trecut. Mi-a atras atenția asupra acestui fapt un prieten, istoric, care a descoperit o notiță prizărită în nu știu ce ziar al vremii vorbind despre asta ca

despre o şarlatanie ordinară de bîlci. Imbecilii ! Nu bănuiau că au la îndemînă miraculosul elixir de salvare a speţei din holocaustul istoriei ! Ce făcea Ilarie Lupşa — aşa îl chema pe misteriosul medic — nu se ştie, mărturii n-au rămas sau cel puţin aşa se pare. Nu-mi vine mie însă să cred că nu s-a găsit nimeni mai cu cap care să fi consemnat, măcar din pură curiozitate, experienţele individului aceluia...

Un ţipăt scurt, mai mult un şuierat, i se zvîrcoli o clipă în auz. Nu-i dădu nici o importanţă, vru să continue, dar în clipa următoare deveni conştient că Adriana era aceea care ţipase. Întoarse capul sperînd să-i întîlnească privirea. Adriana însă dispăruse, devorată de umbra Bisericii Negre.

III. cupa cu dézaley şi convorbirea cu umbrele

În seara aceea Bartolomeu Cubleşan apăru cu oarecare întîrziere în eleganta şi intima „vizuină" gastronomică a „corsarului" Dédé Noirot. Germaine, care tocmai servea, cu un zîmbet profesional îngheţat în colţul buzelor, o masă zgomotoasă de turişti americani, se îmbujoră brusc la faţă, respiră uşurată, alungînd din priviri o ciudată temere, şi-i făcu un semn discret şi afectuos de salut. Bartolomeu răspunse distrat, risipit, cu un gest pierdut undeva, în faşa unei bune intenţii.

Rătăcise pînă la ora aceea fără ţintă prin oraşul care închidea neverosimil de devreme pleoapele obloanelor şi perdelelor. Căutase să-şi strîngă la un loc gîndurile, să le

treacă prin flacăra albastră a lucidității, să le purifice de excrescențe și corpuri străine. Tot urcînd ulițele vechiului oraș ajunsese în spatele unui zid de fortăreață, pe promenade des Bastions, la poalele celor patru imense statui de piatră ale eroilor genevezi ai Reformei. Privirea îi alunecase îndelung pe trăsăturile caracteristice, de crenele și metereze fizionomice, ale lui Calvin, Farel, Bèze, Knox, dar nu s-ar putea spune că i-a rămas gravată în vreo firidă a memoriei măcar una din aceste figuri.

Seara văzută de aici, de pe anacronicele bastioane, părea un magistral decor de teatru, o întretăiere de planuri multicolore, de o dură, aparent căutată simetrie. Lui Bartolomeu — căruia nu-i plăcea în natură simetria, confecționarea, organizarea ostentativă — asemenea privelişti i se păreau de o dulcegărie greţoasă, ca într-un magazin ilustrat de pe vremea bunicilor. Chiar dacă n-avea nici o urmă de dubiu că mîna omului nu trecuse pe acolo, un peisaj prea simetric îi zgîria retina ca o profanare adusă esenței prime și imuabile a naturii. Îl sorbise cîndva cu nesaț pe Wilde, se distrase cu paradoxurile amuzante ale acestui bufon inteligent și monden, dar îi devenise dintr-o dată profund antipatic din clipa cînd citise cunoscutul aforism : „Parfumul unei flori mă încîntă exclusiv în măsura în care îmi aduce aminte de un cunoscut parfum parizian". Și acest asfințit perfect ordonat, cu o arcuire de nori încununînd un semicerc de soare portocaliu, cu stelele explodînd una după alta, ritmic, ca într-o reclamă de neon, îl sîcîia prin artificiozitatea lui de parc-ar fi fost parfumul lui Wilde.

Făcuse de cîteva ori efortul de a uita, de a se abstrage din avalanșa de senzații care-l năpădeau simultan și confuz, de a se concentra în perimetrul de cîțiva centimetri pătrați al cărțuliei legate în piele de cangur, dar nu izbutise. Abia descifra sensul unui paragraf, că literele începeau să se rînduiască după altă logică decît cea obișnuită și degetele îi

erau atrase ca de un magnet spre pagina de gardă cu inscripţia încheiată abrupt, printr-o evadare hîrţuită a condeiului către marginea de sus a hîrtiei : „Domnului doctor Bartolomeu Cubleşan, cu încrede..." La un moment dat i se păru că inscripţia dispare, topită în neantul palid, dar i-a fost de ajuns să închidă şi să redeschidă ochii ca s-o redescopere la fel de proaspătă şi enigmatică. Cine oare l-o fi cunoscînd în oraşul acesta unde poposise abia în urmă cu trei zile şi, mai ales, cine putea şti că întîmplarea îl va aduce pe rue Grenus, în faţa anticariatului domnului Stiefter junior ? Sau poate numai i se păruse că a fost o întîmplare ? Poate că întreaga succesiune de „întîmplări" a acestei după-amieze fusese un grand-guignol cu minuţiozitate regizat de un „hazard" cu cel mai insipid chip uman, care rîde acum batjocoritor de bietul lui efort de a înţelege ? De a înţelege, bine, dar ce să înţeleagă ? Şi cine anume ar fi avut interesul să se joace atît de stupid de-a hazardul ?

Germaine îi pusese de cîteva clipe în faţă pitorescul castron nesmălţuit, cu o porţie serioasă de „fondue" încă sfîrîind de la foc şi degajînd un abur ameţitor, în care se amestecau difuz mireasma uşor putredă a Gruyère-ului cu buchetul tare de sîmburi de caise zdrobiţi al Dézaley-ului. Înfipsese maşinal furculiţa în coca vineţie şi moale, pregătindu-se să ducă îmbucătura aburindă la buze, cînd i se păru că fata îi vorbeşte, şi încă pe un ton care nu semăna cu obişnuitul ei ciripit de minigeneveză. Se străduí să fie cît se poate de atent la sensul cuvintelor, pe care ea le repeta cu oarecare iritare :

— Domnul acela vă întreabă dacă-i permiteţi să se aşeze la masa dumneavoastră... Apoi şoptit, fără nici o tranziţie : Toată seara s-a interesat un individ de ora la care veniţi de obicei la cină... Revenind la interogaţia ostentativ profesională, dar cu un iz de alarmă în glas care nu-i scăpă : Ce

răspuns să-i transmit ? Din nou şoptit : Nu, nu acela e individul curios, altul, a dispărut...

Nici nu apucă Bartolomeu să-şi răsucească gîtul în direcţia spre care erau aţintiţi frumoşii ochi de lapislazuli ai domnişoarei Germaine, că exact deasupra capului său răsună o voce baritonală în cea mai perfectă românească :

— Îngăduiţi-mi să mă recomand : Justin Racolţea. Maşinimport, Prodexport etc., etc. Tot ce se importă şi se exportă între ţara noastră şi prodigioasa confederaţie helvetică trece dacă nu prin mîna mea, în orice caz, prin creierul meu. Eu sînt unul dintre acei anonimi al căror nume e omis din articolele festive despre inaugurarea noilor uzine, dar a căror contribuţie — permiteţi-mi s-o afirm cu toată modestia — e, pe coordonate specifice, la fel de importantă ca a proiectanţilor şi constructorilor. Auzind de la maître Dédé că mai există un compatriot care-i apreciază incomparabila artă culinară, m-am gîndit că n-ar fi o exagerată îndrăzneală din partea-mi să mă aşez la masa lui, ca să ne împărtăşim frăţeşte din deliciile gastronomice ale bătrînului corsar. Mai ales că, vorba cunoscutului proverb — pe care domnii de aici, spre ruşinea lor, îl ignoră — unde-s doi, puterea creşte...

Cascada aceasta verbală se revărsa dintre buzele larg răsfrînte într-un zîmbet jumătate maliţios, jumătate bonom ale unei făpturi total asimetrice, care iradia însă în jur un aer irezistibil de simpatică sinceritate. Tipul avea un cap mic şi pleşuv înşurubat, pare-se, direct, aproape fără mijlocirea gîtului, într-un trup lăbărţat, cu convexitatea abundentă a pîntecului arborată orgolios, ca un drapel de luptă, întru asaltul gastronomiei romande. Singura armonie în aceste scandaloase disproporţii o reprezentau cei doi tăciuni mocniţi ai ochilor, arzînd egal, blajin, cu o liniştitoare compasiune pentru marile şi micile slăbiciuni omeneşti.

Bartolomeu nu-şi ascunsese niciodată repulsia organică faţă de cei pe care îi califica drept „invadatori ai unor

teritorii sufletești străine", față de imixtiunea mitocănească a „volubililor de profesie" între granițele atît de rare și, totodată, atît de necesare ale singurătății omului confruntat cu intimitatea sa cea mai secretă. De data aceasta însă simți că e vorba de altceva decît de obișnuita logoree a chefliului ahtiat să-și găsească neapărat un companion de pahar. Nici el nu-și dădea seama de ce, dar omul care surîdea cu o ușoară undă de sarcasm peste masa lui i se păru mai curînd doritor de o jovială evadare în comun din crusta singurătății.

— Poftiți ! îl invită simplu, fără protocol inutil, și o rugă pe Germaine să umple încă o cupă cu Dézaley.

— Mademoiselle Germaine — făcu oaspetele, delectîndu-se cu aburii ispititori ai mîncării — dacă nu vă e prea greu, aș dori și eu un acord din această rapsodie gastronomică. Firește, un acord mai amplu, pe măsura receptivității mele crescute față de acest stil muzical.

Exact în clipa cînd Justin Racolțea se lăsă greoi pe un scaun și cînd Germaine îi umplu paharul, Bartolomeu avu aceeași senzație pe care o încercase în cursul după-amiezii pe rue du Rhône : i se păru că o foreză electrică subțire i se adîncește subtil în ceafă, la rădăcina creierului mic. Întoarse fulgerător capul spre intrarea în restaurant și fu sigur că zărește dispărînd în strada inundată de lumină fluorescentă o pereche de ochi albaștri-apoși, ca de vietate marină.

— Individul care v-a căutat — murmură Germaine cu privirea cotropită subit de un nou val de neliniște. A intrat și a ieșit fulgerător, ca o umbră...

— Ce-s misterele astea, stimate ? chicoti Racolțea admirînd scînteierile de bronz topit ale Dézaley-ului. Nu cumva te urmărește vreo junâ miliardară de peste ocean, îndrăgostită pînă peste cap de dumneata ? Vezi, ai grijă, cu astea nu-i de glumă ; am auzit că s-au cam înmulțit răpi-

rile amoroase, să nu te pomenești așa, pe nepusă masă, legănat de valurile oceanului, pe vreun iaht, cu verigheta-n deget și-mbrobodit pentru vecie...

Se întîmplă ceva la care Bartolomeu nu se așteptase : în mod bizar, cuvintele grăsunului acestuia cu capul ca un pepenaș de Turkestan avură darul să-i alunge ca prin farmec starea de alarmă halucinatorie. În clipa următoare izbucni într-un rîs homeric de se cutremurară toate ferestrele locandei. Germaine îi privi un moment pe amîndoi îngrijorată, apoi rîse și ea, fără să știe prea bine de ce.

Într-un acces de nestăpînită veselie, Bartolomeu ciocni cu grăsunul cupa de licoare puternic înmiresmată și o dădu pe gît pînă la fund.

— Noroc, tovarășe Racolțea, și să știi că-mi placi ! Nu știu cum reușești cu exporturile și importurile dumitale, dar în mine află că ți-ai cîștigat un prieten. De altfel, te rog să mă scuzi, am și uitat de obligația elementară de a mă recomanda : Bartolomeu Cubleșan, doctor în medicină, preocupat acum pînă peste vîrful urechilor de cea mai aridă ramură a științei creierului, așa-numita neurologie a memoriei...

Justin Racolțea se arătă interesat de acest misterios domeniu al cunoașterii umane, sau cel puțin așa i se păru lui Bartolomeu, bucuros să găsească la ora aceasta un om — și încă un compatriot — cu care să schimbe cîteva cuvinte în legătură cu problemele și îndoielile ce începuseră să-l roadă din clipa descoperirii volumașului în piele violacee de cangur.

— Poate că ceea ce am să-ți spun acum o să ți se pară de pe tărîmul celei mai pure fantezii (grăsunul clătină energic din cap, semn că lui, ca unuia trecut prin ciur și prin dîrmon, călătorit pe toate mările și oceanele și uns cu toate alifiile, nimic nu i se mai poate părea ieșit din comun), află însă, iubite tovarășe Racolțea, că pînă acum trei ore mă

consideram un adevărat descoperitor de continente necunoscute, un soi de Columb al memoriei umane, dar de cînd mi-a căzut în mîini cărțulia asta am început să mă cred un biet novice bîjbîind undeva, pe la periferia problemelor autentice ale materiei în care mă socoteam asul așilor...

Gestul abrupt cu care smulse din buzunarul de la piept cărțulia pentru a o întinde pașnicului comesean ar fi stîrnit în orice altă împrejurare un zîmbet ușor condescendent, ușor sarcastic, dar de data asta Racolțea îl contemplă cu o mină aproape gravă, cîntărind parcă din ochi mandibulele enorme ale pasiunii care-l devora pe uriașul blond din fața sa. Ajungînd la concluzia că omul e iremediabil pierdut, începu să răsfoiască mai mult din complezență broșura.

— Unde ai găsit-o, stimate ? Nu cumva te-ai cărat cu ea din țară pentru istoricul problemei ?

— Aici e toată buba, că am descoperit-o nici mai mult, nici mai puțin decît în vitrina unui anticariat genevez, de pe rue Grenus, la firma „Otto Stiefter et Fils". Ca să nu mai vorbim de împrejurarea cu totul stranie în care mi-a ieșit în cale...

— O împrejurare stranie ? Racolțea nu se mai putu stăpîni să nu surîdă. Fii serios, dragul meu, nu cumva, fără voia dumitale, ești cam pus pe exagerări ?

— Dacă scena nu s-ar fi repetat aidoma aici, în local, nu mai devreme decît acum cinci minute, aș fi fost și eu dispus să cred, exact ca și dumneata, că totul nu e decît un joc al imaginației mele, o exagerare ticluită de nervii mei obosiți pe temeiul unor simple coincidențe mai mult decît stupide. Dar faptul s-a repetat și sînt nevoit să conchid că cineva mă urmărește pas cu pas, că are interesul să cunoască cu precizie ce fac și unde mă aflu în fiecare clipă...

Racolțea nu mai surîdea. Își ținea căpșorul pleșuv cu mîinile mari, butucănoase, de parcă s-ar fi temut să nu i

se rostogolească în castronul cu „fondue“ abia adus de Germaine. Părea cufundat în gînduri, dar nu puteai şti dacă nu aspiră cumva cu nesaţ aburul apetisant.

— Bine, să zicem că ai fi urmărit — mormăi greoi într-un tîrziu. Dar de cine şi cu ce scop ? Cine ar avea interesul să te ţină atît de minuţios sub observaţie ? Sau, ca să fiu mai explicit, pentru cine prezintă interes descoperirea dumitale ? Bănuieşti cumva că ar fi la mijloc o mafie interesată să te înlăture din arenă ca să-şi aroge ulterior dreptul la o îndoielnică prioritate ? S-au mai văzut de-astea, nu zic nu, dar în special printre rechinii brevetelor tehnice. Or, după cîte înţeleg, nu e vorba, stimate, de vreun domeniu tehnic...

— Nu ştiu — accentuă Bartolomeu pe fiecare silabă. Mi-am răscolit şi eu creierul cu tot felul de presupuneri, dar pot să-ţi spun că plutesc în aceeaşi totală ignoranţă şi incertitudine. Ai dreptate, domeniul meu de activitate n-are nici o legătură cu acele noutăţi senzaţionale de ordin tehnic, care stîrnesc de obicei marile ciocniri ale concurenţelor fără scrupule. Sau poate — îşi mărturisi pentru întîia dată lui însuşi o îndoială care începuse să-l roadă încă din timpul după-amiezii — am atins, fără intenţie şi fără măcar să bănuiesc, vreun teritoriu dinamitat de interese contradictorii ? Dacă aş şti...

Grăsunul parcă uitase cu totul de mîncarea care se răcea vertiginos în castron. Fălcile i se mişcau ritmic (un tic al momentelor de mare concentrare, după cum avea să remarce mai tîrziu Bartolomeu), dar era vădit că mestecă nu „fondue“, ci nişte gînduri tainice, anevoie descifrabile chiar pentru sine. Într-un tîrziu, îşi udă gîtlejul cu un pahar de vin sorbit îndelung, apoi îşi înfipse cu hotărîre furculiţa în brînza savant preparată, adresîndu-se pe un ton de o imperativă nonşalanţă comeseanului acestuia frămîntat de atîtea curioase întrebări :

— Ia explică-mi şi mie, stimate, ce năzdrăvănie a născut scăfîrlia aia a dumitale ! Dar aşa, ca pentru profani, că nu fac astenie...

Ochii mari, niţel copilăroşi, ai lui Bartolomeu, cu irişii de un verde vegetal, căpătînd în lumina crudă a becurilor reflexe opalescente, rătăciră cîteva clipe, descumpăniţi, pe trăsăturile fizionomiei grăsunului, căutînd să-şi dea seama dacă vorbeşte serios sau numai aşa, într-o doară, ca să se afle în treabă. I se păru că, în pofida tonului degajat, Justin Racolţea se pregăteşte să-l asculte cu o autentică şi gravă concentrare, vădită, de altfel, şi în acea abia perceptibilă, ritmică mişcare a fălcilor.

— Să nu mă învinovăţeşti pe mine, tovarăşe Racolţea, că ţi-ai omorît seara cu nişte probleme aride, care altora le dau, de un secol încoace, coşmare. Dumneata ai vrut-o. Eu, bunăoară, îţi mărturisesc cu toată sinceritatea că n-aş fi în stare să te ascult nici cinci minute vorbindu-mi chiar şi despre cele mai pasionante lucruri din domeniul import-exportului. O să încerc să fiu cît se poate de lapidar şi, pe cît posibil, să nu te astenizez. Dacă vei avea însă eventuale tulburări, să ştii că ai un loc asigurat în clinica noastră...

Eventualitatea aceasta, evident, nu-i prea surîse interlocutorului, care schiţă o grimasă comică de suferinţă.

— Uite despre ce e vorba — continuă Bartolomeu, prea obsedat de zbuciumul lui ca să se mai amuze de această grimasă. Povestea începe de mult, dar n-o s-o iau chiar de la tata Noe, căci risc să nu termin nici pînă mîine dimineaţă, cînd începe congresul. Cert e că, încă de pe vremea lui Asklepios şi a primilor magi babilonieni ce făceau trepanaţii pe craniul omenesc, s-au găsit spirite răzvrătite împotriva răspunsurilor „divine“ la bietele frămîntări ale omului, care şi-au mistuit liniştea lăuntrică şi dreptul de intrare în rai, demistificînd esenţa dumnezeiască a sufletului şi compartimentînd circumvoluţiunile bietului amalgam de mate-

rie ascuns între oasele craniului după feluritele funcţii ale inteligenţei şi sensibilităţii umane. Înţelegi, iubite Justin Racolţea, ce luptă corp la corp cu atotputernicia necunoscutului reprezenta această cutezătoare şi atît de naivă străduinţă ? Trebuie să fi zăbovit îndelung, ca mine, în această ocnă sumbră a misterelor, care e creierul omenesc, pentru a înţelege cu adevărat toată poezia şi grandoarea unor asemenea lovituri date drept la plex teroarei malefice în faţa divinităţii ! Ce păcat că n-am la mine un desen făcut în plin despotism al scolasticii medievale de un alsacian pe nume Reich care, în magnific de ingenua lui îndrăzneală, înfruntînd cine ştie ce blasfemii şi, poate, ruguri inchizitoriale, identifica fiecare dintre cei patru ventriculi cerebrali cunoscuţi la timpul respectiv cu cîte una dintre facultăţile pe care el le considera dominante în ansamblul vieţii spirituale a omului : imaginaţia, bunul simţ, gîndirea şi memoria...

— Bunul simţ... Bunul simţ... repetă în şoaptă, cu ochii micşoraţi, parcă aţintiţi spre un punct nevăzut, Racolţea. Apoi, brusc, pe un ton ironic-zgîndăritor : N-ai să-mi spui acum, doctore Cubleşan, că ai descoperit cumva metoda de a infuza omenirii surplusul atît de necesar de bun simţ ? Zău, ce haz ar mai avea ştiinţa asta dacă ar răpi omului farmecul inconştienţei şi al datului în gropi ?!

— Fii liniştit, tovarăşe Racolţea, eu n-am descoperit decît metoda de a transplanta memoria dintr-un creier într-altul. La drept vorbind, nu ştiu, e mai mult, e mai puţin ?

— Şi cum faci asta ? se interesă grăsunul, cu desăvîrşire liniştit în ce priveşte cuantumul de bun simţ pe centimetrul cub de creier omenesc.

— Tot chichirezul aici e, în acest : cum ? Vezi, dumneata, de un veac şi jumătate se duce o bătălie acerbă în neuropsihiatrie între fiziologiştii „localizatori", descendenţi spirituali ai lui Gall şi Bouillaud, care, cu cunoştinţele ana-

tomice relativ avansate din prima jumătate a secolului trecut, s-au străduit să precizeze exact porțiunea sistemului nervos unde este localizată fiecare din multiplele relații statornicite între spiritul uman și lumea înconjurătoare, și neurologii „asamblatori", care nu suportau ideea dezintegrării și considerau viața lăuntrică a omului ca un tot la care ia parte întregul creier și toate ramificațiile nervoase pe care le dirijează. Trebuie să pricepi, tovarășe Racolțea, că aceasta e o schemă simplificată, că bătălia s-a desfășurat și se mai desfășoară încă în tranșee mult mai nuanțate, uneori pînă la deosebiri infinitezimale...

Se opri ca să-și toarne un pahar cu vin și, mai ales, să-și dea seama dacă e urmărit cu atenția cuvenită. Justin își trăsese și mai mult pleoapele, încît pupilele păreau acum două puncte negre la rădăcina imensei chelii. Licărul din adîncul lor îl asigură însă că interlocutorul este pas cu pas pe urmele gîndurilor lui.

— Îți mai amintești oare — continuă Bartolomeu — de știrea care a făcut mare vîlvă prin presa anilor 67—68 cu privire la experiențele unui grup de neurologi și psihologi de la universitatea din California sub conducerea faimosului doctor Jacobson ?

Racolțea clătină ușor, abia perceptibil, din cap, semn că habar n-are de celebritatea aceasta neuropsihiatrică, dar nu întredeschise ochii și mestecă mai departe cu fălcile niște bucate imaginare.

— Ce au făcut acest doctor și asistenții lui ? Au scos dintr-un creier, cu ajutorul unei tehnici speciale, întreaga cantitate de acid ribonucleic și au injectat-o în alt creier. În felul acesta, ei au realizat, într-adevăr, o „transplantare de amintiri", deoarece biochimia a demonstrat că această substanță este acel „releu" care stochează întreaga cantitate de percepții, imagini, deprinderi în sistemul nervos.

Numai că „memoria injectată" n-a rezistat decît douăzeci şi patru de ore, neputînd fi întreţinută din pricina mediului neprielnic. De la această experienţă, preţioasă în pofida nereuşitei — cine a spus oare că există înfrîngeri în ştiinţă care valorează mai mult decît izbînzile ? — am pornit noi, în laboratorul pe care-l conduc la clinica profesorului Manciu. De la ea, ca şi de la experienţele doctorului Holger Hyden, directorul institutului de neurobiologie din Göteborg, sau ale unor neurociberneticieni ca Galambos, Clifford, Anohin, George, Nachmansohn, Tasaki, Morell şi atîţia alţii...

Zîmbetul blajin-maliţios reapăru în colţul buzelor răsfrînte ale grăsunului la auzul torentului acestuia de nume sonore. Îşi roti o clipă ochii uşor întredeschişi prin sala intimă a restaurantului, căutînd parcă pe cineva din priviri : nu găsi, dar văzu că lumea de la celelalte mese, inclusiv gălăgioşii turişti americani, contemplă din cînd în cînd, intrigată, această masă la care se ţine o prelegere într-o limbă stranie.

— Mai calm, doctore, — îl întrerupse el neceremonios pe Bartolomeu — şi, dacă s-ar putea, mai la obiect, că ne apucă ziua. Uite ce ochi au holbat toţi ăştia cînd te-au auzit înşirînd numele acelea ! Cine ştie, or fi crezînd că eşti vreun trustman care vrei să înghiţi nişte bieţi concurenţi paşnici...

— Pe scurt, iubite tovarăşe Racoltea, — continuă netulburat Bartolomeu — noi am reuşit, cu adevărat, să transplantăm memoria, dar nu pornind de la substanţa care o stochează, ci de la întreg complexul de celule nervoase, de neuroni, în care acţionează această substanţă în rolul ei primordial. Acest sistem de relee neuronice, mergînd din regiunea circumvoluţiei frontale şi pînă la celulele nervoase de la baza creierului, din aşa-numita zonă hipotalamică,

noi l-am desprins printr-o operație extrem de fină, cu ajutorul bisturiului cu ultrasunete, și l-am transplantat de cîteva ori, subliniez, în mod reușit !

Ultimele cuvinte Bartolomeu le rosti atît de violent, încît izbiră auzul celor din sala restaurantului aproape ca un strigăt. Fără să-și dea seama că a devenit centrul atenției clienților domnului Noirot, Bartolomeu avea senzația că se află în fața unui uriaș auditoriu pe care trebuia neapărat să-l smulgă din inerția unor reprezentări și convingeri învechite, demne de cel mai autentic dispreț.

— Ați realizat operația asta pe creierul uman ? îl întrebă, de astă dată cu ochii larg deschiși, Racolțea. Ați găsit cumva cobaiul omenesc care să-și pună creierul la dispoziția științei spre a i se transplanta o memorie și, deci, o viață și o soartă străine ?

— Îți mărturisesc, tovarășe Racolțea, că nici n-am fi cutezat să aplicăm această operație la om. Ne-am mărginit la mamiferele superioare cele mai apropiate, la maimuțe. Transplantarea „memoriei" a însemnat la ele mutații gigantice în instincte, în comportamente. Poate s-ar fi găsit cobai voluntari și printre oameni — sînt sigur că s-ar fi găsit — dar ne-a cuprins o teamă teribilă în fața necunoscutului, poate, în fond, o imensă frică de răspundere în fața enigmaticului sfinx pe care îl reprezintă destinul omului și al speței...

— Complexul lui Leonardo — mormăi Racolțea, închizînd din nou ochii pînă la dimensiunea unei gămălii de chibrit. Da, stimate, aș spune că acesta a devenit complexul fundamental al științei secolului nostru de la Hiroshima încoace. Știi de ce și-a îngropat Leonardo da Vinci în fundul unei lăzi planurile perfect calculate ale primului submarin din istorie ? Pentru că socotea, în sărmana lui naivitate, că ar fi neloial să atace un adversar fără a înălța drapelul pe

cel mai înalt dintre catarge ! Şi dumneata, doctore Cubleşan, eşti, în fond, un obsedat de coşmarul care s-a perpetuat de la Leonardo pînă la Oppenheimer — acea „ştiinţă fără conştiinţă" care nu vă lasă să dormiţi în liniştе şi onor. Dacă stai să te gîndeşti mai bine, e o laşitate să refuzi bătălia cu cel mai cumplit duşman al omului, acest sfinx zevzec şi orb care e destinul. Dar nu e de loc în intenţia mea să te judec, cine ştie, poate că, dacă m-aş fi aflat eu în locul dumitale, n-aş fi fost mai breaz în povestea asta cu scrupulele, aş fi refuzat şi eu să atac duşmanul prin surprindere, fără să-i vîr drapelul în ochi...

Justin Racolţea îşi scutură pepenaşul de Turkestan de parcă ar fi vrut să alunge gîndul unei asemenea răspunderi capitale. Bartolomeu îl privi cîteva clipe absent, cu chipul omului pe lîngă care cuvintele trec asemenea unei pale de vînt, fără a lăsa urme. Ridică apoi în mînă cărţulia în piele de cangur, uitată pe un colţ de masă, păru a o cîntări cu năduf şi o azvîrli înapoi oftînd zgomotos :

— Dacă nu mi-ar fi apărut în cale blestemul ăsta ! Nu ştiu, uneori am impresia că cineva a tipărit-o special, a legat-o în pielea asta neobişnuită de cangur şi a pus-o acolo, în vitrină, ca să-mi fărîme toate certitudinile. E o tîmpenie ce spun, ştiu, dar nu mă pot opri să fabulez tot felul de aiureli. Înţelege, tovarăşe Racolţea, e vorba de douăzeci de ani de muncă duşi pe apa sîmbetei !

— Iartă-mă, doctore, — spuse Racolţea, răsfoind într-o doară cărţulia, parcă ferind filele fragile de atingerea degetelor noduroase — dar nu pricep în ruptul capului cum a putut să te neliniştească această elucubraţie compusă pentru uzul său şi al familiei de unul dintre acei negustoraşi din mahalalele Bucureştiului care ţineau neapărat, pe la începutul secolului, să dovedească celor din jur de ce înalte preocupări sînt capabile domniile lor ! Fii serios, stimate, doar n-ai

vrea să mă convingi cu o broşurică semidoctă că acest kir Pantazoglu al dumitale avea habar de neurologie şi psihiatrie !

— El nu şi, de altfel, după cîte mi-am dat seama citind cîteva pasaje pe sărite, nici n-avea asemenea veleităţi. Era pur şi simplu o minte ascuţită asupra căreia a produs o puternică impresie un fapt ieşit din comun, întîlnit într-una din obişnuitele lui călătorii negustoreşti dincolo de Carpaţi. Scrie aici negru pe alb că el, Grigore Pantazoglu, l-a văzut personal pe omul acela care, datorită unei misterioase inoculări cu o anume substanţă în creier, a uitat tot trecutul lui de pînă atunci şi a dobîndit un nou trecut, căpătînd, totodată, credinţa că, de fapt, e născut prin anul 2100 şi avînd chiar imagini şi reprezentări extrem de concrete despre acest trecut... viitor. Înţelegi, tovarăşe Racolţea, o substanţă care i-a dăruit o nouă memorie, dar nu una obişnuită, ci plasată nici mai mult, nici mai puţin decît cu două secole mai tîrziu !

— Şi cum îl chema pe acest aventurier al viitorului ? se interesă Racolţea pe cel mai serios ton cu putinţă.

— Numele lui nu-i pomenit în broşură, în schimb se vorbeşte despre doctorul care i-a făcut operaţia, un anume Ilarie Lupşa...

Racolţea păru că se cufundă într-un abis de gînduri, cu căpşorul strîns din nou între palmele mari, ca într-un teasc.

— Lupşa, Lupşa, Lupşa... mormăi el într-un tîrziu. Numele mi-e foarte cunoscut. Cred că l-am întîlnit nu de mult, şi încă aici, pe meleagurile helvetice... A, da, acuma ştiu, un pictor, Florian Lupşa, trăieşte nu departe de Geneva, tot pe malurile Lémanului, la Lausanne. Cu un an în urmă i-am vizitat o expoziţie personală într-o galerie cam ponosită, la periferia oraşului. Idei puţine, cam trăsnite. Talent însă are, fără îndoială, şi încă cu carul... Dar ce văd ? Cine a

scris asta aici? arătă Racolţea spre inscripţia de pe pagina de gardă, care-i căzuse tocmai acum sub priviri.

— Dac-aş şti — înălţă Bartolomeu neputincios din umeri — n-aş fi atît de năucit! Nu ţi se pare şi dumitale că lanţul coincidenţelor depăşeşte întrucîtva cuantumul admis?

— Pare proaspătă — îşi continuă Racolţea firul gîndurilor — nu cred să fie mai veche de două sau trei zile. Şi-mi pun capul dacă n-a fost întreruptă în urma unui act de violenţă!

— Eşti familiarizat şi cu grafologia, după cîte se vede, iubite tovarăşe, — admiră Bartolomeu încă una dintre multiplele calităţi ale noului său prieten.

— În tinereţe m-am acupat şi cu treburi d-astea — aruncă în treacăt grăsunul. Deveni apoi dintr-o dată foarte atent şi îşi apropie mult pagina de ochi: Scrisul e feminin şi aparţine unei persoane foarte tinere... „Cu încrede..." Ia spune-mi, rogu-te, doctore, — îşi înălţă ochii lucind de maliţie de pe pagină — ce ravagii ai făcut în inima acestei biete geneveze că s-a apucat să-nveţe în trei zile româneşte?

Bartolomeu izbucni într-un hohot de rîs atît de năprasnic, încît toată lumea din local avu impresia că s-a îmbătat de-a binelea. Nu numai Germaine, dar şi tatăl ei îşi făcură apariţia lîngă masa românilor acestora turbulenţi, care treceau prin asemenea nefireşti alternanţe, de la gravitatea cea mai sumbră la cea mai dezlănţuită şi nepotolită veselie.

— Cu ce vă pot fi de folos, m'sieur? se interesă îngrijorat şi asudat „maître" Dédé Noirot.

— O, aţi picat la vreme, domnule Noirot — i se adresă Bartolomeu, abia stăpînindu-şi convulsiile interioare ale rîsului. Încă două porţii din această mirobolantă „fondue" şi,

firește, încă o butelcuță, la fel de spirituală ca și prima, cu Dézaley...

Patronul locandei, satisfăcut de faptul că preparatele sale s-au bucurat de un succes atît de evident, dispunîndu-i într-un asemenea grad pe cei doi clienți, îi făcu semn lui Germaine să execute imediat comanda și se retrase cu un potop de amabilități.

— Am senzația, dragul meu, — continuă Bartolomeu, aplecîndu-se, într-un acces de exuberanță aproape isterică, spre vecinul său de masă — că de cîteva ore m-am angrenat în cea mai sinistră farsă posibilă, într-un adevărat dialog cu umbrele. Mă înconjoară din toate părțile, umbre din trecut, umbre din viitor, un paranoic univers de umbre...

Grăsunul deschise în clipa aceea ochii mari, nefiresc de mari pentru căpșorul lui rotund, și, cu o agilitate în mișcări pe care cu greu ai fi bănuit-o unei făpturi atît de pîntecoase, sări din trei pași pînă la ușa restaurantului. Nici n-apucă Bartolomeu să se dezmeticească din uimire că-l și văzu dispărînd în noaptea arsă de fluorescentele incendii ale reclamelor. După cîteva clipe însă reapăru, cu tăciunii ochilor din nou abia mijiți între pleoape și ținînd în mîini neglijent, ca pe un trofeu care nu merită atenție, mîneca unei haine dintr-o stofă ușoară, de culoarea vișinei putrede.

— Era, presupun, individul care te tot urmărește — aruncă mîneca pe masă cu un gest de scîrbă. La față n-am putut să-l văd, dar l-am simțit în pumni — e mic, osos, slab și sprinten ca un țipar. Mi s-a smuls din mîini ca un apucat, lăsîndu-mi cadou mîneca asta...

Își turnă repede un pahar din butelcuța cu care Germaine rămăsese încremenită lîngă masa lor și-l sorbi dintr-o suflare. Apoi se prăbuși greoi pe scaun și mormăi clătinînd din cap :

— Știi ceva, doctore ? Mi se pare mie că dialogul acela cu umbrele, de care vorbeai adineauri, e de-abia la-nceput...

IV. torenţiala ploaie de stele

Senzaţia cu care se trezi Adriana era aceea a unei ploi torenţiale de stele pe un cer alb, lăptos, parcă văruit. Un fel de joc de artificii, dar nu pe bolta nocturnă, cum mai văzuse la serbările populare, ci într-un univers igienic şi imaculat. Stele multe — verzi, stacojii, albastre, violete, cafenii, în nuanţe uluitor de diverse, unele neîntîlnite în spectrul newtonian.

De-abia într-un tîrziu îşi simţi trupul: întîi mîinile, umerii, apoi picioarele, trunchiul şi, după un răstimp, a cărui scurgere i se păru extrem de lentă, muşchii obrajilor, buzele, nările, iar la urmă de tot, într-un ultim efort de voinţă, pleoapele. Ridicarea pleoapelor o osteni de parcă s-ar fi opintit îndelung într-o uşă greoaie de plumb, care rezistase înverşunat la firava ei presiune. Lăsă din nou pleoapele să cadă, odihnindu-le după această trudă încordată, apoi le întredeschise treptat spre a deprinde pe îndelete retina cu contururile lumii reale. Cînd izbuti, în sfîrşit, să ţină cîteva clipe ochii deschişi, ca prin farmec stelele dispărură, parcă înghiţite de cerul alb al visului.

Pereţii odăii în care se afla erau, de altfel, la fel de albi ca şi coşmarul imaculat din care abia se desprinsese. Albi şi goi, fără nici o podoabă, nici un mobilier. Lumina era difuză, egală, plăcută, dar nu-şi dădea seama de unde izvorăşte. Ferestre nu se vedeau, cel puţin nu în zona accesibilă privirii sale. În orice caz, lumina nu avea nimic din irizările razelor solare, fiind, vădit, artificială, însă de o artificiozitate nesupărătoare.

Făcu un nou efort de concentrare pentru a se orienta pe tărîmul concret și, totuși, încă ciudat de ireal al stării de trezie. Singurul obiect care i se păru consistent și autentic era patul pe care se deșteptase. Un pat simplu și comod de spital, din metal vopsit în același atotprezent alb. O pată de culoare aducea numai cuvertura vișinie, mototolită, probabil, de zvîrcolirile ei dinaintea trezirii.

Întîia dorință care o cuprinse, cu o tărie aproape dureroasă, fu aceea de a se privi într-o oglindă. Nici ea nu știa de ce, poate pur și simplu din nevoia absurdă de a verifica dacă propriul ei chip a rămas același, dacă toate trăsăturile sînt la locul lor, dacă nu cumva s-a trezit cu un alt chip, cu o altă înfățișare, străină de ea însăși, de aceea care se numise cîndva, poate în altă viață, Adriana Jacotă.

Cu presimțirea unei dureri acute în tot trupul, se strădui, totuși, să se ridice în capul oaselor. Mișcarea, articulată brusc, îi dădu, într-adevăr, senzația unei dezagregări totale, de parcă mădularele i s-ar fi rupt fărîme. Se sprijini direct de tăblia patului și simți pe ceafă răceala înviorătoare a metalului, care-i strecură un fior plăcut din creștet pînă-n tălpi.

Roti întîi ușor capul spre dreapta : privirea i se opri, dezamăgită, pe un perete la fel de imaculat, neted, fără nici un punct de sprijin, de orientare. Un perete impersonal, indiferent. Aceeași rotire lentă spre stînga. Întîlnind același alb stupid, îndărătnic, era gata să renunțe la mișcările acestea, care o costau torturi fizice insuportabile, cînd, deodată, un țipăt — mai mult un gîlgîit lăuntric, fără puterea de a evada prin intermediul coardelor vocale — îi înțepeni în gîtlej. Ochii, smulși parcă din orbite, i se ațintiseră pe silueta neagră a unui bărbat care, întors cu spatele la ea, meșterea în genunchi la un aparat așezat pe un scaun.

Stăpînindu-și tremurul nervos iscat de această neașteptată prezență, încercă să se țină în frîu și, cu o sforțare ane-

voioasă de a fi lucidă, să distingă figura omului care, în chip vizibil, îi veghease orele sau, poate, chiar zilele de somn tulburat de coşmare. Prima tentaţie fu de a confrunta statura şi ţinuta bărbatului cu acelea ale ultimului om cu care vorbise înainte de pierderea cunoştinţei, Ovidiu Horja. Deosebirile erau însă atît de flagrante, încît alungă, după numai cîteva clipe, gîndul unei astfel de asemuiri : omul care îi întorcea cu încăpăţînare spatele era, ce-i drept, mic de statură, cărunt, dar musculos, atletic, cu braţe neobişnuit de lungi.

Zadarnice îi fură străduniile de a atrage atenţia omului şi a-l face să-şi întoarcă faţa spre ea : oftă zgomotos, ba chiar, la un moment dat, izbuti să scoată din gîtlej un mic strigăt, mai mult un miorlăit anemic. Spinarea bărbatului nici măcar nu tresări. Îi zărea în continuare numai pantalonul şi flanela de un negru contrastînd violent cu albul pereţilor, ceea ce conferea întregii siluete profilate pe zid aspectul unei umbre fantomatice. Şi, totuşi, era un bărbat viu, în carne şi oase, care făcea nişte mişcări foarte precise, al căror sens însă îi fu greu, deocamdată, să-l descifreze. Ce fel de aparat era acela la care meşterea bărbatul, Adriana nu putea să vadă. Rămase cu ochii fixaţi asupra acestui punct al odăii în speranţa că o mişcare mai amplă a omului în negru îi va dezvălui obiectul unei preocupări ce-i devenise aproape obsedantă.

Nu o mişcare, ci un zgomot fu sursa revelaţiei : un hîrşîit uşor, apoi o clipocire stridentă de sunete. Trecură cîteva clipe pînă-şi dădu seama despre ce e vorba : un magnetofon. Da, asta era, cel mai simplu, mai banal magnetofon cu putinţă. Un magnetofon portativ, cu tranzistori, fiindcă nu se vedea nici un cablu, nici o priză. Era, probabil, miniatural, deoarece statura destul de subţire a bărbatului îl ascundea cu totul.

La început nu distinse nimic altceva decît susurul egal al unei voci umane. Nu percepea cuvinte, ci sunete ; era, desigur, prea obosită de eforturile acestor cîteva minute şi, pe deasupra, starea de trezie nu biruise încă amorţeala letargică din care abia se desprinsese.

O clipă se simţi tentată să renunţe : în definitiv, ce o privea pe ea acest magnetofon, cu enigmele sale sonore ?! Mai bine ar căuta să atragă atenţia bărbatului în negru, să-l oblige într-un fel să-şi îndrepte privirile spre ea. Tocmai cînd se pregătea să-şi încerce din nou coardele vocale, i se păru că vocea de pe banda de magnetofon are anume tonalităţi cunoscute.

Îşi încordă cît putu atenţia, cu preţul unui nou val de senzaţii dureroase răspîndite din cutia craniană de-a lungul întregului trup. Aşteptarea care urmă nu se putea măsura cu nici un fel de durată omenească : se poate să fi fost numai cîteva secunde sau, cine ştie, cîteva zile. De altfel, pentru ea noţiunea de durată îşi pierduse orice importanţă.

Sunetele se legară la un moment dat în cuvinte, apoi cuvintele încetară să se mai ciocnească între ele, după sinuoasele capricii ale hazardului, ca într-un caleidescop, ci începură să capete o anume cursivitate logică, un sens. Ajunsese chiar să distingă frînturi coerente de fraze : „...Acesta e adevărul adevărat, dragul meu... Oamenii care ţi l-au adus la cunoştinţă nu exagerează cu nimic... Viaţa mea atîrnă în clipele acestea numai şi numai de voinţa şi hotărîrea ta de a-i ajuta în tot ceea ce îţi vor cere... Dacă pui oarecare preţ nu pe dragostea mea, ci măcar pe existenţa mea fizică..."

Pierdu şirul cuvintelor. O cuprinsese o teribilă repulsie faţă de tonul acesta melodramatic, de o ostentaţie paroxistică, total lipsit de gust. Îi suna totul în urechi asemeni unor replici cretine dintr-o piesă radiofonică în care jucase cîndva, la începutul carierei teatrale. Oare cine mai putea fi în stare

astăzi, la sfîrşitul deceniului al optulea al secolului XX, să debiteze astfel de baliverne, şi încă pe tonul acesta ?

Asocierea frînturilor de fraze abia auzite cu textul acelei îndepărtate imprimări radiofonice o fulgeră cu forţa unui şoc electric : bine, dar vocea, vocea aceasta care îi provocase cumplita senzaţie de oroare, era chiar... vocea ei.

Bruscheţea revelaţiei îi inundă trupul într-un lac de sudoare. Era pe deplin conştientă că se prăbuşeşte din nou în neantul acela alb, năpădit de ploaia torenţială a stelelor multicolore, dar nu se putu împotrivi. Nu mai era în stare să se împotrivească.

Şedinţa de deschidere a congresului mondial de neuropatologia memoriei se desfăşură exact cum anticipase Bartolomeu : într-o atmosferă scrobită şi plicticoasă, cu o regie perfectă, de parc-ar fi rulat un film de cinematecă la care toţi cad în extaz deoarece aşa se cuvine. Primarul oraşului vorbi scurt, parcă supărat el însuşi de convenţionalismul acestor saluturi protocolare, apoi se grăbi la treburi mai urgente şi, evident, mai importante. Urmă un discurs lung de cîteva ore al preşedintelui nu ştiu cărei asociaţii medicale internaţionale, care ţinu neapărat să convingă onorata adunare de măreţia şi nobleţea incomensurabilă a menirii ce incumbă tămăduitorului de boli ale trupului şi sufletului, de uriaşele sacrificii pe care le implică „spiritul misionar al exercitării profesiunii noastre, domnilor şi doamnelor".

Onorata adunare îşi ascundea cu eforturi supraomeneşti crizele colective de căscat. Noroc de ritmicele valuri de răcoare răspîndite în vasta sală a congreselor din Palatul Naţiunilor de ultramodernele instalaţii de ventilaţie : oricum, înăuntru era mai plăcut decît afară, unde zăpuşeala uscată făcea aerul irespirabil.

În primele minute, Bartolomeu se amuză făcînd nişte diletantissime studii de fizionomistică. Privirea îi aluneca

fără grabă pe chipurile congresiștilor, căutînd să-i încadreze în cele trei mari categorii socotite de el definitorii pentru lumea oamenilor de știință : cei ce au venit *să* asculte, cei ce au venit *să se* asculte și cei ce au venit pur și simplu ca să se afle în treabă. Cei din urmă i se păreau mai puțin nocivi decît penultimii, deoarece, sărmanii, n-aveau nici măcar veleități.

Recunoscu și cîteva figuri pe care le mai întîlnise, unele la București, altele în puținele călătorii de studii pe care le făcuse în străinătate. Printre ei îi produse o deosebită plăcere să regăsească pe venerabilul profesor Laurent Ravussin, psihiatru de renume de la facultatea de medicină din Grenoble, și pe tînărul neurobiolog Mihailo Babici, de la universitatea din Zagreb, ale cărui cercetări se desfășuraseră o vreme paralel cu ale sale și cu care avusese niște dispute de mare răsunet în periodicele de specialitate.

— Ce-am auzit, domnule ? îl luă în primire la pauză Babici, cu mustățile-i groase și răsfrînte, de Taras Bulba, fluturînd agresive către toate punctele cardinale. Se zice pe culoare că pregătești cea mai senzațională lovitură de la Pavlov și Freud încoace. Ravussin spunea că din toată babilonia asta nu-l interesează efectiv decît comunicarea dumitale. Ăsta-i mare lucru, domnule ! O fi știind ceva bătrîna vulpe grenobleză, că altfel nu s-ar hazarda în asemenea pronosticuri...

— Sau poate e numai o exagerare, îl știi pe Ravussin cît e de exaltat — încercă Bartolomeu să se eschiveze surîzînd.

— Lasă-te, domnule, de goangele astea cu modestia, că nu fac de oameni serioși — explodă Babici. Cînd prezinți comunicarea ?

— Dacă totul decurge după programul inițial, chiar mîine ! Numai să nu fi intervenit ceva pe parcurs...

— Fii serios, domnule, ce să intervină ? Doar n-o să ne pună să ascultăm încă un discurs leşinat şi lung cît o zi de post ca al ramolitului de adineauri... Spune-mi, unde mănînci la prînz ?

Bartolomeu avu un moment de ezitare : îl tenta mult o „întîlnire pe teren" cu acest campion al gurmandismului sîrbo-croat care era Babici, pe lîngă toate şi mare băutor, exuberant companion de pahar şi cunoscător „la bani mărunţi" al tuturor bîrfelor mari şi mici din lumea ştiinţifică. Numai că îşi dăduse întîlnire la terminarea şedinţei de dimineaţă — de altfel, singura şedinţă în ziua aceea inaugurală — cu Justin Racolţea pentru o mică excursie ce avea, poate, după promisiunile grăsunului, să elucideze măcar o parte din încurcatele întîmplări ale zilei de ieri. Babici îl văzu şovăind şi rîse cu gura pînă la urechi :

— Ei, lasă, nu te mai chinui atîta să inventezi vreo minciună convenţională. Înţeleg şi eu, ce dracu, sîntem între bărbaţi...

Uluit, Bartolomeu se întrebă de unde pînă unde i se trage această aură de „coureur" inveterat. Aseară Racolţea, azi mustăciosul din Zagreb... Dar, în lipsă de alt pretext mai bun, preferă să zîmbească complice, semn că perspicacele Babici nimerise drept la ţintă.

Partea a doua a şedinţei dură puţin, rezumîndu-se la anume formalităţi obligatorii, pe care toţi se străduiau să le lichideze cît mai repede cu putinţă : era „momentul electoral" al congresului, amuzant pentru dîrdora care îi cuprinsese pe unii — mai ales din „categoria a doua şi a treia", conform clasificării lui Bartolomeu — capabili de o întreagă strategie complicată de culise spre a se vedea aleşi în prezidiu, secretariat sau în cine ştie ce comisii insignifiante. Ca de obicei, fură aleşi cei ce se zbătuseră mai mult în această direcţie, spre mulţumirea lor şi satisfacţia generală.

Ieşind în hol după încheierea acestor ore terne, de moţăială abia reprimată, Bartolomeu visa de-acum şuvoiul proaspăt al duşului îmbrăţişîndu-l înviorător. Dar la barul de lîngă intrare îl zări pe Justin Racolţea căţărat caraghios pe scaunul înalt, cu cravata şi gulerul larg desfăcute pentru a da putinţă pîraielor de năduşeală de pe pieptul păros să se usuce la boarea de aer condiţionat.

— Hai, stimate, — răsună glasul lui, în mod straniu revigorat de căldură — n-avem timp de pierdut, am comandat un taxi care ne aşteaptă, cred, de o jumătate de oră...

Fără să mai îngăduie replică, îl luă cu un gest energic de braţ, îl conduse pe peronul din faţa Palatului Naţiunilor şi îl urcă în taxiul care, într-adevăr, aştepta docil la parcaj.

În cîteva minute străbătuseră toată Geneva, amorţită sub ceaunul încins al cerului torid. Se aflau acum pe Quai du Montblanc, lîngă pod, în zona încăpătorului port genevez. Grăsunul i-o luă înainte şi coborî rapid treptele de bazalt ale scării monumentale care lega faleza de rada portului. Urmîndu-l cu paşi moleşiţi de căldură, Bartolomeu îl văzu cum discută agitat cu o femeie prăbuşită într-un jilţ la umbra unui ghişeu şi apoi cum scoate portmoneul, numără cîteva monede şi înhaţă grăbit două bilete. Făcîndu-i semn să-şi iuţească paşii, Racolţea se căţără neverosimil de rapid pe treptele unei pasarele care urca spre unul din vaporaşele albe ancorate în radă. Bartolomeu se căţără şi el, fără prea mare grabă, citind din mers, amuzat, numele emfatic al simpaticei ambarcaţiuni : „Le château". Era un obişnuit vaporaş de promenadă, cu o punte tixită de şezlonguri şi cu o cabină-bar în care un tonomat icnea, parcă vlăguit şi el de arşiţă, un ritm la modă.

— Am ajuns la timp, peste trei minute pleacă — se bucură grăsunul, tolănindu-se pe un şezlong, la umbră, şi aruncînd în treacăt, prin uşa întredeschisă, fetei de la bar o comandă de băuturi răcoritoare.

Puntea era aproape goală : doar trei şezlonguri mai erau ocupate de nişte englezoaice sau americane de vîrste nedefinite, în care lui Bartolomeu i se păru a recunoaşte pe acele scandalizate ladies cărora le făcuse o reverenţă ieri, înainte de a întoarce colţul la rue du Rhône.

Nici cabina-bar nu era mai plină : două perechi de tineri, de undeva de prin Scandinavia, în costume estivale mai mult decît sumare, sorbeau în tăcere cocteiluri din pahare aburite de cuburile străvezii abia scoase din frigider.

Grăsunul avusese dreptate : nici nu apucase fata de la bar — îmbrăcată şi ea într-o uniformă de sezon, un soi de minişort şi o bluză asemănătoare mai curînd cu un sutien de baie — să depună pe o măsuţă, în faţa şezlongurilor, paharele cu răcoritoare, că ambarcaţiunea se şi desprinse, cu un zvîcnet scurt, din radă.

Bartolomeu se desfăţă cu senzaţia aceea plăcută a ridicării în văzduh pe care o dăruiau la plecare ambarcaţiunile pe pernă de aer. Vaporaşul luă viteză şi peste cîteva secunde trecură ca fulgerul prin faţa uriaşului jet de apă care, depăşind în înălţime zgîrie-norii de pe mal, marchează simbolic intrarea în golful genevez.

Respirau cu plămînii parcă eliberaţi din chingile arşiţei şi îşi cufundau privirile ca într-un miraj în priveliştea albită de zăpezi a Alpilor profilaţi pe orizont. Piramida de nea a Montblancului, de o parte, şi siluetele golaşe, parcă mai familiare, ale lanţului muntos al Salevei, de cealaltă, se desenau ca o fantasmagorică chemare la urcuş abrupt, fără o ţintă anume, descătuşat de povara cotidiană a măruntelor preocupări şi enigme omeneşti.

— E două fără un sfert — întrerupse Racolţea reveria niţel desuetă a lui Bartolomeu. Peste vreo oră sîntem la Lausanne, unde-ţi propun să luăm prînzul ; ştiu eu acolo un restaurant mic, ţinut de un grec, Ferekidis, care a avut cîndva cîrciumă în port, la Constanţa. Face o tuzlama băia-

tul ăsta să te lingi pe buze, nu alta. Nici nu se compară cu corsarul dumitale genevez ! Şi pe urmă ciorba lui piperată, cu ardeiul plutind pe ea ca vaporul nostru pe Léman, o să-ţi provoace, parcă văd, un dor teribil după meleagurile natale. După aceea... vedem noi mai departe — încheie el cu un zîmbet atît de torturat-enigmatic, încît Bartolomeu abia se reţinu să nu izbucnească în rîs.

— Mă las în voia dumitale, Justine, — rosti el pentru întîia oară prenumele grăsunului, cu o nuanţă afectuoasă care-i făcu acestuia, în chip vădit, plăcere. Îşi răcori apoi buzele cu sucul proaspăt de ananas, reluînd contemplarea ţărmurilor înverzite ale lacului.

Atît în dreapta, pe malul francez, cît şi în stînga, pe cel elveţian, localităţile se ţineau lanţ, intercalate doar cu cîţiva kilometri de vie sau de parc bine îngrijit, geometric orînduit, de acea simetrie artificială care lui Bartolomeu îi producea arsuri pe retină. Natura părea într-atît de grijuliu coafată, cu ondulele atît de minuţios aranjate, încît, în mod ciudat, se dezumanizase, părea un fel de robot electronic menit să producă impresii-standard, pe gustul unor anume turişti. Această senzaţie o stîrnea mai ales malul elveţian, unde pînă şi faimosul castel de la Coppet, în care trăise cîndva Madame de Staël, sau castelele din Nyon şi Rolle îşi pierdeau de la depărtare nimbul romantic, părînd un decor teatral confecţionat din scînduri şi pînză colorată. Localităţile franceze — Thonon-les-bains, Évian-les-bains şi alte „les bains" nu mai puţin sonore — se înscriau în peisaj mai dezordonat şi mai firesc, cu un nu ştiu ce de umor iemanfişist în arhitectură, care le conferea, cel puţin în ochii lui Bartolomeu, un aer mai simpatic.

Se surprinse făcînd nişte asocieri nu lipsite de anume savoare între caracteristicile peisajului de pe cele două maluri şi trăsăturile definitorii ale şcolilor picturale. Într-adevăr, ce putea oare sugera mai expresiv simetriile reci, parcă

descinse din rigorile protestante, ale peisajului romand, decît geometrismul abstract, de o uscăciune metafizică, al tablourilor acelui mare helvet care a fost Paul Klee ? Şi, în acelaşi timp, oare rafinata degringoladă urbanistică a oraşelelor franţuzeşti, cu amestecul lor subtil de stiluri, cu aerul uşor boem al porturilor, în care se întîlneau laolaltă cele mai moderne iahturi cu cele mai anacronice bărci pescăreşti, nu părea desprinsă dintr-o galerie de tablouri fauviste, din picturile unui Marquet sau Derain ?

— Iată-ne ajunşi la Lausanne — răsună deasupra lui vocea uşor voalată a lui Racolţea, care sărise de-acum, cu neobişnuita-i agilitate, din şezlong, aşteptînd cu nerăbdare ancorarea vaporaşului.

Lausanne creştea din lac ca un pom ciudat, cu rădăcinile înfipte în apă şi cu o coroană stufos revărsată pe coline. Ce bizară imagine prezenta dinspre Léman acest oraş înălţat în trepte şi tăiat drept la mijloc, ca de o imensă secţiune în verticală, de o vale înverzită, cu acoperişuri de olane stacojii, ţîşnind ţuguiate pînă sub paşii trecătorilor pe Marele Pod metalic !

Bartolomeu avu senzaţia că a nimerit în aceeaşi lume de geometrii neînsufleţite, dar întoarse pe dos sau, mai bine zis, dominate de o voinţă nu mai puţin artificială de a părea „naturale". Totul respira acelaşi aer drăgălaş de diapozitiv turistic sau de poză pentru coperta unui magazin ilustrat.

Încetinind simţitor viteza, vaporaşul pătrunse într-un intrînd desenat riguros, ca un chenar de diguri, la al cărui capăt se putea citi o inscripţie cu litere imense : „Port-Ouchy". Bartolomeu zîmbi ironic, gîndindu-se la orgoliul nemăsurat al părinţilor acestei urbe care botezaseră atît de somptuos adăpostul de piatră al ambarcaţiunilor de tipul „Castelului" lor turistic pe pernă de aer.

Racolţea abia aşteptă să se azvîrle pasarela pînă la mal că se şi rostogoli vertiginos, ca o minge, pe trepte. Cînd Bartolomeu îl ajunse din urmă, grăsunul o şi luase pe o ulicioară strîmtă care oferea, între case, perspectiva unei largi întinderi de nisip — renumita Vidy-Plage, cea mai elegantă vitrină de trupuri bronzate şi de costume de baie ultraalambicate de pe ambele maluri ale Lémanului. Racolţea îşi scosese haina, îşi desprinsese butonii de la cămaşă şi acum mînecile îi fluturau de parcă şi-ar fi făcut vînt cu ele.

— De ce te grăbeşti în halul ăsta, Justine ? gîfîi Bartolomeu, abia izbutind să ţină pasul cu marşul forţat al grăsunului.

— N-avem timp de pierdut, stimate, — repetă Racolţea un refren care-i devenise în ziua aceea obsedant. Şi pe urmă, nu mi-ai spus că te laşi în voia mea ?

Acestea fiind spuse, socoti explicaţiile încheiate şi se închise într-un mutism misterios. Îşi ştergea din cînd în cînd cu batista broboanele enorme de sudoare care i se adunau la încheietura sprîncenelor şi îşi făcea loc cu osîrdie prin valurile de zăpuşeală, lăsînd în urmă o zonă apreciabilă de umbră, pe care se străduia s-o folosească strategic sărmanul Bartolomeu. La un moment dat Racolţea se opri atît de precipitat, încît Bartolomeu fu cît pe-aci să-şi ciocnească din viteză capul cu pepenaşul de Turkestan. Accidentul fu evitat numai datorită manevrei dibace a grăsunului, care o cîrmise pe o stradelă laterală, din belşug potopită de umbra unor bătrîni platani. După încă vreo zece metri de mers grăsunul se opri victorios în faţa unei căsuţe cu aspect de vilă, deasupra căreia sclipea o modestă firmă metalică : „À la greque".

Făcîndu-i semn să-l urmeze, Racolţea nu urcă treptele spre modesta intrare a localului, ci ocoli vila deschizînd o portiţă şi pătrunzînd sub baldachinul umbros al unei grădiniţe cu mese risipite în cele mai balcanice boschete cu pu-

tință. Bartolomeu se crezu descins, prin nu se știe ce minune, într-una din acele fermecătoare cîrciumioare din Obor, pe care nu le mai apucase, dar despre care îi povestiseră, cu lux de amănunte romanțioase, colegii mai vîrstnici.

Era vădit că Justin Racolțea se simțea aici ca acasă. Nici nu apucaseră să se așeze bine la o masă că-și făcu apariția din fundul grădinii un bărbat pirpiriu și firav, a cărui față oacheșă, cu o mustăcioară abia ițită sub nări, părea turtită sub o uriașă calotă albă de bucătar.

— Mii de bombe și sarmale-n foi de viță — tună pirpiriul cu o voce de bas care țîșnea parcă de undeva, din pămînt, că din trupul slăbănog nu prea avea cum să răsară. Mă tot întrebam eu în ultimul timp unde a dispărut domnul Racolțea și-mi tot spuneam că, probabil, se ocupă cu exporturile și importurile pe undeva, prin Noua Zeelandă sau Canada, că dac-ar fi fost în Europa nu se putea să nu nimerească de-atîta vreme pe la noi...

— Ia te uită la el — se stropși comic Racolțea. Nu cumva te crezi, grecule, singurul cîrciumar cinstit din toată confederația voastră helvetică ? Dumnealui — i se adresă de astă dată lui Bartolomeu — este domnul Kostas Ferekidis, dar să știi că-i face o nespusă plăcere să i se spună ca pe vremuri, la Constanța, nea Costică ! Ascultă, nea Costică, — se întoarse din nou spre patronul localului — sper că n-ai uitat să prepari ciorba aia teribilă de burtă și tuzlamaua aia ardeiată că-ți muști limba după ea ! Și cred că mai ai vreo cîteva sticluțe din Cotnarul pe care ți l-am furnizat luna trecută... Nu de alta, dar să-i dăm amicului nostru aici de față, doctorului Bartolomeu Cubleșan, formidabila senzație că s-a trezit pentru o oră la București...

Lui Bartolomeu i se păru că, la auzul numelui său, oacheșul Ferekidis tresărise și deschisese ochii meduzați mai largi, căutînd parcă să distingă în trăsăturile comeseanului

lui Racolțea ceva numai de el știut, dezlegarea unei anumite taine.

— Îndată, domnule Racolțea, — se grăbi pirpiriul cu calotă, nescăpîndu-l nici o clipă din ochi pe Bartolomeu. Tuzlamaua e gata preparată, că doar la noi se înfruptă toată peninsula Balcanică aflată în trecere pe malul Lémanului, iar cît privește ciorba de burtă, în zece minute o veți avea aburind pe masă. Mii de trăsnete în mii de sticle, să știți că din tot Cotnarul nu mi-au rămas decît vreo cincișase litri...

— Ne-ajung, nu-i așa, doctore?! hotărî Racolțea cu un gest fără drept de apel. Numai că uite ce e, nea Costică, bagă-n viteză tot personalul tavernei tale dacă vrei să ne păstrezi de clienți...

Grecul îl mai scrută o dată pe Bartolomeu cu o curiozitate un pic jenată, apoi dispăru în fundul grădinii de unde se auziră imediat niște comenzi scurte, urmate de o forfotă ca la asaltul unei redute. Într-un minut un picolo, care semăna grozav cu patronul, minus mustăcioara, făcu să apară, ca un prestidigitator, pe masa la care se așezaseră cei doi, farfurii, tacîmuri, pahare. Lîngă pahare răsări ca din pămînt și o carafă aburită cu grasă de Cotnar, iar în boschet, la îndemîna mesenilor, o baterie cu încă două sticle de vin și cîteva sifoane la gheață.

— Ei, ce zici? se interesă Racolțea, turnînd în pahare o primă doză de licoare moldovenească.

— Serviciul ireproșabil, atmosfera ca acasă, numai că nea Costică ăsta al dumitale se uită la mine cam ciudat — observă Bartolomeu.

— Păi exact despre asta te întrebam și eu — își miji grăsunul ochii cu aerul acela enigmatic pe care-l arborase încă din prima clipă a reîntîlnirii lor. Crezi că mă interesa opinia dumitale despre serviciul lui Ferekidis? Aș fi făcut

pariu că grecul o să holbeze ochii mari cît cepele cînd o să afle pe cine i-am adus ca oaspete...

Bartolomeu nu apucă să-l întrebe de unde această certitudine atît de solidă că pe masă apărură două farfurii cu ciorbă îmbălsămate cu toate aromele apetisante ale bucătăriei balcanice. Le adusese însuşi patronul, oficiind parcă un ales ceremonial gastronomic, după un protocol savuros. Din cînd în cînd însă nu se putea abţine şi mai arunca o privire tainică — amestec de uluială şi bizară înfrigurare — spre namila aceea blondă care poposise în localul lui.

— Fii bun, stimate, şi spune-mi — îl luă, pe neaşteptate, în primire Racolţea — ce te tot holbezi într-una la doctorul Cubleşan ? Ce-ai găsit la el că mi-l măsori aşa cu privirea ?

Calota albă încremeni în aer şi pirpiriul oacheş care o purta rămase cu un polonic enorm bălăngănindu-i-se pe lîngă şold ca o spadă caraghioasă, fără folosinţă. Cîteva clipe păru pironit în loc de surpriza întrebării, apoi începu să se agite mutîndu-şi privirea de la unul la altul în încercarea de a încropi o justificare.

— Nici nu vă închipuiţi ce plăcere mi-a făcut să am ca musafir în localul meu o somitate atît de cunoscută a ştiinţei mondiale — se străduí într-un tîrziu să scape cu faţa curată din încurcătura în care îl vîrîse inocenta întrebare a grăsunului.

— Ia spune-mi, nea Costică, — nu-l lăsă Racolţea să răsufle — a mai fost cumva prin taverna ta pictorul acela cam zănatic, Lupşa mi se pare că-i zice, ăla care se îmbăta aici pe veresie şi-ţi lăsa amanet nişte tablouri ?

Grecul primi această a doua lovitură drept la plex şi o vreme rămase desfiinţat, cu buzele întredeschise, căutînd parcă o boare de aer proaspăt. Lui Bartolomeu tot acest interogatoriu, aparent nevinovat, i se părea de un ridicol

fără margini, dar, în același timp, își dădea seama că Racoltea urmărește ceva care-i scapă printre degete. Simțea tentația să-i ofere lui Ferekidis un pahar cu vin ca să-și mai revină în fire. Își reținu gestul de teama de a nu se angaja și el în acest joc pe cît de stupid, pe atît de straniu.

— Domnul Florian Lupșa ? întrebă Ferekidis, umplîndu-și de cîteva ori plămînii cu aer. Apoi, revenind la agitația gastronomică spre a-și alunga tulburarea : Vine tot mai rar de o vreme-ncoace... Nu l-am mai servit de vreo două luni...

Racoltea se răsturnă în scaunul de paie, își înfundă ochii adînc în orbite, acoperindu-i cu pleoapele de parcă s-ar fi scufundat într-un somn letargic, apoi sări deodată ca împins de un resort și înhăță brațele pirpiriului ca într-un clește :

— Uite ce e, m'sieur Ferekidis, — îl apostrofă pe un ton amenințător-oficial — ciorba de burtă și tuzlamaua-s una și adevăru-i alta, eu nu le confund și te sfătuiesc și pe dumneata să faci la fel !

— Zău, domnule Racoltea, am spus numai adevărul, ce interes aș avea să vă mint, păcatele mele ?! se smiorcăi pirpiriul, căutînd să-și salveze brațele din strînsoarea acerbă a degetelor grăsunului.

— Știi ceva, nea Costică ? îl luă Racoltea mai familiar, dar neslăbindu-l din strînsoare. Eu aș fi în stare să pariez cu tine pe o mie de franci că nu mai devreme decît acum trei-patru zile ai auzit cu urechile tale, într-unul din boschetele astea, poate chiar la masa asta, vorbindu-se despre amicul nostru Cubleșan. Și aș paria pe încă o mie de franci că nu departe de masa respectivă, cine știe, poate chiar la ea, se afla și acel Florian Lupșa...

Bartolomeu se aștepta ca — la auzul acestei gogonate născociri a grăsunului — Ferekidis să izbucnească într-o ex-

plozie de proteste indignate, dar nu mică-i fu mirarea cînd grecul se imobiliză, îl scrută lung pe Racolţea, apoi răpăi ca o mitralieră nişte sunete pe care le puteai lua şi drept suspine sacadate, dar care nu erau decît hohotele unui rîs cascadat, isteric.

— Eşti formidabil, domnule Racolţea, pe toate le ştii, nimic nu-i în stare omul să-ţi ascundă...

— Lasă-te de fleacuri, stimate, — îl slăbi Racolţea din strînsoare — mai bine şezi aici, lîngă noi, la un şpriţ, şi cît timp lichidăm noi tuzlamaua, că mi s-a cam făcut, drept să-ţi spun, foame, deşartă-ţi mătăluţă sacul cu noutăţi...

Prin urmare, se gîndi Bartolomeu, grăsunul nu se lăudase cînd îi făgăduise o după-amiază cu surprize. Se pare că de aici, de la Lausanne, din vila asta ascunsă între platani, deasupra elegantei plaje Vidy, se ramifică unele nervuri ciudate care pot avea, pe undeva, vreo interferenţă cu tainele ce-l înconjoară în ultimele zile. Crezu că Ferekidis va da imediat curs invitaţiei grăsunului, dar se înşelă. Grecul turnă tacticos vin în pahare, apoi sifon şi, în clipa cînd se aplecă să pună sticla înapoi în baterie, îi şopti ceva la ureche lui Justin Racolţea. După ce se mai foi cîteva clipe prin jurul lor, dispăru în fundul grădinii.

Racolţea nu se nelinişti de fel de această dispariţie şi îi făcu semn lui Bartolomeu că nu e cazul să se neliniştească nici el, că totul merge cum nu se poate mai bine şi că lucrul cel mai sănătos e să se desfete deocamdată cu preparatele gastronomice ale lui „nea Costică". Ceea ce se şi grăbi să facă, încercînd să nu-şi strice digestia cu probleme cărora şi aşa nu putea să le dea de capăt.

Grădiniţa era la ora aceea aproape pustie, doar într-un boschet mai îndepărtat se zăreau nişte domni măslinii şi gravi — oameni de afaceri de prin vreo ţară orientală, îi categorisi Bartolomeu — care luau prînzul cu o solemnitate

şi o distincţie într-un perfect contrast cu atmosfera uşor boemă a restaurantului. Cu toată pustietatea din jur, Racolţea îi făcu semn că ar fi mai bine să se ospăteze în tăcere, deoarece — gestul fu extrem de elocvent — „cine ştie, şi boschetele pot avea urechi". Mîncară, deci, în liniştе, ciocniră cîteva pahare de Cotnar, apoi, spre marea surprindere a lui Bartolomeu, grăsunul sări sprinten de la masă, îndemnîndu-l din priviri să-l urmeze. Nu se îndreptară spre fundul grădinii, cum ar fi fost de aşteptat, ci ieşiră pe poartă şi ocoliră toată clădirea ; nu intrară nici pe uşa principală a restaurantului, ci mai merseră cîţiva paşi pînă la ungherul opus al vilei, unde o uşă răpănoasă, ce părea a da în pivniţă, era uşor întredeschisă.

Cu o agilă mlădiere a trupului rotund ca o bute, Racolţea se strecură pe uşă, iar cînd Bartolomeu ajunse în prag îl văzu dispărînd printr-un scurt coridor întunecos. Păşind pe urmele lui nimeri, la capătul coridorului, într-o mică şi spaţioasă încăpere, cu lambriuri metalice ultramoderne, cu un mic bar ocupînd una dintre laturi şi cu cîteva fotolii în jurul unei măsuţe comode din aluminiu.

— E un colţişor liniştit unde putem discuta la adăpost de urechi indiscrete — răsună vocea lui Ferekidis, care-i aştepta meşterind nişte cocteiluri la bar, cu nelipsita-i calotă dată pe ceafă.

— Te ascultăm, stimate, — oftă îndelung Racolţea, tolănindu-se într-un fotoliu.

Ferekidis le aduse întîi cocteilurile, le oferi dintr-o cutie metalică, ornamentată cu motive decorative orientale, ţigări de foi greceşti, apoi închise cu grijă o uşă groasă, despre care Bartolomeu îşi zise că este, probabil, izolată fonic.

— Să ştiţi că mare lucru n-am să vă spun — vorbi el cu un glas atît de susurat, încît aducea mai curînd a şoaptă. Dar dacă o să vă fie cumva de folos şi mie n-o să-mi atragă ponoase, credeţi-mă, n-o să-mi pară de loc rău...

— Bine, să zicem că introducerea s-a sleit — mormăi plictisit Racolţea. Treci la chestiune !

— Întîmplarea cu pricina a avut loc exact acum trei seri — reluă pirpiriul cu calotă, parcă şi mai şoptit decît prima oară. S-au aşezat la o masă în grădină trei tipi, dintre care numai de unul mi-aduc aminte cum arăta : un bătrînel cu ochelari în ramă de aur, foarte distins la înfăţişare, care a venit şchiopătînd şi sprijinindu-se într-un baston solid cu mîner de os. La început nu mi-au atras prin nimic atenţia : comandaseră o cină obişnuită şi nişte băuturi tari. Mi-am zis c-or fi nişte onorabili profesori universitari veniţi să se odihnească la Lausanne după truda unui an întreg cu studenţii. Vorbeau într-o limbă cunoscută, mai tîrziu mi-am dat seama că era italiana. La un moment dat mi s-a părut că un nume revenea des în convorbirea lor, un nume cu rezonanţe româneşti : Cubleşan. De cîteva ori v-au rostit numele, domnule doctor — se adresă de astă dată direct lui Bartolomeu — şi eu un interes ce depăşea tonul unei conversaţii obişnuite. Am avut chiar impresia că disting şi o referire la nu ştiu ce operaţie... După vreo jumătate de oră de cînd se aşezaseră la masă şi-a făcut apariţia şi domnul Lupşa care, spre deosebire de alte dăţi, cînd vine la mine să mă roage să-i mai dau de băut pe datorie, s-a îndreptat glonţ spre masa lor...

— Lupşa îi cunoştea, deci, dinainte — ţinu să precizeze Racolţea, cu aerul că faptul acesta i se părea cel mai firesc cu putinţă.

— Desigur — susură mai departe grecul. Nu cred că pe toţi, dar pe unul dintre ei, un individ atletic, care stătea cu spatele, nu încape îndoială că-l cunoştea. Domnul Lupşa părea foarte amărît şi parcă se scuza într-una de pierderea nu ştiu cărui document de familie...

— Pierdere ? ! se miră Bartolomeu, gîndindu-se imediat la cărțulia în piele de cangur cumpărată cu o zi înainte de la anticariatul lui Stiefter junior. Poate era vorba de o vînzare ?

— Nu, domnule Cubleșan, asta am reținut precis, se tot plîngea de formidabilul lui ghinion, că tocmai acum, cînd putea să pună și el mîna pe o sumă frumușică, uite ce i s-a întîmplat...

— Și mai departe ? îl zori Racolțea, cu aceeași mutră, care începuse să devină sîcîitoare, de om pentru care lucrurile astea nu reprezintă nici o surpriză.

— Mai departe nu s-a întîmplat nimic... sau aproape nimic — ezită o clipă Ferekidis. De un singur lucru, de fapt, îmi mai amintesc, și anume că bătrînelul acela distins, privindu-l cu un total dispreț pe Lupșa, le-a spus celorlalți tipi că vor fi nevoiți să recurgă, în cazul acesta, la prima variantă. A hohotit apoi, spunîndu-le : „Băieți, vă așteaptă o treabă grea", pe urmă a dat pe gît un pahar de whisky, a făcut plata și a dispărut împreună cu ceilalți doi, cu care venise...

Racolțea, cu ochii închiși, părea doborît de somn. Bartolomeu se obișnuise cu figura aceasta a lui din momentele de mare concentrare, dar grecul îl privea intrigat pe grăsun, parcă temîndu-se că l-a plictisit.

— Ce-a făcut Lupșa după aceea ? întredeschise ochii grăsunul, trăgînd un fum din țigara de foi pe care o uitase aprinsă în scrumieră.

— Lupșa ? ! se strădui să-și amintească Ferekidis. A, da, a golit o sticlă de whisky rămasă neterminată pe masă, apoi s-a ridicat și a pornit spre ieșire cu o mutră tare abătută, de parcă i s-ar fi înecat toate corăbiile. M-am mirat chiar că nu mi-a mai cerut o sticlă...

— Fugi de-aici, nea Costică, nu-i mai ardea lui la ora aia de nici un whisky — ricană Racolțea, cuprins de o

ciudată veselie. Hai, doctore, — sări cu aceeași caraghioasă sprinteneală din fotoliu — ne așteaptă încă niște treburi importante prin orașul ăsta... Spune-mi, te rog, — se întoarse către Ferekidis — nu știi cumva pe unde mai locuiește Lupșa ăsta ?

Grecul își înălță calota pe frunte, se scărpină pe ceafă, își strîmbă de cîteva ori chipul oacheș, ca și cum și-ar fi chinuit creierul să-și aducă aminte adresa, apoi, văzînd privirea amenințătoare pe care i-o aruncă grăsunul, șopti abia inteligibil :

— Pe undeva, prin cartierul de sus, în preajma gării, pe o stradă Montchoisy... Numărul, uite, să mă tăiați în bucăți că tot nu-l știu...

...Abia la căderea nopții Bartolomeu se întîlni din nou cu Racoltea. Pînă atunci grăsunul îl lăsase pe plaja de la Vidy, zicînd că are de rezolvat niște treburi de-ale lui, de export-import, legate de niscaiva aparate de precizie. Bartolomeu făcu baie în lac și se prăji la soare fără a-și pune întrebări inutile. În definitiv, omul o fi avînd și el treburile lui și n-avea de ce să-i dea socoteală...

Înșelătoarea imensitate a Lémanului se acoperea de-acum cu o pojghiță dură de întuneric cînd cei doi amici urcară în cabina comodă a funicularului care face legătura între port și gară, mai precis între cartierul de jos și cel de sus al orașului. Cabina, asemănătoare în interior cu un vagon de tramvai, începu să lunece încet pe cablu ca un minuscul dirijabil plutind lin deasupra unei mirifice Căi Lactee de lumini fluorescente și reclame multicolore.

Contemplînd constelațiile din înălțimi și cele din adîncuri, Bartolomeu încercă senzația unei contopiri, unei osmoze. Prin vinele invizibile ale universului circula la ora aceea un sînge stelar.

V. răpirea sabinei, care n-a avut loc...

Tulburată de descoperirea pe care o făcuse, Adriana Jacotă nu îndrăzni nici măcar degetele să și le miște. I se părea că, prin nu știu ce transfer de imagini între coșmar și realitate, s-a trezit din nou în lumea reală pe care o părăsise de... dar parcă știa de cît timp ? Avu subita revelație a șubrezeniei acestui fin releu dintre individ și viață, dintre individ și lumea înconjurătoare, pe care îl constituie timpul.

Senzația copleșitoare a restabilirii unor contacte pierdute i-o dăruise acel obiect pe care și-l dorise atît de dureros la prima trezire : oglinda. Era, de fapt, o oglinjoară ieftină, pătrată, nu mai mare decît o copertă de carte, atîrnată de tăblia de la picioarele patului. O oglindă care nu-i dezvăluia decît o frîntură de obraz, un ochi, o ureche, nasul, gîtul, care-i descompunea chipul în acele zeci de infime detalii asupra cărora ochiul alunecă de obicei grăbit, căutînd să surprindă imaginea de ansamblu.

Asemenea unui fascicul de raze X, privirea Adrianei fora intens în pielea palidă a obrajilor, explorînd modificările, chiar infinitezimale, pe care i le-ar fi imprimat în trăsături starea aceea bizară, de prag labil între halucinație și realitate, prin care trecea într-una de cînd se afla în încăperea albă, fără ferestre, ca o sală mortuară. Ciudat lucru, dar i se părea că zilele — sau, poate, săptămînile ? — petrecute aici se scurseseră fără urme și, dacă n-ar fi fost transparența figurii, ar fi dat neîndoielnic impresia unui om bine odihnit, la capătul unei perioade de binefăcător repaos.

Experiența primei treziri o făcu, de data asta, să se miște cu mai multă prudență, să evite eforturile inutile, cruțîndu-se pentru eventualele revelații pe care — era convinsă, dar nici ea nu știa de ce — i le rezerva o cercetare mai atentă a camerei. Constată însă, spre marea ei surprindere, că dispăruse aproape cu totul senzația de durere pe care o resimțea înainte la fiecare deplasare a capului pe umeri. Încercă o mișcare mai bruscă — se aplecă și luă oglinjoara lîngă ea — dar n-o răzbi nici un fel de suferință ; doar atît — o mare și plăcută osteneală revărsată în flux discontinuu prin întregul trup.

În clipa aceea își aminti de silueta neagră profilată *atunci*, la prima deșteptare, pe peretele din stînga patului ; un scurt frison i se arcui de-a lungul spinării, dar și-l stăpîni cu o ușurință care o miră. Deveni conștientă că *n-o mai îngrozește* prezența aceea misterioasă și tăcută. Ba chiar, în singurătatea albă a odăii, i-ar fi făcut bine această prezență.

Dorința acută de a-l regăsi pe omul în negru, de a încerca să intre în vorbă cu el, să afle sensul acestei odăi și mai ales rostul prezenței ei în universul alb, expugnat de orice obiect omenesc, o făcu să întoarcă brusc capul spre peretele din stînga. Omul în negru nu mai era acolo. Nici o siluetă nu mai macula cu umbra ei albeața peretelui.

N-avu timp să se mire de această neașteptată absență, căci atenția îi fusese atrasă de un obiect așezat la unghiul celor doi pereți : obiectul la care, probabil, meșterise omul în negru și pe care ea îl crezuse un magnetofon. Era acum destul de lucidă ca să-și dea seama că nu putea fi un magnetofon : avea mai curînd aspectul unui dulăpior, unei servante de sufragerie, în orice caz se asemăna cu ceva atît de domestic și inofensiv, încît în orice altă încăpere și în oricare altă împrejurare ar fi trecut pe lîngă el cu indiferență.

Tocmai aspectul obişnuit pe acest fundal neobişnuit o intrigă cel mai mult şi îi trezi dorinţa de a-l vedea îndeaproape, de a-l pipăi, de a-i descifra rostul — căci nu putea să-şi imagineze că ar fi aici fără un rost precis, şi anume unul intim legat de ea, de prezenţa ei în această lume stranie.

Cu mişcări lente, îndelung premeditate, de parcă ar fi trecut o prăpastie pe o coardă subţire, înlătură pătura, puse picioarele pe podea, se ridică şi făcu cei cîţiva paşi care o despărţeau de obiect.

Întîia şi cea mai firească reacţie, în starea în care se afla acum, a fost de a încerca să se sprijine de inofensivul dulăpior. Se gîndi însă fulgerător că, atîta timp cît nu ştie ce reprezintă, ar fi o imbecilitate din partea-i să-l atingă în vreun fel. De aceea se mulţumi doar să-l examineze de la mică distanţă, cu atenţie, centimetru cu centimetru.

Peste cîteva secunde descoperi pe latura îngustă a dulăpiorului, în partea de jos, o inscripţie cu litere minuscule: „Sonaform". Iar alături un desen imprimat direct pe lemnul dulăpiorului. Se înclină spre a distinge mai bine desenul. Îşi dădu seama că, de fapt, e un colaj din felurite frînturi de ilustraţii decupate din reviste sau din ziare. Un colaj bizar în care un personaj îmbrăcat în frac, cu un cap de pasăre, asemenea celebrului Judex, îşi înlănţuia braţele în jurul unei dansatoare goale, cu ochii acoperiţi de un bandaj, cu inima smulsă din piept şi azvîrlită la pămînt, iar deasupra lor o figură demoniacă de faun devora tacticos un trup de prunc, învîrtind, totodată, greaua roată metalică a unui orologiu de tipul aceluia conceput de Galileu pentru familia de Medici. Se întrebă chiar cum de s-au putut înghesui atîtea imagini pe numai cîţiva centimetri pătraţi.

Fără voie, gîndul i se fixă mai ales asupra mecanismului complicat al orologiului. Pe senzaţia acută a destrămării punţilor temporale ce o legau cu lumea exterioară se

calca acum, cu o pregnanță nebănuită, această simbolică învîrtire a roților de către marele devorator de puritate și candoare care e timpul. Simțea nevoia să dialogheze, fie și cu această naivă reprezentare a timpului :

— Ei bine, domnul meu, mult a fost, puțin a rămas. O să ai de-a face cu cineva care o să-ți vină, în sfîrșit, de hac. Devoratorul devorat, ce titlu sublim de roman foileton...

Avu pe dată impresia că în interiorul ciudatei mobile s-a pus ceva în funcțiune. N-ar fi putut spune pe ce se întemeiază această impresie, deoarece, aparent, nimic nu se clintise. Deodată tresări auzind un glas. Un glas care-i răspundea batjocoritor la apostrofă :

— Ideea voastră fixă, de cînd ați coborît din copaci, este de a vă ucide părintele. De aceea l-ați născocit și pe Zeus, paricidul, cel care v-a dat, prima oară, satisfacția revoltei izbutite împotriva lui Cronos. Ați vrea să fiți toți cîte un Zeus, dar nu sînteți decît niște gîngănii fricoase, la cheremul capriciilor și al hatîrurilor mele. Iluzia că veți reuși, cîndva, să mă devorați este, poate, sensul existenței voastre terestre, și, de aceea, vă și îngădui s-o nutriți, ca să-mi fiți victime mai sigure. Cum, încă n-ați observat că victimele cele mai sigure sînt cele legănate în iluzii ?

Răspunsul suna atît de intim, de cotidian, fără nici o tonalitate teatrală, încît Adriana nu se putu elibera cîteva clipe de senzația că, în fond, era o iluzie auditivă, că totul se desfășura nu în încăperea albă, că era un colocviu lăuntric și atît. Mai ales că glasul cu care-i răspunsese timpul, zugrăvit pe delirantul colaj de pe dulăpior, era și de data asta... însuși glasul ei. Ușor metamorfozat, ca atunci cînd te asculți vorbind de pe o bandă de magnetofon, dar, totuși, fără putință de tăgadă, glasul ei.

Șocul revelației fu mult mai puțin intens ca prima oară, probabil amortizat din pricina repetării. Se întoarse către pat de-a-ndaratelea, cu ochii ațintiți spre ciudata

mobilă. Tulburarea, firească, nu-i întunecă însă raţiunea, nu-i frînă efortul de luciditate. Încerca, febril, să înţeleagă.

În clipa aceea îşi aminti brusc de inscripţia care însoţea colajul de pe dulăpior : „Sonaform". Da, asta trebuia să fie : un aparat de formare a sunetelor, a fonemelor vorbirii umane, cu funcţionare programată. Fusese dinainte programat să formeze întocmai sunetele glasului ei, să-i imite exact vorbirea.

Bine, dar de unde această batjocoritoare logică, această extremă precizie a răspunsului, menit să izbească exact în ţinta întrebării lansate ? Era oare atît de perfecţionat aparatul, încît putea să declanşeze răspunsuri precise la toate întrebările posibile ? Nu putu rezista tentaţiei de a mai pune o dată la încercare „inteligenţa" aparatului, lansîndu-i sfidător :

— Unde mă aflu ? Dacă eşti atît de deştept, răspunde-mi la această întrebare : unde mă aflu ?

Se lăsă o linişte grea. Adriana îşi număra distinct bătăile inimii. Apoi, deodată, încăperea se umplu de valurile succesive ale unor puternice hohote de rîs.

Hohotele însă nu mai erau ale ei. Aveau un timbru, vădit, străin. Aparţineau unui bărbat. Şi nu-şi aveau sursa în dulăpior.

Durdulia señora Pepita, portăreasa imobilului de pe strada Montchoisy, numărul 11 bis, era în seara aceea mai îmbufnată ca de obicei. E drept că nici în alte zile faţa ei rotundă şi măslinie, cu doi negi păroşi la rădăcinile pometilor, nu strălucea de prea multă veselie, fapt care îl făcuse pe un student cam obraznic, cu cameră mobilată la parter, s-o strige din cînd în cînd „doña Pepitosa", ceea ce înseamnă, în bună limbă de la sud de Pirinei, ceva cam în sensul „găină bolnavă de ţîfnă". De data asta însă avea un motiv deosebit să fie amărîtă şi indignată, să se simtă atinsă

în onoarea și orgoliul ei iberic. De zece ani de cînd, rămînînd văduvă, plecase din mărunta așezare de pescari de lîngă Bilbao în căutarea unei slujbe prin Europa, nu i se întîmplase așa ceva. La fiecare zece cuvinte o auzeai azvîrlind printre dinți un : „Qué barbaridad !", ceea ce pentru dînsa, persoană cu maniere șlefuite, echivala cu cea mai sinistră ofensă.

Omul care o adusese într-o asemenea stare era pictorul acela cam țicnit de la mansardă, pe care nu-l putuse suferi din ziua cînd fusese angajată ca portăreasă a imobilului. Un bețiv, un coate-goale care — auzi dumneata ! — îndrăznește s-o acuze pe ea, cea mai demnă și mai onestă „concierge" din Lausanne, că i-ar fi furat nu știu ce cărțulie prăpădită pe care ar fi putut încasa o groază de bani. Cum s-ar zice, i-a furat-o special ca să nu se mai poată îmbăta dumnealui criță prin toate bistrourile ! Auzi ce nerușinare ! Păcat numai de biata señorita Sabina, care trebuie să-i suporte îngerește bruftuluielile...

Tocmai lansa, respirînd din greu, al o sută douăzeci și patrulea „Qué barbaridad !" cînd își făcură apariția în fața ferestrei doi bărbați pe care nu-i mai văzuse niciodată pînă atunci. Ce-or mai fi vrînd și acești necunoscuți — se întrebă furioasă, blestemîndu-și zilele pentru că soarta a azvîrlit-o într-un asemenea loc unde trebuie să fie la cheremul tuturor nepoftiților. Conștiinciozitatea profesională și, mai ales, teama de a nu-și pierde pîinea o făcură, totuși, să întredeschidă geamlîcul și să arunce străinilor, pe un ton care nu prevestea nimic bun, un : „Pe cine căutați ?".

Unul dintre ei, cel pîntecos și cu capul ca o bilă lucie, îi zîmbi dulce întrebînd-o :

— Spuneți-mi, vă rog, stimată doamnă, nu știți la ce etaj și la ce apartament locuiește pictorul Florian Lupșa ?

Inocenta întrebare a grăsunului îi reaminti de altercația cu bețivanul de pictor și o făcu să-și rostogolească pupilele

cu atîta furie în albul ochilor, încît cei doi rămaseră perplecşi, interogîndu-se din priviri asupra pricinei unei atît de iritate primiri.

— Pictor ? Care pictor, domnule ? Ăsta-i pictor ? Un şarlatan, un neisprăvit, un coate-goale şi, pe deasupra, cel mai mare mincinos, cel mai neobrăzat calomniator. Dac-aveţi bani de azvîrlit în gîrlă, n-aveţi decît să-i daţi lui o comandă, c-o s-o vedeţi gata la paştele cailor ori la judecata de apoi. Au mai păţit-o şi alţii, vă avertizez...

Cascada aceasta verbală, stropşită printre dinţi cu abundenţă salivară, păru s-o mai calmeze. Văzînd mutrele nedumerite ale străinilor, se gîndi că, în definitiv, e treaba lor, că, dacă au teşchereaua atît de plină, încît îşi pot permite să facă banii zob, n-au decît, fiecare să-şi toace avutul cum îl taie capul. Adăugă, cu neascuns dispreţ :

— Luaţi-o pe scări, că liftu-i stricat ! La mansardă, prima pe stînga — şi trînti geamlîcul cu năduf, semn că discuţia s-a încheiat.

Bartolomeu izbucni în rîs văzînd figura contrariată a grăsunului. Poate că Justin ar mai fi întrebat-o ceva pe señora Pepita, încercînd s-o descoase în legătură cu cei ce l-au frecventat în ultima vreme pe pictor, dar rîsul uşor ironic al prietenului său îl făcu să se simtă oarecum ridicol şi-l dezarmă. Cu un gest expresiv — las-o-n plata domnului, nu vezi că-i cam zurlie ! ? — Bartolomeu îl invită să-l urmeze voiniceşte pe scări.

Ajunseseră gîfîind în dreptul palierului de la etajul patru cînd, de sus, dinspre mansardă, le parveniră în urechi nişte zbierete cumplite însoţite de bufnituri care făceau să vibreze pereţii ca la un cutremur. Rotiră privirile în jur, crezînd că toate cele şase uşi de pe palier se vor deschide imediat, lăsînd să se întrevadă chipuri speriate sau revoltate. Nu se deschise nici o uşă. Oamenii erau, desigur, atît

de obișnuiți cu zgomotele astea, încît încetaseră de mult să le mai dea vreo importanță.

Nu se deslușea nimic din potopul de zbierete revărsat de la mansardă. Bufniturile păreau ale unor obiecte aruncate cu sălbăticie pe dușumea... La un moment dat li se păru că aud, în haosul acela de zgomote felurite, firul unui glas de femeie. Totul dură numai cîteva secunde : ca la un semnal, torentul sonor încetă brusc. Atît de brusc, încît Bartolomeu avu senzația că s-a rupt o bandă de magnetofon. Tăcerea ce se așternu li se impregnă în auz la fel de nefiresc, de asurzitor ca și zgomotele anterioare.

— Poate că nu-i momentul cel mai propice pentru o conversație cu Lupșa — șopti Bartolomeu, ezitînd să urce mai departe scările.

— Fii serios, stimate, nu te lua după fleacuri d-astea, doar n-oi fi crezînd că ai de-a face c-un anahoret... își continuă Justin, gîfîind la fel de vîrtos, urcușul.

În capul scărilor se pomeniră în fața unei porți batante din fier forjat, care s-ar fi potrivit infinit mai bine la un solid edificiu public decît la niște încăperi pipernicite, cele mai tipice magherniță de boemă mansardată pe care și le-ar fi putut imagina. Între arabescurile înflorate ale grilelor, o tablă groasă, primitivă, ferea interiorul locuinței de priviri indiscrete.

Le-ar fi fost de ajuns să împingă una din greoaiele batante metalice ca să pătrundă în sanctuarul boem al lui Florian Lupșa. Dar Justin, cu un aer de ceremonial ironic, bătu solemn în poartă, făcînd să se audă un gong prelung, ca într-un castel prăfuit, anacronic.

Trecură vreo două minute de așteptare — Bartolomeu, nerăbdător, era cît pe ce să dea deoparte batantele — pînă cînd, de foarte aproape, se auzi o voce hîrîită, molfăind sunetele între două violente accese de tuse : „Cine-i acolo ?".

— Niște colecționari, domnule Lupșa — rosti Racoltea, cu cea mai îmbietoare voce cu putință. Am fost trimiși de la galeriile de artă Yerly să vedem ultimele dumneavoastră tablouri...

Un minut, două, trei — lungi, nespus de lungi. Dinăuntru nici o șoaptă, nici un murmur. Într-un tîrziu, vocea hîrîită bolborosi un cuvînt ce li se păru extrem de melodios : „Intrați !". Nu mai așteptară a doua invitație.

Deschizînd cele două laturi ale grilajului, crezură că vor păși într-o dezordine delirantă de obiecte azvîrlite care încotro, dezordine pe care le-o evocase cataclismul sonor de adineauri. Rămaseră însă încremeniți descoperind o cameră destul de largă, ordonat aranjată, cu mobile de diferite stiluri, dar a căror îmbinare vădea un gust sigur, ba chiar o anume înclinație spre lux. Ansamblul dădea impresia unui salon, cu plușul fotoliilor cam ros, e drept, dar păstrîndu-și încă nuanța de violet stins, șters, care-i conferise cîndva nota de superbă distincție. Cîteva trepte urcau spre o despărțitură a încăperii, ascunsă vederii de o perdea groasă din macat. Singurul amănunt oarecum boem era un radiator cu infraroșii, plasat în mijlocul încăperii și care se vedea limpede că-i pus în priză, în pofida zăpușitoarei arșițe a zilei, nedomolită încă de înserare.

Bartolomeu încercă să descopere în penumbra acestei încăperi, cu un aer, în ciuda simplității, destul de straniu, acele detalii care sugerează de obicei prezența artiștilor. Pereții însă, dintre care unul ocupat de o imensă fereastră cu vederea spre țuguiatele acoperișuri ale străzii, erau goliși, fără urmă de tablou, și nicăieri în odaie nu se zăreau obiecte de artă.

Poate că nici n-ar fi descoperit existența unui șevalet lîngă fereastră, în partea de unde începeau treptele spre acel episcenium învăluit în macat, dacă Racoltea nu s-ar fi îndreptat direct către ungherul respectiv și n-ar fi ridicat,

cu un gest decis, cortina de catifea violetă care-l acoperea. Li se dezvălui privirilor un bizar vălmăşag de curbe în nuanţe indefinite, cu o predominanţă însă de auriu şi de negru, într-o încleştare contorsionată, de parcă s-ar fi dat o aspră bătălie, fără învins şi învingător.

— Indiscreţia, domnilor, n-are nimic comun cu pasiunea pentru artă — răsună din nou vocea hîrîită, ultimul cuvînt curmîndu-se într-un vehement acces de tuse.

Abia acum zăriră, lîngă peretele opus ferestrei, o umbră ce încerca să se ridice de pe o sofa minusculă, făcînd evidente sforţări să se ţină dreaptă. Obişnuindu-şi încetul cu încetul ochii cu penumbra, Bartolomeu desluşi chipul omului: fălcile căzute, nasul coroiat ca un cioc de acvilă, sprîncene groase deasupra unei priviri spălăcite, fruntea neverosimil de înaltă sub o claie imensă de păr negru.

— Nici nu mi-aş fi închipuit, domnule Lupşa, — exclamă Racolţea cu ingenuitatea marilor revelaţii — că pictezi pe fundalul sonor al zgomotelor imprimate pe bandă de magnetofon. (Într-adevăr, la picioarele treptelor din fund licărea slab ochiul magic al unui magnetofon portativ). Aşa se explică, iubite prietene, — de astă dată se adresa lui Bartolomeu — acea fascinaţie a haosului, acea magie cu reverberaţii sonore, care ne tulburaseră într-atîta pe amîndoi în timp ce admiram tablourile domnului Lupşa din galeria Yerly...

Florian Lupşa se mişcă de lîngă sofa cu ezitări şi poticneli, se opri lîngă micul radiator cu infraroşii şi îşi întinse braţele tremurînd, de parcă s-ar fi încălzit la vîlvătăile unui vast crater. Un rictus nervos îi schimonosi faţa pînă la nerecunoaştere. Ceva i se rostogolea în gîtlej, dibuind înveşmîntarea în vocabule cît de cît coerente. Vocea îi căpătase acum modulaţii de bulboană prăvălită pe bolovanii unei stînci dinamitate:

— Cum de-ţi permiţi, domnule, să murdăreşti cu bocancii dumitale primitivi (şi aruncă o privire fugară spre încălţămintea interlocutorului, într-adevăr cam butucănoasă, deoarece Justin îşi menaja cu grijă picioarele de incomodităţi) sfînta sfintelor unui artist, sacra lui cameră de tortură, cîmpul bătăliei lui zilnice cu îngerul şi cu diavolul, cu toţi îngerii şi diavolii ? (Văzînd că Justin se uită curios în jur, rînji cu dispreţ.) E vorba nu de această încăpere, domnule, ci de inspiraţia artistului, de spaţiul acela cosmic fără margini, pe care nu-l pot cuprinde nici un fel de ziduri...

Tirada aceasta delirantă i-ar fi provocat altă dată lui Bartolomeu o repriză de rîs dezlănţuit. Acum însă nu se simţea în stare, şi nu din considerente protocolare sau tactice, ci pur şi simplu pentru că omul din faţa lui — deşi se afla, vădit, sub stăpînirea unei băuturi puternice sau, cine ştie, a unei doze de stupefiant — trăia cu o rară intensitate fiecare cuvînt, fiecare silabă rostită.

Justin, imperturbabil, îl privi cu interes pe Lupşa, ca şi cum ar fi încercat să intre în posesia pietrei filozofale, apoi îşi întoarse ochii, micşoraţi pînă la dimensiunile unor bumbi, spre şevalet :

— Îţi înţeleg indignarea, domnule Lupşa, dar caută să-i înţelegi şi dumneata pe nişte colecţionari care se străduiesc să desluşească sensul unei opere picturale atît de profunde, mai ales cînd au de gînd să plaseze sume importante în tablouri...

— E o preocupare, veţi recunoaşte, domnule Lupşa, întru totul firească — interveni şi Bartolomeu, socotind că e de a sa datorie să vină în ajutorul grăsunului. Avem senzaţia acută că ne aflăm în faţa unui fenomen artistic cu totul ieşit din comun, dar nu ne putem permite să ne riscăm banii şi prestigiul de colecţionari în lucrări al căror sens scapă înţelegerii noastre.

Pictorului — era evident — nu-i displăcură aceste referiri limpezi și concrete la anume valori pe care nu le disprețuia.

— Sensul ?! hîrîi vocea lui, ușor domolită, în timp ce se îndrepta, cu pași la fel de șovăielnici ca și înainte, către șevalet. Ce vă interesează pe dumneavoastră sensul ? Astea-s mofturi, ambiții mărunte, orgolii meschine de oameni cu seiful plin, dornici să facă impresie lansînd observații rafinate în insipide conversații de salon. Pe dumneata, domnule, te lasă, în fond, rece dacă-ți spun că în tabloul ăsta am pictat un stol de cocostîrci sau mitul lui Sisif. Cu cît adaugă sau scade prețul tabloului ? Singurul pe care-l privește cu adevărat dacă are ori nu un sens sînt eu, cel care m-am chinuit, asurzindu-mi timpanul, să surprind ceva, ceva numai de mine știut, numai de mine năzuit, numai de mine...

Glasul îi clacă într-un nou acces, și mai violent, de tuse. O clipă se clătină ca secerat de o durere năprasnică. Bartolomeu sări să-l sprijine, dar Lupșa, revenindu-și brusc, îi respinse brațul. Justin păru că nici nu remarcă scena, cu privirea cufundată în bizarul vîrtej de curbe al pînzei de pe șevalet. Într-un tîrziu întrebă cu aceeași serafică ingenuitate :

— Și ce ați intenționat să surprindeți aici, stimate domnule Lupșa ? Îmi îngăduiți să încerc o deducție de diletant salonard fără pretenții ? (Pe neașteptate — chiar și Bartolomeu deschise ochii mari de uluială — trecu de la franceză, în care se desfășurase pînă atunci convorbirea, la românească cea mai pură și de la tonul deferent la unul de apostrofă directă.) De ani de zile, dragă Florian Lupșa, te torturezi, în eforturi disperate, să degaji din nebuloasele informe pe care le azvîrli pe pînză niște imagini ale altei lumi, ale altui univers uman, pe care memoria ta le-a secretat cîndva, dar pe care, astăzi, înecată în aburii de

whisky şi de heroină cu care te-ai intoxicat, nu mai e capabilă să şi le amintească. Şi, de fiecare dată, te cuprinde o furie nebunească, o isterie a neputinţei ! Nu magnetofonul ăsta produce zgomotele alea sinistre, ci tu, Lupşa, în izbucnirile tale demente...

Cu un gest hotărît, grăsunul smulse perdeaua de macat care ocrotea despărţitura din fundul încăperii şi dezvălui vederii un talmeş-balmeş de cioburi, de obiecte trîntite şi răvăşite — toată haotica dezordine pe care le-o sugerase cataclismul sonor auzit de ei din capul scărilor.

Lupşa de astă dată nu se mai clătină ; rămăsese imobil în faţa şevaletului, cu privirea îngheţată, cu fălcile şi mai prăbuşite, cu obrajii albiţi de parcă tot sîngele i s-ar fi scurs în podea.

— Nu heroina şi nici whiskyul conţin formula chimică a memoriei pe care ai pierdut-o, Florian Lupşa ! reluă Justin, cu o brutalitate liniştită, metodică. Omul inteligent nu distruge decît atunci cînd are cu ce înlocui. Or, dumneata nu te-ai dovedit prea inteligent, ba aş afirma chiar, cu mîna pe inimă, c-ai fost imbecilul imbecililor. Să iroseşti şansa unică de a avea memoria viitorului, de a poseda amintirea unor evenimente care se vor desfăşura cîndva, deprinderi şi cunoştinţe ale celor ce vor trăi după noi — uite ce e, stimate, pentru asta ai merita să fii spînzurat ! Hai, spune repede, cînd ţi-a injectat ultima oară ilustrul dumitale tată, Ilarie Lupşa, din substanţa aceea secretă a cărei formulă o descoperise încă în timpul şederii la Braşov ? De ce taci ? Te-aş sfătui să fii ceva mai volubil... cel puţin tot atît de volubil ca şi cu prietenii dumitale, aceia cărora le-ai promis că le vinzi volumaşul legat în piele de cangur !

Spre marea uimire a lui Bartolomeu, pictorul nici nu explodă într-un acces de isterie, nici nu se prăbuşi covîrşit de senzaţionalele dezvăluiri ale lui Racoltea. Dimpotrivă,

trăsăturile i se destinseră, obrajii i se colorară din nou, recăpătă încetul cu încetul un ciudat echilibru pierdut. Sloiurile de gheață, care-i prefăcuseră înainte ochii în inexpresive pojghițe străvezii, începuseră să se topească ; undeva, în adîncuri, creștea un hohot tăcut și orgolios, șfichiuitor și rău.

— Ești bine informat, domnule, grozav de bine informat ! Cum de nu știi atunci că fiul lui Ilarie Lupșa n-avea nevoie de nici un fel de injecție ca să aibă altă memorie decît a voastră ? *El a moștenit-o*, domnule, o dată cu carnea și sîngele, cu mîinile și picioarele, cu ochii și, mai ales, cu creierul... (Hohotul izbucni din temnița pieptului, abrupt, gîlgîitor, apoi se întrerupse brusc.) Și ce te interesează pe dumneata dac-am pierdut-o ? Puteam s-o toc la cărți, s-o depun amanet, s-o vînd diavolului, să fac ce vreau cu ea, era a mea, n-am să dau socoteală nimănui de ea ! (Pentru întîia oară în glasul lui răzbătu un ton de sinceră amărăciune omenească.) Îți amintești ce i-a zis Thomas John lui Peter Schlemihl, cel care și-a vîndut umbra ? „Justo judicio Dei judicatus sum ; justo judicio Dei condemnatus sum" *. E și lozinca mea, domnule...

Făcu o pauză ca să respire lung, de parcă ar fi înghițit o bună îmbucătură de aer, apoi se întoarse spre Bartolomeu :

— În ce privește volumașul, să nu credeți că nu știu acum cine mi l-a furat. (Hîrîitul se transformă iar într-un răcnet.) *Voi !* Voi, mielușeilor inocenți, voi cu banda voastră ! (Un rînjet îi schimonosi figura, zugrăvind din nou o imagine a delirului, a unui delir victorios, debordînd de sentimentul unei stranii superiorități.) Dar vă asigur că ați încasat cea mai teribilă cacialma din cariera voastră : vă lipsește esențialul, fără de care cărțulia bietului Pantazoglu e o inepție inutilă și ineficace. *Vă lipsește formula !*

* „După dreapta judecată a lui Dumnezeu am fost judecat ; după dreapta judecată a lui Dumnezeu am fost condamnat."

Şi acuma hai, căraţi-vă, m-aţi plictisit destul ! Foutez le camp ! (Îşi însoţi această expresie de argou al bistrourilor cu un potop de înjurături piperate, intercalate cu reprize scurte de tuse.)

Justin îl ascultase pe Lupşa calm, mutîndu-şi numai din cînd în cînd privirea de la tablou la chipul pictorului. Singurul amănunt care îi dezvălui lui Bartolomeu tensiunea pe care o trăia grăsunul fu revenirea ticului cu mestecatul imaginar. Fălcile se mişcau ritmic, uneori caraghios de repede, alteori lent, lenevos, ca şi cum şi-ar fi opintit anevoie maxilarele.

Un minut Justin şi Lupşa se priviră în ochi cu o curiozitate care parcă abolise orice fel de înverşunare. A fost un minut de studiu, ca al boxerilor la începutul primului round. Numai că acum roundul era pe sfîrşite.

Cu un gest brusc spre Bartolomeu — „să-l lăsăm în plata domnului !" — Racolţea îi întoarse spatele pictorului şi se îndreptă glonţ spre ieşire. Bartolomeu, care nu se putea încă dumiri asupra turnurii ciudate pe care o luase întîlnirea lor cu Lupşa, schiţă un salut jenat şi îşi urmă prietenul.

Pe scări, cam pe la etajul doi, în dreptul unui bec mai puternic, Justin se opri la fel de neaşteptat cum pornise. Ajungîndu-l din urmă, Bartolomeu îi zări buzele răsfrînte în zîmbetul acela jumătate maliţios, jumătate bonom care marca pe figura prietenului său unele secrete satisfacţii.

Becul lumina suficient ca să se poată distinge clar ce ţinea Justin în mîna întinsă demonstrativ, cu palma larg deschisă : *un petic de stofă ruptă.* Apropiindu-şi privirea, Bartolomeu îşi dădu seama că era din aceeaşi ţesătură şi în aceeaşi nuanţă, de vişină putredă, ca şi mîneca de haină ce rămăsese aseară, trofeu, în pumnii grăsunului.

Fără un cuvînt, Justin Racolţea vîrî minuscula bucată de stofă în buzunar şi îşi continuă coborîşul pe scări. Bar-

tolomeu ar fi vrut să-l întrebe unde a găsit peticul și ce semnificație atribuie acestei descoperiri, dar scîrțîitul unei uși ce se deschidea la etajul superior îl determină să renunțe.

Se aflau aproape în dreptul ferestrei señorei Pepita cînd le ieși în cale un tînăr înalt și osos, care se cam clătina pe picioare, ca omul care băuse în seara aceea ceva mai mult. Nu i-ar fi acordat nici o atenție dacă tînărul, chiar în fața lor, nu s-ar fi împleticit, căzînd cît era de lung. În timp ce-l ajutau să se ridice, vlăjganul murmură abia susurat, dar destul de inteligibil :

— Așteptați cîteva secunde, apoi urmați-mă ! Intrați după mine pe ultima ușă de la parter...

Tînărul se înălță cu greu la verticală, apoi, clătinîndu-se la fel de vîrtos, se îndreptă cu cel mai autentic mers de bețiv spre ușa indicată adineauri.

Intrigată la culme, señora Pepita urmărea de la fereastra ei de conștiincioasă „concierge" această scenă. Rostogolindu-și ametitor pupilele în albul ochilor, ciupindu-și nervoasă păroșii negi de la rădăcinile pometilor, îi văzu pe cei doi străini stînd în cumpănă cîteva clipe, schimbînd cîteva cuvinte în șoaptă, apoi pășind cu oarecare fereală către ușa camerei mobilate în care locuia studentul. Căci vlăjganul care se împleticise în fața străinilor nu era altcineva decît neobrăzatul care-i născocise porecla aceea incalificabilă de „doña Pepitosa".

Deschizînd ultima ușă de la parter, Justin și Bartolomeu nimeriră într-o încăpere lungă și îngustă, semănînd mai mult a coridor, și în care principalul „mobilier" îl reprezentau teancurile de cărți înălțate pretutindeni ca niște obstacole de slalom.

Zgomotul scurt și sec al unui zăvor închis îl făcu pe Bartolomeu să tresară. Ochii lui Justin se deschiseră mari, nefiresc de mari pentru pepenașul de Turkestan, și Bartolomeu îl simți încordîndu-și mușchii, de parcă s-ar fi pre-

gătit să sară asupra oricui ar fi îndrăznit să-i atace. Nu-i atacă însă nimeni. Vlăjganul, care adineauri abia se ţinea pe picioare, le zîmbea acum cu o anume candoare tristă şi lucidă, scuzîndu-se parcă de faptul că i-a inoportunat pe nepusă masă. Încăperea era luminată slab, de o veioză ascunsă după un vraf de cărţi, iar în fund o fereastră cu storul pe jumătate tras lăsa să se strecoare şuvoaie zebrate din lumina lăptoasă a străzii.

În dreptul ferestrei zăriră o făptură feminină scundă şi fragilă — creştetul capului nu-i ajungea nici măcar la rama de la mijlocul geamului, remarcă Bartolomeu — care îşi pieptăna, cu spatele spre ei, părul lung, cu reflexe de jeratic mocnit. Gestul molatec şi calm, ca un ritual, al pieptănatului avu un efect neaşteptat asupra lui Bartolomeu : îl linişti, îi dădu senzaţia stupidităţii acelei stări de continuă alarmă în care se complăcea de două zile.

— Sper că scuzele mele vor fi de prisos, domnilor — vorbi tînărul tărăgănat, punînd pauze mari între cuvinte — cînd veţi afla adevăratul motiv pentru care v-am rugat să mă urmaţi. Cît priveşte zăvorul, e mai bine să nu fim deranjaţi, nu-i aşa ?

Băiatul nu mai zîmbea. Făcea eforturi vădite să-şi încremenească trăsăturile într-un aer grav, plin de importanţa destăinuirilor ce urmau să fie ascultate de cei doi străini :

— Iertaţi-mă că n-am început cu începutul : noi vă cunoaştem pe dumneavoastră — nu ne întrebaţi de unde, nu vă vom spune — dar n-am avut încă timpul să ne prezentăm...

— Şi ar cam fi cazul, tinere, mai ales după teatrul acela cam nesărat cu beţia — mormăi Justin, părînd profund nemulţumit de misterul care înconjurase invitarea lor în această încăpere.

— Dacă n-ar fi fost nevoie, credeţi-mă, nu m-aş fi pretat la o scenă de un gust atît de derizoriu — surîse din

nou tînărul, cu aceeași jenă dezarmantă. Apoi, fără tranziție, reveni la tonul grav : Numele meu e Christophe Tavernier. Un nume care nu vă spune, desigur, nimic, cum, de altfel, îmi îngădui să observ, nici un nume din lumea asta nu spune nimănui nimic. E o convenție la fel de artificială, dacă nu la fel de nesărată, ca și scena beției de adineauri...

— Zău așa, domnule Tavernier, — interveni Bartolomeu pe un ton de o politețe oarecum ironică — poate că în alte împrejurări ne-ar fi stîrnit un real interes concepția dumitale originală în ce privește filozofia numelui, dar acum...

— Aceasta e marota mea, domnilor, face parte din sfera studiilor mele — accentuă ostentativ tînărul, ca un fel de scuză tranșantă. Îmi prepar licența în filozofie despre ocultism, magie și relațiile lor cu științele moderne, lucru care nu prezintă, fără îndoială, nici un interes pentru dumneavoastră, domnule Cubleșan, (numele îl pronunțase clar, fără să se încurce, de unde reieșea că-i este familiar) deși, în însuși interesul cercetărilor formidabile pe care le-ați întreprins, ar fi fost bine să nu ignorați acest domeniu, mai ales importanța semnelor, a hieroglifelor senzoriale pentru evoluția memoriei umane. Dar nu despre mine și nici despre preocupările mele e vorba, cu toate că, fără aceste preocupări, n-aș fi venit în contact cu problema și cu faptele pe care doresc să vi le aduc la cunoștință. Cum vă spuneam, e vorba de altcineva, și anume, de domnișoara Sabina Lupșa...

Un simplu nume — acea convenție sonoră despre care vorbise adineauri cu atît dispreț filozofic Christophe Tavernier — se dovedi capabil să declanșeze un șir de reacții în lanț, ca o fisurare nucleară. Asocierea aceasta de vocabule — Sabina Lupșa — îl tulbură pe Bartolomeu atît de puternic, încît avu din nou senzația aceea neplăcută

din clipele cînd fusese urmărit de individul cu ochii albaştri-bulbucaţi, ca de vietate marină. O privea nemişcat pe fata din dreptul ferestrei, care nu se mai pieptăna şi îşi lăsase mîinile jos, parcă fără vlagă, de-a lungul trupului firav. Pînă şi Justin Racoltea nu se putu stăpîni, renunţînd la aerul de indiferenţă totală pe care îl arborase şi zugrăvindu-şi pe chip un rictus comic de perplexitate.

— Hai, Sabina, — răsună cu o anume gingăşie mîngîioasă vocea tînărului — spune domnilor tot ce ai pe suflet, doar pentru tine i-am adus aici...

Era vizibil că fata ezită, cuprinsă de o ciudată panică. O clipă numai dură ezitarea, apoi se întoarse brusc şi înaintă spre ei, hotărîtă parcă să urce o Golgotă.

Bartolomeu simţi în clipa aceea dorinţa irezistibilă de a ridica mîna şi a o pune scut în faţa ochilor. Îşi înfrînă însă la timp gestul, cu un efort teribil de voinţă. Chipul fetei avea în el ceva de mască a suferinţei: trăsăturile, cîndva rotunde şi pure, aproape adolescentine, se întreţeseau cu scrijelituri adînci, de răni abia cicatrizate, într-un relief bizar de volume, dăltuind parcă o dublă imagine, ca în fotografiile nereuşite, cu contururi jucate.

Fata îşi mişcă buzele, încercînd să articuleze sunete, dar nu izbuti. În clipa următoare trăsăturile i se contractară spasmodic şi un nezăgăzuit torent de lacrimi i se scurse din ochii cu sprîncene arse.

Justin — simţind că fata e pe punctul să se prăbuşească — sări cu agilitatea sa elefantină s-o sprijine. Cu gesturi de duioşie paternă, pe care Bartolomeu nu i le-ar fi bănuit în ruptul capului, grăsunul o mîngîie pe frunte, pe păr, străduindu-se parcă să-i transfere un fluid secret de linişte lăuntrică, atît de necesară. Christophe şi Bartolomeu priveau dezorientaţi această scenă, ambii la fel de surprinşi de efectul terapeutic al mîngîierilor grăsunului.

— Se poate, domnişoară, — îi susura Justin la ureche fetei — să te laşi doborîtă tocmai acum, cînd poţi să-ţi descarci sufletul în voie, în faţa unor oameni care-ţi vor binele ? N-ai de ce să-ţi ascunzi faţa, nu e greu de presupus la ce maltratări sălbatice te supune omul care şi-a maltratat propria memorie, care şi-a sufocat propria creaţie, în fuga disperată de sine însuşi. Se spune că suferinţa înfrumuseţează, dar dumitale n-are ce să-ţi adauge, dumneata *eşti* frumoasă...

Izvorul abundent al lacrimilor încetul cu încetul secă şi Sabina Lupşa ridică spre necunoscutul de lîngă ea o privire neîncrezătoare, temîndu-se parcă să nu fie obiectul unei complezente ironii. Zărind căpşorul rotund şi chel, cu ochii micşoraţi, schiţă un zîmbet de recunoştinţă şi lui Bartolomeu i se năzări că din imaginea tremurată, dublă, din jocul contorsionat de linii, iese la suprafaţă chipul rotund, tînăr.

— Dacă ştiam, Sabina... începu Christophe, descumpănit, o frază pe care o lăsă însă neterminată.

— Nu-i nimic, Christophe, n-ai de ce să ai remuşcări — izbuti, în sfîrşit, fata să vorbească, pronunţînd cuvintele cu modulaţii firave, copilăreşti.

Păru că-şi adună gîndurile şi puterile, respiră adînc, apoi se lăsă în voia unei confesiuni abrupte, toride, întortocheate, cu reveniri obsedante, cu opinteli şi opriri, ca o pînză de apă subterană care de mult bate la porţile pămîntului ca să răzbească la lumină.

Bartolomeu şi Justin făceau eforturi evidente să încropească din înlănţuirea haotică a frazelor, din izbucnirile şi tăcerile spovedaniei o înşiruire cît de cît coerentă, un fir logic al întîmplărilor petrecute recent sub acoperişul imobilului de pe strada Montchoisy 11 bis.

Faptele erau acestea : În urmă cu patru zile, Sabina aflase că Geneva va găzdui un congres mondial al memo-

riei, la care și-a anunțat participarea și un savant din acea legendară, mirifică Românie, pe care o știa din auzite ca țara de baștină a familiei sale.

Cînd a citit în ziar știrea și-a amintit, printr-o explicabilă asociere, de o cărțulie într-o legătură zgrunțuroasă, de un roșu sumbru, violaceu, al cărei titlu românesc i-l tradusese cîndva, într-unul din rarele sale momente de luciditate și neguroase nostalgii, Florian Lupșa. Era un titlu tare lung, care vorbea despre nu știu ce ciudată întîmplare a cuiva care avusese amintiri dintr-o a doua viață. A cotrobăit îndelung printre vechiturile azvîrlite într-o cămară a mansardei pînă a găsit cartea și a alergat cu ea, după un sfat, la bunul ei prieten, vlăjganul de la parter, care studia filozofia. Au decis împreună că volumașul trebuie să ajungă neapărat în mîinile acelui necunoscut doctor Bartolomeu Cubleșan, din București, despre care unele ziare lansaseră zvonul că ar fi făcut cercetări de mare valoare în privința transplantării memoriei.

Tocmai scria, în seara următoare, o dedicație pe volum către doctorul necunoscut — taică-său nu era acasă, se îmbăta probabil în vreun bistrou — cînd i s-a întîmplat ceva straniu, încît nici acum nu își poate reveni din uluială. Și-a simțit mîinile apucate parcă de niște menghine de fier, pe ochi i s-a aplicat fulgerător o fîșie de pînză neagră și cartea i-a fost smulsă dintre degete. A încercat să se apere, s-a zbătut cîteva clipe, dar și-a dat seama că o țineau strîns doi bărbați puternici, cărora nu le putea opune o rezistență adevărată. De altfel, totul n-a durat decît cel mult un minut; după aceea și-a simțit mîinile eliberate și, cînd și-a smuls fîșia neagră de pe ochi, în încăpere nu mai era absolut nimeni. Volumașul însă dispăruse.

— Deci petecul acesta de haină, domnișoară Sabina — spuse vesel grăsunul, scoțînd din buzunar minuscula bucată de stofă găsită în mansarda pictorului — este rezultatul

luptei dumitale cu atacatorii misterioși. Să știi că ai putere, domnișoară, putere nu glumă !

Pe chipul fetei era vizibilă strădania de a înjgheba ceva ce semăna a surîs. Teroarea amintirilor îi crispă însă din nou trăsăturile. Nu era nevoie să-și continue spovedania ; Bartolomeu și Justin își dădeau seama cît o costase dispariția cărții, cît de cumplit se răzbunase pe ea Florian Lupșa aflînd ce s-a întîmplat, cît de adînc i se încrustase Sabinei în memorie coșmarul acestor zile și acestor nopți.

— Nu cumva acesta-i volumașul cu pricina ? întrebă Bartolomeu întinzînd spre lumina slabă a veiozei cartea cumpărată cu o zi înainte la anticariatul „Otto Stiefter et Fils".

— Ba chiar ăsta-i ! strigă tînărul cercetător al magiei și ocultismului, uitînd de toate precauțiile. Bine, dar... dar nu-mi explic cum a ajuns în mîinile dumneavoastră ? !

Fata privi cartea cu ochi imenși, de parcă i s-ar fi ivit în cale o fantomă. Căută apoi să-și agațe privirea de o imagine, un cît de mărunt detaliu care să-i limpezească negurile adunate în adîncuri. Apoi, cu o mișcare bruscă, își întoarse fața spre geam.

VI. miracole personale între matineu și seara

Chiar dacă ar fi aflat acum ce oră e, ce zi și ce lună a anului arată calendarul, Adrianei Jacotă i-ar fi fost profund indiferent. Era conștientă de această indiferență, uneori chiar o îngrozea, dar pur și simplu n-avea ce face.

Nu mai putea birui această stare de totală amorțire a sensibilității față de trecerea timpului. Nici nu făcea vreo încercare s-o biruie.

Odinioară avea senzația că timpul o biciuiește în plină față, ca un uragan invizibil, dar cu atît mai violent. Fiecare zi, fiecare ceas, fiecare minut i se părea un pas, o porțiune de drum cîștigată în eterna luptă omenească cu dezlănțuitele lui rafale. Acuma timpul curgea undeva, departe, și Adriana nu-l mai simțea nici măcar cît adierile unei brize în fapt de seară. Monotona opintire a minutarului pe cadran fusese abolită.

Realitatea care n-o părăsise era aceea a spațiului. Printr-un soi de compensație poate, spațiul devenise o obsesie omniprezentă. Din clipa cînd se trezea pînă se prăbușea din nou în starea de abulie care echivala pentru ea cu somnul, imaginea încăperii ireal de albe, cu mobila aparent casnică și inofensivă din colț, îi invada toate simțurile, ascuțindu-le la maximum. Ochii percepeau acum fiecare striație, cît de infimă, de pe pereții imaculați, urechile — fiecare zvîcnet, altădată insesizabil, al parchetului. Spațiul din jur, imuabil și uniform, lipsit de dimensiunea timpului, de senzația curgerii minutelor, orelor, zilelor, părea știrbit de relief, ca o imagine proiectată pe un ecran neted, pe care viața și sîngele nu lasă urme, pe care granița dintre lumini și tenebre s-a șters și precizia realului a îmbrăcat toate atributele visului.

Simțea din cînd în cînd nevoia imperioasă să se audă vorbind. Începea în clipele acelea un dialog lung și absurd cu dulăpiorul instalat la cîțiva pași de pat. „Sonaformul" răspundea exact și docil la întrebări, uneori intrînd în detalii pedante, alteori manifestînd o anume condescendență ironică. Ba chiar, odată, încercă să-și amintească niște replici dintr-o piesă în care jucase ; le lansă cu timiditate,

dar dulăpiorul îi răspunse fără greș, dîndu-i senzația unui partener bine exersat.

La un moment dat, nici ea nu-și dădu seama cum, i se păru că cel mai urgent lucru pe care-l are de făcut este să-i adreseze un mesaj lui Bartolomeu. Pînă atunci nu se prea gîndise la el, preocupată cum era să nu-și irosească în van bruma de luciditate, atîta cît îi mai rămăsese, ci s-o utilizeze mai bine ca să descifreze sensul celor întîmplate. Acum însă prezența lui Bartolomeu — nu atît ca făptură fizică, ci mai mult ca dat spiritual al existenței — îi inundase universul lăuntric, de undeva, din afara timpului, din afara evenimentelor trăite și a aerului respirat în comun. O apăsa dorința irezistibilă de a-i vorbi, i se rostogoleau pe buze cuvinte a căror avalanșă n-o putea opri — totul grefat pe senzația tulburătoare a primejdiei ce planează asupra lui, întocmai ca în seara aceea, lîngă Biserica Neagră.

— Nu te lăsa amăgit, omule, de nici o teamă și de nici un orgoliu, ca să reziști trebuie să le înfrîngi, să nu te gîndești la ele, să-ți închipui că nici n-au existat vreodată în sufletul omenesc asemenea sentimente barbare... Știu, iubitule (trecerea la tonul de gingășie calină se petrecu firesc, deși niciodată nu i se adresase astfel, nici măcar în nopțile lor de fervoare erotică), știu cît de greu îți este în clipele astea, singur, în țară străină, înconjurat de primejdii poate nu atît pentru viața ta, cît pentru ceea ce s-a confundat în ultimii ani cu sensul acestei vieți... N-aș putea să-ți spun care anume sînt aceste primejdii, unde se ascund, de unde provin, și poate asta mă doare mai mult ca orice... Dacă ar fi cu putință să te imunizez împotriva lor, să te fac inaccesibil tuturor otrăvurilor de pe lumea asta, m-aș simți mai împlinită decît cu o mie de succese...

Așteptă cîteva secunde, cu o bizară îmbinare de curiozitate și frică. Va primi, oare, și de data asta replica inteligentă și batjocoritoare a dulăpiorului? „Sonaformul"

însă tăcea. Se miră puțin de strania discreție, atît de neobișnuită pentru „manierele" aparatului, dar obsedanta nevoie de a vorbi o făcu să continue :

— Poate mai mult ca de orice mi-e teamă — uite, ți-o spun deschis, cu riscul de a părea că n-am încredere în tine — de cine știe ce trufii imbecile de descoperitor al panaceului universal împotriva relelor omenirii... (glasul îi căpătă modulații ascuțite, o oarecare doză de teatralism, pe care în alte împrejurări și-ar fi cenzurat-o tăios, cu dezgust). Lasă, Bartolomeu, destinul omenirii-n pace, omenirea are exact destinul ce i se cuvine... Ei da, vezi bine, mi-e teamă să nu te lași prins de vîrtejul aiurărilor absurde, iresponsabile ale acelui cretin iremediabil care e bunul tău amic Ovidiu Horja...

În clipa cînd rosti numele asistentului lui Bartolomeu, i se păru că aude clocotul multiplicat, de bolovani năruiți, al orologiului din Turnul Breslelor și că zărește dentiția perfectă, dezvăluită de surîsul lățit caraghios între urechi. Retrăi înzecit, într-o fulgerare, toate emoțiile contradictorii ale nopții brașovene în care i se tăiaseră punțile care o legau de lume, de viața trăită pînă atunci.

Bine — se pomeni punîndu-și o întrebare pe care o simțea stupidă — dar de ce oare Ovidiu Horja nu-i și el aici ? Unde a dispărut de parcă l-ar fi înghițit pămîntul ? Unde-și mai perorează acum freneticele năbădăi ? Ce s-a întîmplat cu el ?

Horja, în momentele acelea, își apleca violent trupul, și așa destul de curbat, peste biroul maiorului Dan Neagoe de la miliția orașului Brașov, expediind pentru a cincea oară în decursul ultimelor două zile aceeași rafală de cuvinte indignate :

— Spune, tovarășe, mă crezi chiar nebun ? Cu ce scop ți-aș îndruga, eu, om serios, niște baliverne despre o dispa-

riție senzațională ? Sau ai cumva impresia că am căzut în doaga copiilor să inventez cine știe ce istorii misterioase ca să fac pe interesantul ? !

Neagoe, exagerîndu-și miopia, își apropie și mai mult de ochelari o hîrtie cu un scris perfect descifrabil și de la distanță. În realitate abia își stăpînea tentația de a izbucni în rîs, iar hîrtia îi îngăduia să-și mascheze pentru cîteva clipe zîmbetul care-i flutura pe buze fără voie. Era greu să se mai frîneze văzînd pentru a cincea oară pergamentul facial al tînărului schimonosindu-și încrețiturile gălbui într-un tic de un comic irezistibil.

— Zău așa, parc-ar fi o discuție între surzi — vorbi cît putu de calm din spatele hîrtiei. Ți-am mai spus-o și ți-o repet : fii fără grijă, Adriana Jacotă e bine sănătoasă...

— Asta-i bună — se prăbuși Horja pe scaun. Eu îți spun într-una c-a dispărut de sub ochii mei acum două seri, lîngă Biserica Neagră, și dumneata ții morțiș să mă convingi că-i bine sănătoasă. De unde știi, ai văzut-o cu ochii dumitale ?

Filîndu-și parcă replica, Neagoe își trase încet hîrtia din dreptul feței, în așa fel, încît Horja putu să-i vadă chipul convulsionat de hohotele ce nu se mai lăsau zăgăzuite.

— Întocmai, tinere — bolborosi maiorul, rîzînd cu sughițuri — am văzut-o cu ochii mei astăzi, în matineu, la teatru, jucînd cu cea mai mare dezinvoltură în melodrama aia cam neghioabă ! Să știi că și deseară joacă, o poți vedea și dumneata, dacă reziști, bine-nțeles...

Maiorul își scoase ochelarii, agitîndu-i, într-un acces zgomotos de veselie, prin fața privirii lui Horja. Părea un flăcău pus pe șotii, în pofida calviției avansate și a cărunteții rarelor smocuri de păr ce mai aminteau de leonina podoabă capilară de odinioară.

...Horja rătăci în seara aceea în jurul teatrului, nedecis dacă să intre sau nu. Biletul şi-l cumpărase încă de la începutul amiezii, dar minusculul patrulater de hîrtie ajunsese aproape de nerecunoscut, de aprig ce-l mototolise între degete. Îi mai tamburina încă nervii rîsul absurd în jovialitatea lui al maiorului Neagoe.

Căuta să se convingă, printr-o psihodramă pe care şi-o juca semilucid, că starea de nervozitate care nu-l mai părăsea de două zile se datora nu dispariţiei în sine, ci năruirii unor anume planuri legate de prezenţa Adrianei, de rolul ei în viaţa lui Bartolomeu Cubleşan. Pînă la urmă fu nevoit să-şi mărturisească, e drept, cu greu, că la mijloc era şi altceva, poate o atracţie autentică pentru femeia asta de o lascivitate crepusculară, ca un ultim zvîcnet solar înaintea asfinţitului. Îşi lepădă rapid obsesiile erotice, zicîndu-şi că, în fond, e o frumuseţe provocătoare şi nitel tri vială, care nu merită un interes atît de acaparant. În definitiv, nu-i dădea pace pur şi simplu ideea că un om a dispărut de lîngă el, înghiţit de beznă, de parcă nici n-ar fi existat.

Undeva îl rodea însă şi o altă îndoială, poate cea mai grea din toate : se întreba dacă a fost suficient de inspirat şi lucid în seara aceea cînd i-a destăinuit Adrianei vrute şi nevrute, într-un acces demential pe care acum îl repudia de parc-ar fi fost al unui străin. Oare n-a obţinut exact contrariul a ceea ce sperase — declanşarea unor forţe paralele, care vor ajunge însă la ţel cu mult înaintea lui, fiind dotate cu un plus de voinţă şi un minus de limbuţie ? Se sili să-şi alunge din cap gîndul ăsta, care făcea să-i lunece pe spinare degetele reci ale spaimei şi-i dădea o aspră senzaţie de prăbuşire şi vomă.

Intrarea teatrului lucea stins printre platanii cu coroane încremenite în echilibrul precar al unei înserări înăbuşitoare, fără palele obişnuite de vînt rostogolite de pe Tîmpa. Contemplă o vreme nemişcat uşa masivă de stejar şi avu

impresia că o învăluie o fină pulbere luminiscentă, care-i amintea de acea „lumină zodiacală" evocată într-o carte de astronomie răsfoită cîndva. O lumină care îl imobiliza, îl fascina, îl împiedica să se îndepărteze.

Abia cînd ajunse în sală își dădu seama că făcuse zeci de mișcări și gesturi parcă sub imperiul hipnozei. Nu-și mai amintea exact ce fel de gesturi și mișcări, nici succesiunea lor, dar, văzînd că păstrează în mînă doar o frîntură mototolită de bilet, își imagină, firesc, că întinsese biletul unui controlor, că acesta îl rupsese, că...

Era pe la sfîrșitul ultimului act. Scena, cufundată într-un întuneric cu vagi și naive pîlpîiri stelare (acțiunea se petrecea pe o stație cosmică) fu măturată brusc și violent de trîmbele unui puternic reflector, care desprindea din beznă cînd o figură, cînd alta, scrijelindu-le ca într-o xilogravură pe un fundal neguros. Actorii rosteau pe rînd cîte un monolog alarmat despre soarta îndoielnică a unei expediții rătăcite undeva, în spațiul interplanetar. Totul era o mixtură ușor ridicolă de grave filozofări despre destinul omenesc și imprecații lacrimogene la adresa cruzimii Cosmosului infinit și nepătruns.

Ovidiu se oprise cam în mijlocul sălii, unde găsise, chiar la capătul unui rînd de fotolii, un loc liber. Privi cîteva minute, plictisit, chipurile spectatorilor din jur, căutînd să distingă în jocul abia perceptibil al fizionomiilor efectele emoționale ale reprezentației. Schiță o grimasă de dezgust zărind un cuplu de tineri, aproape adolescenți, care urmăreau îmbrățișați, cu sufletul la gură, încrucișarea stelarelor replici.

Întorcînd distrat privirea către scenă, avu o tresărire. Reflectorul tocmai gravase, cu un snop de raze albe iscate parcă dintr-o zonă ireală, profilul cunoscut al Adrianei. O Adriană vaporoasă și telurică, reflexivă și vulcanică, exact ca acum două seri, cînd îl impresionase nemărturisit de

adînc capacitatea ei de a înfrunta cu dezinvoltură rolul atît de ingrat al îndrăgostitei care suspină metafizic după făptura iubită aflată în ghearele primejdiilor galactice.

Monologul Adrianei îi sună în urechi nu mai convingător decît la primul spectacol, în pofida dăruirii ei generoase, a vădite lor eforturi de a-i insufla un plus de umanitate, dincolo de limitele fragile ale textului. Toată comportarea ei pe scenă i se păru de un firesc autentic, necontrafăcut — desigur, firescul convențional al teatrului, și încă într-un rol cu o doză atît de vădită de artificiozitate — iar glasul, mișcările, gesturile nu aveau nici ele nimic neobișnuit.

Și totuși... Poate că era, de fapt, un simplu joc al imaginației sale bolnave, împovărate încă de vedeniile acelei nopți, dar i se păru la un moment dat că e ceva în ținuta, în figura Adrianei, care nu se calchează pe imaginea cu care plecase de la întîia reprezentație.

Revelația îl zgudui, ca descărcarea unui acumulator de noții : acel ceva erau *ochii*. Ochii care, în urmă cu două ori, chiar în cursul desfășurării acestei scene, îl impresionaseră cu fantastica lor mobilitate, erau acum parcă paralizați de o fixitate stranie. Trăirile personajului mulau expresiv fiecare contur al chipului, se imprimau în zbuciumatele mișcări ale corpului, dar *ochii rămîneau imobili*, mari, negri, neatinși de furtunile patimilor mimate pe scenă.

Se simți tentat să strige, să lanseze spre scenă un cuvînt, o chemare, așa cum faci cu un lunatic cînd vrei să-l readuci la starea obișnuită. Dar la fel cum, în cazul somnambulului, îți-e teamă ca trezirea bruscă să nu producă un șoc, o cădere de pe acoperiș sau de pe pervazul ferestrei, așa și lui i se făcu o teribilă frică să n-o azvîrle, printr-o perturbare necugetată, în cine știe ce genuni nebănuite.

Tot atît de neașteptat cum se aprinsese, reflectorul își mistui lucirea crudă într-o beznă subliniată de un vălmă-

șag de acorduri voit dramatice și confecționat cosmice, punctînd grandilocvent și rece sfîrșitul actului. Bezna se prelungi cîteva momente și după ce încetară contorsionările sonore ale vibrafoanelor, pentru ca, dintr-o dată, sala să fie inundată în lumina surselor de neon tăinuite în podea. Răsunară aplauze răzlețe, de o condescendență izbitoare chiar și pentru un profan într-ale teatrului. Singurii care aplaudau zgomotos, cu o sinceră și candidă dorință de a scoate actorii la rampă, erau cei doi tineri care abia se desprinseseră din îmbrățișare, dar cortina nu se mai ridică.

Oamenii ieșeau din sală nu în acea tăcere meditativă pe care o impune creația artistică superioară, ci sporovăind destins și amabil, parcă ar fi asistat la cea mai bonomă comedie bulevardieră și nu la o dramă cosmică scăldată într-o atmosferă atît de sfîșietoare.

Urmărit încă de privirea aceea neclintită, tulburătoare tocmai prin inexpresivitatea ei în mijlocul unor trăsături atît de mobile, Ovidiu trecu neatent printre cele cîteva zeci de spectatori care se grăbeau spre ieșire. Iuți și el pasul cu gîndul să ajungă cît mai repede în cabina Adrianei, oricîtă repulsie îi trezea amintirea acelui loc.

Abia întoarse colțul, luînd-o pe aleea care ducea spre intrarea artiștilor, că rămase încremenit: ușa slab luminată — aceeași ușă lîngă care o pîndise pe Adriana cu două seri înainte — se deschise ca împinsă de o rafală violentă și femeia pe care în urmă cu cîteva clipe o văzuse pe scenă coborî valvîrtej treptele peronului, azvîrlindu-se într-o mașină ce demară brusc, pierzîndu-se în noapte. Totul se petrecuse atît de fulgerător, încît nu avusese răgazul să vadă decît că era îmbrăcată în costumul de scenă, cu o mantie subțire aruncată pe umeri.

— Ei, ai văzut-o? răsună în secunda următoare, din spate, vocea maiorului Neagoe. Era sau nu era ea?

Nici măcar nu tresări, într-atît i se păru de firesc ca la această scenă să fi asistat și ofițerul mărunt, bondoc și chel care îl iritase în ultimele zile cu incredulitatea lui. Probabil că maiorul venise special la teatru ca să se amuze pe socoteala zăpăcelii lui în fața unei realități atît de evidente.

— Dacă vrei neapărat un răspuns, tovarășe maior, apoi iată-l : era și nu era Adriana Jacotă...

Îl privi abia acum în față pe maior : se aștepta să-i vadă măcar ochii mijiți a zîmbet, dar spre marea lui surprindere Neagoe îl contempla cu o mină îngîndurată, cu încrețiturile feței strînse ca în jurul unui ax spre buzele ușor țuguiate.

— Poate că ai dreptate, tinere. E pentru întîia oară cînd îți dau dreptate. Astă-seară am avut și eu impresia certă că ceva e... nu așa cum ar trebui să fie... Mă rog, om trăi și-om vedea — conchise el enigmatic și își luă un rămas bun exagerat de ceremonios de la tînărul savant bucureștean.

Ovidiu se desprinse cu greu de pe aleea unde rămăsese înfipt ca al nu știu cîtelea platan dintr-un lung șirag luminat clorotic de fluorescențiii ciorchini ai lampadarelor.

A doua zi dimineață, Ovidiu Horja se înființă în biroul administratorului celei mai vechi clinici de neurochirurgie din Brașov.

— Bună ziua, tovarășe Enășoiu, eu sînt cel care v-a telefonat ieri în legătură cu...

— Cu activitatea desfășurată în cadrul clinicii noastre de doctorul Ilarie Lupșa în primii ani ai acestui secol — îl întrerupse agitat și plin de importanță tînărul administrator. Apoi, ridicîndu-se solemn, de parcă s-ar fi pregătit să țină un discurs, adăugă : Tovarășe Horja, arhivele noastre vă stau la dispoziție. Să știți însă că n-are rost să vă pier-

deți timpul examinîndu-le pe toate. După cîte am constatat noi (și apăsă niței emfatic pe *noi*), doctorul Lupșa, venit aici de la Viena, a făcut operații pe creier doar în decursul cîtorva luni din anii 1908—1909. Prin iunie 1909 a dispărut din Brașov fără urmă...

Enășoiu adresă apoi o scurtă comandă prin telefon arhivei și peste trei minute Ovidiu avu în față cîteva registre subțiri, cu filele îngălbenite, răspîndind în jur un pătrunzător iz de mucegai. Pe coperte, cu un scris gotic migălos, erau așternute, în nemțește, numele de atunci al spitalului și anii.

Retrăgîndu-se în încăperea alăturată, pe care administratorul i-o puse la dispoziție, cu gesturi seniorale, ca și cum i-ar fi acordat un prețios privilegiu, Ovidiu se adînci în studierea registrelor.

Îl frapă de la început puținătatea bolnavilor operați de Ilarie Lupșa. Avu chiar impresia că proaspătul venit de la Viena și-i alegea pe sprînceană, după anumite criterii numai de el știute. Se frămîntă ore în șir să descopere logica interioară, firul călăuzitor al acestor misterioase criterii. Un lucru i se păru cert : doctorul Lupșa manifesta o predilecție vădită — și explicabilă — pentru maladiile centrilor nervoși ai memoriei. Dar această constatare nu oferea încă, nici pe departe, cheia enigmei. Încercă să stabilească diagrame și tabele comparative, sperînd că, în felul acesta, alăturînd sau opunînd datele, vor ieși la iveală niște situații semnificative. Dar și metoda asta dădu greș. Nimic nu indica existența unui anume sistem de selecție. Poate doar un amănunt : printre cei operați se găseau mulți copii.

Pînă la urmă se hotărî să-și însemne pe o hîrtie numele celor ale căror operații i se părură mai complexe. Din vreo treizeci de persoane operate în decurs de șapte luni — din decembrie 1908 pînă în iunie 1909 — înscrise pe listă opt :

Hentsch Ernest, 38 ani, Mălurean Ioan, 10 ani, Szentpaly Ana, 12 ani, Zlătariu Florian, 9 ani, Pfenninger Bruno, 8 ani, Ulfer Hans, 18 ani, Cangu Romulus, 6 ani, Jeglensky Maria, 21 ani. În dreptul fiecărui nume notă, în limbajul sec al registrului, diagnosticul și rezultatul operației. Copiind aceste rezultate, deveni deodată atent : la toți scria „dobîndit memoria". Deci nu „redobîndit", ci „dobîndit" ! Ce putea să însemne asta ? Oare nu tocmai faptul că au „dobîndit" o nouă memorie ?

Ostenit, ridică privirea de pe vraful de registre. Abia acum își dădu seama că se înserase. O mînă grijulie aprinsese o lumină discretă deasupra mesei de lucru, înlesnindu-i munca asta stupidă, fără sens. Prin urmare, o zi întreagă, de dimineață pînă seara, irosită asupra acestor registre mucegăite.

Le azvîrli cu un gest de iritare neputincioasă si porni prin coridoarele goale ale clinicii. La ieșire mormăi ceva unei surori ieșite în cale despre mulțumirile pe care o roagă să le transmită tovarășului Enășoiu pentru marea sa gentilețe.

Cu pași lenți, trudiți, cu umerii și mai prăbușiți ca de obicei, cu mîinile atîrnînd pe lîngă trup, se îndreptă spre parcajul de la marginea orașului, unde-și lăsase mașina dimineață.

Se simțea cumplit de obosit, cu mușchii și oasele zdrobite, de parc-ar fi străbătut zeci de kilometri pe jos sau ar fi întreprins escaladarea Everestului. Vidul total din creier i se păru odihnitor după încordarea chinuitoare a acestei zile. Aprinse farurile mașinii, apoi trase spre el o manetă, care declanșă o scurtă vibrație a motorului, și modernul vehicul pe pernă de aer demară lin, înălțîndu-se la cei cîțiva centimetri reglementari deasupra caldarîmului. O scurtă apăsare pe un buton și din aparatul de radio răz-

bătu un acord prelung de violină, susurînd liniştitor în auz. Cufundat în baia de moliciuni şi candori a melodiei şi bizuindu-se pe microradarul ce avea să semnaleze prin şuierături stridente orice obstacol ivit în cale pe şosea, Ovidiu se lăsă în voia unei somnolenţe golite de gînduri şi obsesii. Dacă i-ar fi pomenit cineva, în clipele acelea, despre existenţa unei anume actriţe Adriana Jacotă, ar fi ridicat spre el o privire mirată.

Un detaliu aparent fără importanţă îl deşteptă subit din somnolenţă. La o cotitură a şoselei i se păru că a luat-o pe un drum greşit şi deveni brusc atent. Aprinse farul de siguranţă la luminozitatea maximă şi mătură cu razele sale peisajul întunecat de afară. Primul lucru care-l izbi fu relieful locului: în locul serpentinelor Predealului, căţărate pe povîrnişuri abrupte, un şes întins, cu holde cutreierate de un vînt molatic. În loc s-o apuce, deci spre sud, aşa cum intenţionase, ca să ajungă la un motel de lîngă Predeal, pornise pe una din şoselele care duceau spre nord. Surîse amuzat, dînd vina pe oboseala cumplită ce-l cotropise.

În deplină luciditate, vru să ridice mîna ca să apese pe claviatura care direcţiona mersul maşinii. O ciudată amorţeală porunci mai mult mîinii decît creierului, poticnind gestul în stadiul incipient al intenţiei. Făcu un nou efort de voinţă, care i se păru la fel de teribil ca la ridicarea unei haltere. Fruntea i se îmbrobonă, muşchii erau atît de încordaţi, încît avea senzaţia că încă o secundă-două şi se vor destrăma ca nişte zgîrciuri, dar nu putu mişca nici un deget măcar. Îl fulgeră din creştet pînă-n tălpi, rece, terifiantă, teama că a paralizat.

Gîndirea îi funcţiona însă impecabil, cu o limpezime şi o rapiditate parcă mai mari ca oricînd. Febrilitatea încordării nu-i diminuă facultatea de a analiza situaţia sub toate aspectele. Ceea ce i se păru cu deosebire straniu fu senzaţia

că mișcările îi sînt paralizate nu datorită unei neputințe lăuntrice, ci prin acțiunea unei extraordinare forțe din afară. O forță pe care nu și-o putu explica pînă cînd nu-i răzbi în auz, acoperind melodia din aparat, un torent de sunete sacadate, care nu puteau fi altceva decît hohote de rîs.

Da, asta trebuia să fie ! Se afla sub dominarea unei stranii forțe acționînd chiar din mașină, din spatele său. Încercă să miște capul, dar gîtlejul îi rămase imobil. Nici nu se mai străduí să-și încordeze puterile, dîndu-și seama că e inutil. Ar fi vrut să știe numai atîta, și asta mai mult din curiozitate rece, științifică : forța care îl imobilizase aparținea unui aparat sau unei priviri omenești înzestrate cu o rară capacitate fascinatorie ?

La un moment dat simți nevoia imperioasă de a întinde din nou mîna spre claviatura pupitrului de comandă. De data asta mușchii i se descleștară și degetele țîșniră ca împinse de un resort. Numai că apăsară nu pe butoanele care comandau manevrele de întoarcere a vehiculului, ci pe maneta frînei.

Mașina se așeză brusc pe asfaltul șoselei. Cu aceleași gesturi mecanice, dictate evident de forța aceea exterioară, Ovidiu deschise portiera. Ieșind din mașină, zări în fața sa, pe cîmp, la slaba, fantomatica lumină a stelelor, un elicopter. Era o mașină de zbor miniaturală, avînd gabaritul pe jumătate cît al elicopterelor obișnuite, dar, după cîte își dădu seama, destul de încăpătoare. Cabina avea o ușoară lucire fosforescentă, care o făcea vizibilă în bezna cîmpului.

Pașii i se îndreptară fără voie către aparatul în jurul căruia nu se zărea țipenie de om. Ca un somnambul, urcă încet treptele scării. În clipa cînd păși în interiorul elicopterului, ușa se trînti în urma lui și aparatul luă înălțime.

VII. sechestratul și madona

Exact în ziua cînd Ovidiu Horja trăia asemenea întîmplări ieșite din comun, la Geneva ziarele de seară apăruseră în ediții speciale, cu manșete de o șchioapă : „Formidabila răpire de la Congresul mondial al neurologilor !", „Un om dispare dintr-o sală cu o mie de congresiști !", „Delegatul român — victima unei răpiri senzaționale !", „O bandă de gangsteri sau un descreierat ?" etc., etc. Gazeta luminoasă de pe frontispiciul monumentalei clădiri „Banque de Genève" mitralia și ea cupola nopții cu astfel de titluri explozive.

Ziarele nu exagerau de astă dată nici cu o iotă. Niciodată simandicoasa sală a congreselor din Palatul Națiunilor nu cunoscuse o asemenea rumoare. La cîteva minute după ce se deschisese ședința de dimineață, tocmai în clipa cînd venerabilul Laurent Ravussin anunța că va lua cuvîntul, spre a-și susține comunicarea, delegatul României, domnul Bartolomeu Cubleșan, luminile sălii se stinseră brusc, se auzi un strigăt scurt, parcă înăbușit de o mînă puternică, apoi luminile se reaprinseră, dar vorbitorul — pe care toată lumea l-a văzut urcînd treptele tribunei — dispăruse. Oamenii aceștia, de obicei atît de sobri și reținuți în manifestări, fură cuprinși de o agitație și o panică furibunde. Lucrările, firește, se întrerupseră : cui îi mai ardea acum de neuropatologia memoriei ? În același timp însă, nimeni nu cuteza să părăsească incinta Palatului Națiunilor. Cu toate că nu vroiau să-și mărturisească, aici se simțeau mai în siguranță.

Agresivul Babici își repezea vîrfurile amenințătoare ale mustăților cînd spre un grup, cînd spre altul, proferînd niște înjurături care ar fi făcut să roșească întreagă onora-

bila adunare dacă n-ar fi fost rostite într-un jargon sîrbocroat greu accesibil.

— Bine, domnilor — peroră el către Ravussin, White, Hodlacek, Papadopoulos şi alte somităţi ce fuseseră alese în prezidiul congresului — aveţi de gînd să staţi cu braţele încrucişate, să nu reacţionaţi în faţa acestei... acestei întîmplări fără precedent în analele congreselor internaţionale ?

— Şi ce propui dumneata să facem ? Să ne înarmăm cu pistoale şi să pornim în căutarea făptaşilor ? ripostă ironic costelivul american White, care, dintre toţi, îşi păstrase o oarecare doză de calm.

— Uite ce e, domnule White — se burzului la el Babici — la dumneavoastră, la Chicago, „întîmplările" astea or fi normale, de aceea nici nu mai reacţionaţi în faţa lor, dar aici, în Europa, ne-am păstrat bunul simţ de a le considera ieşite din comun şi dreptul de a ne înfuria împotriva lor...

— Ţi-a interzis cineva să te înfurii, domnule Babici ? nu-şi pierdu cumpătul flegmaticul mister White. Numai că nu-mi prea dau seama la ce serveşte furia într-o asemenea împrejurare...

— Zău aşa, domnilor — interveni şi bătrînul Ravussin, care zăcea prăbuşit într-un fotoliu — nu văd rostul acestei discuţii, ba chiar vă mărturisesc că mi se pare într-o măsură... stupidă ! Mai bine ne-am gîndi la ce-am putea face pentru colegul nostru aflat în primejdie...

— Mai întrebaţi ce-am putea face ? ! se revoltă Babici încă o dată, pus pe harţă. Bine, domnilor, dar măcar să ne facem auzit glasul ! Să formăm imediat o delegaţie şi să prezentăm autorităţilor municipale protestul nostru ferm şi apăsat, însoţit de cerinţa ca poliţia geneveză, ce zic geneveză ?, toate poliţiile europene şi (ezită o clipă, apoi pronunţă din vîrful buzelor către White) chiar şi cea ame-

ricană să acționeze neîntîrziat și cu cea mai mare eficiență pentru elucidarea misterului și salvarea lui Cubleșan. Nu putem să îngăduim, domnilor, un asemenea afront la adresa științei mondiale !

Fără a trezi iluzii exagerate, ideea lui Babici fu acceptată (chiar și de scepticul White) și se constitui imediat o delegație reprezentativă spre a se înfățișa municipalității orașului.

Justin Racolțea se afla tocmai în cabinetul directorului unei firme cu care trata o tranzacție tergiversată luni de-a rîndul, cînd îi căzu privirea pe un ziar de seară, unde, cu litere butucănoase, sărind în ochi, era anunțată senzaționala răpire a lui Bartolomeu Cubleșan, petrecută în condiții atît de stranii, în mijlocul unei săli arhipline și stupefiate de congresiști.

Prima sa reacție fu să sară de pe scaun și să se rostogolească asemeni unui bolid pe scări, pînă la mașina care-l aștepta la intrare. Se stăpîni însă, străduindu-se să continue conversația de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit. Tulburarea i-o trăda numai ritmica, abia perceptibila mișcare a fălcilor.

Auzi în continuare doar frînturi de replici despre greutățile întîmpinate pe piață cu plasarea unui anume tip de mașini și aparate, lansă la rîndu-i cîteva apropouri evazive despre marile avantaje ale contractului propus, dar, gîndul nemaifiindu-i concentrat la toate amănuntele tranzacției, tratativele se încheiară fără nici un rezultat palpabil.

Se pomeni în stradă aproape fără să-și dea seama cînd și-a luat (sau măcar dacă și-a luat) rămas bun de la gazdă. Zărind taxiul, care-l aștepta docil, avu un moment de ezitare. Se hotărî apoi să-l plătească și să meargă cîteva minute pe jos — mai ales că seara răcorise orașul — pentru

a judeca în toată luciditatea situația creată prin răpirea prietenului său.

Dacă cineva ar fi avut, în acele clipe, putința să asculte, printr-un fantezist cornet acustic, mișcarea gîndurilor lui Racolțea transformată în vibrații sonore, ar fi fost asurzit de un tumult de uragane încrucișate, o suprapunere de teribile erupții vulcanice. Se înfundase, fără să-și dea seama, pe niște stradele lăturalnice, cu acele vechi și comode case geneveze, oblonite de la căderea nopții pentru a împiedica invazia privirilor indiscrete, și se certa furibund cu indiferența bonomă și blazată a celor adăpostiți în spatele obloanelor, cu impermeabilitatea pietrificată a zidurilor, cu triunghiurile de neon care luminau la distanțe regulate luciul trotuarelor, dar mai ales se certa cu sine însuși.

Nu-și putea ierta că nu l-a prevenit cu suficientă tărie pe Bartolomeu de primejdiile care-l pîndesc în acest încîlcit angrenaj de enigme nedeslușite în care se zbăteau de două zile. Ar fi trebuit să-i atragă atenția, pe un ton mai alarmat, că urmăritorii vor, fără îndoială, ceva mai mult decît să știe exact unde se află la cutare oră din noapte sau zi. El, Justin Racolțea, cunoștea mai bine dedesubturile vieții internaționale decît uriașul ăsta blond, pierdut în sferele acaparatoare ale descoperirilor acelora ciudate, și ar fi fost de datoria lui să-l păzească, să-l ajute să scape din năvodul viclean care — acum era limpede — se strînsese tot mai implacabil.

Unde l-au putut duce ? Și cu ce scop ? Ce legătură avea răpirea cu descoperirile lui Cubleșan în domeniul memoriei ? Și ce relații existau între toate acestea și povestea cărțuliei legate în strania piele violacee de cangur ! Și care putea fi, în acest abracadabrant labirint de întîmplări, rolul lui Florian Lupșa ?

Întrebările rămîneau fără răspuns, ca niște porți solid zăvorîte, iar creierul continua să fiarbă asemeni unui cazan supus la presiuni de mii de atmosfere.

Și, totuși, din nebuloasa incandescentă începu parcă să se închege ceva, din amalgamul de gînduri răvășite să se alcătuiască un nucleu cu oarecari aparențe logice, din haosul de sub frunte să se înalțe la verticală axul unei supoziții cu anume temeiuri de plauzibilitate.

Grăbi pasul, ajunse la o stație de taxiuri, se azvîrli în primul dintre ele și, în cîteva minute, deschise ușa clădirii unde își avea sediul agenția economică. Îi fu suficientă o ochire rapidă ca să-și dea seama că, nu cu multă vreme înainte, cele trei încăperi ale agenției fuseseră vizitate și cercetate pe îndelete. Oaspeții depuseseră vădite eforturi să nu lase urme, dar unui ochi familiarizat cu toate cotloanele odăilor nu-i puteau scăpa unele mărunte detalii care trădau trecerea lor intempestivă.

I se păru absurd să sesizeze poliția într-o asemenea împrejurare. Dădu din umeri, se așeză pe scaunul din fața telexului, ceru legătura urgentă cu Bucureștiul și tăcăni apoi, concentrat, pe claviatura neagră un mesaj menit a ajunge la prima oră a dimineții pe biroul direcției institutului de neuropatologia memoriei.

Bartolomeu nu avu senzația obișnuită a trezirii dintr-un somn letargic. Dezmeticirea fusese atît de bruscă, încît acum avea impresia că se află de cînd lumea în salonașul acesta cochet, tapisat într-un mov elegant, puțin cam sumbru, cu mobilier baroc de un desuet rafinament, că șade de o bucată de vreme în fotoliul acesta moale, comod, cu brațe migălos sculptate. Totul avea un aer atît de familiar și firesc, încît pînă și prezența celor doi bărbați, care discutau cu glas abia perceptibil într-un colț al încăperii, în fața unui decorativ șemineu mozaicat, aproape că nu-l contra-

rie. Chiar și atunci cînd le distinse trăsăturile și recunoscu, într-unul dintre ei, cel mai tînăr, pe domnul Stiefter junior, jovialul anticar de pe rue Grenus, nu avu nici cea mai mică tresărire.

Era evident că nici cei doi — dintre care cel bătrîn își mîngîia cu mișcări ușoare, de o rară distincție, o barbă impozantă, cu fire albe — nu păreau în vreun fel jenați de existența lui, deși era la fel de evident că-l văzuseră trezindu-se. Numai Fredy Stiefter îi azvîrli o privire de o clipă cu ochii săi căprui, ascunși de ochelarii cu rame groase, profesorale. Sau doar i se păruse ?

Nu încercă să reconstituie itinerarul de întîmplări, de o ciudățenie frizînd absurdul, prin care ajunsese aici. Preferă să se amăgească conștient, lucid, cu ideea că a fost invitat, într-una din pauzele congresului, să ia parte la un ceai într-un salon rafinat al cine știe cărei celebrități geneveze.

O întrebare se înfipse însă pe neașteptate, ca un scormonitor sfredel, drept în inima reflecțiilor sale liniștitoare : se mai afla, într-adevăr, la Geneva ? Poate că, de fapt, clădirea asta nu era nici măcar prea departe de sala unde trebuia să prezinte multașteptata sa comunicare ? !

Pentru întîia oară de cînd se trezise își dădu seama că încăperea are o fereastră, care ocupă aproape o jumătate din peretele de la dreapta sa. O fereastră cu arcadă în semicerc, acoperită de faldurile unei somptuoase draperii de catifea mov, în ton cu tapiseria mobilei baroce.

Zadarnic încercă să despice cu privirea faldurile draperiei, care se suprapuneau de parcă ar fi fost sudate. Nu pătrundea înăuntru nici măcar umbra vreunei imagini din lumea de afară. Parcă i-ar fi ghicit dorința, Stiefter junior se îndreptă agale spre fereastră, trăgînd cu un gest lent perdeaua. Nemailăsîndu-i nici o speranță și parcă ironizîndu-i brutal amăgirile naive, gestul anticarului îi dezvălui, ca

prin ridicarea unei cortine pe un simulacru de scenă, un magnific peisaj montan într-un asfinţit de cromolitografie, cu piscuri aprinzîndu-se, ca îndepărtate lumînări, de la jarul unui soare de-acum invizibil, cu zăpezi scînteind albastru-diamantin undeva, foarte departe şi foarte aproape, cu vaste procesiuni de conifere urcînd solemn pe coastele golaşe, spre vîrfuri.

În clipa cînd se împăca tocmai cu gîndul că Geneva n-a fost, poate, decît o iluzie, un joc al închipuirii, şi că adevărata realitate e aceasta, aşezată la o cotă tainică, undeva între cer şi pămînt, încercă o senzaţie asemănătoare celei care-l fulgerase în momentul cînd întorsese colţul la rue du Rhône : senzaţia sîcîitoare, paralizantă, că e scrutat intens de aceeaşi pereche de ochi albaştri-apoşi de vietate marină. Obrajii îşi pierdură culoarea, de parcă tot sîngele i s-ar fi scurs, prin paratrăsnetul venelor, în pămînt.

Bătrînul şi tînărul priviră în momentul acela cu un aer obedient-adorativ spre un punct situat în spatele fotoliului, unde Bartolomeu trecea prin stări atît de tulburi. Pe feţele lor expresia de indiferenţă uşor cinică, mondenă, se prefăcuse brusc într-una de prostraţie cvasiidolatră.

Strunindu-şi cît putu nervii, Bartolomeu îşi înfrînă pornirea de a întoarce capul spre locul în care erau aţintite privirile celor doi. Simţi, nici el nu ştia de ce, nevoia de a-i sfida măcar prin acest erzaţ de nepăsare greu disimulată.

Un glas de femeie, uşor voalat, dar cu moliciuni de studiată gingăşie, răsună exact din spatele fotoliului. Un glas fără lascivităţi provocatoare, dar, în acelaşi timp, nu lipsit de feminitate :

— Nădăjduiesc că scumpul nostru oaspete se simte bine aici, în mijlocul unei naturi atît de generoase şi unei societăţi atît de binevoitoare şi simpatice...

Lui Bartolomeu nu-i venea să-şi creadă urechilor : glasul nu era, nu putea fi decît al... Sabinei Lupşa.

Aproape uitase de prezența ochilor albaștri-apoși, fiind torturat acum de o întrebare ce-i răscolea hățișurile și așa încîlcite de sub frunte : ce căuta aici fiica pictorului cocainoman din Lausanne ? Oare chiar ei i se adresa omagiul de o incredibilă smerenie al celor doi din fața sa ?

Fredy Stiefter se grăbi, cu o umilință gravă, să tragă un scaun spre mijlocul încăperii. Era un scaun mic și comod care, dacă n-ar fi avut spătar, ar fi semănat mai curînd cu un taburet.

Pe lîngă fotoliul în care ședea Bartolomeu se strecură o făptură subțire, parcă trefilată, învești mîntată într-o rochie vaporoasă de dantelă și înălțată pe tocuri care, prin dimensiunile lor, păreau niște picioroange. Nu mai încăpea nici o îndoială : era însăși fiica lui Florian Lupșa, cu bizarul relief al feței scrijelit de cicatrice, ca un monstruos peisaj răvășit de un cutremur. Numai că, de data asta, o anume siguranță de sine, expresia unei tării de voință, pe care nu i-ar fi bănuit-o în ruptul capului, ascundea și mai în adîncul chipului rotunjimile delicate care-l impresionaseră în seara aceea, la Lausanne.

Împreună cu Sabina își făcură apariția, tot din dosul fotoliului, și alte două personaje. Unul dintre ei îi era bine cunoscut lui Bartolomeu — studentul de pe strada Montchoisy din Lausanne, Christophe Tavernier, cu aceeași candoare tristă și lucidă, transparînd într-un zîmbet fugar. Celuilalt nu-i văzuse, la început, decît spatele : era scund, sfrijit, ciolănos, avu chiar impresia că prin textura pulovărului negru i se pot număra coastele. O presimțire stranie îl făcu să aștepte cu înfrigurare momentul cînd necunoscutul se va întoarce cu fața către el.

Șocul fusese amortizat de această așteptare : nu-l mai surprinse deci să descopere, în clipa cînd necunoscutul își roti lent capul spre fereastră, ochii aceia albaștri-apoși care

deveniseră coşmarul ultimelor sale zile. Ochii erau scufundaţi în căldările unor orbite adînci, gălbui, ca după frisoanele unui icter. Un amănunt îl zgudui : fixitatea privirii. Avu chiar senzaţia că individul e orb. Dar îşi dădu seama că se înşeală : în pofida fixităţii, privirea avea în ea o concentrare, o veghe, o pîndă încordată.

Nu se mai simţi invadat de senzaţia aceea bezmetică a prăbuşirii în abis : numai un uşor tremur la încheieturi şi apoi un calm absurd, aproape o uşurare. Cineva îi spusese odată că primejdia cunoscută e doar pe jumătate primejdie. Nu voise să-l creadă pentru că nu înţelegea semnificaţia reală a afirmaţiei. Acum n-o înţelegea, o trăia.

— Bună seara, domnule Cubleşan, — se strădui să schiţeze un simulacru de surîs Sabina Lupşa. Ne veţi ierta, desigur, pentru această reîntîlnire intempestivă şi puţin obişnuită. Am fost obligaţi să recurgem la un procedeu poate nu tocmai dintre cele mai politicoase pentru a vă avea ca oaspete în mijlocul nostru. Dar mai întîi permiteţi-mi prezentările de rigoare : pe domnul Christophe Tavernier îl cunoaşteţi, la fel, se pare, şi pe domnul Fredy Stiefter. Mai rămîne să vi-l prezint pe tatăl lui Fredy, domnul Otto Stiefter (bătrînul cu barba impozantă se înclină scorţos) şi pe bunul nostru amic, îngerul dumneavoastră păzitor, Amen (ochii de vietate marină ai purtătorului de nume liturgic nici nu se întoarseră măcar de la privelişte a universului montan contemplată pe fereastră).

Zadarnică fu strădania lui Bartolomeu de a se stăpîni, de a nu-şi da frîu liber emoţiilor, ca să nu-şi dezvăluiască aici şi acum omeneasca frică în faţa zonelor de umbră ale necunoscutului. Pînă la urmă nervii cedară şi izbucni :

— Ce vreţi de la mine ? Pentru ce m-aţi adus aici ? Cum vă permiteţi o asemenea încălcare a drepturilor sfinte ale oricărei făpturi omeneşti ?

Pe măsură ce cuvintele țîșneau abrupte din adîncul furiei sale neputincioase, devenea tot mai conștient de postura ridicolă în care îl plasa această revărsare, cu găunoasa ei emfază.

Dar societatea selectă din jurul său nu catadicsea nici măcar să zîmbească. Erau, desigur, prea deprinși cu asemenea izbucniri, pe cele mai diverse tonuri cu putință, ca să le mai acorde vreo importanță. Și nici nu păreau cu deosebire preocupați de rezolvarea urgentă a unei probleme atît de delicate cum e aceea a drepturilor omului.

— Fiți convins, domnule doctor, că aici nimeni nu vă vrea răul — îi răspunse cu accentuată gravitate Sabina. Iar în ce privește eventualele daune științifice sau de altă natură provocate de lipsa dumneavoastră de la venerabila adunare de savanți, mă grăbesc să vă asigur că veți primi despăgubirile cuvenite...

Grava aluzie la despăgubiri, fluturarea, chiar și abstractă, a unui cec într-o situație ca aceasta, i se păru lui Bartolomeu deosebit de trivială și îl înfurie și mai mult. Drept cine-l luau și, mai ales, ce vroiau de la el?

Însă de data asta furia și-o consumă în tăcere, închizîndu-se în sine, cu gîndul de a refuza ostentativ să mai vorbească. Își făcea, la drept vorbind, socoteala că, poate, în felul acesta îi va determina să dezvăluie intențiile cu care l-au adus aici.

Așteptarea îi fu însă și acum înșelată. Sabina și bărbații din încăpere îi întoarseră spatele și se cufundară într-o foarte animată conversație în semivoce, al cărei sens nu i-l putură releva rarele frînturi de fraze care-i ajungeau la urechi. Mai ales că vorbeau într-un soi de argou de tip esperantist, cu combinații inedite de cuvinte franțuzești, nemțești, englezești, italienești, spaniole, topite într-o retortă lingvistică ciudată, care necesita probabil folosirea

unui lexicon special. Într-un tîrziu, majoritatea celor de față ieșiră din salon pe o ușă din fund, care îi scăpase pînă atunci spiritului de observație (calitate pe care Bartolomeu și-o considerase infailibilă). După vocile care continuau să se audă în surdină și după umbrele profilate cînd și cînd în dreptul ferestrei, își dădu seama că au ieșit pe o terasă ce tivea peretele exterior al încăperii pînă la jumătate. În salon mai rămăseseră doar Sabina și Amen.

— N-am vrea să existe nici un *malentendu* între noi, domnule Cubleșan, — reluă Sabina, de parcă discuția nu s-ar fi întrerupt nici o clipă. Noi dorim *formula*, dumneavoastră fixați prețul. Să știți, sîntem firmă serioasă, nu ne place să tergiversăm tranzacțiile...

Expresia aceasta — *formula* — îl ului în asemenea grad pe Bartolomeu, încît, chiar dac-ar fi vrut, tot n-ar fi fost în stare să scoată o vorbă. Privind-o pe tînăra asta, care numai cu o seară înainte părea atît de neajutorată, de prăbușită sub vicisitudinile vieții, și care acum trata cu atîta dezinvoltură o *tranzacție* cu privire la o *formulă*, i se părea că plutește în plină halucinație. Și, cu toate că ar fi trebuit să se obișnuiască în aceste două zile cu tranzițiile acestea bruște de la cotidianul cel mai banal la cele mai insolite întîmplări, avea senzația că, pînă la urmă, se va găsi cineva să-l ciupească zdravăn și să-l deștepte din somn. Căci unde altundeva decît în somn se pot petrece astfel de vertiginoase interferări cu insolitul în forma cea mai firească cu putință ?

Mintea îi lucra, totuși, cu febrilitate, căutînd să restabilească unele legături logice (sau măcar aparent logice) între întîmplările petrecute în ultimele zile și cuvîntul ăsta afurisit, *formulă*. Unde îl mai auzise, și încă de foarte curînd ?

O scînteie voltaică și legătura se înfiripă parcă de la sine : bine, dar însuși tatăl acestei domnișoare rostise cu

vocea sa hîrîită, aseară, cuvîntul *formulă!* Da, da, însuşi descreieratul de Florian Lupşa, îşi amintea exact scena şi contextul, îi ciocăneau în timpan cuvintele : „...vă lipseşte esenţialul, fără de care cărţulia bietului Pantazoglu e o inepţie inutilă şi ineficace. *Vă lipseşte formula!*" Atunci nu se întrebase cu prea multă stăruinţă despre sensul acestor cuvinte, i se păreau o aiurare sub imperiul, poate, al unui stupefiant, în orice caz ceva care nu merita atenţie.

Lăsîndu-se în voia inspiraţiei de moment, care îl salvase nu o dată din încurcături, se decise să schimbe tactica şi să intre în jocul acestei tranzacţii, care începu să ia în ochii lui aspecte de un comic nebănuit.

— Bine, domnişoară Lupşa — se destinse el, după marea încordare a clipelor anterioare, şi se întinse neceremonios, cît era de lung şi de lat, în fotoliu — să zicem că aş accepta să tratez afacerea cu dumneata, dar ce garanţii îmi prezinţi ? Cine sînteţi, pe cine reprezentaţi ? Mă înţelegi, desigur, situaţia mea specială nu-mi permite să tratez o asemenea tranzacţie cu oricine...

Argumentul i se păru Sabinei Lupşa atît de firesc şi, mai ales, doveditor al unui început de înfrîngere a cerbiciei interlocutorului, încît îşi trase imediat scaunul-taburet mai aproape de fotoliul în care se trezise Bartolomeu.

— Spune-mi, domnule Cubleşan, chiar n-ai auzit niciodată pînă acum de trustul „Psycho" ?

Drept răspuns, Bartolomeu clătină nedumerit din cap, ceea ce o indispuse vizibil pe Sabina Lupşa. Ochii ei păreau a spune : „ori e, într-adevăr, un naiv fără pereche, ori îşi bate joc de mine, şi atunci ar merita o lecţie să mă ţină minte !"

Nu ştia nici ea de ce — poate pentru că-i era prizonier, poate în amintirea serii aceleia cînd îl văzuse teribil de impresionat de imensa cicatrice respingătoare pe care o re-

prezenta chipul ei — dar hotărî că la mijloc e naivitatea, o naivitate de un fel ciudat, care merită o atenție specială, dar, totuși, nimic altceva. Ezită cîteva momente, apoi reluă pe un ton binevoitor-explicativ :

— În definitiv, ai dreptate : o problemă atît de esențială nu se poate trata decît în deplină cunoștință de cauză. Trustul „Psycho", domnul meu, este... (Se opri brusc, în clipa în care individul ciolănos cu nume liturgic ieși din încremenirea impasibil-contemplativă dinainte și o mătură cu o privire aparent fugară.) Nu ceea ce este trustul „Psycho" te interesează, domnule Cubleșan, ci ceea ce vrea de la dumneata. E suficient să știi că ai de-a face cu oameni serioși, de cuvînt, pentru care milioanele nu contează cînd vor cu tot dinadinsul să obțină ceva. Și nu numai milioanele...

Modificarea subită a tonului și, mai ales, subtila nuanță amenințătoare de la sfîrșit îi relevă, neașteptat, că femeia aceasta, pe care totul îl determinase s-o creadă stăpînă absolută a locului și a împrejurării, se teme la rîndul ei, și poate nu atît de individul cu ochi apoși, cît de altceva sau de altcineva, încă absent din jocul dramatic și ridicol în care devenise actor fără voie.

Fără să se mai piardă în speculații absurde, decise să continue conversația pe un diapazon strict „de afaceri" :

— Permiteți-mi măcar să aflu la ce v-ar servi cunoașterea formulei respective ?

Sabina Lupșa schimbă o privire scurtă cu tipul de lîngă fereastră, apoi izbucni într-un hohot de rîs degajat, parcă eliberat de teama dinainte, hohot care-i îndulci trăsăturile :

— Cum, domnule doctor, chiar vrei să ne faci să credem că nu-ți dai seama de importanța formulei biochimice care îngăduie modelarea după voie a memoriei omenești ? Naivitatea are și ea o margine credibilă, dumneata trebuie s-o știi la fel de bine ca și noi...

Un fascicul — e drept, încă palid — de lumină începu să-i descîlcească lui Bartolomeu ghemul învălmășit de gînduri. Deci o formulă... Biochimică... O formulă biochimică a memoriei... Aceea despre care pomenise, desigur, și Florian Lupșa, în relație directă, nemijlocită cu broșura cumpărată la „Otto Stiefter et Fils"... Broșură pe care i-o aduseseră, ca o nadă, în cale această stranie domnișoară și acoliții ei... Bine, dar în cărțulia lui Kir Pantazoglu era vorba de o substanță care dăruia celui supus inoculării o nouă memorie, plasată cu secole mai tîrziu... O formulă care conferea omului un nou destin, o nouă traiectorie prin ceea ce obișnuim a numi viață...

Era rîndul lui să se dezlănțuie într-un rîs cascadat, homeric, care dură minute-n șir, aducîndu-i lacrimi în ochi. Prin urmare domnii aceștia, trustul „Psycho" sau cum dracul și-or mai fi zicînd, îl credeau posesorul magicei formule a destinului !?! Ei nu, asta era prea de tot...

Deși totul i se părea de un caraghioslîc copleșitor, ca într-un grand-guignol de ultimă speță, făcu o sforțare să se țină în frîu, să judece situația la rece, cu maximum de luciditate de care era capabil.

Încă scuturat de spasmele rîsului, scrută chipurile interlocutorilor săi, dorind parcă să întrezărească și ceea ce se ascundea dincolo de ciudata propunere ce i se făcuse. Nu era oare la mijloc o batjocoritoare capcană, menită să-i accentueze senzația că trăiește un coșmar și să-l aducă la capătul rezistenței nervoase ?

Nu părea să transpară nici o intenție de genul acesta din atitudinea celor doi. Dacă ar fi fost să te iei exclusiv după așteptarea ușor mirată cu care-l fixa de cîteva minute această „madonă schilodită" („madona schilodită", expresia i se păru de o vulgaritate sugestivă, în ton cu guignolul pe care îl juca), apoi era limpede că de răspunsul său atîrnă

ceva de hotărîtoare însemnătate, ceva ce nu putea fi sesizat decît pătrunzînd mai adînc în misterioasele afaceri ale domnilor acestora...

Fu ispitit să continue jocul stupid de-a „hoţii şi vardiştii" ca să scoată la iveală barem o fărîmă din dedesubturile interesului subit al Sabinei Lupşa şi al prietenilor ei pentru investigaţiile şi rezultatele obţinute de el în neuropatologia memoriei. Ispita nu dură mai mult de o clipă, copleşită fiind de o acută stare de lehamite. La ce bun ? Niciodată nu se simţise în pielea vreunui Sherlock Holmes ori Simon Templer, ba chiar, atunci cînd Justin Racolţea îl tîrîse după el prin Lausanne, avusese, în cîteva rînduri, senzaţia că s-a plasat singur în ipostaze de un iremediabil ridicol.

Hotărî brusc să renunţe la această farsă fără sens. Poate va afla mai multe jucînd deschis, cu cărţile pe faţă.

— Sînt dezolat, domnişoară Lupşa, dar mi se pare că aţi greşit adresa. Nu m-am ocupat niciodată de nici o formulă biochimică. Domeniul meu de cercetări este cu totul altul : transplantarea centrilor nervoşi ai acelei activităţi a creierului pe care obişnuim s-o numim memorie... (ultimele cuvinte le rostise cu pedanterie ironică, schiţînd chiar un uşor zîmbet condescendent).

Efectul se dovedi cel scontat : trăsnetul să fi căzut în mijlocul încăperii şi tot nu i-ar fi zguduit mai puternic pe reprezentanţii acestui enigmatic conglomerat de nu mai puţin enigmatice interese, intitulat atît de pompos : trustul „Psycho".

Cei doi interlocutori ai lui Bartolomeu schimbară între ei priviri scurte şi alarmante. Apoi, fără un cuvînt, fără a-şi exprima în vreun fel dezamăgirea sau furia, părăsiră camera. Bartolomeu le zări, după cîteva clipe, umbrele pe terasă, amestecate cu ale celorlalţi.

VIII. „psycho" își modifică intențiile...

Grăbindu-se să despăturească prima dintre cele două telegrame găsite în cutia de scrisori a agenției, Justin Racolța uită să închidă ușa masivă de la intrare. Citi febril conținutul misivei : „Aflat de dispariția lui Cubleșan. Între timp, dispărut asistentul lui, Ovidiu Horja. Legătură posibilă. Profund intrigați și îngrijorați. Nu ne este clar țelul urmărit. Și aici se fac investigații. Rugăm țineți la curent. Profesor Manciu". O parcurse rapid și pe cea de-a doua : „Cercetat toată starea civilă. Nu se cunoaște ca doctorul Ilarie Lupșa să fi avut descendenți. Primăria Brașov".

O abia perceptibilă mișcare a aerului, chiar mai puțin decît atît : o ușoară modificare a temperaturii în încăpere, îl făcu pe Justin să întoarcă într-o clipă capul. Ușa era deschisă larg și o făptură păru să lunece fără zgomot prin penumbra coridorului. Alergă cu căpșorul rotund și pleșuv înfipt vijelios înainte, dar coridorul era cufundat în pustia somnolență obișnuită pentru orele după-amiezii.

Deschise, cu un gest brusc, ușa dinspre stradă. Întîi îl orbi torentul luminii crude a acelei zile de vară, apoi, deprinzîndu-și ochii, putu să deslușească, în capătul scărilor, o figură descompusă de groază, ca sub imperiul unei recente și nemaipomenite halucinații. Era Florian Lupșa.

— Bine, domnule, — exclamă, cu aerul că nimic pe lume nu i se părea mai firesc la ora asta decît vizita pictorului — de ce aștepți aici, de ce nu intri în birou ?

Lupșa nu-i răspunse. Privirea spălăcită, de sub sprîncenele groase, continua să fixeze, cu o expresie pe care Justin n-o putu califica altfel decît tîmpă, o imagine to-

pită probabil, ca o fata morgana, undeva, în depărtările străzii.

— Spune-mi şi mie, domnule Lupşa — îi tună în urechi Justin — pe cine scrutezi cu atîta atenţie ?

De l-ar fi zgîlţîit cu violenţă de umeri şi tot n-ar fi izbutit să-l readucă, cu mai mult succes, la realitate. Lupşa îşi scutură claia de păr negru, din care o meşă rebelă îi căzu neglijent pe ochi, apoi, numărîndu-şi parcă bătăile inimii, murmură :

— Nu scrutez pe nimeni, domnule Racolţea, ţi s-a năzărit dumitale... (Apoi, fără nici o tranziţie, luîndu-l pe Justin de braţ şi aproape împingîndu-l pe coridor.) Hai !

Cînd ajunseră în birou, Racolţea avu grijă, de astă dată, să închidă bine uşa, verificînd zăvorul de două ori. Pe Florian Lupşa îl năpădi un obişnuit acces de tuse, ca un răpăit înfundat de tobe. După ce îşi trase sufletul, izbucni cu un glas paroxistic, amestec de şoapte hîrîite şi urlete iute înăbuşite :

— Mi-a spus Ferekidis că mă căutaţi, ştiu despre ce este vorba, am rămas şi eu consternat de răpirea doctorului Bartolomeu Cubleşan, şi pe mine mă urmăresc, vor şi pe mine să mă răpească... M-au pîndit chiar şi aici, ştiau că voi veni... Noroc însă că ai apărut dumneata la timp... Era omul acela cu ochi de peşte... (În timp ce Justin îşi vîrî, involuntar, mîna în buzunar să pipăie, ca pe un talisman, peticul de stofă, smuls cu cîteva seri înainte din haina necunoscutului, interlocutorul său, aproape fără tranziţie, explodă.) Ştiu cine l-a răpit pe prietenul dumitale !

— Ei, nu zău ! grimasă Justin cu blajină ironie, mascînd prin scepticismul ostentativ al replicii interesul real pentru revelaţiile eventuale ale pictorului.

Lupşa nu avea timp de subtilităţi, era vizibil presat de o mare, urgentă nevoie de a se descărca, de a se elibera de un coşmar care nu-i dădea pace :

— Ai lui Alberotti, ăştia l-au răpit... îi rostogoli răsuflarea dogorîtoare în urechi.

Numele pronunţat de pictor i se păru lui Racolţea cunoscut, deşi n-ar fi putut, în ruptul capului, preciza unde anume îl mai auzise. Cert era însă numai faptul că nu de mult îi trecuse pe la urechi (sau, cine ştie, poate îl citise undeva ? !). Mormăi mijindu-şi ochii a indiferenţă :

— Uite ce e, domnule Lupşa, un singur lucru mi-a fost odios în viaţă : să fiu socotit mai neghiob decît sînt. Iluziile unora — efemere, desigur — că-şi bat joc de Justin Racolţea s-au soldat, întotdeauna, cu cîte o zgîlţîitură zdravănă pînă ce au fost readuşi la realitate...

— Cum, nu mă crezi ? deschise ochii mari a uimire pictorul. Bine, domnule, dar ce interes aş avea să te mint ? Alberotti şi ai lui au vrut mai întîi să afle secretul *formulei* de la mine...

— Străinii care ţi-au dat să bei în seara aceea la Ferekidis — răsună ca un ecou vocea înăbuşită a lui Justin — de ei e vorba, nu ?

— Exact, domnule Racolţea, vedeţi că nu vă mint ? După ce i-am dezamăgit, spunîndu-le că nu mai am cărţulia, au început să pună tot felul de întrebări în legătură cu un anume doctor Bartolomeu Cubleşan din România şi cu nu ştiu ce operaţii senzaţionale pe care le-ar face acesta asupra centrilor nervoşi ai memoriei...

Încetul cu încetul Justin îşi reaminti unele detalii ale întîlnirii dintre Lupşa şi cei trei bărbaţi, aşa cum i le relatase oacheşul restaurator din Lausanne.

— Şi care dintre ei era Alberotti al dumitale ? întrebă el parcă într-o doară, lăsîndu-se cu voluptate în fotoliu.

— Un tip spătos, cu o cicatrice adîncă, întinsă de la urechea stîngă pînă la buze, de parcă s-ar fi ras cu un glonte de revolver...

Justin își ascunse ochii mici în spatele pleoapelor enorme, vădit dezamăgit de răspunsul pictorului : se așteptase ca Alberotti să fi fost bătrînelul distins, cu ochelarii în ramă de aur. În orice caz, era limpede că Lupșa, de astă dată, nu minte. Unele amănunte pe care i le comunicase coincideau cu propriile sale informații.

Dacă pictorul ar fi fost, în acele clipe, un pic mai lucid, ar fi observat, desigur, că de la o vreme Justin Racolțea privea ca hipnotizat spre telefon. Aștepta cu din ce în ce mai mare nerăbdare să audă glasul unui anume domn Rolf Karstens de la Inspectoratul General al Poliției din Berna. Cînd răsună, în sfîrșit, țîrîitul prelung, repetat, insistent, nu se grăbi să ridice receptorul. Îl evacuă întîi din sediul agenției, fără multă ceremonie, pe pictor.

Nimic nu i s-ar fi părut Adrianei Jacotă, în situația ei, mai ridicol și mai lipsit de sens decît revolta. În primul rînd, din cauza lipsei de obiect. Împotriva cui să se revolte ? Împotriva celor patru pereți imaculați care o înconjurau ? Împotriva ciudatei mobile cu întruchiparea demoniacă a timpului devorîndu-și pruncii ? Împotriva iluziilor care o amețiseră în primele zile — că dispariția ei va fi remarcată, că se vor pune în mișcare niște forțe ca s-o salveze ? Și poate că nu atît inutilitatea așteptării, cît această vădită lipsă de sens și obiect a revoltei îi anihilase pînă și ultimele rezerve de rezistență interioară, cufundînd-o într-o stare de placiditate vecină cu somnul perpetuu. Clipele de luciditate ajunseseră extrem de rare străfulgerări între două reprize de prăbușire, de pierdere a oricărui contact cu ambiguitatea monotonă a realității.

Chiar și nevoia de a conversa cu acel straniu interlocutor din măruntaiele „Sonaformului", care-i răspundea cu propriul ei glas, se dizolva în apa tulbure, leșioasă a cotidianului. Persistau numai — sau, mai degrabă, îi tamburi-

nau uneori timpanele — niște zgomote în care deslușea, ca printr-o ciudată lupă auditivă, ecoul vag al unor aplauze răzlețe. De unde veneau, cînd anume i se înșurubaseră în auz, nu putea — și nici nu voia — să-și amintească.

Pînă cînd, într-o zi, nu le-a mai auzit. Trezindu-se din obișnuita stare letargică, avu senzația acută a unei schimbări. Nu-și dădea seama în ce constă. Pereții imaculați erau la locul lor, patul metalic la fel. Chiar și dulăpiorul cu emblema grotescă a timpului, și oglinjoara modestă din capul patului. Și, totuși, undeva — n-ar fi fost în stare să spună unde — se ivise ceva insesizabil, dar pregnant pînă la covîrșirea simțurilor. Era, pur și simplu, inundată de această schimbare, a cărei natură nu putea însă s-o descifreze.

Revelația fu bruscă și întîmplătoare. Afundîndu-și capul în pernă, își acoperi, involuntar, pentru numai cîteva clipe, nările. Senzația i se topi imediat. Ridicînd din nou capul de pe pernă, își dădu seama că era vorba de un miros aparte, persistent. În tot răstimpul de cînd i se rupseseră punțile cu lumea, își exersase, zilnic, simțurile, mai mult ca să-și poată dovedi, sieși, că există. Cu o singură excepție : încăperea albă nu-i oferise nici o senzație olfactivă. Trăise într-un univers aseptizat, fără mirosuri. Acum — pentru întîia oară după nu se știe cîtă vreme — nările ei percepeau un iz straniu, de spital sau de morgă. Un amestec de duhoare degajată dintr-un stîrv în putrefacție și de vapori ai unor chimicale.

Șocul acesta olfactiv, care altă dată i-ar fi dat o stare de ameteală și vomă, o făcu de data asta să regăsească încă un contact pierdut cu viața anterioară. Rămase îndelung în capul oaselor, cu nările dilatate, pipăind parcă fiecare moleculă a aerului.

Bartolomeu se afla din nou în salonașul mov, cu desuetul mobilier baroc, cu fereastra deschisă larg spre vastitățile

peisajului alpin, luminat acum din plin de soarele unei dimineți cu mii de taine și ispite. Cine a spus că taina este apanajul exclusiv al nopții ? Nimic nu i se părea lui Bartolomeu mai învăluit în mister ca albăstrimile de o violentă puritate, ca acest soare orbitor care făcea să explodeze în țăndări diamantine fiecare colțișor de umbră.

— Sper că te-ai odihnit bine, domnule doctor, — îl întîmpină Sabina Lupșa din dreptul ferestrei, cu același ton de banală convorbire salonardă, care însă nu-l mai putea înșela.

Erau singuri. Zadarnic își roti privirile, căutîndu-l măcar pe individul ciolănos cu ochii de vietate marină la pîndă. Nimeni nu le tulbura matinala întrevedere.

— Ți-e teamă de această întîlnire fără martori ? îl ironiză Sabina, fofilînd un surîs, mai mult bănuit, printre gorganele stacojii ale obrajilor scrijeliți.

Înălță din umeri drept răspuns la ironie. Îi dispăruse pînă și ultima urmă de compasiune față de ființa din fața lui, cu chipul ei de madonă tumefiată. Chiar aseară, poate, ar mai fi fost dispus să-i acorde un credit naiv în contul cine știe cărei ascunse suferințe. Dar noaptea, care i se păruse cea mai lungă din toate miile de nopți ale existenței sale, îl limpezise total și fără regrete (sau, cel puțin, așa credea) de absurda zgură a candorilor.

— De data asta — reluă reprezentanta enigmaticului trust „Psycho" — îți facem o propunere în legătură nemijlocită cu însuși obiectul cercetărilor dumitale...

Gestul dinadins prelungit cu care Sabina își aprinse țigara nu avu darul să-l irite pe Bartolomeu, nici să creeze acea stare de suspense pe care, atît de vădit, o dorea interlocutoarea.

— E o iluzie să credeți că modestele mele cunoștințe v-ar putea fi de folos — răspunse într-un tîrziu Bartolo-

meu cu voce albă, indiferentă, parcă nici n-ar fi fost vorba de el.

— Trustul „Psycho" nu se hrănește cu iluzii, domnul meu. Cu iluzii ar fi dat de mult faliment. Și, deocamdată, slavă domnului, vezi bine că trăiește și prosperă...

Accentele surde de enervare care răzbăteau în glasul femeii îi sporeau, ciudat, lui Bartolomeu un abia înfiripat sentiment de securitate. Nimic din ce i s-ar fi putut întîmpla mai departe nu i se părea, într-adevăr, primejdios. În definitiv — își făcu o socoteală ultrabanală în simplitatea ei — atîta timp cît el sau cunoștințele lui prezentau un interes pentru acești domni, ce rost ar fi avut să-i fie frică sau măcar să se frămînte ?

— Și apoi, nu e vorba numai de trustul „Psycho", doctore Cubleșan, ci și de dumneata, aș spune că în primul rînd de dumneata — continuă Sabina Lupșa plecînd de la fereastră și așezîndu-se pe minusculul fotoliu-taburet din mijlocul salonului. Spune-mi și mie, care savant autentic ar refuza posibilitățile formidabile, la drept vorbind nelimitate, pe care le oferim noi pentru a-și realiza în practică ideea căreia și-a consacrat o viață întreagă de cercetări ? Doar n-o să mă faci să cred că te-ai chinuit zile și nopți în laborator, că ai făcut sute de experiențe izbutite pe animale, numai de dragul acelei biete comunicări la o reuniune internațională de ramoliți ! Haida de, doctore, sîntem oameni în toată firea, ce dracu !

Bartolomeu contempla distrat priveliștea întrezărită pe fereastră, cu o nepăsare aproape agresivă. Nu ș-ar fi vrut cu tot dinadinsul s-o scoată din sărite pe domnișoara asta, care începuse să-l cam sîcîie cu gargariselile ei infatuate, dar, efectiv, nu-l mai interesa decît scopul urmărit de Sabina. Ce se ascundea în spatele acestor tîrcoale diplomatice ? Unde intenționa să ajungă ? Ce dorea să obțină de

la el ? Cu formula aceea misterioasă dăduseră greș, în definitiv acum ce mai voiau ?

— Înțelegem, doctore, că-ți vine greu, e un anume prag psihologic ce trebuie trecut. Și nu se lasă ușor trecut, știm asta. Te vom ajuta noi să-l depășești. Desigur, una e să faci operații experimentale pe maimuțe și alta o operație adevărată *pe om...*

Ultimele cuvinte fuseseră rostite simplu, în treacăt, de parcă nu *aici* s-ar fi aflat cheia, rațiunea reală, a întregii mascarade matinale — și poate că tocmai acest ton de badinerie, ca și cum ar fi fost vorba de un lucru fără importanță, îl făcu deodată atent.

— Să nu-ți imaginezi cumva — se grăbi Sabina Lupșa să se agațe de firul încă fragil al interesului pe care începuse să-l manifeste interlocutorul — că dorim să-ți industrializăm descoperirea, că intenționăm să facem din ea obiect de speculații bursiere, ca într-o caricatură de prost gust. Ne dăm și noi prea bine seama că o asemenea descoperire merită o soartă mai bună, că riscă să-și piardă tot sensul, toată valoarea dacă nu-i găsim o aplicare cu maximă eficiență, care să ne aducă un profit superior celui imediat, bănesc...

„Melc, melc, codobelc..." simți Bartolomeu nevoia să fredoneze, așa, ca în copilărie, cînd melcul abia începea să împungă cu cornițele aerul rece al dimineții. Căci și acum plăpînda vietate a adevărului răzbătea cu greu, opintit, din labirintul cochiliei, la zi.

— Nu pricep în ruptul capului, domnișoară Lupșa, — se miră el teatral, lăsînd fredonatul pentru altă dată. Folosiți niște termeni care nu mi se par a avea vreo relație cu profesia mea, nici cu obiectul investigațiilor mele. Ce legătură au toate astea cu speculațiile bursiere, cu eficiența, cu profitul ?

— Fără îndoială, doctore, tocmai asta spuneam și eu, nu au nici o legătură, și intenționăm să le ferim de invazia abjectă și, dacă n-am exista noi, inevitabilă a afacerismului care întinează pînă și cele mai nobile cuceriri ale spiritului uman...

— Bine, bine, astea sînt vorbe, dar *practic* prin ce s-ar traduce toată povestea pe care mi-o spui dumneata ? întrebă Bartolomeu cu o sfîntă candoare ce ar fi scos din sărite și un arhiepiscop.

Tumefacțiile de pe obrajii domnișoarei Sabina Lupșa deveniră și mai stacojii, semn că reprezentanta trustului „Psycho" rezista tot mai anevoie tentației de a lichida violent această convorbire care-i dădea senzația că e ținta unei disprețuitoare batjocuri. Se stăpîni, totuși, întrezărind în însăși ironia sfidătoare a acestui tip deșirat și cam prea sigur de sine o punte posibilă de tratative. În orice caz, era de o mie de ori preferabilă muțeniei indiferente arborate cu ostentație mai înainte.

— Uite ce e, doctore Cubleșan, jocul ăsta de-a nepriceperea întrece niște limite și încetează să mă mai amuze. E limpede ca bună ziua : îți oferim suma pe care o fixezi dumneata, fără nici o tocmeală, și îți punem la dispoziție absolut tot ce ai nevoie ca să realizezi prima operație de transplantare a memoriei umane...

— Cum, chiar aveți de gînd să investiți o avere în treaba asta atît de riscantă ? se miră Bartolomeu.

— E ridicol să porți dumneata de grijă investițiilor pe care le face „Psycho" ! Ți-am mai spus-o : nu urmărim profitul bănesc...

— Permite-mi să-ți atrag atenția, domnișoară Lupșa, că orice transpunere a unui experiment de pe cobai pe om comportă riscul inevitabil al tragediei...

— Știu, doctore Cubleșan ! Ce vrei, ignoranța mea are și unele lacune... Nu cumva îți închipui că, atunci cînd

ne-am decis să purtăm aceste tratative, nu ne erau clare toate consecinţele şi implicaţiile posibile ?

— Absolut toate ? Îmi îngădui să mă cam îndoiesc. Una, desigur, aţi ignorat-o. Sau, poate, aţi socotit-o de mîna a doua, fără prea mare însemnătate...

Sabina tăcu descumpănită. Nu voia să se compromită punînd cine ştie ce întrebare prostească. Observînd că ţigara i s-a stins, aproape nefumată, în scrumieră, îşi aprinse, cu gesturi prelungite, alta.

— Una singură, dar esenţială, domnişoară Lupşa — reluă Bartolomeu, din ce în ce mai cufundat într-un incomod dialog interior şi acordînd din ce în ce mai puţină atenţie reacţiilor interlocutoarei sale. E vorba de atitudinea, de starea sufletească a omului pe care l-aţi făcut prizonier ca să-i impuneţi realizarea acestei operaţii. Căci, oricît de încîntătoare ar fi această vilă, nu mă vei împiedica să constat că toate intrările şi căile de acces spre ea sînt cu străşnicie păzite. Fiecare mişcare, fiecare gest îmi sînt urmărite de ochi aparent invizibili, dar nu mai puţin indecenţi şi obositori în stăruinţa lor absurdă. Da, ăsta e elementul pe care l-aţi omis din ecuaţie...

— Iluzia libertăţii, vrei să zici ? Mirajul liberului arbitru ? Senzaţia atît de plăcută pentru confortul dumitale intelectual că hotărăşti singur cînd şi cum să-ţi aplici descoperirea ? Mă faci să rîd ! Zău aşa, doctore Cubleşan, nu-i frumos să continui jocul ăsta stupid de-a naivitatea. Nu te prinde ! Ca şi cum n-ai ştii că nu există invenţie sau descoperire a ultimelor decenii care să nu se fi născut şi să nu se fi aplicat fără o comandă precisă, indiferent de unde venea... A trecut, doctore, de mult vremea inventatorilor solitari şi geniali, cu ciudăţenii caraghioase, menite să înveselească pe cititorii gazetelor duminicale. Azi inventatorii sînt şi ei oameni respectabili, cu conturi solide la bănci, gata să-şi valorifice scump ideile... În loc să apreciezi

cum se cuvine lipsă noastră de ipocrizie, procedeul nostru, e drept, cam nepoliticos, dar sincer, direct, de a te pune în fața unei oferte mai mult decît avantajoase, dumneata ți-ai găsit să ne faci reproșuri fără sens !

Nimic din ce-i spunea femeia cu fața tumefiată nu era, în fond, neadevărat — trebui să-și mărturisească Bartolomeu. Și, totuși, ceva în adîncul ființei sale se revolta, o revoltă obscură, insesizabilă, oarbă. Care era obiectul acestei revolte ? Greu de spus. Poate cinismul monstruos, în rigoarea sa logică, a acelui torent de argumente ; dar de ce e oare atît de labilă granița între cinism și sinceritate ? Poate că, de fapt, revolta era îndreptată împotriva sa însuși, a scrupulelor sale imbecile, a indeciziei sale incorigibile ? ! Ar fi fost o slăbiciune de neiertat să-și dea frîu liber sentimentelor și emoțiilor de moment, de aceea se mulțumi să constate :

— Mă îndoiesc și de altceva, domnișoară Lupșa. Și anume că s-ar găsi cobai umani care să se supună de bună voie — precizez, *de bună voie !* — unei operații atît de riscante...

Pe buzele Sabinei Lupșa lunecă o înfiripare de zîmbet : era, vădit, mulțumită că uriașul ăsta blond și cam nărăvaș de felul lui începe să cedeze fără a fi nevoie de o înfruntare pe terenul unor argumente mai puțin plăcute.

— Aceeași obsesie maladivă a liberului arbitru care, chipurile, rezolvă automat toate problemele conștiinței — îl ironiză ea, dar de data asta cu o familiaritate binevoitoare. Fii liniștit, doctore Cubleșan, vei avea la dispoziție cei mai voluntari cobai umani, care să nu-ți provoace nici un fel de insomnii dramatice...

Grimasa cu care întîmpină Bartolomeu aceste cuvinte exprima atîta neîncredere, încît Sabina simți că, dacă nu va aduce chiar în clipa aceea o confirmare indubitabilă a afirmației de adineauri, va pierde prosteşte și puținul pe

care se amăgea că-l cîştigase. Îl privi o frîntură de secundă cu un soi de triumf dispreţuitor, apoi se ridică şi deschise uşa din fund a salonaşului.

— Fii bun, dragul meu Christophe, e momentul să intervii în conversaţia noastră cu toată autoritatea prezenţei tale...

La invitaţia Sabinei Lupşa îşi făcu imediat apariţia — de parcă abia ar fi aşteptat să fie chemat — vlăjganul de pe rue Montchoisy, cu zîmbetul dezarmant, de melancolică luciditate, care-i dădea un aer de detaşare de cele lumeşti.

— Bine, domnişoară Lupşa, — izbucni Bartolomeu — dar eu nu ţi-am cerut un plus de argumente, pe care domnul Tavernier, sînt sigur, mi le va aduce din domeniul magiei şi al ştiinţelor oculte. Ţi-am pus o întrebare simplă şi directă : cine sînt cobaii umani care acceptă de bună voie să se supună acestei operaţii ?

— Eu, bunăoară, dacă nu vă este cu supărare, domnule doctor Cubleşan — răspunse senin, chiar voios Christophe Tavernier, surîzîndu-i cu o privire zăpăcitor de ingenuă.

Sabina, rămasă în prag, savura în tăcere impresia pe care o produseseră aceste cîteva cuvinte asupra îndărătnicului partener de tratative. Surpriza fusese bine calculată, dar avea încă îndoieli dacă efectele ei vor fi realmente cel scontate.

Cufundat în fotoliu ca într-un fel de refugiu împotriva tentaculelor halucinaţiei, Bartolomeu îl scruta, cu pupilele dilatate, pe tînărul care, cîteva clipe mai înainte, declarase cu atîta degajare că e gata să înfrunte riscurile celui mai îndrăzneţ experiment al chirurgiei moderne. Poate nu atît oferta lui Tavernier îl impresionase atît de puternic cît calmul şi seninătatea cu care o lansase, fantastica inconştienţă pe care o vădea acest gest.

Un gînd începu însă să foreze undeva, în adînc, ca un pichamer care înaintează lent în roca dură : dacă totul nu era decît o manevră menită să-i anihileze îndoielile, o sinistră farsă pusă la cale ca să-i înfrîngă şi ultimele rezistenţe ? În definitiv, pentru *ei* esenţialul era să-i smulgă acordul de principiu, să-l cîştige la ideea transpunerii în practică, *aici* şi *acum*, a descoperirilor sale teoretice. Restul se va vedea mai tîrziu...

Totuşi, era ceva în tînărul acesta care te putea împinge la orice presupuneri, la orice suspiciuni, numai nu la învinuirea de nesinceritate. Obrajii albi, angelici, ochii căprui inundaţi de melancolie puteau ascunde cele mai funambuleşti coşmaruri, cele mai descreierate aspiraţii. Un singur lucru i se părea lui Bartolomeu anevoie de crezut : că tînărul minte...

— Iată, deci, şi primul cobai — mormăi el într-un tîrziu, scrutîndu-l pe tînăr la fel de intens, de parcă voia să-i descopere în privire nucleul unei explicaţii. Nu ai senzaţia, domnule Tavernier, că te aventurezi pe un drum pîndit de cele mai teribile primejdii, printre care moartea e cea mai blîndă ?

— Dacă nu mi-e teamă de moarte — şi, sincer vă spun, perspectiva asta mă lasă rece — nu văd de ce altceva aş putea să mă tem, doctore Cubleşan...

Zîmbetul acela ciudat, care nu părăsea nici o clipă figura lui Christophe, începuse să-i dea frisoane lui Bartolomeu. Era în el o nonşalanţă, dacă nu cretină, atunci vecină cu disperarea.

— Nu-ţi dai seama, tinere — ţîşni Bartolomeu din toliu aproape strigînd — că transplantarea centrilor neroşi ai memoriei înseamnă mult mai mult decît o operaţie hirurgicală oarecare, că nu e vorba de o simplă transfornare estetică, de repararea unui organ sau unui ţesut ? Cînd

s-a făcut pentru întîia oară transplantarea unei inimi dintr-un corp omenesc într-altul era vorba pur şi simplu de un organ, poate mai important decît altele, dar care nu atingea esenţa umanului. Pe cînd acum e vorba de funcţia fundamentală a conştiinţei — mă înţelegi, omule ? — *a conştiinţei...* şi îl zgîlţîi pe Christophe de parc-ar fi vrut să-l trezească din somnul greu, letargic al inconştienţei.

Christophe Tavernier, la fel de înalt, dar mai suplu decît Bartolomeu, se degajă cu o mişcare uşoară, elegantă din strînsoarea mîinilor acestuia. Surîsul i se prefăcuse într-un hohot amuzat :

— Uite ce e, doctore Cubleşan, la drept vorbind riscul principal mi-l asum eu, nu dumneata. Ştiu foarte bine la ce să mă aştept, nu-mi fac iluzii inutile nici în privinţa morţii, nici în legătură cu celelalte eventualităţi. Pot să te informez că am studiat îndelung filozofia indiană, că sînt la curent cu toate problemele transhumanţei sufletelor şi că experimentul dumitale nu mi se pare cu nimic mai grozav decît ceea ce făceau maeştrii yoga acum o mie de ani, şi poate mai mult...

— Te visezi sau, mai bine zis, te vrei un yoga ? Un yoga modern, care-şi mută sufletul în alt trup printr-o operaţie de chirurgie a sistemului nervos ?! exclamă Bartolomeu. Bine, dar ce legătură au toate aceste... aiurări de intelectual sclifosit cu trustul ăla al dumitale, domnişoară Lupşa ?

Pe Sabina Lupşa, care urmărise cu o anume atenţie înfrigurată dialogul violent al celor doi bărbaţi, întrebarea o luase, vădit, prin surprindere şi o găsise nepregătită.

— Oare ne e interzis — învinse ea ezitarea primei clipe — să finanţăm un experiment cu semnificaţii pur spirituale ? Nu văd ce e rău în asta ! V-am prevenit, de altfel, că nu urmărim să obţinem profituri materiale...

Această nouă aluzie la „dezinteresul" trustului „Psycho" nu izbuti decît să încingă şi mai mult aţîţarea lui Bartolomeu. În fond, dacă-l socoteau partener într-o afacere — şi asta era vizibil din însuşi stilul ofertei, din accentul pe care-l puneau pe recompensa materială a serviciilor ce le va face — de ce toată ipocrizia imbecilă a „dezinteresului" ?

— Zău aşa, domnişoară Lupşa — vorbi el cu glas stăpînit, ignorînd voit prezenţa lui Tavernier — n-aş vrea în ruptul capului să părăsesc tonul civilizat şi să vă fac, în pofida modalităţii cel puţin ciudate în care m-am trezit aici, impresia unui tip prost crescut. Mi se pare însă că a mă considera un cretin nu e, din partea dumneavoastră, chiar cea mai elocventă dovadă de politeţe...

Sabina schimbă priviri fugare cu Christophe, care schiţă un gest plictisit fără a abandona surîsul ingenuu şi trist. Dialogul fără cuvinte al celor doi, care în alte împrejurări l-ar fi lăsat indiferent pe Bartolomeu, îi dădu de data asta senzaţia continuării unei comedii stupide cu conspiratori, în centrul căreia rolul lui i se părea cu deosebire ridicol.

— Doctorul Cubleşan are, în fond, dreptate — interveni, senin şi înţelegător, Christophe. În definitiv, ce-l privesc pe dînsul mobilurile noastre, sensul lor nobil ? Ca om de ştiinţă nu este şi nu poate fi interesat decît de un singur lucru : cît de serioasă este propunerea noastră, cît de decişi sîntem să ne realizăm angajamentul de a-l ajuta să-şi transpună în practică rezultatele cercetărilor sale ştiinţifice. Restul sînt vorbe. Domnule doctor, o dovadă clară aveţi în faţă : devotatul dumneavoastră servitor...

— Bine, să presupunem că aş accepta-o — mormăi Bartolomeu căutînd să-i cuprindă într-o unică privire pe cei doi. După cum se ştie însă, orice operaţie de transplant implică nu un singur cobai, ci doi. Unde este al doilea ?

Întrebarea fusese, fără îndoială, aşteptată de mult, aşa că nici răspunsul nu întîrzie :

— Omul care își oferă creierul pentru această operație nu este încă aici. Îl veți cunoaște în ziua operației. Vă cerem o infimă doză de încredere...

— Cum, domnule, — îl scrută Bartolomeu pe Tavernier cu o privire încărcată de oroare — dumneata nu vrei să-ți muți memoria într-un trup străin, ci să primești memoria altcuiva în trupul dumitale? Să-ți trăiești restul vieții cu o biografie împrumutată, cu amintiri care nu-ți aparțin?

— Nu-i același lucru? îl copleși Christophe cu ingenuitatea zîmbetului său.

— Același lucru? Îmi face impresia, tinere, că nu-ți dai seama ce vorbești! Nu, hotărît, creierul dumitale solicită nu o operație de transplant, ci altceva, poate o îngrijire îndelungată într-un sanatoriu psihiatric...

— Să zicem că așa ar fi — reluă Christophe imperturbabil. Să admitem că aș fi un dement, un sinucigaș irresponsabil, deși, vă asigur, cel mai exigent examen psihiatric ar dovedi contrariul. Spuneți-mi, însă, cu ce ar schimba asta situația? Ar interveni oare ceva cu adevărat nou și hotărîtor în *esența problemei?* Absolut nimic! Din punct de vedere științific, singurul care se cuvine să vă intereseze, datele rămîn aceleași. În consecință, vă e totuna...

— De unde știi dumneata ce se cuvine și ce nu se cuvine să mă intereseze? se înfurie Bartolomeu la culme, poate nu atît de impertinența, cît de logica strînsă a răspunsului. Nu ți se pare, tinere, că-ți arogi niște drepturi bizare? Drepturi care intră în conflict cu însuși acordul pe care vreți să-l obțineți de la mine?

Își potoli întîi bătăile accelerate ale inimii, apoi se strădui să continue pe un ton calm și cît se poate de decis:

— Ei bine, domnilor, răspunsul meu la mult prea avantajoasa ofertă a trustului vostru este un *nu* categoric!

Rostind această frază simplă respiră ușurat, de parcă s-ar fi eliberat de o povară : avu pe dată revelația că hotărîrea o luase, în fapt, de mult, poate chiar de la începutul conversației cu Sabina Lupșa. De ce se lăsase atunci antrenat în zigzagurile ei obositor de absurde ? De ce amînase atîta vreme o frază care trebuia — cel puțin așa credea — să-l scutească de insistențele sîcîitoare ale acestor domni atît de logici în stupiditatea lor ? Fu nevoit să-și mărturisească acum, după ce se descărcase de tensiunea acumulată, că îl mînase în meandrele discuției o curiozitate infantilă, o pasiune prostească de a descoperi cu tot dinadinsul resorturile psihice ale comportamentelor umane. Era, în fond, aceeași nocivă iluzie, de care nu se putea dezbăra, că omul ar putea fi explicat altfel decît prin faptele sale. Și poate nici prin ele...

Categoricul său refuz nu avu însă darul — așa cum se aștepta — să-i descumpănească pe cei doi interlocutori. Christophe rîse amuzat, în timp ce Sabina, cu obrajii ei de mască diformă, subțiați într-un rictus ironic, îl măsură cu o privire ce i se păru un straniu amestec de sfidare și compătimire.

— Poate v-ar mai fi, totuși, necesar un răgaz de gîndire — sugeră reprezentanta trustului „Psycho" cu marcată bunăvoință.

— Zadarnic, domnișoară Lupșa, — apăsă Bartolomeu pe fiecare silabă, vrînd să sublinieze că hotărîrea sa e de nestrămutat.

— Mă văd atunci obligată, doctore Cubleșan, să vă atrag atenția că, în general, „Psycho" nu discută. „Psycho" pune condiții. Cu dumneavoastră s-a făcut o excepție, poate pentru că ne-ați inspirat simpatie și v-am fi dorit — de ce să n-o spunem ? — mai curînd un colaborator, chiar un asociat, decît un simplu executant al dispozițiilor noastre. Recunosc că ne-am înșelat. Ia aminte, doctore — vocea ei

brusc amenințătoare — ne-ai silit pur și simplu să recurgem la un procedeu care ne repugnă...

Surîzînd cu aceeași angelică melancolie, Christophe Tavernier se înclină ușor spre urechea lui Bartolomeu, ca și cum ar fi fost vorba de o conversație frivolă, ca între bărbați :

— Fără îndoială că nu vă este necunoscut numele unei anume domnișoare, Adriana Jacotă. Actriță, mi se pare. La Cluj, dacă nu mă înșală memoria. Sper că nu ne-o veți lua în nume de rău dacă vă vom informa că respectiva domnișoară se află în mîinile noastre !

Lui Bartolomeu i se păru atît de neverosimilă, de inimaginabilă această poveste — o sinistră gogoriță, un bluff de ultima clipă ! — încît izbucni într-un rîs violent, nestăpînit. Bine, dar drept cine-l luau ? O secundă mai tîrziu însă hohotele îi fură subit retezate-n gîtlej, ca de o ghilotină sonoră. Asupra lui se revărsa, din toate cotloanele încăperii, împresurîndu-l cu un păienjeniș dens, zăpăcitor, de sunete, o voce cu modulații cunoscute, răvășită de accentele unei teribile disperări :

„Acesta este adevărul adevărat, dragul meu. Oamenii care ți l-au adus la cunoștință nu exagerează cu nimic. Sînt, într-adevăr, prizoniera lor, mai bine zis zălogul înduplecării tale. Te cunosc, știu că în momentul ăsta ai senzația că ești victima unei farse ieftine, cu iz melodramatic. Te înțeleg, ți se pare incredibil, îți vine greu să admiți că s-a putut întîmpla, dar faptul e fapt și dacă ai avut și ai cît de puțină încredere în mine, dă-ți seama, cît mai e timp, cît mai poți interveni, că viața mea atîrnă, în clipele acestea, numai și numai de voința și de hotărîrea ta de a-i ajuta în tot ceea ce îți vor cere ! Dacă pui oarecare preț nu pe dragostea mea, ci măcar pe existența mea fizică, renunță la orice scrupule absurde, la orgoliul lipsit de sens, și acceptă să lucrezi. O faci pentru salvarea mea !"

Poate c-ar fi rezistat, cu o ultimă fărîmă de luciditate, și acestei cotropitoare avalanșe de sunete, dacă-n clipa aceea n-ar fi răsunat, exact din spatele fotoliului, o altă voce cunoscută :

— E zadarnic să ne împotrivim, bietul meu prieten. Sînt cu mult mai puternici decît ai putea crede...

Întoarse capul cu o smucire bruscă, aproape dureroasă. Prin ușa secretă a salonului apăruse Ovidiu Horja.

IX. noaptea doctorului bartolomeu

Diligențele repetate pe care le făcuse Justin Racolțea la forurile competente pentru a căpăta informații mai ample cu privire la acel misterios Alberotti începuseră să se soldeze cu unele rezultate. Deocamdată, ce-i drept, cam sumare, cu o tentă senzațională care lui Racolțea i se părea infectată de maniera gazetărească de a prezenta aceste medii.

— Bineînțeles, stimate domnule Racolțea, că nici noi nu sîntem dispuși să acordăm credit înclinației mitomane a unora — îl asigurase, cu obișnuitul său ton profesoral, „imbatabilul roșcovan", cum era poreclit în cercurile polițienești inspectorul Rolf Karstens, de la poliția federală din Berna. Nu încape îndoială că în jurul acestui Alberotti și al bandei sale s-au țesut mult prea multe legende, unele poate cu intenția precisă de a intimida sau a deruta, iar altele pur și simplu pentru că nicăieri nu se complace mai bine

natura umană ca în nebuloasa legendelor. Cert e un singur lucru, și anume, că tipul are o anume anvergură, loviturile lui pe piața internațională a stupefiantelor, în special a mescalinei, fiind întemeiate pe șocul surprizei și mergînd nu o dată pînă la distrugerea fără scrupule a adversarilor. În ultima vreme, după cîte sîntem informați, grupul Alberotti a întîlnit, în acest domeniu în care părea că a cucerit de-acum supremația absolută, o rezistență mai bine organizată din partea altei bande, cu o reputație destul de confuză, al cărei centru diriguitor n-a putut fi încă depistat, în ciuda eforturilor depuse de unii dintre ași noștri. Ce vreți, domnule Racolțea, piața drogurilor ne dă încă mare bătaie de cap pentru că aici avem de-a face cu cea mai profundă dezarticulare a mașinăriei umane !

Justin se pregătea tocmai să-și ia rămas bun de la „imbatabilul roșcovan", cam plictisit de aerul „ex cathedra" al politistului filosof, cînd intră în încăpere un subaltern al lui Karstens, întinzîndu-i acestuia o notă dactilografiată.

— Sînt în măsură, domnule Racolțea, — spuse inspectorul după ce citi nota — să-ți dau o veste de ultimă oră în legătură cu problema ce te interesează. Onorabilul Hugo Alberotti a dispărut de cîteva zile în mod misterios, spre marea uimire a întregii lumi interlope. Banda lui îl caută acum furibund peste tot...

— Ce semnificație s-ar putea atribui acestui fapt și în ce relație s-ar putea afla cu nu mai puțin misterioasa dispariție a prietenului meu, doctorul Cubleșan ? ridică Justin, nedumerit, tăciunii mocniți ai ochilor spre inspector.

„Imbatabilul roșcovan" nu răspunse, desenînd din trăsături repezi de creion niște ciudate hexagoane pe hîrtia de unde aflase ultimul „comunicat" de pe frontul stupefiantelor. Tăcerea, punctată de hîrșîitul din ce în ce mai agresiv al creionului pe hîrtie, fu întreruptă de țîrîitul telefonului. Karstens ridică receptorul și schimbă cîteva replici scurte,

aproape monosilabice, cu un interlocutor ce se găsea, după cum deduse Justin, în alt oraş. Nici nu apucă să se întrebe de ce inspectorul nu folosise şi instalaţia video a telefonului, că Rolf Karstens se şi afla în prag :

— Mă văd silit să vă părăsesc, domnule Racolţea. Înţelegeţi, treburi urgente... Sper că în două-trei zile voi fi în măsură să vă comunic lucruri mai esenţiale. În orice caz, ceea ce vă pot spune de pe-acum e că prietenul dumneavoastră n-a fost răpit de banda lui Alberotti. Asta complică sau, poate, simplifică problema...

Rătăcind, cîteva minute mai tîrziu, pe străzile Bernei, Justin se văzu nevoit să-şi mărturisească — a cîta oară ? — că n-ar fi putut în ruptul capului să locuiască într-un asemenea oraş. Şi nu pentru că ar fi fost lipsit de pitoresc : cu clădirile sale miniaturale, cuminţi şi strălucitoare, cu podurile de jucărie aruncate capricios peste spumele burzuluite ale Aarului, cu Turnul Orologiului atrăgînd cîţiva gură-cască la ore fixe pentru a contempla sarabanda unor urşi minusculi de ceară, Berna se lăfăia la soare, ou pascal din zahăr colorat împodobit cu funde şi fundiţe. Pitorescul era însă, ca şi la alte oraşe helvete, facil şi fabricat, prea mirosea totul a vopsea proaspătă, a lac şi smalţ, prea se înscria lin, ordonat, fără asperităţi, în peisaj. Nu, hotărît lucru, nu se putea împăca nici măcar în vis cu gîndul că ar putea trăi mai mult decît cîteva zile într-un asemenea conglomerat dulceag de case şi străzi, care — culmea ! — îşi mai zicea şi capitală, deşi nu depăşea proporţiile şi, îndeosebi, modul de viaţă al celei mai stereotipe aşezări provinciale.

Păşea, aparent fără ţintă, pe sub arcadele umbroase ale palatului federal, căutînd în zadar să-şi concentreze întreaga putere de gîndire asupra celor aflate de la Karstens. Nu reuşea deoarece liniştea asta molcomă, somnolenţa solemnă şi decorativă îl călca pe nervi, îi distrăgea atenţia.

Nu se putea, de altminteri, niciodată concentra decît în mijlocul celei mai agitate cascade de zgomote, celui mai febril ritm citadin.

O luă pe Gerechtigkeitgasse, apoi pe Junkerngasse şi ar fi continuat, poate, să hoinărească aşa, într-o doară, dacă nu i-ar fi apărut în faţă clădirea unui mic şi cochet oficiu telefonic. Rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi se hotărî şi intră. Răsfoi o carte de telefon cu numerele abonaţilor din Lausanne, îşi notă în carnet cîteva dintre ele şi se îndreptă spre cabina „video". Introduse monedele necesare, apoi formă un număr. În difuzor se auzi şuieratul prelung şi repetat al chemării, pe ecranul minuscul se hîrjoniră nişte spirale, dar nimeni nu răspunse şi nici nu se arătă în imagine. Contrariat, Justin îşi consultă încă o dată carnetul şi formă un alt număr din cele notate. De data asta nu se scurse nici o secundă şi se auzi declicul care semnala începutul convorbirii. Dispărură de pe ecran spiralele şi se ivi, în schimb, faţa rotundă şi măslinie, cu cei doi negi păroşi la rădăcinile pometilor, a durduliei señora Pepita, portăreasa imobilului din Lausanne, strada Montchoisy, 11 bis.

— Bună ziua, señora, — se străduí Justin să emită cele mai dulci vocabule cu putinţă, însoţite de un zîmbet cît mai telegenic. Vă mai amintiţi, sper, de mine : am îndrăznit să vă tulbur într-una din serile trecute cînd l-am căutat, împreună cu un amic, pe chiriaşul dumneavoastră, domnul Florian Lupşa...

La fel de ţîfnoasă ca şi prima oară, señora Pepita nici nu catadicsi să-şi azvîrle privirea pe ecranul de lîngă ea ca să-l vadă la faţă pe intempestivul interlocutor. De altfel, Justin avu impresia certă că o deranjase din lectura unei scrisori, sosită probabil din aşezarea natală de pescari de lîngă Bilbao.

— Nu cumva îți închipui că-mi chinui creierul ca să-i țin minte pe toți zurbagiii care-l caută pe neisprăvitul ăla de pictor ? îl repezi ea pe un ton atît de agresiv, încît Justin se strîmbă ca după înghițirea unui hap amar.

— Fiți amabilă, totuși, să-mi spuneți dacă domnul Lupșa este acasă — continuă el, ca și cum n-ar fi observat ostentativa lipsă de bunăvoință a femeii.

— Domnul Lupșa... stropși ea cuvintele printre dinți și mai iritată. Ei bine, află că domnul Lupșa ăsta al dumitale este un pezevenghi și jumătate, un escroc ordinar. A dispărut de trei zile și a lăsat chiria neplătită...

Știrea asta nu-l miră pe Justin. O aștepta ca pe o confirmare. El însuși îl sfătuise pe pictor să se facă nevăzut pentru un timp. Voise numai să se convingă că Lupșa îi urmase, într-adevăr, sfatul. Era cît pe-aci să închidă aparatul, cînd o inspirație neașteptată îl făcu să lanseze într-o doară întrebarea :

— Ce mai face studentul acela din fundul curții, Christophe Tavernier mi se pare că-i spune ?

Pe chipul señorei Pepita se lăți o grimasă de batjocoritoare satisfacție. Răspunse tărăgănat, de parc-ar fi degustat pe îndelete fiecare cuvînt, fiecare silabă :

— Există, domnule, află de la mine, un dumnezeu în ceruri care pe toate le vede și le cîntărește și nu lasă nepedepsită nici o faptă ce nu-i e pe plac ! Că și domnul ăsta Tavernier era o poamă bună, ce să zic, să nu-i pășească nimeni pe urme... Își umplu apoi plămînii cu o cantitate mare de aer ca să poată răcni din toate băierile în microfon : S-a curățat, domnule, a avut un accident mortal de automobil la Braunwald, în munți, undeva, lîngă Zürich...

Lui Justin îi scăpă o înjurătură atît de cumplită c-ar fi roșit și un birjar la auzul ei.

— De unde știi ? tună vocea lui, în timp ce broboane uriașe de sudoare i se scurgeau de pe chelia pepenașului. Nu te sfătuiesc, señora, să-mi torni baliverne, că figuri de-astea nu-nghit și nu e bine să ai de-a face cu mine după o poveste ca asta !

— Zău că nu mint, pe crucea mea, domnule, — se bîlbîi, subit intimidată, portăreasa. Mi-a telefonat azi-dimineață, plîngînd în hohote, nenorocita aia de Sabina Lupșa, care fugise cu el...

Fără să mai spuie un cuvînt și închizînd violent aparatul, Justin ieși ca un bolid din cabină și apoi din clădirea oficiului telefonic. Alerga pe străzile somnolente ale Bernei estivale gesticulînd cu furie și speriind rarii trecători, care priveau în urma lui clătinînd compătimitor din cap. Simțea că trebuie să acționeze, și încă fără întîrziere, dar gîndurile, care de obicei i se orînduiau atît de docil în sertărașe logice, refuzau acum să i se mai supună, o luau razna într-un galop frenetic. Și măcar dac-ar fi fost de găsit roșcovanul ăla de inspector, imbatabil sau nu, dracul să-l ia...

— Mi-ar veni extrem de greu să-ți relatez, dragul meu Bartolomeu, cum am ajuns aici. Lucrurile s-au petrecut atît de fantastic și, totuși, dacă mă gîndesc mai bine, atît de simplu, încît nu mă pot încă dumiri dacă nu mă mișc pe tărîmul unei teribile halucinații. Am uneori dorința irezistibilă să mă zgîrii, să mă izbesc cu un obiect contondent, să fac orice numai să recapăt senzația realului. Mi-e tare teamă, scumpul meu prieten, că senzația asta am pierdut-o pentru totdeauna și că zadarnic ne zbuciumăm ca să reintrăm în posesia ei. Ce s-a pierdut e bun pierdut și, poate, cel mai cuminte din partea noastră ar fi, dacă nu vrem să-nnebunim cu totul, o împăcare cu situația dată, chiar o încercare de *modus vivendi*...

Cei doi bărbați se găseau — în seara aceleiași zile cînd avusese loc neașteptata lor reîntîlnire — într-o încăpere de la primul etaj al vilei unde fuseseră „găzduiți". Toată ziua o petrecuseră în odăi separate de la parter, bine păziți, de data asta fără nici o reticență ipocrită, ba chiar cu o anume ostentație care, așa cum presupunea Bartolomeu, era menită să le izgonească orice eventuală aspirație nebunească de evadare. Seara însă, tipul cu ochii de vietate marină îi conduse în acest *living-room* spațios, mobilat cu un bun gust evident și înconjurat de vitrinele unei biblioteci destul de bogate, deși de o alcătuire cam eclectică. În mijlocul camerei, pe o masă ovală, îi aștepta o cină copioasă, nelipsind nici cîteva sticle de vin.

Bartolomeu abia așteptase ca mutul și dezgustătorul paznic să dispară și să se audă zgomotul sec al zăvorului tras — da, chiar acel zgomot care înainte îi dădea frisoane, dar pe care acum îl simțise în tot trupul ca pe o ușurare — pentru a-l asalta pe Ovidiu Horja cu o avalanșă de întrebări, la care acesta abia prididea să răspundă. În cîteva minute izbutise, totuși, să-l pună la curent pe înfriguratul doctor Cubleșan cu întîmplările petrecute la Brașov, mai ales cu bizara dispariție a Adrianei Jacotă, aproape sub ochii lui, neuitînd însă să adauge și nu mai puțin bizara descoperire pe care o făcuse, și anume, că Adriana — sau poate o sosie de o asemănare pur și simplu uluitoare — continuă să... joace în spectacolele turneului.

Răvășit de această amețitoare cascadă de istorii, desfășurate într-un răstimp atît de scurt, Bartolomeu uitase că el însuși fusese în aceste zile jucăria unui uragan atît de zăpăcitor de întîmplări aflate la hotarul fragil al neverosimilului. Îl asculta pe Horja, îi urmărea fascinat dentiția perfectă percutînd cravașat cuvintele și făcea un efort chinuitor, dureros, să înțeleagă, să găsească un drum în labi-

rintul pe care fiecare nouă clipă venea parcă să-l bifurce, să-l întunece, să-l adîncească.

După ce, la început, îl întrerupsese pe Horja cu tot felul de întrebări suplimentare, căutînd să se agaţe de cea mai prizărită rază care ar fi putut să lumineze faptele — nu desfăşurarea, ci corelarea, logica lor lăuntrică — acum renunţase şi privea tăcut înstelatul cer alpin întrezărit prin fereastra zăbrelită.

Simţea, de altfel, cum pas cu pas un angrenaj tainic, o maşinărie imperceptibilă îi macină voinţa, curiozitatea, pînă şi elementarul simţ de veghe, de autoconservare. Se întrebase chiar, la un moment dat, dacă această slăbire a forţelor lăuntrice nu era influenţată şi pe alte căi, mai brutale, bunăoară prin infuzarea subtilă a unor substanţe speciale în mîncare sau în băutură. Totul începuse să i se pară cu putinţă în această lume ale cărei mecanisme îi scăpaseră tot mai mult de sub controlul lucidităţii. Făcea tot mai mari eforturi ca să se concentreze — şi poate tocmai acest surplus de încordare îl ducea de la muţenii prelungite la stări exagerate de agitaţie şi exaltare.

Îl smulse din tăcere doar concluzia ciudată a spuselor lui Horja, ideea acelei împăcări cu situaţia dată, dar mai ales curioasa dezabuzare cu care o spusese, mai bine zis nu dezabuzare, ci participare, începutul unei angajări pe un drum care lui i se părea nu numai inadmisibil, dar de-a dreptul de neconceput. Niciodată nu pusese mare preţ pe curajul acestui om, prea firav, după părerea lui, şi pe deasupra complexat de nişte inferiorităţi fizice parte reale, parte imaginare, dar îi venea greu să accepte ideea că Horja ar putea fi de acord să lucreze pentru *ei*.

— Un *modus vivendi* zici ? întoarse Bartolomeu privirea de la fereastră, scrutînd faţa pergamentoidă a bunului său colaborator şi amic. Bine, dar tu nu pricepi, Ovidiule, că în ochii lor singurul *modus vivendi* admisibil este să ne

punem descoperirea, rodul zilelor și nopților noastre de bîjbîieli, torturi, înfrîngeri, îndîrjiri, în care fiecare pas a fost cucerit cu sudoare și sînge, la dispoziția unor interese și scopuri învăluite în nebuloasa celui mai abominabil mister ?! Ce știm noi despre acest trust „Psycho", ce știm despre scopurile sale reale ? Un singur lucru știm : că urmăresc realizarea acestor scopuri prin cele mai odioase mijloace cu putință, iar pentru mine acest lucru e suficient.

— Sînt de acord, dragul meu — îi înfruntă Ovidiu, cu o abia sesizabilă umbră de ironie, privirea — dar atunci cum rămîne cu Adriana ? E în mîinile lor, ai auzit ca și mine, și domnii aceștia, fii convins, nu se joacă cu amenințările. Ți-e oare chiar atît de indiferentă soarta ei ?

Pusă atît de brutal, această întrebare, de care Bartolomeu se temea cel mai mult, îl azvîrli din nou în întortocherile de bezne convulsionate ale labirintului căruia nu-i vedea capătul. Refuză să se mai întrebe steril dacă faptul e adevărat sau nu — speranța că e doar un bluff se spulberase o dată cu povestirea lui Ovidiu — și căută să privească deschis, în față, bărbățește realitatea căreia omul de lîngă el nu făcuse decît să-i sugereze, fără menajamente infantile, autenticele dimensiuni.

Firește, prima reacție, ca în fața oricărui șantaj, oricărei încercări de a-ți silui voința, de a-ți determina o hotărîre esențială prin punerea în fața unei alternative fără echivoc, fusese cabrarea furioasă, cu dinții adînc înfipți în zăbale. Din nou își mărturisi, cu amară autoironie, că nimic nu-l revoltă mai mult pe om ca lipsa de echivoc, că, în fapt, acel faimos liber arbitru, cu care ne împăunăm atît de orgolios, nu înseamnă altceva decît trista libertate de a pluti în echivoc, în norișorii călduți și înmiresmați ai incertitudinii. Clamăm pe toate drumurile setea noastră dogorîtoare de certitudini, dar tocmai certitudinea — înțeleasă, desigur, nu la modul naiv, al filozofiei de două

parale, exclusiv ca siguranță a împlinirilor — generează în noi șocurile cele mai aspre, stările cele mai acute de nefericire.

Iată-l și pe el, acum, în fața acestei noi situații, în care nu numai el, nu numai viața sau moartea lui, dar și o altă ființă umană, cu viața și moartea ei, depindeau exclusiv de un cuvînt, un singur cuvînt, pe care-l poate rosti ca pe o izbăvire sau un blestem. Da, asta era, sentimentul răspunderii, acel înfricoșător sentiment că de tine, de acțiunile tale atîrnă ceva care nu-ți aparține, pentru că numai cînd faptele tale implică sau se repercutează în destinele altora se poate vorbi cu adevărat de acest sentiment care, prin stereotipia și abundența repetării formulei, și-a cam tocit de un timp semnificația. Ca și anumite medicamente care, folosite cu exces, imunizează virușii împotriva eventualei lor acțiuni binefăcătoare.

Zadarnic se străduia să abstractizeze, să esențializeze situația, s-o ridice la gradul de problemă, în fond, de ce să se mintă, de ce să fie fățarnic cu sine însuși, nu era vorba de un om oarecare, de o generalitate, ci de Adriana, de femeia alături de care trăise cîndva dacă nu revelația marii iubiri — erau prea lucizi amîndoi pentru asemenea trăiri revelatoare — cel puțin senzația unei comuniuni, mai bine zis unei comunicări, unui minimum de confort lăuntric, fără de care poate că i-ar fi devenit imposibil echilibrul atît de necesar realizării sale în planul științei.

Ocolise încăperea de cîteva ori, cu o privire absentă, ignorînd prezența lui Ovidiu care, cufundat într-un fotoliu, îl contempla detașat, parcă studiind evoluția unui caz clinic.

La un moment dat se opri brusc în fața bibliotecii, fascinat de titlul care sclipea, auriu, pe cotorul unei cărți: „La toge éthique". Avu chiar senzația că titlul, zărit întîmplător, sună ca o replică în dialogul acesta interior. Toga

etică ! Într-adevăr, și în cazul lui mobilul concesiei putea fi înveștimîntat în cea mai nobilă togă etică. Ce togă mai sublimă, ce piedestal mai magnific s-ar putea imagina decît salvarea unei vieți omenești sau, și mai patetic, sacrificiul în numele dragostei ? Dar oare dragoste se putea numi ceea ce fusese între el și Adriana Jacotă ? Nu, n-are rost să se îmbete cu apă rece — și azvîrli, instinctiv, o privire aproape furioasă spre sticlele de vin ce tronau sfidător în mijlocul mesei — nu de dragoste putea fi vorba într-o legătură pe care el însuși o definise în atîtea rînduri, cu voioșie cvasicinică, drept confort, comoditate, orice, numai nu ceva care să aducă măcar pe departe a sentimentalism desuet.

În clipa aceea, fără voia lui, aproape împotriva voinței, de parcă un aparat din adîncuri i-ar fi proiectat spre straturile superioare ale conștiinței un film pe care l-ar fi vrut îngropat, se pomeni gîndindu-se intens, chinuitor de intens, la Adriana. Imaginile fulgerau abrupt, ca în filmele vechi, cu mișcări dezarticulate, dar care, curios lucru, nu-i dădeau o impresie de hilar, ci îl făceau să retrăiască, fără nici o cronologie, momente amestecate, întîlniri lungi sau numai de o clipă, scăldate însă într-o lumină caldă, de vis nostalgic, de amețitoare reverie. Adriana trăia acum alături de el, în el, o existență nimbată de aureola frumuseții fără durată, fără vreun ax temporal, cum o cunoscuse în tinerețe, cu asimetriile feline și voluptuoase ale chipului nemarcate de trecerea timpului, ca într-o eternitate magică și copleșitoare. Nu, nu era o Adriana a amintirilor, vaporoasă și ireală, plutind în ceturi serafice, ci Adriana cea vie, extraordinar de vie, mai vie decît o simțise chiar în momentele celor mai pasionale îmbrățișări. Dar dacă, în fond, tocmai asta era dragostea, dacă trăise fără să știe — ca ridicolul erou molieresc — sentimentul acela pe care, teo-

retic, îl repudia, de care fugise, pe care şi-l refuzase cu încăpăţînare ca pe un impediment, ca pe o frînă ? !

Şi totuşi — se scutură ca şi cum s-ar fi simţit invadat de dulcea moleşeală a unui leşin — şi totuşi, chiar dac-ar fi aşa, avea oare dreptul să abdice de la nişte principii pe care le socotise sacrosancte, avea dreptul să facă o tranzacţie atît de odioasă cu tot ceea ce i se păruse pînă acum întruchiparea cea mai penibilă a indignităţii umane ?

— Da, dragul meu, ştiu, e greu, e teribil de greu, e cea mai afurisită situaţie în care poate fi azvîrlit un om, un bărbat, dar n-ai ce face, hotărîrea trebuie luată, şi fără tergiversări — îi întrerupse Ovidiu şirul haotic, zbuciumat al gîndurilor.

Bartolomeu mai făcu cîţiva paşi, de parcă inerţia mişcării nu-şi consumase ultimele rezerve, apoi se opri, se propti cu toată greutatea trupului pe picioare şi rămase înţepenit, cu spatele la Ovidiu, nu pentru că s-ar fi temut să-i înfrunte privirea, ci din necesitatea lăuntrică de a face abstracţie de orice prezenţă omenească în momentul acesta de supremă concentrare.

— Hotărîrea mea rămîne neschimbată — pronunţă el sacadat, păstrînd în vorbire ritmul mersului abia frînat. Te rog să mă înţelegi, Ovidiule — reluă după cîteva clipe, dar cu glasul străbătut de curenţii unei febre pe care nu mai putea şi nu mai voia s-o stăpînească — gîndesc în perfectă luciditate, nu e vorba de o încăpăţînare stupidă, nici de o alegere patetică între dragoste şi datorie, ştii foarte bine cît de mult îmi repugnă cuvintele de paradă, pozele marţiale, dar pînă la ora actuală nu există argument, logic sau sentimental, să mă convingă că am moralmente dreptul să pun în mîinile unor indivizi periculoşi, fără scrupule, o descoperire care ar putea fi utilizată ulterior ca armă cu puteri necunoscute, cu efecte şi rază de acţiune incalculabile...

— O armă ? rîse Ovidiu cu un rîs mărunt, forțat, dezagreabil, care-i dădu lui Bartolomeu senzația neplăcută a unei mîncărimi pe ceafă. Dragul meu, înțeleg că evenimentele ultimelor zile te-au tulburat adînc, dar n-aș fi crezut în ruptul capului c-au fost în stare să-ți anuleze simțul ridicolului. Bine, măi omule, cum ar putea deveni armă sau mai știu eu ce altceva de genul ăsta o oarecare operație chirurgicală, fie ea și de transplantare ?

Bartolomeu se întoarse brusc din călcîie, încercînd să descifreze privirea ochilor mari, verzi, scufundați în orbite.

— Aici e buba : așa cum știi și tu, nu e vorba de o operație oarecare. Nu-ți aduci aminte de discuțiile noastre nesfîrșite cu profesorul Manciu în legătură cu dificultățile și complicațiile morale, mai ales morale, pe care le implică transpunerea unor asemenea experiențe de la animal la om ?

— Implicații morale ! pufni Ovidiu, chircindu-se greoi în fundul fotoliului. În definitiv, condiția principală, asupra căreia căzuserăm toți de acord, pentru realizarea transplantului de memorie la om, era voluntariatul. În privința asta situația de aici e cum nu se poate mai clară. Ai văzut și tu că cei ce vor fi supuși operației o fac numai și numai pe baza voinței proprii, nesiliți de nimeni. Cred că n-ai nici un motiv să pui la îndoială exercitarea liberului lor arbitru !

— Numai a unuia dintre ei, pe celălalt nu l-am văzut — ripostă violent Bartolomeu. Și apoi, să admitem că ambii ar fi la fel de zevzeci să se angajeze într-o asemenea aventură în necunoscut cu bună știință și pe baza celui mai pur voluntariat. Pe mine mă interesează mobilul acestei angajări, ce țeluri urmăresc prin ea, care e adevăratul substrat al întregii mașinații...

— Mobil, țeluri, substrat ! Folosești o terminologie culeasă dintr-o literatură de proastă speță, să mă ierți că ți-o spun. Și de ce oare nu poți tu concepe că oamenii

ăştia sînt gata să se supună acestei operaţii tocmai de dragul aventurii, unei aventuri gratuite, fără mobiluri şi substraturi ?...

— De dragul aventurii ? Mă faci să rîd ! Ce amestec are atunci în... gratuitatea acestei aventuri trustul „Psycho", de unde pînă unde interesul lui subit, oferta lui atît de generoasă ? Drept să-ţi spun, de trusturi care să finanţeze experienţe ştiinţifice pure, aventuri gratuite, n-am prea auzit !

Luînd tăcerea concentrată a lui Ovidiu drept dovada epuizării argumentelor acestuia, Bartolomeu conchise cu o notă de amară satisfacţie în glas :

— Sper că te-ai convins şi tu, Ovidiule, că orice am face şi oricum am drege-o, nu ne putem dispensa de balanţa severă a moralei, a moralei fără majuscule, a moralei omeneşti, pur şi simplu...

Ovidiu ridică ochii brusc, cu o mişcare bizară a capului, parcă împins de un resort şi Bartolomeu avu senzaţia apăsătoare că întrezăreşte în pupilele verzui, micşorate, pînă acum inexpresive, un straniu avertisment, nu, mai degrabă o sentinţă, o condamnare crudă, fără drept de apel. Buzele lui Ovidiu se lăţiseră într-un simulacru de zîmbet, dezvăluindu-i din nou cele două şiraguri albe, dentiţia aceea perfectă şi agresivă, care pentru prima oară i se păru lui Bartolomeu izbitor de asemănătoare cu a unui carnivor înfometat, la pîndă, gata să se arunce asupra prăzii.

— Iar gargarişeşti tirade despre morală — ricană Ovidiu. Nu faci decît să-mi confirmi, dragul meu, părerea mai veche că morala e obsesia, panaceul universal al laşilor şi — de ce să nu ţi-o spun ? — al profitorilor celei mai crase imoralităţi. Tu şi morala în ştiinţă ? Tu şi morala omenească ? Ei nu zău, prea e de rîs, şi dacă n-ar fi situaţia asta, uite, m-aş prăvăli pe podea în hohote. Unde eşti, profesore Manciu, să-l auzi pe ciracul dumitale perorînd patetic despre morală, să-l admiri în postura cutremură-

toare de erou și martir al moralității ? ! Poate c-ai izbuti să-l trezești la realitate cu o istorioară foarte morală despre o anume operație care i-a spălat frumos conștiința și i-a călcat-o elegant, la dungă, să nu se mai vadă nici o cută...

— Ce tot vorbești acolo, Ovidiule ? îl scrută Bartolomeu, străduindu-se să-i descopere în privire lucirea aceea fixă, tiranică, morbidă, pe care psihiatrii o consideră simptomul indubitabil al demenței. Nu-ți dai seama c-ai început s-o iei razna, să fantazezi stupid și iresponsabil ? Vino-ți în fire, omule, nu-mi arde la ora asta de glume neghioabe ! Și pe urmă, sînt lucruri cu care nu pot permite nimănui și la nici o oră să glumească...

— Glume ? Dar ce, mie-mi arde de glume ? înfruntă Ovidiu uitătura scormonitoare a lui Bartolomeu, dar nu cu înfrigurare dementă, ci mai curînd cu calcul rece, lucid. Poate că te-aș fi scutit de tot ce vei auzi dacă te-ai fi dovedit mai rezonabil, dacă nu te-ai fi plasat în ipostaza asta lamentabil de caraghioasă a infailibilului apărător de principii morale imuabile. Păi, dacă-i așa, ascultă de la mine, stimate, istorioara pe care ar fi trebuit să ți-o povestească profesorul Manciu. Într-o bună zi, să tot fie trei ani de-atunci, tovarășul nostru iubit și ridicat în slăvi, doctorul Bartolomeu Cubleșan, pleacă la vînătoare cu cîțiva amici, printre care și bunul, nedespărțitul său prieten, inginerul Șerban Danielescu. Nu știu cum se făcu, dar a doua zi am rămas cu toții înmărmuriți la vestea că brunetul ăla zurbagiu, craidonul de Șerbănică, a pierit în urma unui cam prea misterios accident de vînătoare. Un glonte imprudent din propria sa armă l-a nimerit din senin și i-a curmat zilele în floarea vîrstei...

— E adevărat — îl întrerupse Bartolomeu — toată lumea știe, Șerban a murit stupid, dintr-un accident, la o vînătoare la care am luat și eu parte. Ei, și ce-i cu asta ?

Nesĭăbindu-l din ochi, de parcă şi-ar fi adulmecat cu nesaţ prada, Ovidiu scuipă cuvintele printre dinţii albi :

— Tu l-ai omorît, Bartolomeu Cubleşan ! Da, da, ăsta-i adevărul, degeaba te uiţi la mine ca un apucat. Glontele acela enigmatic din puşca ta a pornit şi, fie-mi permis să fac o modestă presupunere, nu se poate şti dacă a fost întîmplător, deoarece toată lumea vorbea că brunetul îi cam făcea de o vreme ochi dulci Adrianei Jacotă...

În clipa aceea Bartolomeu simţi tentaţia irezistibilă de a-şi repezi pumnul în dentiţia perfectă ce lucea fascinant în faţa privirii sale. Reuşi însă să se ţină-n frîu.

— Şi cum se face, domnule Horja, că nu mă aflu, la ora asta, în închisoare pentru omucidere ?

— Logica, după cum văd, nu te părăseşte în nici o împrejurare a vieţii, dragul meu Bartolomeu. Logica şi morala ! Ei bine, abia acum începe pasionanta istorioară pe care ţi-am promis-o. Oamenii bănuiau, firește, doar nu sînt proşti, că nu putea fi vorba de nici un accident deoarece Şerbănică Danielescu era un mînuitor de elită al armei de vînătoare. Deşi le venea oarecum greu să creadă, totuşi suspiciunile se îndreptau spre o singură persoană, pe numele ei Bartolomeu Cubleşan. Numai că dovezi palpabile nu existau, armele erau de acelaşi calibru, gloanţele de acelaşi tip.

Ridicîndu-se din fotoliu şi arcuindu-şi şi mai mult spinarea ca să-şi apropie faţa de chipul crispat de dezgust al lui Bartolomeu, Ovidiu mişca buzele cu o încetineală fantomatică :

— Unica dovadă era... însăşi mărturisirea isterică, descreierată pe care i-o făcuse doctorul Cubleşan a doua zi profesorului Manciu în cabinetul acestuia. Vezi dumneata, pe domnul doctor îl răscoleau nişte remuşcări tîrzii, care în nici un caz nu-l mai puteau învia pe bietul Şerbănică ! Şi atunci, profesorul Manciu s-a gîndit nu la interesele justiţiei, nici ale moralei, ci la cele pe care le considera supe-

rioare tuturor acestor baliverne de adormit copiii, la interesele științei, și, poate, de, oameni sîntem, și la cele mai limitate ale institutului său. Nu concepea în ruptul capului să piardă într-un mod atît de absurd un cercetător de talia lui Bartolomeu Cubleșan, responsabilul uneia dintre cele mai importante probleme înscrise în planul institutului. Ce crezi că a făcut ? Pun pariu că n-ai să ghicești ! L-a convins pe doctorul Cubleșan — și, te asigur, nu cu prea multe stăruințe — să se supună faimosului tratament de hipnoză și sugestie Manciu, care i-a adus gloria în lumea medicală, tratament folosit, după cum prea bine știi, pentru „ștergerea" de pe scoarța cerebrală a urmelor unor amintiri și obsesii în cazuri de psihoze obsesive de o anumită gravitate. Tratamentul i l-a aplicat el însuși, în vila sa de la Snagov, iar după două luni doctorul Cubleșan, care plecase intempestiv în concediul său anual de odihnă, s-a întors în institut cu o conștiință virginală, de nou-născut. Amintirea vinovăției sale dispăruse fără urme, era mai convins ca nimeni altul că nefericitul de Șerban murise în cel mai stupid accident cu putință !

Deși simțea o neliniște difuză urcînd greoi, învălmășit, din adîncuri, Bartolomeu se grăbi să atribuie toată această stare oboselii și tensiunii din ultimele zile. Refuza cu îndărătnicie s-o pună în vreo legătură cu ceea ce îi povestise Ovidiu. „Istorioara" i se părea atît de fantezistă, de cusută cu ață albă (îl fulgeră la un moment dat chiar gîndul să-l întrebe pe cel ce i-o relata dacă o inventase pe loc sau o pregătise mai de mult), încît nici nu făcu eforturi deosebite s-o urmărească pînă la capăt. Cu toate că unele detalii concordau, se înghiocau ca niște șuruburi în ghivente bine unse, ansamblul mirosea prea flagrant a senzațional guignolesc destinat să-i clatine rezistența prin insuflarea conștiinței apăsătoare a unei vini imaginare. Psihologic, trebui să recunoască, întreg calculul fusese bine gîndit, căci nimic nu

ușurează mai temeinic calea spre complicitate decît sentimentul culpabilității.

— Mărturisesc că te-am subapreciat, Ovidiu Horja — îl contemplă el cu o curiozitate ostentativ ironică. Nu-ți bănuiam o fantezie atît de debordantă. Căci minți, fostul meu prieten, minți odios, la un grad de nerușinare rar întîlnit ! Spune-mi, mă, cu ce te-au putut droga în asemenea hal noii tăi amici, încît să fii în stare de așa ceva ?

Hohotele de rîs cu care îi întîmpină Ovidiu strădania de a fi ironic îi arseră timpanele.

— Eu mint ? Eu înșel lumea, infailibilule !? La drept vorbind, mă așteptam la reacția asta idioată ! Am însă dovada care o să te dea de-a berbeleacul de pe piedestalul moralității tale fără cusur. Cît n-ar fi dat procurorul care a anchetat împrejurările morții misterioase a lui Șerban Danielescu să pună mîna pe ea ! Dar era prea naiv ca să știe unde s-o caute. Eu însă am găsit-o. Pentru c-am știut unde s-o caut. Mi-am închipuit că tembelul de Manciu, care a proclamat cu atîta ardoare principiul voluntariatului, nu s-ar fi apucat să-ți aplice tratamentul lui fără să-i semnezi o declarație, o hîrtie, ceva prin care să te declari de acord. Și tu ai semnat-o, nu puteai să-l refuzi. N-are rost să-ți relatez peripețiile prin care am trecut pînă am dat de ea. De ce m-a interesat atît de mult ? Așa sînt eu, curios din fire... Iat-o !

În prima clipă Bartolomeu se retrase cu un pas, refuzînd instinctiv să-și arunce privirea asupra hîrtiei pe care Ovidiu i-o împingea aproape violent în fața ochilor. Ceea ce-l făcu, totuși, să i-o smulgă din mînă fu nu atît oroarea infantilă de a părea laș, cît șocul pe care-l simți cînd văzu iscălitura. Nu, era cu neputință să se-nșele, asta nu putea fi decît iscălitura lui. Nimeni nu era capabil să imite atît de desăvîrșit „l"-ul și „e"-ul lui zvîcnite nervos din condei, semănînd între ele pînă la confuzie.

„Sînt întru totul de acord — sunau rîndurile aşternute deasupra semnăturii cu un scris care, nu se mai îndoi nici o clipă, îi aparţinea — să mi se aplice tratamentul psihoterapeutic, cunoscut sub titulatura „tratament prof. dr. Manciu".

— Fii atent — îi incendie din nou auzul glasul precipitat al lui Ovidiu — data pe care ai scris-o acolo cu mînuşiţele tale inocente corespunde întocmai cu a doua zi după asasinarea lui Şerban Danielescu. Căci de asasinat a fost vorba, Bartolomeu Cubleşan, de un asasinat, cum spui tu de obicei, odios !

Lovitura finală îşi atinse pe deplin ţinta. Prăbuşit sub povara acestui lanţ strîns de coincidenţe — atît de închegat, de fără fisuri, încît îi dizolvase cu apa tare a revelaţiilor întreg spiritul critic — Bartolomeu avu în primul moment o dorinţă nebună de a fugi, de a sparge pereţii acestei temniţe confortabile, de a alerga cît l-or ţine puterile prin munţii ăştia împurpuraţi de pîlpîirea unui răsărit abia bănuit, neverosimil, care nu putea fi real, cum nu fusese reală existenţa lui din ultimii trei ani, cum nu e şi nu poate fi reală existenţa lumii, şi a oamenilor, şi a principiilor lor imuabile, şi a moralei lor inumane. Trăia chinuitor de intens senzaţia fugii, fugea de-acum, era în plină goană, încerca să scape de urmărirea drăcească a pupilelor mici, verzui şi a dentiţiei de carnivor la pîndă, încerca mai ales să scape de urmărirea unor ochi din adînc, măriţi de groază, tulburători în mobilitatea lor intolerantă, ochi-gloanţe, ochi-şrapnele, ochi-obuze, care-i zguduiau tot trupul cu explozii colosale.

Şi apoi, ca la sfîrşitul unei bătălii, încheiată la fel de haotic şi absurd cum începuse, fu învăluit de o linişte totală, de parcă şi aerul din încăpere încremenise, de parcă întreg universul, mortificat de forţa exploziilor sale interioare, s-ar fi acoperit cu linţoliul triumfător al tăcerii.

Rîse încet, mai mult un hohot lăuntric, simțind nevoia acută să alunge cu ceva liniștea teribilă, care i se păru mai cumplită decît bubuiturile infernale de adineauri. Și rîsul ăsta straniu, torturat, îl aduse treptat la realitate, dar nu realitatea de acum un an, de acum o zi, nici măcar de acum o oră, căci realitatea aceea nu mai putea exista, se întîmplase ceva esențial care o anulase, o prefăcuse în scrum, un scrum acru, fumegos și trist îngropat în el ca într-o urnă funerară. Îl aduse la o altă realitate, cu contururile încă imprecise, dar concretă, palpabilă, dură, fără menajamente. Realitatea dentiției perfecte a lui Ovidiu Horja, a surîsului angelic al lui Chirstophe Tavernier, a feței scrijelite de tumefacții a Sabinei Lupșa. Realitatea pe care o simbolizau cele două cuvinte cu rezonanță magică : Trustul „Psycho".

— Poți comunica amicilor tăi, Ovidiule — spuse el pe un ton egal, stors de ultimul strop de emoție — că accept oferta și sînt gata să execut la orice oră operația...

X. un salt în gol

În trenul electric aerian care-i purta cu aproape două sute de kilometri pe oră de la Berna la Zürich, Justin îl privea cu o crescîndă simpatie pe inspectorul Rolf Karstens. Începuse să-i placă felul ușor profesoral de a fi al „imbatabilului roșcovan", chiar și ticurile lui de meticulozitate și pedanterie care înainte îl cam călcau pe nervi. Își spuse însă malițios că simpatia izbucnește mai ales între două vanități care nu s-au ciocnit încă.

După ce învîrtiseră din nou pe toate feţele aspectele pe care le luase în ultimele douăzeci şi patru de ore afacerea răpirii lui Bartolomeu Cubleşan, căutînd conexiunile posibile cu succesiunea de dispariţii misterioase, tăcuseră amîndoi, Karstens cufundat în contemplarea peisajelor montane derulate rapid pe ecranul ferestrei, Racolţea cu spatele la fereastră, într-un soi de protest mut împotriva vitezei ce macera detaliile priveliştii. La un moment dat Justin tresări, se bătu cu palma peste proeminenţa lucioasă a pepenaşului de Turkestan şi exclamă :

— Era să uit, inspectore, o chestiune care pentru dumneata poate să prezinte, cine ştie, oarecare importanţă. Aseară, trecînd pe la sediul agenţiei din Geneva, am găsit un plic expediat alaltăieri din ţară în care se afla o fotocopie după un document cel puţin ciudat. Eu, drept să-ţi spun, n-am înţeles mare lucru din el. E vorba de un soi de listă de nume, întocmită la cea mai veche clinică de neurochirurgie din Braşov, chiar în seara dispariţiei sale, de Ovidiu Horja, cel mai bun colaborator şi prieten al lui Cubleşan...

Scotocindu-se îndelung prin buzunare, Justin izbuti pînă la urmă să scoată la iveală un plic boţit din care, cu un gest enervat, smulse fotocopia cu pricina. O netezi întîi cu grijă, apoi o întinse triumfător lui Karstens.

— Aş fi curios să văd dacă dumneata înţelegi ceva, inspectore ! În scrisoarea care însoţeşte fotocopia se dă, e drept, un amănunt destul de curios, şi anume, că doctorul Horja ceruse în după-amiaza aceea administraţiei spitalului să-i pună la dispoziţie, din arhive, registrele cu operaţiile efectuate aici în anii 1908—1909 de Ilarie Lupşa, prezumtivul tată al pictorului acela din Lausanne despre care vă povestisem zilele trecute. E de presupus, îmi scriu trimiţătorii fotocopiei, că numele astea au fost culese de

Horja din respectivele registre și că și-a uitat la plecare notele în clinică.

Inspectorul cercetă minuțios fotocopia, apoi citi cu glas tare numele, silabisindu-le pe acelea ce i se păreau mai dificil de pronunțat : Hentsch Ernest... Mălurean Ioan... Szentpaly Ana... Zlătariu Florian... Pfenninger Bruno... Ulfer Hans... Cangu Romulus... Jeglenski Maria... Ridicînd întrebător privirea de pe hîrtie, Karstens rămase surprins văzîndu-l pe grăsunul de Racolțea cuprins de o neobișnuită agitație : pleoapele îi clipeau des, fălcile i se mișcau în ritm rapid, de parc-ar fi mestecat în mare grabă gînduri care luminau niște tainice cotloane interioare.

— Hei, dar cum de nu mi-a trecut prin cap ! bolborosi el surescitat. Zău, inspectore, nu te supăra pe mine dacă te rog să citești încă o dată numele astea afurisite !

Firește, Karstens nu se supără și repetă lectura numelor, căutînd în zadar să descopere ce putuse genera starea bruscă de agitație a simpaticului său companion de călătorie.

— Cum, inspectore, chiar nu remarci nimic ? își repezi înainte Justin convexitatea abundentă a pîntecului. Da, am uitat, nu știi românește și jocul ăsta de cuvinte nu poate fi observat decît de un cunoscător al limbii noastre. Fii atent la penultimul nume de pe listă : *Cangu Romulus.* Dacă păstrăm numai inițiala prenumelui, rămîne frumușel cuvîntul *cangur !* Uite, să fi fost hîrtia asta sub un milion de reflectoare și tot n-aș fi sesizat nimic dacă nu te-aș fi auzit pe dumneata citind rar fiecare nume-n parte...

Rolf Karstens, care vorbea binișor italiana, pronunță de cîteva ori : canguro... canguro... apoi izbucni :

— Bine, dar din piele de cangur era confecționată legătura broșurii aceleia misterioase pe care a găsit-o doctorul Cubleșan la anticariatul din Geneva !

— Exact, inspectore Karstens, așa e ! clamă Justin, de parcă descoperirea aceasta ar fi deschis o cale sigură pentru găsirea prietenului său dispărut.

Mai experimentat în asemenea treburi, „imbatabilul roșcovan" clătină sceptic din cap, cercetînd mai departe fotocopia și încercînd să descifreze în scrisul acela mărunt, contorsionat, abrupt un indiciu cît de cît mai precis.

— Drept să-ți spun, domnule Racolțea, povestea asta, deși interesantă în sine, nu prea văd cu ce ne poate ajuta în elucidarea enigmei noastre. Și pe urmă, un lucru încă nu mi-e clar : ce urmărea Horja prin transcrierea acestor nume din niște registre vechi ?

— Poate că doctorul Horja, îngrijorat de răpirea amicului său, căuta la rîndul lui vreo urmă — încercă Justin o timidă explicație pentru acest fapt, care-l intriga și pe el la culme.

— Uiți un singur lucru, domnule Racolțea — ripostă inspectorul — și anume că *dispariția lui Ovidiu Horja a avut loc exact în ziua cînd a fost răpit Bartolomeu Cubleșan !* Prin urmare era absolut exclus ca el să fi știut ceva de această răpire atunci cînd întreprindea curioasele sale investigații de arhivă...

Inspectorul închise cîteva clipe ochii, ca și cum ar fi căutat firul explicației într-o dezbatere cu sine însuși :

— Numai dacă nu cumva... murmură el, dar se întrerupse brusc, cufundîndu-se în mutenie.

Justin, descurajat, împături aproape cu furie blestemata aceea de fotocopie vîrînd-o în fundul buzunarului. Se pomeni însă repetînd, obsedat, numele care i se păruse făgăduiala unei limpeziri : Cangu Romulus, Romulus Cangu... Încercă să și-l alunge din gînd, însă nu-i fu cu putință pînă la intrarea trenului în gara Zürich.

Bartolomeu străbătea alene, cu un mers lipsit de vlagă, aleea din jurul vilei. Era prima oară cînd i se îngăduise să iasă dintre pereții clădirii și să-și dezmorțească oasele sub soarele rece al după-amiezii alpine. Își făcea, cum s-ar zice, siesta. Nu avu chef nici măcar să zîmbească la acest gînd stupid. În primele zile visase la momentul cînd va putea să-și umple plămînii în voie cu aerul îmbălsămat al munților care se tolăniseră, ca niște urși enormi, sub blana sclipitoare a zăpezii. Acum însă se plimba indiferent, fără nici o bucurie sau tristețe, ca și cum ar fi făcut ocolul camerei pe care o ocupa în interiorul vilei. Simulacrul de libertate ce i se acordase — și știa bine că-i doar un simulacru, deoarece își simțea fiecare mișcare spionată de ochi nevăzuți — nici măcar nu-l indignă, cum, poate, i s-ar fi întîmplat altădată. Indiferența era totală, la hotarul abuliei, al refuzului de a gîndi.

Și dacă unele imagini discontinui — de o incoerență nu haotică, ci cîrmuită de legile unei logici tainice — îi jucau prin fața ochilor, era, poate, pentru că nu avea destulă putere să se opună invaziei lor tulburi. Deși țîșneau din el, avea senzația că este un martor pasiv al dansului lor bezmetic. Trăia cu indiferență această frenezie de viziuni, acest joc orgiac de oglinzi lăuntrice, sparte și recompuse mereu, fără întrerupere.

Avalanșa de imagini nu era altceva decît retrăirea, ca într-un coșmar, a tot ce văzuse și simțise în dimineața aceea, de cînd fusese adus în sala de operații, situată în cea mai bine păzită aripă a vilei, și pînă la încheierea operației.

O sacadată cavalcadă de alb, pereți albi, imenși pereți albi, apoi luciul rece al instrumentarului medical, apoi firul molatic de apă care-i înfășură palmele, dar cu un zgomot asurzitor de Niagară — totul amplificat bizar, totul la intensitate maximă, cu dimensiuni și ecouri enorme,

de parc-ar fi încercat să răzbească cu încăpăţînare prin carapacea nepăsării sale.

I s-a părut firesc că Ovidiu îl aştepta, cu halatul îmbrăcat, cu mănuşile trase, gata să-l secondeze, după cum nici o clipă măcar nu şi-a pus întrebarea cine sînt cele trei sau patru infirmiere care-i întindeau tăcute, ghicindu-l din priviri, tot ce avea nevoie.

Nici măcar ochii de vietate marină ai individului ciolănos, cu pulover negru — ochii aceia care altădată îi dădeau frisoane doar la simpla apropiere — nu i s-au părut ieşiţi din comun. Îi umblau acum prin faţa privirilor, dar nu-şi mai putea aminti exact în ce loc al sălii de operaţii era plasat individul, poate că, de fapt, nici nu fusese acolo, dar lui i se părea la fel de normal să fie, ca şi întreaga ambianţă halucinantă din jur, ca şi însuşi faptul că el era şi că se pregătea să execute simplu, fără emoţii, ca pe o oarecare extirpare de apendice, operaţia pentru care îşi exersase creierul şi muşchii şi nervii aproape jumătate din viaţă.

Două chipuri îi tremură acum în faţa ochilor, se alipesc, refuză să se rupă, ba chiar se suprapun, apoi brusc unul se topeşte ca fumul absorbit de cer, iar celălalt rămîne pregnant, batjocoritor în concreteţea lui. Pe cel dizolvat în fum îl recunoaşte, poartă masca de angelică melancolie, surîsul candid şi ironic al lui Christophe Tavernier, pe celălalt nu l-a mai văzut niciodată, are trăsături dure, cioplite din muchii şi colţuri, şi o cicatrice adîncă de la urechea stîngă pînă la buza superioară, ca şi cum s-ar fi ras cu un glonte de revolver. Nu l-a uimit nici apariţia acestui necunoscut pe una din mesele de operaţie, nici n-a încercat, de altfel, să-l întrebe, înainte de narcoză, dacă e de acord cu transplantul — tipul părea cufundat într-un soi de transă, ţinea ochii deschişi, dar era limpede că nu vedea, că nu e conştient de ce se petrece în jurul său. I

s-a părut firească şi directiva primită în ultima clipă, prin intermediul lui Ovidiu, de a schimba sensul operaţiei, de a efectua transplantul nu aşa cum credea — şi cum reieşise din discuţia cu Tavernier — ci exact invers. N-a stat să se interogheze dacă la mijloc a fost efectiv o schimbare de hotărîre sau, de fapt, tînărul student într-ale ocultismului îşi bătuse în mod sinistru joc de el în seara aceea de pomină. În definitiv, de ce n-ar fi avut dreptate Tavernier, ce importanţă prezenta pentru ştiinţă în trupul cărui cobai va funcţiona creierul celuilalt ?

Poate doar o singură tresărire, un singur fior, într-o fracţiune de secundă, i-a clătinat impasibilitatea lucidă, indiferenţa de mecanism declanşat — atunci cînd bisturiul său cu laser a pătruns în pielea craniului tuns chilug al lui Christophe Tavernier. Uite, retrăieşte şi acum cu aceeaşi pregnanţă fiorul acela unic, indefinit, reflexul unei bucurii amestecată cu groază, fior pe care şi l-a reprimat, de altminteri, fără pic de efort, la fel de uşor cum îl azvîrle şi acum undeva, în adînc, sau poate în afara lui, cît mai departe, dincolo de ceea ce înseamnă pentru el, acum, aici, viaţă.

Şi apoi totul a decurs normal, a lucrat rapid şi sigur, fără ezitări, de parcă ar fi executat operaţia pe om în nenumărate rînduri — la drept vorbind, nici nu mai era pe deplin convins că a fost primul transplant al unei părţi din creierul uman din istoria medicinei, i se părea că l-a mai făcut, chiar în această sală cu imenşi pereţi albi, că pe mesele acestea de operaţii, sub bisturiul acesta cu tăiş invizibil, a trecut o bună parte a omenirii, infinite cortegi umane, cu feţe schimonosite de spaimă, cu ţipete încremenite-n gîtlej. Pe toţi i-a operat, tuturor le-a efectuat magicul transplant, le-a dăruit cîte o nouă memorie, un nou destin, le-a schimbat decisiv traiectoria vieţii, îndreptînd-o pe căile statornicite de capriciile voinţei sale, ase-

meni unui demiurg care schimbă după poftă orbitele aştrilor prin Cosmos.

Unde au rămas scrupulele idioate de odinioară, obsesia aceea absurdă a „ştiinţei fără conştiinţă", teama că descoperirea lui ar putea aduce imprevizibile perturbări în viaţa omenirii ? Nu se sinchisi să dea vreun răspuns acestei întrebări, care-l fulgerase doar o clipă, i se păru la fel de fără noimă ca şi toate întrebările care-l frămîntau altădată. Nimic nu mai are acum importanţa pe care o căpăta în ochii lui, pe vremuri ; semnificaţiile şi chiar contururile lucrurilor s-au înceţoşat definitiv şi iremediabil, tot ce avea înainte transparenţa pură a cristalului a devenit mat, opac, impenetrabil.

Îşi înfunda nepăsător călcîiele în pietrişul aleii, cu senzaţia că însăşi deplasarea paşilor săi este doar o iluzie, face parte din dezlănţuirea cravaşată de viziuni care-i asediază calmul, echilibrul, indiferenţa. Şi totuşi, continua să meargă, cu paşi apăsaţi, egali, ca să-şi dovedească sie însuşi că nimic nu-l poate clinti, că indiferenţa nu e mască efemeră, ci o realitate solidă, rezistentă, substanţa întregii sale vieţi sufleteşti de acum înainte.

O voce cunoscută răsună din imediata sa apropiere, dar nici nu se osteni să întoarcă ochii. De altminteri, o recunoscuse, era şi greu să nu recunoască gîlgîitul cu inflexiuni insinuante.

— Te felicit, dragul meu, ai fost magnific — îi vorbea Ovidiu de la nici un metru depărtare, răsărit intempestiv în spatele său. Da, aşa e, să ştii că nu exagerez nici cu o iotă, îmi pare numai rău că n-am putut să ţi-o spun la sfîrşitul operaţiei, dar şi tu, ce mai om, te-ai grăbit ca un apucat, nici nu mai ştiu cînd te-ai spălat, cînd ai aruncat halatul, cînd ai dispărut în odaia ta. Bine, mă Bartolomeu, dar un succes ca ăsta trebuia să-l cinstim şi noi cum se cuvine, să destupăm o sticlă de şampanie, că doar nu în

fiecare zi se petrece pe globul nostru blestemat un eveniment atît de crucial, cu urme atît de profunde în istoria științei...

— Mai bine spune-mi care e starea pacientului, că doar ți l-am lăsat în grijă — îl întrerupse Bartolomeu, continuîndu-și plimbarea în același ritm egal, netulburat.

— Aha, domnul Tavernier-Alberotti, mai bine zis Alberotti-Tavernier sau, pur și simplu, Alberotti, căci Christophe Tavernier a murit, nu mai există, trupul lui cu mutra desfigurată se află la ora asta întins pe o masă la morga din Braunwald... rîse Ovidiu ca de o farsă plină de haz. Totul e-n regulă, doarme un somn adînc, tensiunea e zece cu șapte, pulsul șaizeci. I s-a introdus în somn hrana pe care ai prescris-o și organismul a recepționat-o normal...

Bartolomeu ascultă comunicarea la fel de detașat ca, odinioară, informațiile despre starea cîinilor sau maimuțelor pe care își realiza experiențele. Simplă curiozitate științifică, purificată de orice alt considerent, în nici un fel înrîurită de ideea că de data asta fusese vorba de niște făpturi umane. Nici măcar nu-i reținu atenția numele acela pe care acum îl auzea pentru întîia oară, Alberotti. Un nume oarecare, putea să-l cheme oricum, nu merită să-și încarce memoria cu lucruri inutile. Surîse numai la gîndul că acest yoga modern, pe nume Christophe Tavernier, nu renunțase pînă la urmă la ideea de a transhuma într-un trup străin, dar de ce alesese tocmai trupul acestui Alberotti, chipul lui lipsit de orice atribute ale frumuseții, nu mai făcu efortul să se întrebe. În definitiv, de ce n-ar avea oamenii dreptul să-și schimbe după plac haina asta, și așa îngrozitor de strîmtă, din piele, oase, mușchi, cartilagii ?

— Spune-mi, dragul meu — îl acostă din nou Ovidiu, plantîndu-i-se drept în față și împiedicîndu-l să mai înainteze — ai auzit sau ai citit cumva vreodată despre

un neurochirurg braşovean cunoscut sub numele Ilarie Lupşa ?

Întîia reacţie a lui Bartolomeu a fost să-l dea la o parte pe individul curbat în faţa lui ca un bizar semn de întrebare. Simţea o dorinţă acută să treacă pe lîngă el fără să-i răspundă. La drept vorbind, n-avea nici o poftă să-şi mai amintească de cărţulia legată în piele de cangur, de zilele acelea de la Geneva şi Lausanne, care i se păreau atît de îndepărtate în timp de parcă ar fi fost dintr-o altă viaţă. Instinctiv, îi era teamă că proaspăta crustă cu care se străduise să-şi baricadeze echilibrul precar nu va fi capabilă să reziste la un asalt declanşat din altă zonă a amintirilor.

— Poate c-ar fi mai bine să-ţi adresezi întrebarea înseşi nepoatei acelui domn — răspunse, totuşi, cu un gest de lehamite.

— Nepoată ? se miră sincer Ovidiu. Cine e această nepoată şi de unde ţi s-a năzărit că aş cunoaşte-o ? Mi se pare că-ţi cam baţi joc de mine...

— Eu îmi bat joc ? avu Bartolomeu o ciudată satisfacţie. Îmi face impresia că alţii s-au purtat cel puţin nepoliticos cu dumneata, doctore Horja. Cum ? Prea simpatica exponentă a şi mai simpaticului trust „Psycho" nici măcar nu s-a recomandat, ca să ştii cu cine ai de-a face ? Haida-de, mi se pare că nu-ţi prea arată încrederea ce se cuvine unui colaborator atît de leal ! O cheamă Sabina Lupşa, dacă ţii cu tot dinadinsul să afli...

Ovidiu se chirci şi mai adînc între umerii gheboşaţi, iar buzele, schimonosite într-o grimasă ce evoca mai mult decît stupoarea, dezvăluiră numai pe jumătate şirul dinţilor albi şi feroci.

— Cum ? Făptura aceea cu mutră de focă abia scăpată dintr-un incendiu este nepoata lui ?... bolborosi el năucit.

Hotărît să curme această discuție care, dincolo de satisfacția derizorie și crudă încercată adineauri, amenința să-l antreneze pe o pantă ce nu-i făcea nici o plăcere, Bartolomeu vru să-și reia pașnica plimbare pe alee. Dar nu făcu nici doi pași că se pomeni cu mîna nervoasă, parcă scuturată de spasme, a lui Ovidiu pe umeri.

— Bine, dar atunci — îi spuse acesta aproape țipînd — înseamnă că domnișoara Lupșa cunoaște secretul operațiilor pe care le făcea bunicul său la Brașov ! ? Tu n-ai de unde să fi auzit, eu însumi am aflat de ele cu totul întîmplător și am căutat să găsesc o cît de infimă sursă, dar mi-a fost imposibil. Pînă și hîrtia pe care copiasem numele cîtorva dintre cei operați mi-a dispărut...

— Fii calm, doctore Horja, exact atîta cît știi dumneata știu și eu, și am să te dezamăgesc spunîndu-ți că nici agreabila descendentă a lui Ilarie Lupșa nu știe mare lucru. Poate că taică-său, pictorul, o fi știind ceva mai mult, dracu să-i pieptene, mie prea puțin îmi pasă, cert e numai că le lipsește esențialul, nu știu ce formulă, erau siguri la început că m-aș afla eu în posesia ei...

Surescitat, întretăindu-și din cînd în cînd frazele cu mici hohote sughițate, Ovidiu Horja începu o dezarticulată sarabandă în jurul lui Bartolomeu, ale cărui repetate tentative de evadare fură mereu anihilate prin cîte o zgîlțîială isterică :

— Mă Bartolomeu, mă, ești cel mai sinistru cretinoid din cîți a zămislit planeta, plus restul sistemului solar, dacă nu-ți dai seama ce reprezintă asta pentru noi ! Benchetuiesc acum domnii ăștia, crezînd că sîntem în mîinile lor, că ne-au transformat în roboți, gata să lucrăm la infinit pentru cecul pe care ni l-au promis. Ei nu știu că, de fapt, *noi sîntem adevărații stăpîni ai trustului „Psycho" !* Da, degeaba faci mutra asta de căzut din Lună, așa e cum îți spun eu, numai de noi depinde ca în următoarele cîteva

luni, poate un an, să-i facem să joace tontoroiul după muzica noastră. Şi nu numai pe ei, ci întreaga suflare a globului...

— Nu bănuiam că ai şi mania grandoarei, doctore, — încercă Bartolomeu să glumească. Dacă te mai ascult cîteva clipe, mi-e teamă ca nu cumva delirul dumitale să ia proporţii cosmice...

— Proporţii cosmice ? ! Şi de ce nu ? gîlgîi mai departe vocea precipitată-n bizare cataracte sonore. Îţi iert, dragul meu, ironiile scălîmbe, causticitatea asta de duzină, ţi le iert deoarece sînt convins, cum te văd şi mă vezi, că va fi suficient să-ţi aerişti un pic creierii ca să-nţelegi că tot ce spun eu nu e balivernă de adormit copiii, ci *ceea mai reală şi mai concretă perspectivă posibilă,* cu condiţia să nu stăm cu braţele-ncrucişate, pică pară mălăiaţă, ci să acţionăm, şi încă fără întîrziere. Formula aceea afurisită, după care aleargă ăştia ca disperaţii, noi putem, cu experienţa şi cunoştinţele noastre, unindu-ne forţele, *pur şi simplu s-o reinventăm, s-o redescoperim !*

Deşi i-ar fi fost lesne, fiind mai solid şi mai vînjos, să-l înlăture cu un simplu brînci din calea sa, Bartolomeu n-o făcu. Şi nu pentru că l-ar fi fascinat peroraţia ce ţîşnea ca un ghejzer din gheţarul orbitor al dentiţiei perfecte, ci din simplul motiv că-şi descoperise, mulţumit, o alergie aproape fără fisuri la această dezlănţuire de pasiuni absurde.

— Îţi dai tu seama, Bartolomeu Cubleşan — continuă Ovidiu sarabanda besmetică de mişcări şi sunete — ce putere formidabilă ne va da formula biochimică a memoriei ? O putere care va face să pălească pînă şi cele mai ameţitoare aspiraţii ale tuturor Cezarilor şi Napoleonilor ! Nişte bieţi amărîţi care cuceream cu uriaşe hecatombe de cadavre cîţiva kilometri pătraţi şi se credeau predestinaţi să conducă destinele lumii ! Vezi, mă Bartolomeu, niciodată

nu mi-am putut explica de ce oamenii s-au îmbătat atîtea milenii cu apa chioară a iluziei că, stăpînind teritorii, sînt și stăpînii situației. Pînă și indivizi cărora nu li se poate contesta inteligența au căzut în greșeala asta fatală. Uite, nu mai departe decît acum cîțiva ani, cînd s-a întețit cursa cosmică, îți mai aduci aminte ce bătălie se dădea pentru fiecare colț nefericit de Lună, pentru fiecare petec calcinat de Marte ? ! Ca și cum astea ar fi însemnat altceva decît niște îngrămădiri de roci pierdute sub un soare parșiv, care lucea viclean și rece, lăsîndu-i pe sărmanii ambițioși pradă frigului sinistru. Pe cînd noi, iubitule, nu pe niște teritorii vom fi stăpîni, ci pe singurul tărîm cu adevărat hotărîtor, pe unica realitate fundamentală a omului : *pe istorie...*

Ultima frază Ovidiu aproape o răcnise, încît Bartolomeu avu impresia că i se zbate în auz și ecoul ei, amplificat și reverberat de piscurile și văgăunile munților. În clipa aceea Ovidiu ridică privirea spre ferestrele vilei și, părîndu-i-se că zărește o umbră în cadrul uneia dintre ele, se întrerupse brusc. Făcu o mișcare de parc-ar fi vrut să se retragă, dar într-o fracțiune de secundă se răzgîndi înălțînd din umeri batjocoritor. Bartolomeu nu se putea descotorosi de senzația că, în pofida acestui paroxistic acces de megalomanie, în pofida gesturilor și vorbelor cu o evidentă tentă dementială, omul din fața lui este infinit mai calculat decît pare, că mintea lui, stăpînită poate de o obsesie bolnavă, lucrează pe unele lungimi de undă cu o rară intensitate.

— Se tem de noi, dragul meu, — jubilă Ovidiu, punîndu-și, totuși, o prudentă surdină în voce. Uite, pînă și faptul că monstrul ăla cu fustă stă la fereastră și ne pîndește, ce demonstrează altceva decît că nu noi sîntem sclavii lor, ci ei sînt sclavii noștri virtuali, și știu asta, și i-a cuprins o spaimă nebună ! ? Ehe, habar n-aveți, domnii

mei, ce surprize vă mai aşteaptă ! Fă un mic efort de imaginaţie, mă Bartolomeu, şi gîndeşte-te la momentul cînd, în laboratoarele noastre, vom putea prepara, după formula doar de noi ştiută, acele combinaţii de amintiri pe care le vom socoti cele mai prielnice speţei umane. Ce înseamnă să muţi celulele care înmagazinează memoria dintr-un corp într-altul ? Un fleac, o jucărie, un gungurit ştiinţific ! Ce-mi pasă mie care-i învelişul, memoria veche tot rămîne, această tîrfă abjectă care poartă pe ea stigmatul lugubru al tuturor păcatelor omenirii ! Rămîne cu tot bagajul ei de cunoştinţe, digerate prin stomacul pervertit al şcolilor şi bibliotecilor, cu toate apucăturile şi năravurile, transmise prin cea mai teribilă ereditate, aceea a moralei, a codurilor şi decalogelor ei demagogice. Noi vom distruge — mă înţelegi ? — această memorie, de care omului, crede-mă, i s-a făcut de mult lehamite, şi vom anula, implicit, cea mai mare calamitate, cea mai sinistră povară pe care o poartă umanitatea, *istoria.* Combinînd în laborator amintirile oamenilor, noi le vom crea şi o nouă istorie, fără războaie de o lună, un an sau o sută de ani, fără holocausturi sîngeroase, fără uri milenare, fără intrigi diplomatice, fără toată ţesătura aceea sublimă de vanităţi şi orgolii care se transmit din generaţie în generaţie şi zăpăcesc minţile, şi torturează conştiinţele. Îţi dai seama, Bartolomeu Cubleşan, oamenii ne vor ridica statui la toate răspîntiile, căci i-am eliberat de cea mai îngrozitoare tară cu care i-a putut înzestra natura, de *sentimentul descendenţei şi al trecutului ? !* Nimic nu e mai înspăimîntător — pricepi ? — decît sentimentul ăsta absurd, idiot, că depinzi de un trecut pe care nu ţi l-ai ales...

— Ce vei face cu bibliotecile, cu muzeele, cu toate celelalte depozite ale memoriei omenirii ? întrebă Bartolomeu cu un glas alb, inexpresiv, făcînd o încercare disperată

de a-şi salva liniştea, abia cucerită, de această nouă agresiune a coşmarului.

Ochii lui Ovidiu, pînă atunci aproape invizibili sub perdeaua vineţie a pleoapelor, îl inundară cu sclipiri stranii.

— M-am gîndit şi la asta, n-avea grijă — îşi rostogoli el şoaptele, care aveau, în timpanele lui Bartolomeu, rezonanţe asurzitoare. Există, dragul meu, şi pentru ele un leac, poate cel mai inteligent din cîte au născocit oamenii. Focul! Cîteva incendii frumuşele vor fi suficiente ca să reducem la tăcere şi aceste ultime vestigii, aceste glasuri hodorogite ale trecutului...

Aproape fără voie, Bartolomeu simţi că-i urcă pe buze un strigăt de revoltă care pentru el reprezenta spulberarea celei din urmă cazemate a indiferenţei, atît de aprig apărate.

— E vorba, prin urmare, nu numai de distrugerea sentimentului istoriei, ci şi de pulverizarea simţului de răspundere al omului pentru tot ce a reprezentat şi reprezintă sensul esenţial al prezenţei sale pe această planetă şi în univers? Căci ştii la fel de bine ca şi mine, doctore Horja, că, dacă rupi lanţul într-un singur loc, se fac praf şi pulbere toate verigile lui. Nu-ţi dai seama că, fără sentimentul continuităţii în timp, omul se va osîndi singur la autonimicire treptată prin inactivitate? Ce mobiluri îl vor mai face să muncească, să creeze, bine sau rău, genial sau mizerabil, trainic sau derizoriu, dar să creeze? Lichidînd prezenţa trecutului în conştiinţa lui, îl vei stimula să repete, într-o superbă inconştienţă, toate acele cumplite flagele pe care le blamai cu atîta vehemenţă înainte! Fără sentimentul că asupra lui grevează marile datorii contractate de predecesori, îl vei lipsi de simţul răspunderii pentru ce datorează el urmaşilor, îl vei degaja de însăşi răspunderea pentru destinul speţei! Şi ce va urma? Nu moar-

tea termică a universului, cu care ne amenință fizicienii și astronomii, nu moartea informațională, cu care ne amenință sociologii, ci ceva infinit mai criminal și mai stupid, *moartea omenirii prin amnezie!*

Descumpănit de această izbucnire neașteptată, de ieșirea lui Bartolomeu din albia mușteniei abulice, Ovidiu îl scrută cîteva clipe căutînd parcă o explicație. Renunță ca în fața unui efort inutil. Rîse doar amuzat, sticlindu-și din nou dentiția perfectă.

— Zău așa, dragul meu, cum mă poți crede în halul ăsta de neprevăzător, încît să-mi scape un amănunt atît de esențial? Cum o să lipsesc omul de marele, profundul extaz al muncii? Nu, iubitule, oamenii vor munci în continuare, căci n-avem nici un interes să provocăm degradarea speței umane. Dar își vor canaliza energiile exclusiv în direcțiile pe care le vom socoti noi de cuviință, vor face doar ceea ce noua lor memorie le va îngădui să facă, fără acea inhibiție paralizantă care e rutina, senzația că repeți niște gesturi și mișcări pe care le-au făcut atîția alții înaintea ta...

— Niște roboți umani — murmură Bartolomeu, cu ochii închiși, ca în vis — niște făpturi în carne și oase, cu deprinderi codificate, cu mișcări programate, cu gesturi reglate, cu atitudini previzibile, angrenaje perfecte la ordinele noastre...

Făcu o sforțare să-și imagineze cum va arăta lumea născută de delirul logic al lui Ovidiu Horja, dar îi fu imposibil. O repulsie organică îl împiedicase dintotdeauna să gîndească inumanul, monstruosul. Îi dădeau o ameteală asemănătoare aceleia încercate în copilărie, cînd traversa un pod sau cînd privea genunile abisurilor de la mare înălțime. Căută apoi să analizeze de unde țîșniseră aceste imagini funambulești în creierul lui Ovidiu. Avusese cîndva iluzia că îl cunoaște bine, dar uite că în adîncul lui vie-

țuiau, sublimate, larvare, acoperite de pojghița gesturilor și cuvintelor cotidiene, tendințe schizoide — un întreg univers *autist*, cum spun psihanaliștii — pe care nici în cele mai suspicioase presupuneri nu și le-ar fi putut închipui. Dar degeaba, toate analizele sînt inutile...

Trăi o clipă senzația dureroasă a unui sinistru salt în gol. Își adună puterile, se întoarse și porni aproape în goană spre vilă. Ovidiu striga ceva nedeslușit în urma lui, dar nu-l mai auzi. Cu un ultim efort deschise ușa vilei și urcă scările.

...În zilele următoare, Bartolomeu nu-l mai întîlni pe Horja decît spre orele prînzului, cînd îl vizitau împreună pe cel operat. Starea acestuia era mai mult decît satisfăcătoare. Bartolomeu avu chiar impresia că zărește pe chipul colțuros urma surîsului lucid și candid al lui Christophe Tavernier. Vru să-și alunge cu un gest ceea ce i se părea a fi o halucinație. Nu izbuti.

Pînă ce, la o săptămînă de la operație, nu-l mai găsiră pe pacient în odaia albă.

Cerură explicații. Pe chipul tumefiat al Sabinei Lupșa jucă o clipă umbra unui zîmbet evaziv. N-au mai insistat.

XI. ziua s-a sfîrșit în zori

La ora cînd Justin Racolțea și Rolf Karstens se așezau la o masă într-un colț retras, cel mai îndepărtat de orchestră, intima și eleganta „cave" a cabaretului „Rio" din Zürich era încă goală. Doi chitariști își zdrăngăneau cam

plictisiți strunele electronice, în vreme ce bateristul rotofei tresărea uneori din somnolență, amintindu-și că e de datoria lui să marcheze ritmul. Pe ringul de dans o pereche se încăpățîna să demonstreze că, la urma urmelor, trupurile se pot mișca trepidant chiar și pe acest ritm iluzoriu. Cu puțină bunăvoință, firește...

Justin fusese adus aici aproape cu forța de „imbatabilul roșcovan". Zadarnic încercase să-l convingă că nu-i arde de distracții nocturne atîta timp cît investigațiile pentru descoperirea prietenului său Cubleșan băteau pasul pe loc. Și apoi mai era ceva : în dimineața acelei zile, la mica morgă din orășelul montan Braunwald, văzuse cadavrul lui Christophe Tavernier, cu fața mutilată pînă la totala desfigurare, și — oricît de insensibil s-a crezut înainte la asemenea spectacole — trecuse prin cîteva clipe penibile. A simțit nevoia să se înapoieze imediat în camera sa de hotel și, pentru întîia oară de cînd se știa, a înghițit o puternică doză de tranchilizant.

Dacă ar fi avut puterea să mai rămînă cîteva minute în încăperea mică, sufocantă a morgii, ar fi sesizat, poate, minuțiozitatea cu care Karstens examinase, la un moment dat, o anumită porțiune din cutia craniană a defunctului.

— Nu vi se pare, scumpe doctore Engler, — se adresase el într-o doară medicului legist — că aici s-a făcut o trepanație ?

Faimosul specialist în medicină judiciară l-a contemplat cu înțelegătoare condescendență pe tînărul acesta care-i încălca atît de nonșalant domeniul.

— Știu, dragă domnule inspector Karstens, — răspunse Engler pronunțat ceremonios — că dumneavoastră, polițiștii tineri, vă imaginați senzaționalul chiar și acolo unde nu există decît un ultrabanal accident de automobil. Adulmecați anticipat deliciile misterului. Tare mi-e teamă însă că vă voi dezamăgi...

— Totuși, domnule doctor, — continuă încăpățînat inspectorul — îndrăznesc să vă cer, măcar pentru liniștea mea, o verificare a acestei supoziții, chit că o considerați hazardată !

Cu un aer de vădită nemulțumire, doctorul Engler rămăsese mai departe la Braunwald pentru cercetări suplimentare.

Racoltea nu avea însă de unde să știe acest amănunt, deoarece el îl aștepta de mult pe Karstens în mașină, iar pe drumul spre Zürich, ca și cum s-ar fi stabilit între ei un consens explicit, nu abordară nici un subiect legat de enigmaticele dispariții.

Seara, inspectorul venise să-l ia de la hotel, iar acum iată-i pe amîndoi instalați comod la o masă, în penumbra cu reflexe violete de la „Rio". Justin, aflat încă sub impresia neplăcutei întîlniri cu cadavrul studentului din Lausanne, își privea absent paharul neînceput de coniac, în timp ce „imbatabilul roșcovan", inexplicabil de bine dispus, era de-acum la al treilea Campari, făcînd un haz nebun pe socoteala perechii ce se chinuia pe ringul de dans.

— Oare nu te poți desprinde nici o clipă, dragă Racoltea, de sub presiunea gîndurilor tenebroase ? întrebă el cu o familiaritate jovială, pe care Justin nu avusese pînă acum prilejul să i-o cunoască.

Grăsunul își scutură violent pepenașul de Turkestan, apoi dădu peste cap paharul de coniac.

— Iartă-mă, inspectore, că nu sînt în toate apele mele, dar mă urmărește încă imaginea cadavrului nefericitului de Tavernier și îmi dă frisoane gîndul că bietul Cubleșan ar putea...

— Zău așa, nu mi-aș fi închipuit în ruptul capului — îl întrerupse Karstens cu aceeași exultantă voioșie — că ești în stare să fantazezi atît de lugubru ! Fii sigur, dragă

Racolțea, că nu m-aș afla acum în acest loc împreună cu dumneata dacă n-aș avea unele, să le spunem așa, prezumții solide în ce privește deplina integritate fizică și psihică a doctorului Cubleșan. Dacă asigurarea mea are vreo importanță în ochii dumitale, nu mai fi, te rog, îngrijorat!

Nici nu apucă Justin să se întrebe de unde provine marea siguranță ce se degaja din cuvintele abia rostite de „imbatabilul roșcovan", că acesta se aplecă peste masă și murmură:

— Crede-mă, prietene, că te-am adus aici nu ca să ne amuzăm cu programul artistic al cabaretului, ci pentru un alt program, poate nu întru totul artistic, dar în nici un caz mai lipsit de numere tari și senzații inedite...

Justin îl privi cîteva clipe pe Karstens prin transparența tremurătoare a paharului golit. Izbucni apoi într-un rîs mut, degajîndu-se parcă din păienjenișul obscur al obsesiilor care îl frămîntaseră de-a lungul zilei.

— Bine, inspectore, dacă spui dumneata înseamnă că așa e și nu altminteri. După cum vezi, am o încredere aproape superstițioasă în cel mai tînăr as al poliției federale...

Rolf Karstens îi mulțumi cu un zîmbet pentru complimentul care-i făcuse o vizibilă plăcere, apoi întoarse privirea spre celelalte mese, scrutînd îndelung unele figuri.

Între timp, „cava" aproape se umpluse cu o lume pestriță și elegantă. Predominau oamenii de afaceri atrași de mirajul celebrei burse din Zürich, cu jocurile ei hazardate, datorită cărora se încropeau peste noapte averi fabuloase, pentru ca altele, cu aceeași repeziciune, să se prăbușească în neant.

Un gong anunță începutul programului, iar sala se scufundă într-un întuneric deplin. După un minut, o lumină gălbuie, cu irizări aurii, fulgeră centrul sălii și spectatorii constatară că locul ringului de dans îl luase o plat-

formă rotundă și înaltă la picioarele căreia orchestra, de data asta în formație complectă, lansa primele acorduri ale unui ritm electronic la modă.

Atenția lui Justin fu atrasă în clipa aceea nu de evoluția dansatoarelor, în extravagante costume galactice, ci de o mișcare discretă pe care o sesizase chiar la masa sa. Un chelner cărunt se înclină, cu o solemnitate rigidă, să le umple paharele, dar, în același timp, cu o dexteritate de prestidigitator, strecură un bilet minuscul sub paharul inspectorului. Karstens așteptă să se îndepărteze chelnerul, apoi, sorbindu-și cu delicii băutura favorită, aruncă o privire ostentativ indiferentă spre biletul aproape invizibil în semiobscuritatea colțului lor.

Lui Justin i se păru că întrezărește o sclipire de satisfacție în ochii „imbatabilului roșcovan", dar nu avu răgazul să se întrebe ce puteau însemna toate acestea, deoarece la masa lor se așeză, asudat și gîfîind, medicul legist Engler.

— Te-am căutat prin tot orașul, domnule Karstens, — izbucni acesta agitat, dar își temperă iute tonul la semnele sugestive ale inspectorului — am să-ți comunic o veste de-a dreptul uluitoare și, totodată, să mă dau bătut în fața intuiției dumitale...

— Era vorba, totuși, de o trepanație — observă Karstens pe tonul cel mai firesc posibil, accentuînd în mintea lui Justin zăpăceala stîrnită de apariția intempestivă a medicului.

— O trepanație, într-adevăr — șopti febril Engler — însă asta n-ar fi nimic dacă n-aș ști acum și ce se ascunde în spatele acestei trepanații. Ei bine, află, domnul meu, că trupului neînsuflețit de la Braunwald îi lipsește o parte din creier !

Justin, care începuse să înțeleagă că discuția se duce în jurul cadavrului lui Christophe Tavernier, avu senzația

că îl invadează din nou durerea ascuțită de cap din timpul zilei.

— Puteam să pariez, doctore Engler, că acesta va fi rezultatul noii autopsii — răspunse netulburat și pe același ton scăzut „imbatabilul roșcovan". N-am vrut însă să-ți răpesc plăcerea de a descoperi dumneata însuți că senzaționalul își poate găsi adăpost chiar și într-un ultrabanal accident de automobil...

În acel moment, întîlnind parcă întîmplător privirea chelnerului cărunt care se apropiase din nou de masa lor, Karstens sări brusc și decis de pe scaun.

— Mă iertați, domnilor, — se înclină el politicos — am o urgentă și mult așteptată întîlnire cu un anume domn Hugo Alberotti, care a reintrat în arenă...

Deși un val generos de răcoare coborîse, la asfințit, de pe Tîmpa, alungînd canicula din timpul zilei, maiorul Dan Neagoe își ștergea într-una chelia, cu mișcări nervoase, de năduşeala care năvălea abundent prin toți porii. Consumase pînă la ora aceea enorme cantități de răcoritoare, dar tot nu-l părăsea senzația penibilă că se sufocă. Se ducea din cînd în cînd la fereastra larg deschisă a biroului său din incinta miliției brașovene și respira cu sete aerul purificat al serii, apoi se întorcea din nou la masa de lucru căutînd să se cufunde în studierea documentelor pe care i le adusese unul dintre subalterni la începutul după-amiezii. Eforturile de a se concentra erau însă zadarnice, nu izbutea, literele se estompau, se contopeau într-o masă amorfă, fără contur, iar gîndul i se întorcea mereu, ca acul rebel al unei bizare busole, spre reproșul lăuntric care nu-i dădea pace de cîteva zile.

Nu-și putea ierta ușurința stupidă de care dăduse dovadă atunci cînd tînărul acela gheboșat, cu fața pergamentoidă și dinții zăpăcitor de albi, i-a adus la cunoștință

dispariția inexplicabilă a actriței Adriana Jacotă. L-a ascultat, și-a notat, a verificat, apoi i-a comunicat ironic și liniștitor că Adriana Jacotă e bine sănătoasă și poate fi văzută mai departe în spectacolele turneului clujean. Nici măcar în seara aceea, cînd l-a frapat și pe el neplăcut apariția de somnambulă a actriței pe scenă, ca și vijelioasa ei plecare din teatru, n-a luat prea în serios alarma lui Ovidiu Horja. E drept, a fost cuprins de o oarecare îndoială, dar s-a mulțumit să-l întrebe încă o dată pe conducătorul turneului dacă n-a observat ceva neobișnuit în comportarea din ultimele zile a tovarășei Jacotă. Și cînd acesta i-a răspuns, nedumerit, că actrița e la fel ca întotdeauna, vine punctual la spectacol, joacă tot atît de bine ca la premieră, și-a considerat datoria îndeplinită.

Rîdea nervos, cu un tremur interior, cu un rictus de amărăciune în colțul buzelor țuguiate, de fiecare dată cînd își amintea de sensul pe care-l atribuise pînă acum acestor cuvinte banalizate prin îndelungă repetare: „datorie îndeplinită". Ar fi vrut să uite de felul cum își „îndeplinise datoria" în toată istoria aceasta, dar faptele se încăpățînaseră să-i aducă aminte, și încă într-un mod atît de cumplit! S-au succedat amețitor dispariția lui Ovidiu Horja, știrea despre răpirea doctorului Bartolomeu Cubleșan — prieten apropiat al Adrianei Jacotă — de la tribuna congresului genevez, iar acum trei zile, după terminarea turneului la Brașov, vestea sosită din Cluj că actrița nu s-a mai prezentat la teatru și nici n-a dat vreun semn de viață. La domiciliul ei clujean nu s-a descoperit nici o dovadă că ar mai fi poposit aici în ultimele trei săptămîni, adică exact de la plecarea în turneu.

Oricît se străduise să se amăgească, spunîndu-și că rolul lui în această afacere fusese minim, insignifiant, maiorul Neagoe nu se putea debarasa de sentimentul ascuțit, dureros al vinovăției. Cine știe, poate că, dacă ar fi luat

în serios de la început alarma vehementă a tînărului gheboşat care-l bombarda zilnic cu rafalele temerilor sale indignate, ar fi reuşit să dea de o urmă importantă şi, chiar mai mult, să împiedice barem unele din aceste misterioase dispariţii ce umpleau de o săptămînă paginile avide de senzaţional ale presei din lumea întreagă.

Cufundat în dezbaterile acestui zbuciumat proces lăuntric, Dan Neagoe nu auzise cele cîteva bătăi timide la uşa biroului său. Abia cînd bătăile se înteţiră, maiorul se scutură din vălmăşagul trist al gîndurilor şi mormăi un morocănos : „Intră !".

Păşi în încăpere, cu mişcări molatice, parcă poticnite, înfruntîndu-i privirea mohorîtă cu nişte ochi mari, albaştri, rătăciţi în mijlocul unui chip alb şi subţire de adolescent, cel mai nou colaborator al maiorului Neagoe, locotenentul Pavel Zaharopol.

— Ei, ce-ai făcut ? îl luă repede în primire maiorul, iritat de aerul acesta de visător care calcă în străchini al tînărului ofiţer de miliţie, proaspăt absolvent al unei cunoscute facultăţi de criminalistică din străinătate. Hai, raportează cît poţi mai concis, ştii la fel de bine ca şi mine că n-avem timp de pierdut — adăugă el mai blajin, văzînd că Zaharopol ezită.

— În aceste trei zile am scotocit, tovarăşe maior, tot oraşul — îndrăzni tînărul să-şi înceapă relatarea.

— Bine, bine, asta ştiu, doar nu mi-am închipuit nici o clipă c-o să-ţi iroseşti timpul prin baruri şi cafenele — îl întrerupse grăbit maiorul.

— Am fost, vă mărturisesc, şi prin baruri şi cafenele — reluă Zaharopol cu cea mai serafică mutră posibilă. Doar nu puteam să las necercetate locurile tradiţionale de întîlnire şi bîrfă ale artiştilor... Din păcate, în tot timpul turneului Adriana Jacotă n-a fost niciodată văzută în asemenea localuri. Mi-aş permite să remarc că însuşi acest

fapt pare cu totul ieșit din comun și denotă o comportare cel puțin bizară !

— Te asigur, tinere, că în alte împrejurări consideraţiile dumitale psihologice m-ar interesa la culme, dar acum, zău așa, nu-mi arde de ele. Nouă ne crapă buza după fapte concrete, după urme palpabile, interpretările și reflecţiile lasă-le pe mai tîrziu...

— Scuzaţi-mi, vă rog, naivitatea și inexperienţa — continuă Zaharopol cu o sclipire de maliție în ochii albaștri care nu scăpă maiorului — dar eu îmi imaginam că reflecţiile și interpretările pot însoți, ba uneori chiar devansa, descoperirea faptelor și urmelor. Căci îmi permit să vă informez, tovarășe maior, reflecţiile mi-au fost de un nepreţuit folos în descoperirea unei urme foarte palpabile...

Dacă n-ar fi fost atît de nerăbdător să afle mai repede despre ce urmă era vorba, fără îndoială că maiorul Neagoe i-ar fi servit o replică usturătoare acestui tînăr imberb și impertinent, dar acum se mulţumi doar să-l fulgere prin luciul străveziu al ochelarilor ce ajunseseră, de emoţie, pe vîrful nasului.

— Mă aflu în posesia unei adrese preţioase — urmă Zaharopol imperturbabil — și anume, adresa casei unde Adriana Jacotă a locuit în ultimele zile ale ședерii ei la Brașov...

— Cum ? făcu ochii mari, în spatele lentilelor, maiorul. Vrei să spui că actriţa nu mai locuia la hotel ? Bine, dar povestea asta devine de-a dreptul grotescă ! Cum se face că nici colegii ei, nici organizatorul turneului n-au remarcat nimic ? Că doar eu însumi i-am întrebat și mi-au răspuns că totul decurge normal...

— Buba aici e, tovarășe maior, că totul s-a desfășurat sub aparenţa perfectă a normalului. Adriana Jacotă n-a declarat la recepţia hotelului că părăsește camera, ci pur

și simplu nu și-a mai făcut apariția din seara aceea cînd a dispărut, lîngă Biserica Neagră, sub ochii lui Horja...

Neagoe coborî brusc privirea asupra hîrtiilor de pe masă pentru ca Zaharopol să nu sesizeze suferința tulbure, aproape fizică, provocată de evocarea acelei scene.

— Omul de la recepție și camerista etajului — vorbi mai departe tînărul locotenent, făcîndu-se că nu observă tulburarea superiorului său — au deschis ochii cît cepele cînd i-am întrebat de ce nu s-au sesizat de această absență. Lor nu li s-a părut nimic neobișnuit, deoarece mulți oaspeți ai hotelului, fără a renunța la cameră, lipsesc cîte două-trei zile avînd treburi prin împrejurimi sau rămînînd să doarmă pe la cabanele unde fac excursii. În ultima zi, după ce toată trupa a plecat la gară, s-a înființat un tip în vîrstă zicînd că e din partea teatrului și că a venit să ia bagajul domnișoarei Jacotă, care-l așteaptă la tren. Deoarece nota fusese achitată pentru tot personalul turneului, nimeni n-a avut nici o obiecție și bagajul i-a fost imediat înmînat. O să mă întrebați, firește, cum de n-a observat careva din trupă aceste absențe nocturne ale colegei lor. Aici intervine însă din nou ciudățenia comportărilor Adrianei Jacotă care, în ultimii ani, se izolase de cei din jur, trăind o viață singuratică, aproape fără prieteni...

Înălțînd privirea încet, cu un aer vlăguit, Neagoe îl întrerupse pe aparent timidul locotenent, care își luase avînt :

— Spune-mi, rogu-te, care e adresa despre care-mi vorbeai și cum ai izbutit s-o afli ?

Zaharopol îl contemplă o clipă, ușor amuzat, dar cu netăinuită simpatie, pe omul acesta mic și bondoc, care căuta acum să-și ascundă nervozitatea sub gestul banal al ștergerii ochelarilor.

— Pornind pe urmele omului care a venit după bagaj — reluă el domol, parcă fără grabă — mi-am zis că e

musai să dau și de casa unde a fost găzduită Adriana Jacotă. Era o treabă afurisit de grea deoarece nimeni dintre cei de la hotel nu acordase atîta însemnătate faptului, încît să reţină vreo trăsătură distinctivă mai precisă a personajului. Descrierile concordau doar într-o singură privinţă, și anume, că era destul de bătrîn, dar că se ţinea încă bine și avusese suficientă putere să ducă cele două valize fără ajutorul nimănui. Trebuie să recunoaşteţi că e cam puţin : Braşovul e plin de bătrîni încă în putere și, dac-ar fi fost să-i iau pe toţi la rînd, n-aș fi terminat nici într-o lună...

— Tinere — exclamă maiorul — nu mă mai fierbe cu amănunte inutile, sînt convins dinainte de perspicacitatea dumitale...

— Aprecierea dumneavoastră, tovarăşe maior, mă măgulește nespus, dar sînt nevoit să vă dezamăgesc. Profesorul Sherington afirmă undeva, și pe bună dreptate, că pînă și cel mai bun criminalist, dacă nu are barem un dram de noroc, poate să se lase cu inimă ușoară de meserie. Ei bine, perspicacitatea nu mi-ar fi fost de mare folos, și nici măcar ultraperfecţionaţii noștri „detectivi electronici" care pot stabili zece variante posibile ale dezlegării unei enigme, dacă n-ar fi intervenit pîrdalnica de șansă sub înfăţișarea mai mult decît banală a tutungiului din faţa hotelului !

Expunerea aceasta, ostentativ didactică și ameţitor de detaliată, părea menită să-l scoată pe Neagoe definitiv din sărite.

— La subiect, omule, că dacă mai continui aşa, zău, nu mai garantez pentru mine — strigă el năduşit și furios.

— Nu vă supăraţi, tovarăşe maior, — zîmbi angelic Pavel Zaharopol — dar chiar dumneavoastră mi-aţi cerut adineauri să vă povestesc și cum am ajuns să descopăr

adresa. Pe scurt : întrebîndu-l într-o doară şi fără mari speranţe pe tutungiu dacă n-a observat în ziua cutare un bătrîn ieşind din hotel cu două valize, omul mi-a răspuns, spre marea mea uluială şi bucurie, că nu numai l-a văzut, dar îl şi cunoaşte, deoarece în urmă cu ani a locuit şi el exact pe strada unde locuieşte bătrînul. Şi-a amintit şi numele respectivului : Ioan Mălurean, iar adresa nu mi-a fost greu s-o aflu confruntînd datele furnizate de tutungiu cu numerotaţia de astăzi a străzii : Cibinului 283 A...

— Ioan Mălurean... Ioan Mălurean... repetă de cîteva ori maiorul, căzut parcă într-o transă, de data asta spre uimirea şi neliniştea tînărului locotenent, care se temea că, pierzînd simţul măsurii, întinsese prea mult coarda.

Maiorul Neagoe, cu ochii fixaţi asupra unui punct îndepărtat şi nedefinit, părea că uitase cu totul de prezenţa locotenentului Zaharopol în încăpere. Acesta îşi subţie şi mai mult obrajii albi, catifelaţi, de adolescent, nemaiîndrăznind să tulbure, nu cu un cuvînt, dar nici măcar cu o mişcare, cu un gest, starea de concentrare pe care o întrezărea pe chipul superiorului său.

Secundele se scurseră anevoie pînă cînd maiorul cel bondoc şi chel se smulse subit din toropeala contemplativă, începînd să cotrobăie febril prin teancul de hîrtii de pe masă. Mormăia într-una nişte cuvinte nedesluşite, revenind obsedant şi limpede unul singur : Mălurean. Zaharopol îşi frămînta în van creierul să înţeleagă prin ce putuse un nume oarecare — fie şi al unui om cu un anumit rol în această afacere — să stîrnească o asemenea bizară tranziţie, de la prostraţie la febrilitate. Tocmai cînd hotărî să se lase păgubaş de deducţii, Neagoe răcni surescitat :

— Te-am găsit, blestematule, ştiam că eşti aici, nu se putea să nu dau de tine ! şi flutură triumfător un petec de hîrtie cu cîteva rînduri azvîrlite neglijent.

Întîlnind privirea întrebătoare a junelui său colaborator, Neagoe își aminti, în sfîrșit, de prezența acestuia și de abia terminata lor convorbire.

— Ai făcut o treabă bună, tinere, mai bună chiar decît îți poți imagina — rîse el, bucurîndu-se parcă de vizibila uluială a lui Zaharopol. O treabă pentru care meriți toate felicitările, deși ea nu aruncă decît o lumină încă foarte firavă asupra enigmei. Dar e un fir, la drept vorbind primul mai acătării, și asta-i esențialul!

Ridicîndu-se de la biroul său, se apropie cu pași iuți de locotenent și îi înfipse peticul de hîrtie sub ochi. Zaharopol azvîrli o privire nedumerită pe fila boțită și căută să deslușească scrisul. Nu i se păru cunoscut. Începu apoi s-o citească, întrebîndu-se cum de a putut o simplă listă de nume, scrisă vădit în grabă, să accentueze surescitarea acestui om, și așa aflat într-o nefirească tensiune, dincolo de limitele normalului.

Deodată însă avu senzația că podeaua a început să se cutremure sub el, zgîlțîindu-l cu turbare. Unul dintre numele înscrise pe boțitul petic de hîrtie era: Ioan Mălurean. Iar alături o precizare ce i se păru descinsă dintr-o imaginație bolnavă: 10 ani.

— Știi ce reprezintă hîrtia asta, băiețaș? îi ciocăniră auzul cuvintele lui Neagoe, rostite cu o neașteptat de voioasă familiaritate. Este notița uitată de Ovidiu Horja la clinica de neurochirurgie exact în ziua cînd a avut loc dispariția sa. El i-a cerut lui Enășoiu, administratorul clinicii, să-i pună la dispoziție arhivele anilor 1908—1909 și s-a cufundat în studierea lor pînă noaptea tîrziu. Zicea că are nevoie de vechile registre ca să cerceteze activitatea desfășurată în această clinică, pe la începutul secolului, de un anume doctor Ilarie Lupșa. Cel puțin asta i-a declarat administratorului și nu văd de ce n-ar fi spus adevărul...

— Nu cumva... începu Zaharopol, dar se opri, șovăitor, de teamă să nu spună vreo prostie.

— Hai, de ce-ai tăcut, dă-i drumul la tot ce-ți umblă prin minte, numai așa o să mai putem rupe încă o pojghiță de pe adevăr!

— Ei bine — se împurpură la față, ca o fată mare, locotenentul — am certitudinea că și dumneavoastră, tovarășe maior, ați făcut imediat aceeași presupunere. Coincidența e, într-adevăr, tulburătoare, mai ales că Mălurean nu e un nume prea răspîndit. Ar fi, deci, de tras concluzia că avem de-a face cu una și aceeași persoană la o distanță de aproape șase decenii și jumătate. Un lucru însă rămîne pentru mine nelămurit: ce l-a determinat pe Horja să-și noteze din registrele clinicii tocmai aceste nume și nu altele? Și mai e ceva nu mai puțin enigmatic: știau oare Horja și Mălurean unul de existența celuilalt și, mai ales, că se găseau ambii în același oraș, la depărtare de numai cîțiva kilometri?

— Mai e o întrebare, tinere, pe care mă mir că lucrările profesorului Sherington nu ți-au sugerat-o — jubilă maiorul, bucuros că poate să-i plătească pentru maliția impertinentă de adineauri. *Ce operație a suferit Mălurean acum șase decenii și jumătate și de ce s-a interesat Ovidiu Horja de acest gen de operații?* E, poate, o simplă gogoriță, dar de cîteva minute sînt obsedat de ideea că, de fapt, tocmai aici se află cheia misterului!

Locotenentul Zaharopol rămase perplex. Da, într-adevăr, întrebarea lansată de Neagoe avea toate șansele să deschidă porți noi și nebănuite spre rezolvarea acestei afaceri atît de încurcate. Era una din acele întrebări îndrăznețe și esențiale care dau, în mod obișnuit, o nouă turnură unei anchete. Își mărturisi că superiorul său ierarhic — față de care, în sinea lui, manifestase pînă acum un soi de condescendență binevoitoare, socotindu-l iremediabil tributar

metodelor învechite — dă dovadă de o intuiție și o perspicacitate vrednice de mult mai multă considerație.

— Prea mult timp ne-am pierdut cu jocul ăsta steril al deducțiilor — reveni Neagoe la tonul aspru, repezit. Ne aflăm doar într-o unitate operativă și nu la academie. Haide, tovarășe locotenent, cine știe ce surprize ne mai așteaptă pe strada Cibinului 283 A...

Subalternul său nici nu apucă să se dezmeticească bine, că maiorul Neagoe își și strînsese hîrtiile, le închisese cu grijă în seif, își pusese în ordine ținuta și se afla, grăbit, în prag.

Trecuse abia de ora zece seara cînd mașina condusă de Zaharopol depăși străvechile fortificații brașovene și pătrunse în păienjenișul de străzi de la poalele dealului Warthe, dar acest pitoresc cartier era de-acum scufundat în oceanul de liniște monstruos dilatată care aducea a hibernare în plină vară. Locotenentul simți nevoia să destăinuie violenta repulsie pe care i-o provocase totdeauna imaginea acestor fosile urbane, acestor cartiere anacronice cu iz provincial care, de la coborîrea serii, nu cunosc altă voluptate decît aceea a prăbușirii în somn, dar renunță văzîndu-și șeful răsturnat comod pe banchetă, în poza tipică a omului ațipit.

— Fii atent, cred că am ajuns — răsună chiar în clipa aceea vocea maiorului Neagoe, care și pusese mîna pe clanța portierei, gata să coboare.

Într-adevăr, lumina discretă, dar suficient de puternică, a farului lateral al mașinii smulsese din întuneric un gard înalt din fier forjat întrepătruns cu fîșii mari de tablă, iar în mijlocul gardului, pe o poartă aproape invizibilă, o privire atentă putea distinge, scris cu cifre minuscule, numărul 283 A.

Zaharopol era atît de convins că vila din spatele gardului e bine apărată de vizite nedorite, încît nici nu se

mai osteni să încerce poarta, ci se repezi în ea cu toată puterea umerilor. Spre marea lui uimire însă, poarta se deschise larg, semn că nici măcar nu fusese încuiată. Ce putea să însemne asta? Ori că Mălurean avea alte mijloace, mai subtile și mai eficiente, să evite musafirii indiscreți, ori că — tînărul se înfioră la acest gînd — bătrînul mai primise o vizită, înaintea lor.

Neagoe i-o luase înainte și mergea cu pași iuți, vătuiți, spre clădirea scundă ce abia se zărea, la cîțiva metri depărtare, sub palida lumină a stelelor. Cînd Zaharopol îl ajunse din urmă, maiorul, parcă presimțind că nu va întîmpina nici o rezistență, deschisese de-acum ușa de la intrare. Tînărul locotenent își aprinse, aproape instinctiv, minuscula lanternă-radar, care nu numai că azvîrlea un fascicol intens de raze, dar avea și proprietatea de a recepta și cele mai infime vibrații ale aerului ce puteau vesti o primejdie iminentă. În același timp însă, Neagoe apăsase cu un gest decis pe comutatorul de lîngă intrare și lumina unei lămpi de neon inundă un vestibul spațios, mobilat doar cu un cuier vechi cu picior. Din vestibul, o ușă dată de perete oferea privirii o încăpere largă și pustie, un soi de salon cu cîteva fotolii de piele orînduite meticulos în jurul unei măsuțe scunde, iar cele cîteva trepte de lemn ale unei scări interioare duceau, de asemenea, spre o ușă deschisă.

Casa lăsa o impresie apăsătoare de spațiu nelocuit, un straniu cimitir de mobile vechi, văduvit de suflul și căldura vieții, deși relativa ordine și curățenie păreau să evoce o recentă, poate doar temporară, prezență umană. Lipsea, totuși, acel iz pătrunzător de mucegai pe care-l degajă camerele multă vreme neaerisite.

Maiorul schimbă o privire rapidă cu subalternul său, apoi urcară amîndoi, la distanță de trei trepte unul de celălalt, scara interioară. Lemnul nu scîrțîi, ceea ce accen-

tuă, în mod bizar, impresia dezagreabilă produsă de pustietatea casei. Înainte de a pătrunde pe ușa deschisă din capul scării, Neagoe scrută cîteva clipe întunericul încăperii. Văzînd că și aici comutatorul se găsește lîngă intrare, aprinse imediat lumina. Zaharopol zări, peste umărul maiorului, un dormitor bătrînesc, mobilat la fel de simplu și cu aceeași ordine minuțioasă : un pat de lemn cu tăblie striată, un mic raft cu cărți vechi în coperte veștejite, o masă și un scaun cu spătar înalt — un fel de jilț — așezate lîngă fereastra ce dădea spre curte.

Dezamăgiți, cei doi coborîră în grabă la parter, sperînd că, totuși, vor izbuti să descopere, dacă nu pe Mălurean și prezumtiva sa prizonieră, măcar o dovadă cît de cît edificatoare a existenței lor. Străbătură rapid salonul și, la capătul lui, găsiră o ușă mai scundă care permitea accesul spre dependințele casei. Dependințe obișnuite, modeste — o bucătărioară îngustă, cu o mașină de gătit cu gaze și cîteva vase simple rînduite ordonat pe un panou din lemn negeluit, o baie cu cadă metalică și o cămară cu niște cutii de conserve ce păreau rătăcite pe rafturi printre multele borcane și sticle goale.

— Singurul semn care demonstrează că, în casa asta, cineva s-a îngrijit recent de-ale gurii — mormăi pentru întîia oară maiorul, examinînd data de fabricație de pe etichetele cutiilor. Dar e prea puțin, afurisit de puțin...

Lui Zaharopol i se păru că vocea înfundată a șefului său, prima voce omenească pe care o auzea de cînd trecuse pragul casei de pe strada Cibinului 283 A, stîrnește ecouri ample, reverberate, în încăperile pustii, cu atmosferă de cavou. Aproape fără voie își aruncă privirea spre acul indicator al lanternei-radar, care începuse să se clatine ametit dintr-o parte într-alta, parcă uimit el însuși de rezonanța unui glas uman.

...Geana subțire a zorilor despicase de-acum umbrele nopții, dar Neagoe și Zaharopol continuau încă — osteniți, sleiți de vlagă — să scotocească, pas cu pas, milimetru cu milimetru, toate ungherele ciudatei clădiri. Înconjuraseră vila de cîteva ori, se cățăraseră și pe acoperiș, apoi reveniseră din nou în interior, ciocăniseră podelele, pereții, mobila. Coborîseră și în pivniță — cea mai banală și mai murdară pivniță cu putință — cercetaseră pilonii și cărămizile de la temelie, căutaseră să detecteze o cît de infimă urmă, însă totul se dovedise zadarnic. Ioan Mălurean și Adriana Jacotă dispăruseră de parcă i-ar fi înghițit pămîntul.

Iritați, spumegînd de neputință, cei doi urcară din nou în dormitorul de la etaj, unde Neagoe se prăbuși, îmbrăcat cum era, pe patul bătrînesc care gemu din toate încheieturile. Închise ochii, străduindu-se să uite barem pentru cîteva minute de zadarnicele eforturi ale acestei nopți irosite.

Fața albă și delicată a tînărului locotenent căpătase, de oboseală, umbre vinețiii. Ar fi vrut și el să-și dezmorțească oasele, dar în încăpere era un singur pat. Cu mintea golită de gînduri, cu mișcări cvasimecanice, se apropie de micul raft cu cărți, rătăcind cu privirea absentă pe cotoarele prăfuite ale coperților. Zăbovi cîteva clipe plictisit asupra cotorului unei cărțulii legată în piele stacojie cu nuanțe violacee. Citi într-o doară titlul : „Însemnări despre ciudata întîmplare cu brașoveanul care a trăit amintiri dintr-o a doua viață". Ca să-i mai treacă vremea vru s-o scoată din raft și s-o răsfoiască. Întinse mîna agale, dar în clipa cînd o atinse, un țipăt i se rostogoli în gîtlej, făcîndu-l pe maiorul Neagoe să apară dintr-un salt în spatele lui.

Nici unul dintre cei doi nu era predispus să creadă în miracole, dar ceea ce se întîmplase în clipa aceea păru amîndurora mult dincolo de granița firescului. Peretele solid din spatele patului, pe care ambii îl cercetaseră amă-

nunţit de cîteva ori, se pulverizase pur şi simplu, lăsînd să se vadă o încăpere mică, asemeni unei pungi în zid, cu pereţii albi, un alb orbitor de imaculat, cu o lumină difuză, egală, plăcută, iradiată, ca o fosforescenţă, de însăşi suprafaţa mată a pereţilor, cu un pat metalic de spital vopsit în acelaşi alb atotprezent, odihnitor.

Repezindu-se spre mica încăpere abia dezvăluită privirilor, Zaharopol şi Neagoe avură un moment senzaţia că străbat o masă mai densă şi îşi dădură seama, într-o fulgerare, că zidul camerei fusese construit dintr-un material care avea proprietatea de a se fluidiza şi a deveni transparent la declanşarea unui anume mecanism legat de cărţulia în piele violacee, ca să revină însă la forma şi structura iniţială, de corp solid, îndată ce angrenajul ar fi pus în funcţiune în sens invers.

Unicul obiect care le atrase atenţia în mica încăpere fu un dulăpior, cu un desen ciudat, aşezat în colţul cel mai depărtat. Apropiindu-se de mobila aceasta bizară ca s-o examineze, Neagoe bolborosi : „Ei drăcie !" şi o dădu cu un gest violent la o parte. În spatele dulăpiorului zăcea ghemuit, cu picioarele strînse sub bărbie, un bătrîn mic de statură, dar vînjos, chiar musculos, într-un pulover negru închis pînă la gît. Ochii bătrînului sticleau fără viaţă, dar nici chipul, nici trupul nu purtau vreo urmă vizibilă de violenţă. Moartea venise instantaneu ca la electrocutaţi.

— Dar unde se află Adriana Jacotă ? răcni Zaharopol, parcă implorînd cadavrul bătrînului Mălurean să dea un răspuns.

Simţiră în clipa următoare că un şfichiuit asurzitor le incendiază auzul. Din dulăpiorul cu ciudatul desen, întruchipînd figura demoniacă a unui faun ce devora tacticos un trup de prunc, izbucniră hohote convulsive de rîs batjocoritor.

Tot în zori s-a terminat și ziua de lucru a inspectorului Rolf Karstens, aflat la ora aceea pe un alt meridian al Europei. Într-adevăr, atunci cînd pulberi fine de carmin solar începeau să pudreze apele abia atinse de adieri ale lacului Zürich, „imbatabilul roșcovan" ieșea, cu o mină proaspătă și surîzătoare, de parcă acum s-ar fi trezit și ar fi luat o baie înviorătoare, din clădirea cu înfățișare de zgîrie-nori comercial a poliției orașului.

Justin Racolțea, care voise să respire în voie aerul curat al zorilor, îl aștepta în scuarul din fața clădirii. Era atît de cufundat în gînduri, încît nici nu-l remarcă pe inspector pînă ce acesta nu luă loc pe bancă, alături de el. Ridică încet capul rotund, cu ochii abia mijiți din temnița cărnoasă a pleoapelor, și îl contemplă îndelung, ca și cum atunci l-ar fi văzut întîia oară.

— Nu mă mai cunoști, domnule Racolțea ? se amuză Karstens. Tot eu sînt, același inspector al poliției federale care în urmă cu două ore a arestat banda de traficanți cu stupefiante a lui Hugo Alberotti. În pofida atîtor dispariții, reapariții și transformări de tot felul, măcar noi să rămînem neschimbați, ca niște puncte de reper în univers...

Ezită o clipă, apoi reluă făcînd să transpară în vocea ușor voalată umbra unei incertitudini :

— Și, totuși, dragul meu Racolțea, nu sînt nici pe departe atît de mulțumit cum aș avea dreptul să fiu. Ceva, nici eu nu-mi dau seama ce, dar în orice caz de maximă importanță, îmi scapă, mi se fofilează printre degete. Azinoapte, bunăoară, înainte de a-i aresta, am urmărit dintr-un loc ascuns întreaga conversație a lui Alberotti cu ceilalți membri ai așa-zisului „consiliu de administrație" al trustului lor secret, care poartă în lumea interlopă ciudatul nume „Kif-Bangh", după denumirile principalelor stupefiante exotice pe care le aduceau clandestin pe piața europeană. Ei bine, să fi văzut ce scandal s-a stîrnit cînd „președin-

tele" i-a anunţat că lipsa lui s-a datorat faptului că a purtat tratative cu conducerea trustului concurent, trustul „Psycho", şi că la aceste tratative s-a decis fuzionarea celor două „întreprinderi" într-un concern puternic cu ramificaţii pe toate continentele. Mai ales că, la un moment dat, unii, mai şmecheri, l-au prins pe Alberotti în straniul flagrant delict de ignorare a unor treburi importante ale însuşi trustului pe care-l conduce. Tipul a pretextat că „uitase", escrocii ceilalţi însă nu s-au prins şi l-au încolţit cu întrebări care de care mai sucite, mai parşive, la care Alberotti, în pofida unor manevre, trebuie să recunosc, surprinzător de subtile, n-a fost în stare să răspundă. Era cît pe-aci ca scandalul monstru să degenereze într-un schimb de focuri, dar am intervenit noi la timp şi i-am temperat cu un duş rece la care nu se aşteptau...

Inspectorul îşi aprinse o ţigară, trase cu nesaţ cîteva fumuri, apoi continuă urmărindu-le din priviri spirala în lumina albă a zorilor :

— Mă tot întreb, dragul meu Racolţea, dacă ăsta e oare Alberotti cel adevărat sau... Mască sau travesti nu e, am cercetat, unele aspecte exterioare, cum sînt gesturile sau mişcările, seamănă întru totul, chiar după mărturia foştilor săi complici, cu gesturile şi mişcările preşedintelui trustului „Kif-Bangh", şi totuşi, cum se poate explica acea stranie amnezie ? Apropo, ştii, i-am luat primul interogatoriu, n-am aflat aproape nimic, tipul dovedeşte o stăpînire de sine formidabilă, dar, în toiul convorbirii, m-a uluit cu fantastice cunoştinţe din domeniul magiei şi ocultismului...

Ocultism, magie... Cuvintele acestea îl făcură pe Justin să tresară abia perceptibil. Mai cunoscuse un om care studia magia şi ocultismul. Studentul din Lausanne al cărui cadavru îl văzuse desfigurat la morga din Braunwald. Nu, nu era cu putinţă ! Izgoni cu o clătinare violentă din umeri

acest gînd bezmetic. Era ca un reflex de apărare împotriva unei halucinații.

— Toate-s bune, domnule inspector, — murmură el — dar esențialul rămîne în plină beznă. Nu știm încă absolut nimic despre soarta doctorului Bartolomeu Cubleșan !

XII. greutatea atomică a timpului

Fără să priceapă prea bine ce se întîmplă, Bartolomeu Cubleșan își dădea, totuși, seama că în vila de la poalele munților se iviseră semnele unei neobișnuite febrilități. Mereu apăreau în goană mașini misterioase, iar în ultimele nopți i se păru că aude din spatele casei un șuierat persistent, ce nu putea veni decît de la niște elicoptere care aterizau sau decolau. Cu toate că pereții și ușile aveau o desăvîrșită izolație fonică, din cînd în cînd răzbăteau pînă la dînsul bufnituri repetate, care-i evocau deplasarea dintr-un loc într-altul a unor obiecte extrem de grele.

Într-o zi, deschizînd fereastra, fu izbit de un fum înecăcios de hîrtie. De fapt, era numai mirosul aspru al fumului, căci trîmba neagră și groasă fusese, probabil, anihilată chimic ca să nu fie observată din împrejurimi. Bartolomeu se gîndi că nu poate fi vorba decît de arderea unor documente care, desigur, nu mai erau necesare trustului „Psycho". Dar de ce deveniseră dintr-o dată nefolositoare, tot nu putea înțelege. De altminteri, la drept vorbind, nici nu făcea eforturi deosebite să înțeleagă. Deși carapacea

abulică, în care încercase să se claustreze, se fisurase adînc şi iremediabil în contact cu glosele cvasidementiale ale lui Ovidiu Horja, se crampona încă, pe cît putea, de un anume refuz încăpăţînat la acele solicitări ale realităţii pe care le considera, oricum, inutile. Mai ales că pierduse nădejdea să-şi mai poată cu ceva schimba traiectoria ulterioară a zilelor şi nopţilor.

Pe Horja nu-l mai întîlnise din ziua cînd constataseră împreună dispariţia pacientului lor comun. În vreme ce el se interesase efectiv din pură curiozitate ştiinţifică de soarta bizarului personaj în care fuseseră încorporaţi centrii nervoşi ai memoriei lui Christophe Tavernier, Ovidiu vădise o surescitare maladivă, insistase cu întrebări peste întrebări, ba chiar se ambiţionase să sugereze Sabinei Lupşa că ar fi cazul ca măcar unul dintre ei — gîndindu-se, firește, că el va fi preferat — să-l revadă din cînd în cînd pe domnul Alberotti pentru a preveni eventualele „reacţii de respingere" ale organismului, atît de temute în operaţiile de transplant. Bartolomeu se amuzase urmărind aceste stăruinţe disperate, care nu se bazau pe nici o temere reală, deoarece Horja ştia la fel de bine ca şi el că perioada realmente critică fusese de mult depăşită. I se păru că nici Sabina Lupşa nu acordă vreo atenţie specială acestei false alarme. Din ziua aceea, deşi el nu-l evitase în mod deosebit, Ovidiu Horja nu-i mai ieşise în cale.

Nu se întrebase nici măcar ce aveau de gînd să facă mai departe cu el şi cu cunoştinţele sale. Preparau o nouă operaţie de acelaşi gen ? Sau poate un şir de transplanturi ? Şi cu ce scop ? Dar ce folos să-ţi torturezi creierii cu asemenea zbuciume fără rost şi, mai ales, total lipsite de eficienţă ! Era satisfăcut barem cu atît : îl lăsau în pace şi nici nu se întrevedea vreun semn că ar avea cumva de gînd să-l tulbure.

Iată însă că a intervenit activitatea asta febrilă și stranie din ultimele zile. Nu voia să se gîndească la ea, să-i descifreze sensul, să-i caute o interpretare, dar fără voia lui se simțea pradă unei neliniști din ce în ce mai acaparante. O neliniște bizară, tulbure, asemeni senzației încercate de un înotător că nedesluşite vîrtejuri subacvale îl trag la fund.

Zilele următoare îi adeveriră într-o măsură temerile. Se pomeni invitat să-și părăsească odaia de la parter spre a se muta la subsol. Nu i se dădu nici o explicație. Își strînse în grabă cele cîteva accesorii de toaletă cotidiană și porni în urma omului cu ochi de vietate marină care venise să-l însoțească. După un drum întortocheat prin coridoare parcă anume concepute ca să distragă atenția eventualilor urmăritori, urcară în caja transparentă a unui lift care începu o coborîre vertiginoasă. Din pricina vitezei amețitoare a coborîrii nu izbuti să vadă, prin pereții străvezii ai liftului, decît o enormă pînză cenușie derulată la infinit. Închise ochii ca să-și alunge senzația neplăcută de prăbușire în gol, dar tocmai în clipa aceea, cu o zvîcnire bruscă, la fel de amețitoare ca și coborîrea, liftul încremeni.

O vastă sală, luminată discret de iradierile pereților vopsiți cu o substanță luminiscentă, i se dezvălui privirilor. În fund — cîteva uși metalice, ca ale unor seifuri. Călăuza sa, cufundată în mutenie, apăsă pe unul din butoanele înșiruite chiar lîngă portița liftului și prima ușă metalică se deschise fără zgomot. Cu un gest brutal, care nu admitea replică, individul îl invită să intre în încăperea din spatele ușii.

Bartolomeu înaintă cu pași lenți, invadat de senzația copleșitoare că, în dimineața aceea, văzuse pentru ultima oară lumina zilei. În clipa cînd trecu pragul și simți în urma sa valul de aer stîrnit de închiderea ușii, observă că nu e singur. Pe un fotoliu, convulsionat de spasmele unui violent acces de tuse, îl aștepta Florian Lupșa.

Așa crezu în prima clipă : că pictorul îl așteaptă. Dar mare-i fu uimirea cînd îl văzu pe Florian Lupșa cum holbează la el niște ochi zăpăciți, ca și cum și-ar fi făcut apariția nu o fantomă, ci un cortegiu întreg de plăsmuiri ale delirului. Ciocul de acvilă al nasului se ridicase aproape la verticală, iar fruntea neverosimil de înaltă se cută în zeci de brazde înecate de o sudoare cenușie, vîscoasă. Un scurt frison îi scutură trupul, în timp ce tusea mugea încă în adîncuri ca un tunet îngropat.

— Mi se pare mie, domnule Lupșa, sau, într-adevăr, venirea mea ți-a provocat o anume stupoare ? ! remarcă Bartolomeu cu o netăinuită, aproape ostentativă îndoială în glas. Nu cumva drăgălașa dumitale fiică a omis să se anunțe ?

Fără să-i mai acorde atenție lui Florian Lupșa, Bartolomeu începu să examineze încăperea din obișnuința de a căuta în orice loc nou acele puncte de reper care permit conștiinței să se înșurubeze, liniștitor, în anume coordonate spațiale.

Era o încăpere la fel de spațioasă și comodă, ba chiar cu aceeași notă de eleganță, ca și odaia pe care o ocupase la parterul vilei. Fotolii adînci, măsuțe, un birou de mahon, o etajeră plină cu cărți, un mic bar, sticle cu băuturi variate. Singurele elemente care îi dădeau o notă distinctă — cel puțin singurele care îl frapară pe Bartolomeu în clipele acelea — se rezumau la lipsa oricărui contact cu lumea de afară (pînă și ușa se contopise atît de indisolubil cu peretele, încît păreau o unică masă albă informă), la prezența unui al doilea pat și a unui șevalet, ambele așezate în colțul cel mai îndepărtat.

— Precum se vede, domnule Lupșa, — reluă el, încercînd să se detașeze printr-o anume notă de ironie — această temniță elegantă ne este destinată amîndurora. Nici nu cutezam să visez o asemenea onoare : companion — sau poate

temnicer? — să-mi fie nimeni altul decît însuşi tatăl reprezentantei trustului „Psycho"...

Ceea ce îi fu dat să audă în acel moment îl făcu pe Bartolomeu să nu-şi creadă urechilor: înfrînîndu-şi cu o uriaşă sforţare accesul de tuse, pictorul rostogoli printre dinţi, cu un şuierat isteric, cel mai sinistru potop de înjurături, unele suculent piperate argotic, la adresa unei anume bande de escroci, tîlhari, gangsteri, pehlivani, în frunte cu „destrăbălata aia slută, tîrfa aia ordinară care pretinde că mi-ar fi odraslă".

Uluit la culme — deşi nu se mai credea capabil de o asemenea reacţie după tot ce i se întîmplase în timpul din urmă — Bartolomeu îl scrută cîteva clipe, fără glas, pe omul acela cu fălcile căzute, cu nasul coroiat, cu fruntea neverosimil de înaltă sub claia imensă de păr negru. Se strădui să descopere în jocul agitat al trăsăturilor, în ochii răvăşiţi de himere cel mai mărunt indiciu al nesincerităţii şi blufului. Dar, oricît de mult îl măcina neîncrederea şi îndoiala, nu izbuti să găsească altceva decît furie ridicolă în revărsarea aceea isterică.

— Zău aşa, domnule Lupşa, — vru el să se apere cu aceeaşi pavăză de ironie — nu mi se pare de loc vrednic de stimă să-ţi dezavuezi în halul ăsta progenitura. Chiar dacă, să admitem, ai avea acum anumite pricini personale să nu fii prea satisfăcut de unele comportări şi acte ale graţioasei domnişoare Sabina. Conflicte apar şi în cele mai onorabile familii, dar rufele murdare...

Rămase cu fraza neterminată, căci Florian Lupşa ţîşnise violent din fotoliu şi se îndrepta spre el cu priviri ameninţătoare, cu pumnii ridicaţi, gata să-l izbească. Se descotorosi cu o fentă de stupida dezlănţuire pugilistică a pictorului şi îl imobiliză, calm, părinteşte, în timp ce răcnete barbare îi cravaşau auzul:

— Nu mă crezi... Mă faci mincinos... Eşti la fel de tîlhar ca şi ei... Ba mai tîlhar... Te-au cumpărat şi acum te-ai prins în jocul lor ticălos... Vîndutule ! Complice de gangsteri !

Bartolomeu simţi un şoc dureros şi îşi desfăcu strînsoarea de fier a mîinilor : imprecaţiile zbierate de bătrînul pictor din Lausanne atinseseră o rană care supura mocnit şi al cărei iz de puroi îi provocase nu o dată, în ultimele zile, o stare acută de dezgust faţă de sine însuşi. În definitiv, ce era neadevăr în cuvintele omului din faţa sa ? Nu-şi pusese el descoperirea la dispoziţia trustului „Psycho" ? Nu lucrase pentru interesele lor obscure şi, în orice caz, criminale ? Şi, la drept vorbind, nu devenise ceea ce îi şuiera cu atîta vehemenţă în urechi Florian Lupşa : complice abject al unei bande de gangsteri ?

Scăpat din strînsoarea mîinilor lui Bartolomeu, pictorul se prăbuşise aproape inert în fotoliu. Abia mai răsufla.

Tăcură amîndoi o vreme. O nouă chintă bubuitoare de tuse îl zgudui din toate încheieturile pe Lupşa. Doctorul Cubleşan îi turnă un pahar cu apă minerală şi i-l întinse. Privindu-l cu oarecare mirare, pictorul sorbi cu înghiţituri mici conţinutul paharului şi tusea i se mai linişti.

— Poate că ai dreptate, domnule Lupşa — murmură Bartolomeu. Nu eu sînt cel mai în măsură să-ţi dau lecţii...

Cuvintele acestea avură darul neaşteptat să dărîme o barieră invizibilă. Lupşa îl scrută cu ochi mari, de parcă acum l-ar fi văzut întîia oară. Se foi o vreme în fotoliu, apoi vorbi cu o voce neverosimil de caldă, de pe care se topise parcă — la cea mai plăpîndă rază de soare — o veche crustă de gheaţă.

— Numai naivii patentaţi sau cretinii iremediabili îşi imaginează că omul poate domina întotdeauna împrejurările, poate modela după voinţa sa cursul de o logică atît

de îndoielnică al vieții ! Iar dumneata, doctore, chiar de la acea memorabilă vizită pe care mi-ai făcut-o la Lausanne, împreună cu arțăgosul dumitale amic, nu mi-ai făcut impresia nici a unui naiv, nici a unui cretin. Ia fă bine și nu te mai zbuciuma atîta, că nu de frămîntări sterile avem nevoie la ora asta și nici să facem pe Hamleții sau Raskolnikovii de ocazie. Să ne păstrăm luciditatea, doctore, și mai ales puterile sufletești căci ce va să vină, te asigur, n-o să fie de loc lesne de înfruntat. Hai, așază-te mai bine în fotoliul de colo și ascultă o poveste care ți se va părea, poate, rodul unei halucinații, plăsmuirea unei fantezii bolnave. Din păcate însă e adevărul adevărat ! Ascultînd spovedania unui om care-și simte viața la zenit și care pînă acum nu s-a destăinuit nimănui, sînt convins că vei înțelege antecedentele și substratul păienjenișului în care ai fost atras.

Fără voia lui aproape, Bartolomeu se simți cuprins de un ciudat fior, căruia nu-i putea rezista. Vocea hodorogită a pictorului rămăsese aceeași, răbufnirile spasmodice ale tusei întrerupeau din cînd în cînd firul spovedaniei, dar o neașteptată erupție de căldură rupsese toate zăgazurile, smulgînd din adîncuri rezerve de umanitate pe care, poate, nu le bănuia nici posesorul lor.

— Istoria aceasta, dragul meu, e una din cele mai stranii și mai tragice din cîte a cunoscut acest secol care, trebuie s-o recunoaștem, n-a fost de loc scutit de stigmatul tragicului. Dar ce rost au patetismele cînd faptele vorbesc de la sine !

Lupșa se ridicase din fotoliu și măsura încăperea, de la un capăt la altul, cu pași cînd mărunți și deși, cînd apăsați și rari, acordîndu-și parcă mersul cu ritmul povestirii.

— Ai auzit de doctorul Ilarie Lupșa din Brașov ? Ce întrebare, sigur c-ai auzit, doar ai citit broșura aceea faimoasă, ești, deci, la curent cu existența acestui personaj le-

gendar, presupusul meu părinte. Da, da, ce te uiți așa la mine, să știi că nu bat de loc cîmpii, am spus exact ce aveam de gînd să spun : presupusul meu tată. Te văd, ești gata — așa cum în urmă cu cîteva minute m-ai acuzat că-mi dezavuez progenitura — să mă învinuiești acum că-mi reneg părintele. Nu te pripi, ascultă-mi destăinuirile pînă la capăt, pe urmă judecă și emite sentințe după cum te-o tăia capul. Căci nu există invenție mai diabolică a acestui veac stupid decît practica de a gargarisi mai întîi verdicte și de a da cu nasul de fapte abia după aceea...

Bartolomeu avea senzația — degajată, poate, tocmai de această însăilare a povestirii cu tot felul de reflecții, unele fără referire aparentă la obiect — că, atunci cînd Florian Lupșa pomenise despre spovedanie și destăinuire, nu aruncase o vorbă în vînt.

— E de la sine înțeles, cred, — continuă pictorul — că multe din lucrurile pe care ți le voi zugrăvi acum în adevărata lor lumină mi s-au relevat și mie, cu sensul lor real, abia după ce s-au petrecut, uneori la distanțe apreciabile în timp. Începusem, deci, prin a-ți aminti de acel ciudat și pasionat neurochirurg care a fost Ilarie Lupșa, a cărui activitate, înconjurată de un atît de dens mister, a rămas aproape fără ecou în conștiința epocii respective, cu excepția cunoscutei cărțulii asupra căreia o să revin însă mai tîrziu. Doctorul Ilarie Lupșa și-a făcut o meteorică apariție în viața medicală brașoveană : după cîte știu eu, n-a locuit în Brașov nici un an. Venise aureolat de o diplomă dobîndită într-o obscură facultate vieneză și n-a operat decît extrem de puțini bolnavi, alegîndu-și-i pe sprînceană. Printre ei erau în special copii și adolescenți care sufereau de maladii ale centrilor nervoși ai memoriei. Pe scurt, făpturi nefericite care, fie din naștere, fie în urma unor accidente sau boli, își pierduseră memoria sau n-o posedaseră niciodată. Unul dintre cei care au suferit o asemenea operație am

fost, domnule Cubleşan, eu însumi. Firește, despre asta am aflat mult mai tîrziu, abia cu cîteva ore înainte de moartea lui Ilarie Lupșa. Ceea ce îmi amintesc din copilărie este că primele imagini conștiente sînt legate de Lausanne, de străzile și parcurile lui, dar că, totodată, printr-o ciudată dedublare, trăiam și într-un alt univers, alcătuit din chipuri și imagini pe care nu le văzusem în jurul meu niciodată. Un univers ale cărui contururi exacte nu mai mă simt în stare să le reproduc nici măcar pe pînzele mele — și de aici provine, poate, acea stare de tensiune și descumpănire continuă în care mă zbat, stare pe care atît de just a sesizat-o prietenul dumitale în seara acelei vizite din atelierul meu, provocîndu-mi iritarea firească a omului care simte ochiul unui străin răscolindu-i firidele cele mai intime...

Oprindu-se din mers spre a-și reprima o nouă izbucnire violentă de tuse, Florian Lupșa își fixă din nou privirea asupra doctorului Cubleșan. Căuta parcă un semn, o expresie a feței care să-l edifice despre reacția uriașului acestuia blond la spusele sale de pînă acum. Bartolomeu însă, răsturnat în fotoliu, părea hipnotizat de un punct invizibil de pe tavan, ca și cum ar fi urmărit nu confidențele pictorului, ci sinuozitățile unei traiectorii cu care se străduia să-și identifice propriul destin.

— Scuză-mă, doctore Cubleșan, dacă istorisirea mea divaghează, n-are cursivitate logică, dar nu-mi cere coerență în relatarea unor fapte pe care cu greu le pot aduna în jurul unui ax. Cum îți spuneam, trăiam, sau mai bine zis în mine trăia, amintirea extrem de concretă, de pregnantă a unui univers în care aveam senzația că pînă mai ieri mă mișcasem, îmi dusesem zilele. Să fim bine înțeleși, nu erau obișnuitele reverii ale copilăriei sau adolescenței care, așa cum bine știi, își au întotdeauna obîrșia în realitatea din jur, în întîmplările ei mari sau mărunte, în filmele pe care le-ai văzut, în cărțile pe care le-ai citit. Nu, de o mie de ori nu, era

o cu totul altă realitate, fără nici un punct nu de interferență, dar nici măcar de contact cu viața pe care o duceam la Lausanne. Era ca o imagine cu două planuri, unul apropiat și altul depărtat, dar e interesant că planul fundamental, copleșitor, definitoriu îl alcătuia realitatea din amintiri, în vreme ce realitatea din Lausanne nu constituia decît un soi de fundal care mi se părea inconsistent și pasager. Ce reprezenta universul acela al amintirilor ? Nu-mi cere să ți-l descriu, ți-am spus, nu mă simt în stare, *l-am uitat !* Da, ce te uiți la mine cu ochii ăștia imenși, l-am uitat după cele mai omenești legi ale uitării...

Într-adevăr, Bartolomeu coborî'se brusc privirea din tavan și îl contempla stăruitor pe Florian Lupșa de parc-ar fi căutat să-i descopere pe chip expresia fizică a uitării. Nu descoperi însă decît un rictus cumplit de amar, care evoca o încercare disperată de a prinde din nou în hățuri cavalcada fantastică a imaginilor dispărute.

— Firește — reluă pictorul cu vocea chinuită de intensitatea efortului interior — n-am uitat cu desăvîrșire, poate că asta e mai tragic ca orice. Cîte ceva îmi mai răsare din cînd în cînd în fața privirilor, ca atunci cînd reflectorul unui automobil dezvăluie cîte o frîntură de peisaj printre perdele groase de ceață. Pot să-ți spun cu certitudine doar atît — că era o lume supradimensionată față de proporțiile reprezentărilor noastre, o lume de giganți, cu edificii uriașe, cu angrenaje enorme, cu o adevărată frenezie de culori dogorîtoare, și dacă mai e ceva din această lume în mine, apoi îi poți regăsi reflexele, incomparabil de palide, în unele din tablourile mele...

Pupilele i se dilataseră ca și cum ar fi deschis niște porți îmbietoare spre invizibilul care se încăpățîna însă să refuze această deznădăjduită invitație. Constatînd — a cîta oară ? — eșecul și deșertăciunea tentativei iluzorii de a recupera pe veci irositul tezaur, făcu un gest prozaic de le-

hamite și trecu, fără nici o tranziție, la cel mai cotidian ton cu putință :

— Ceea ce mi se pare mai interesant, domnule Cubleșan, e faptul că exact aceleași amintiri, plasate în aceeași zonă fabuloasă, fără contact cu lumea în care trăiam, le aveau și frații, și sora mea. Da, doctore, așa e cum îți spun. Ilarie Lupșa s-a stabilit prin 1910 la Lausanne cu cei cinci copii ai săi. Eu eram mijlociul, cea mai mare era sora noastră, Ana, urma Ioan, iar mai mici decît mine erau Bruno și Romulus. E drept, nu prea semănam între noi, un singur fir ne unea, și anume, universul acela gigantic care ne urmărea pretutindeni, ne domina cu viziunile sale formidabile. Dar nu era vorba numai de viziuni, ci și de altceva, nu știu cum să-ți explic, de normele, de principiile vieții zilnice care nu semănau nici ele cu normele și principiile acelei lumi care constituia fundalul existenței noastre de fiecare zi. Erau mai aspre, mai dure, poate mai lipsite de nuanțe, dar, în orice caz, mai pure și mai drepte, un fel de halucinație a dreptății, combinată însă și cu o intensă halucinație a puterii. Știam, într-adevăr, cu mult mai multe decît ceilalți copii de vîrsta noastră, aveam cunoștințe uriașe, aproape monstruoase, din cele mai felurite domenii ale științei, ba chiar și din unele ramuri științifice în care nici măcar nu pătrunseseră încă mințile cele mai scormonitoare de savanți. De un amănunt mi-aduc foarte bine aminte : o dată l-am uimit pe un vecin, profesor universitar, așternînd pe hîrtie, ca-ntr-o joacă, o formulă ciudată, despre care afirmam cu încăpățînare că reprezintă una dintre legile fundamentale ale universului. Era formula relativității generalizate, iar scena se petrecea *cu doi ani înainte de publicarea ei de către Einstein.* Imensitatea acestor cunoștințe, pe care nu le învățasem de la nimeni deoarece *erau încorporate în noi,* ne crease starea aceea de spirit de care-ți vorbeam, amenințătoarea beție a unei puteri inco-

mensurabile, stare de spirit pe care Ilarie Lupșa avea grijă să ne-o întrețină constant la tensiunea incandescenței. Ne repeta continuu că noi, familia Lupșa, sîntem, de fapt, trimișii speciali ai unui alt secol, *mesageri ai viitorului*, lansați prin forța unor extraordinare mecanisme cu cîteva milenii înapoi, avînd misiunea de a pune stăpînire pe destinele omenirii și a săvîrși una dintre cele mai ademenitoare experiențe din istoria științei, modelarea societății umane a secolului XX după schemele statornicite de savanții acelei ere de unde ne trăgeam obîrșia...

Tocmai tonul sec, hîrîit, aproape monoton, cu care Florian Lupșa abordase această parte a confesiunilor sale avusese darul să-i insufle lui Bartolomeu senzația covîrșitoare a autenticului. Dacă ar fi asistat la o dezlănțuire de patetisme isterice, pe un ton ridicat și retoric, fără îndoială că s-ar fi simțit îmboldit să le tempereze cu frîna verificată — dar atît de derizorie ! — a scepticismului condescendent și ironic. Așa însă, era dezarmat de fragilul scut al neîncrederii și, la drept vorbind, nici nu-i simțea nevoia, bucuros să se lase purtat de torentul unui adevăr poate infinit mai înalt decît adevărurile pe care le crezuse pînă de curînd imuabile.

— Desigur — continuă Florian Lupșa, străbătînd cu același mers uniform încăperea — ai să mă întrebi, știu, îți simt întrebarea pe buze : ce s-a ales din experiența aceea uluitoare, care au fost rezultatele ei ? Răspunsul e extrem de simplu și, totodată, extrem de complicat, ca orice în secolul nostru. Prezumtivul nostru părinte, doctorul Ilarie Lupșa, care era, de fapt, *unicul sol real* al acelei vremi îndepărtate, scăpase din vedere un singur amănunt, ce s-a dovedit însă esențial : specificul psihologiei umane. Pas cu pas, anihilînd eforturile sale disperate, realitatea înconjurătoare s-a impus conștiințelor noastre fragede cu forța ei acaparatoare, tentaculară, izgonind încetul cu încetul, într-o

zonă de neguri din ce în ce mai groase și mai tenace, amintirile lumii și secolului pe care trebuia să-l reprezentăm, dominatori și infailibili. Da, da, nemaipomenitul experimentator Ilarie Lupșa nu ținuse seama de acea pîrdalnică proprietate a memoriei umane, care constă în aceea că nu numai înmagazinează, dar și *uită*. El pornise, probabil, de la premisele unui alt tip uman, tipul altei realități temporale de unde descinsese printre noi, și uite că a dat greș ! O stupidă eroare de calcul a fost suficientă să determine eșecul lamentabil al celei mai grandioase aventrui a speței noastre...

— Bine, domnule Lupșa, — exclamă Bartolomeu, rostind primele cuvinte de la începutul acestei halucinante spovedanii — dacă afirmați că nu sînteți fiii acestui om, care s-a dat atîta vreme drept părintele dumneavoastră, atunci cine sînteți ?

— Multă vreme, dragul meu, n-am știut nici eu cine sînt. Nu mă privi ca pe un nebun, ăsta-i adevărul ! Și nici unul dintre frații mei nu știa mai mult decît mine. Observam numai, cu un sentiment greu de descris, între stupoarea paralizantă și deznădejdea neputinței, că tot universul nostru interior, toată acea lume de imagini colosale și culori frenetice, inclusiv cunoștințele și principiile care decurgeau din ele așa cum pruncul țîșnește firesc din pîntecul maică-si, se topesc într-un vălmășag incert și tulbure. Se rupea, lent, dar sigur, cordonul ombilical care ne ținuse prizonierii unei alte lumi și asta crea în noi toți, cei cinci presupuși frați Lupșa, un conflict buimăcitor cu noi înșine și cu realitatea epocii în care trăiam cu adevărat. Cei meniți să devină stăpîni și învingători ai destinului s-au trezit, la capătul unei bătălii epuizante cu legile inexorabile ale uitării și cu invazia irezistibilă a prezentului, niște bieți învinși fără glorie ! Poți pricepe, doctore Cubleșan, ce a însemnat asta pentru noi ? Nu, e imposibil, oricîtă bunăvoință ai avea, să-ți dai seama de întreaga pro-

funzime a acestei tragedii ! Căci tragedie a fost, nu mă tem să folosesec acest cuvînt, deşi nici el nu poate exprima decît în palidă măsură ce s-a întîmplat cu noi...

Glasul pictorului se frînse brusc. Florian Lupşa încremeni, dezarticulat ca o păpuşă mecanică, în faţa lui Bartolomeu. Apoi, cu privirea rătăcind fără ţintă prin încăpere, murmură :

— Ştiu, nu ţi-am răspuns încă la întrebare : cine sînt eu sau, mai bine zis, cine eram, de fapt, noi, cei cinci copii ai lui Ilarie Lupşa ? Răspunsul l-am aflat abia în toamna anului 1921, cînd cel pe care îl crezusem cu toţii tatăl nostru a murit în urma unei absurde pneumonii. Căci, migrînd din altă epocă, experimentatorul acesta genial devenise la fel de vulnerabil ca toţi ceilalţi oameni la bolile specifice acestui secol, amănunt pe care, de asemenea, îl ignorase atunci cînd a pornit în extraordinara sa călătorie prin timp. Cu cîteva ore înainte de a-şi da duhul — şi era perfect lucid, în conştiinţă deplină că nu mai are mult de trăit — ne-a adunat în jurul patului său de boală şi ne-a destăinuit secretul curiosului nostru destin. În urmă cu ani, cînd îşi desfăşurase activitatea în clinica braşoveană, el a ales dintre copiii ce sufereau de maladii cronice ale centrilor nervoşi ai memoriei pe acei care i s-au părut cei mai apţi pentru ceea ce numea el „operaţia de anamneză genetică". Criteriile ştiinţifice care s-au aflat la baza acestei selecţii nu le cunosc, el ne-a împărtăşit numai un criteriu de ordin, să-i spunem aşa, etic : a avut grijă să fie orfani de ambii părinţi pentru a nu fi silit să-i smulgă din familii. Ne-a destăinuit atunci şi identitatea noastră reală. Numele meu autentic e Florian Zlătariu, pe sora noastră o chemase Szentpaly Ana, iar pe ceilalţi trei fraţi — Ioan Mălurean, Bruno Pfenninger şi Romulus Cangu. Aproape cu ultimele puteri, şi-a cerut iertare de la noi, spunînd că a vrut să ne investească cu cea mai extraordinară putere cu

care pot fi înzestrate fiinţele omeneşti, dar că nu e vina lui că n-a izbutit. A mai bolborosit ceva despre o anume substanţă pe care o adusese cu el din acea lume a viitorului, un anume acid...

— Acid ribonucleic, din constituţia celulelor nervoase, cu amintirile gata înmagazinate şi codificate — şopti, abia auzit, Bartolomeu, urmărind din nou cu privirea un sinuos desen imaginar pe suprafaţa orbitor de albă a tavanului.

— Parcă aşa spunea, nu-mi mai aduc aminte, ce vrei, sînt peste cincizeci de ani de atunci. Înainte de a închide ochii a înmînat fiecăruia dintre noi cîte un exemplar din cărţulia aceea, de a cărei scriere şi tipărire nu cred că era străin. Mă obsedează şi acum momentul final : nu mai avea putere nici să vorbească, şi-a plimbat doar privirea, încet, opintit, asupra fiecăruia dintre noi, căutînd să indice ceva. Buzele, livide, au mai apucat să emită nişte sunete. Am deslușit doar atît : „Formula... formula... e... la...". A făcut un efort teribil să ridice braţul, voia să arate spre unul dintre noi, dar braţul i s-a prăbuşit inert. Murise.

Între cei doi se aşternu o tăcere densă : fiecare moleculă a aerului părea să fi condensat fluxul unui gînd. Bartolomeu trăi bizara senzaţie că însuşi timpul, în curgerea sa inefabilă, se materializează, că epocile istorice, trecutul, prezentul şi viitorul, capătă consistenţa şi plasticitatea unei paste amorfe ce poate lua forma şi proporţiile dorite, structura năzuită, după nişte legi care scapă înţelegerii sale, dar care există, nu se poate să nu existe, legi ce pot fi cunoscute şi stăpînite de om aşa cum omul a cunoscut şi luat în stăpînire atîtea legi care păreau abia în urmă cu un secol oarbe şi implacabile.

— Formula... Formula... repetă el, parcă mimînd glasul lui Ilarie Lupşa pe patul de moarte. Era, probabil, formula de polimerizare a moleculelor de acid ribonucleic care depozitaseră memoria viitorului. Şi tot atît de pro-

babil e că formula asta a lăsat-o moştenire unuia dintre dumneavoastră. Altfel cum ar putea fi interpretate ultimele lui cuvinte şi gesturi ?

— Nu ştiu, poate că aşa e — hîrîi neplăcut, cu o anume iritare, glasul pictorului. De un singur lucru sînt sigur: mie nu mi-a lăsat-o, nu m-a socotit destul de vrednic de ea. Nenorocirea e, însă, că unii mă cred posesorul acestei formule şi de aici mi s-au tras numai ponoase...

— Lasă, domnule Lupşa, nu eşti singurul, şi despre mine au crezut că aş fi reinventat-o şi, din pricina asta, iată-mă-s aici, lîngă dumneata. Dar nu mi-ai suflat nici o vorbă despre soarta fraţilor şi surorii dumitale prezumtive. Mai trăiesc ? Unde sînt ?

— Biata Ana s-a prăpădit acum patru ani, ajunsese servitoare în casa unui bancher din Lausanne. Romulus a dispărut la puţină vreme după moartea lui Ilarie Lupşa, iar vreo doi ani mai tîrziu am primit prin poştă hainele şi actele lui, cu cîteva rînduri din partea jandarmeriei unui canton prin care eram înştiinţaţi că şi-a pierdut viaţa într-un accident de cale ferată. Ioan, cel mai mare dintre noi, a dispărut şi el, dar n-a trecut mult timp şi am aflat că s-a înapoiat la Braşov, în oraşul nostru natal, unde se ocupă cu grădinăritul. Iar pe Bruno, desigur, ai avut marea plăcere să-l cunoşti personal...

— Cînd şi unde să-l fi cunoscut ? îl cercetă nedumerit Bartolomeu, căutînd în ochii interlocutorului său barem o fugară lucire de ironie.

— Sigur că l-ai cunoscut, domnule Cubleşan, — răspunse Florian Lupşa pe un ton posac care excludea suspiciunea vreunei intenţii de batjocură. Numai că sub înfăţişarea şi numele lui de astăzi: e vorba de onorabilul Otto Stiefter...

Era greu să-l mai uimeşti cu ceva pe doctorul Cubleşan după succesiunea ameţitoare de surprize care se perin-

daseră pe nerăsuflate în ultimele zile. De aceea, aflarea identității reale a anticarului din Geneva nu i se păru decît încă o verigă în lanțul unor fapte care-i scăpaseră nu o dată de sub controlul bunului simț elementar, ca să nu mai vorbim de instanța supremă a rațiunii.

— Deci, domnul ăsta Bruno-Otto, sau cum i-o mai fi zicînd, e greu de presupus că ar poseda formula, altfel n-ar fi verosimil ca trustul „Psycho", din conducerea căruia e evident că face parte, să alerge cu atîta înverșunare după formulă. Ai omis să-mi spui însă cum a ajuns domnișoara Sabina în ipostaza asta cel puțin bizară de fiică a dumitale...

Pictorul se dezlănțui subit, din nou fără nici o tranziție, într-un potop de înjurături hîrîite și icnite, de parcă numai pronunțarea acestui nume era suficientă să-i provoace declanșarea celei mai cumplite furii.

— Iartă-mă, domnule Cubleșan, — izbuti el, într-o măsură, să se calmeze — dar de fiecare dată cînd amintești de monstrul ăsta atingi una din rănile cele mai dureroase ale unei vieți care, îți dai și dumneata seama, n-a fost de loc scutită de răni și suferințe. Povestea „înfierii" Sabinei s-a petrecut acum vreo trei ani, la numai cîteva luni după ce s-a prăpădit sărmana Ana. La început n-am întrezărit nici o legătură între aceste istorii, mai tîrziu am descoperit însă adevărul. Ce s-a întîmplat? Într-o bună zi s-a înființat în atelierul meu, cu o bocceluță în mînă, o fată cu chipul cumplit de schilodit, care mi-a declarat nici mai mult nici mai puțin că e... fiica mea. Zgîindu-se la mine cu ochii ăia mieroși, mi-a turuit pe nerăsuflate cum că eu, tată denaturat, habar nu avusesem de nașterea ei și că abia pe patul morții maică-sa, o anume Lucine Pottier din Montreux, i-a destăinuit numele meu, pe care i-l tăinuise cu strășnicie pînă atunci. N-aș putea spune că m-a impresionat grozav povestea asta lacrimogenă, deși e adevărat, nu neg că în urmă cu ani întreținusem oarecari legături cu

acea Lucine Pottier. Cunoscînd caracterul și temperamentul acelei doamne, tare-mi venea greu să cred că a ținut ea ascuns atîta timp acest fapt, oricum nu lipsit de importanță. Și, totuși, am făcut neghiobia asta de neiertat de a o primi pe Sabina în casa mea ca fiică. Ce m-a îndemnat s-o fac dacă nu sentimentul patern? Ei bine, domnule Cubleșan, se întîmplă nu o dată ca păcătoasa făptură omenească, sentimentală și fragilă, să acționeze împinsă de niște impulsuri ciudate de care, la o analiză cît de cît lucidă, îți bați joc. Așa s-a întîmplat și cu mine în ziua aceea. Treceam de cîtăva vreme printr-o pasă rea, teribil de rea, mă apăsa — pe lîngă toate celelalte complexe și amărăciuni — și un ucigător sentiment de izolare și singurătate. M-am gîndit că prezența acestei fete lîngă mine va fi, poate, în stare să-mi redea barem o iluzie de echilibru. Și am înfiat-o...

— Nu înțeleg încă legătura cu moartea prezumtivei dumitale surori — aruncă o vorbă Bartolomeu.

Florian Lupșa își prelungi cîteva clipe tăcerea. Era limpede că povestea asta îl scotea într-atîta din sărite tocmai pentru că dezvăluia o slăbiciune pe care și-o dorea neștiută.

— Sînt convins că o să-nțelegi dacă ai să afli că, la foarte puțină vreme după ce am primit-o în casă, domnișoara Sabina a început să-mi cotrobăiască, la modul cel mai nerușinat cu putință, prin toate cotloanele mansardei mele nenorocite. Ce căuta nu mi-a venit greu să-mi dau seama: umbla să pună mîna pe cărțulia aceea lăsată moștenire de Ilarie Lupșa. De ce o interesa? Tot nu pricepi? Domnul Bruno-Otto Stiefter și pezevenghiul de fiu-său intraseră de cîtva vreme în cîrdășie cu trustul de stupefiante „Psycho" și îi informaseră pe acești domni de toată povestea lui Ilarie Lupșa și a „familiei" noastre. Le-au sugerat ideea — care, la drept vorbind, nu știu dacă e cu totul neîntemeiată —

că formula respectivă trebuie să se găsească într-unul din exemplarele broşurii. Asta şi explică, poate, gestul final al doctorului Lupşa, dorinţa lui evidentă de a indica pe unul din noi ca posesorul, unicul posesor, al formulei. În orice caz, trustul „Psycho", căruia nu i se poate contesta modul expeditiv de a rezolva problemele, a delegat imediat pe una din cele mai experte agente ale sale să se ocupe de treaba asta. Rezultatul? Ana n-a murit de moarte bună, ci a fost otrăvită, de asta sînt sigur, deşi poliţia mai crede şi acum că a sucombat în urma unui banal atac de cord. Constatîndu-se că formula nu se afla în cărţulia ei, următorul pe listă am fost desemnat eu. Cu mine s-a recurs la mijloace mai subtile, poate la sugestia drăgălaşului meu „frăţior" Bruno-Otto. Am fost luat, cum s-ar zice, pe coarda sentimentală. Dar nu le-a mers căci, între timp, a intrat pe fir şi o altă bandă de pungaşi, trustul de stupefiante al unui anume Alberotti. Eram gata să le vînd broşura, căci preferam s-o ştiu în mîinile lor decît în ale ticălosului de Bruno-Otto şi ale celor cu care se vîrîse în cîrdăşie. Dar în ultima clipă, cînd tranzacţia era ca şi perfectată — cel puţin bandiţii lui Alberotti plăteau bani grei, nu umblau după furtişaguri ordinare — cărţulia mi-a fost subtilizată şi, constatîndu-se că nu conţine nici ea formula mult rîvnită, ţi-a fost azvîrlită în cale drept nadă. Şi trebuie să recunoşti, doctore Cubleşan, că te-ai prins la fel de prosteşte ca şi mine şi ca atîţia alţii...

Bartolomeu recunoscu cu inimă uşoară un lucru pe care el însuşi nu pregetase să şi-l tot repete în ultima vreme.

— Calificativul „prosteşte", domnule Lupşa, seamănă mai curînd a compliment faţă de enormitatea greşelilor şi naivităţilor de care m-am făcut vinovat. Dar asta e altă poveste şi, vorba dumitale, nu e nici locul, nici timpul să ne lamentăm. Lămureşte-mă doar într-o singură privinţă: dacă „madona schiloadă", cum i-am zis în sinea mea Sabi-

nei, nu este decît o simplă agentă, atunci cine e, la urma urmelor, conducătorul real al acestui misterios trust „Psycho" ?

Zguduit de un subit și agresiv acces de tuse, Florian Lupșa, recte Zlătariu, îi întoarse spatele. Pe doctorul Cubleșan îl frapă neplăcut că omul din fața sa tremură ca varga, pradă unei spaime răbufnite violent din adîncuri.

...În zilele următoare, discuțiile dintre Bartolomeu și vecinul său de cameră se limitară doar la cîteva banale schimburi de politeți cotidiene. Înțelegînd că uluitoarea spovedanie, căreia îi fusese docil auditor, reprezentase o fulgerătoare descărcare a unei tensiuni mult timp acumulate, Bartolomeu menajă tăcerile îndelungi ale pictorului, care părea sleit de puteri. Din cînd în cînd Lupșa, încordîndu-și vizibil voința, se îndrepta spre șevalet, amesteca în neștire culorile, apoi azvîrlea cu furie pe pînză cîteva curbe contorsionate, asemănătoare acelora care-l impresionaseră atîta pe Bartolomeu la contemplarea tabloului aflat în atelierul din Lausanne.

Profitînd de lipsa obligației de a purta conversații inutile, Bartolomeu redepăna mereu, de zeci și sute de ori, firul încîlcit al destăinuirilor pictorului, căutînd să facă puțină ordine în impresiile haotice, în faptele aparent disparate.

Revenea într-una, stăruitor, obsedant, aproape fără voia lui, la o întrebare căreia începuse să-i atribuie o importanță capitală, de parcă aici s-ar fi aflat cheia celor relatate de Florin Lupșa și, poate, chiar a întîmplărilor neobișnuite prin care trecuse el însuși în ultima vreme. Fusese oare Ilarie Lupșa, într-adevăr, un ambasador extraordinar al viitorului? Adusese într-adevăr cu el dintr-o epocă nedeterminată — de peste cine știe cîte milenii — mesajul unei lumi fabuloase condensat în substanța aceea cu efecte formidabile, dar care nu se dovedise suficient de rezistentă la condițiile actualei constituții umane? Sau, poate, nu fusese decît un savant

genial care devansase cu multe decenii investigațiile și descoperirile recente legate de „enzimele memoriei", de funcțiile complexe ale acidului ribonucleic în creier ?

Firește, înclinația primă — dictată de acel afurisit bun simț științific, a cărui prezență împovărătoare i se impunea mereu cu tenacitate — îl îndemnase să acorde mai multă crezare celei de-a doua variante. Cu toate că nu putea evita senzația unei prea mari doze de neverosimil. Putea oare un savant, chiar genial, cu cunoștințele atît de precare de la începutul secolului, să descopere procese asupra cărora oamenii de știință contemporani, înzestrați nu numai cu cunoștințe, dar și cu o tehnică incomparabilă, n-au adus încă suficientă lumină? Și nu numai să descopere mecanismul acestor procese sau să le reproducă în laborator, dar și să regleze, după voia lui, producerea unor amintiri fără nici o legătură cu lumea înconjurătoare? La urma urmelor, de ce n-ar fi fost posibil? Nu e prima oară în istoria științei cînd s-ar descoperi germenii — sau chiar prefigurarea izbitor de concretă — a unor idei, care frămîntă abia acum mințile savanților, în realizări visate sau chiar înfăptuite, de genii izolate, în urmă cu decenii sau chiar secole.

Și, totuși, de ce ar respinge cu atîta opacă nesăbuință cealaltă variantă, a călătoriei prin timp? Oare timpul n-a depășit și el, datorită descoperirilor ultimelor decenii, rolul de abstracție inconsistentă și nebuloasă pe care i-l rezervase știința veacurilor anterioare? De ce n-ar fi posibil ca o civilizație a viitorului să fi găsit mijlocul — care nouă ni se pare, încărcați de prejudecăți cum sîntem, de domeniul miracolului vrăjitoresc — de a înfăptui călătoria prin timp la fel de simplu și firesc cum călătoresc eu și contemporanii mei prin spațiu?

Orice ar fi fost — mesager al unei epoci îndepărtate sau genial savant care-și devansase epoca — personalitatea

înconjurată de umbre fantastice a lui Ilarie Lupșa îi monopoliza toate gîndurile asemeni unui irezistibil magnet.

Traiul cotidian al lui Bartolomeu și al vecinului său de cameră se desfășura după un ritual de o copleșitoare monotonie, care îi făcuse să și piardă noțiunea timpului. Singurele evenimente — care căpătaseră și aspectul unor puncte de reper în desfășurarea uniformă a zilelor — erau prînzurile și cinele pe care le luau nu în încăperea lor, ci într-un soi de salon alăturat. Cu precizie cronometrică, ușa metalică se dădea deoparte, ca o mută invitație. Mergeau la masă — totul era pregătit, nimeni nu-și făcea aparița să-i servească sau, măcar, să le spună o vorbă —, apoi se întorceau și ușa se închidea în urma lor la fel de necruțătoare și impasibilă, confundîndu-se cu peretele.

Într-o zi ca toate celelalte, cei doi se îndreptau, la fel de adînciți în gînduri ca întotdeauna, spre salonul unde trebuiau să săvîrșească ritualul acesta care, prin monotonia lui, devenise o subtilă formă de tortură. La intrarea în încăperea unde trebuiau să cineze, Bartolomeu fu cît pe-aci să se ciocnească de pictor, care i-o luase cu puțin înainte și rămăsese, mirat, în prag.

— Cinăm de data asta, după cum se vede, în trei — mormăi pictorul cu vădită iritare și îi făcu loc să treacă pe lîngă el.

Neatent la mormăiala lui Florian Lupșa, Bartolomeu înaintă cu privirea în podea. Cînd ridică ochii, zări la masa lor silueta unei ființe a cărei figură nu cădea în bătaia luminii.

Era o femeie. Crezu la un moment dat că e Sabina și vru s-o salute ironic și sfidător. Dar în clipa cînd femeia, cu o mișcare lentă, întoarse capul, Bartolomeu simți nevoia să se sprijine de peretele cel mai apropiat. Respirația i se tăiase ca sub presiunea unui căluș. În fața lui se afla Adriana Jacotă.

XIII. briza și laserul

Zorii încă nu se iviseră cînd, de pe pista unui aeroport discret situat undeva în Europa, își lua zborul un ultraperfecționat hidroavion supersonic și submersibil al Interpolului. În primele secunde zvîcnise aproape la verticală, cu aripile strînse lîngă trup și cu botul spintecînd vijelios masele de aer, iar acum își lărgise uriașele tentacule metalice planînd cu o iuțeală de-a dreptul amețitoare peste întinderile încă scufundate în bezne.

Opt călători se aflau la bordul avionului, în afara echipajului. Erau printre ei unii dintre cei mai cunoscuți specialiști ai polițiilor europene, cu lungi stagii de serviciu pe tărîmul luptei împotriva traficanților de stupefiante și de droguri. În cabina din față se retrăseseră să fumeze trei personaje care păreau conducătorii matinalei expediții: celebrul inspector Rolf Karstens, Justin Racolțea și tînărul locotenent Pavel Zaharopol, venit din România, cu acordul poliției elveției, pentru a contribui la dezlegarea misterului acelei senzaționale succesiuni de dispariții cărora le căzuseră victime trei cetățeni români: Bartolomeu Cubleșan, Ovidiu Horja și Adriana Jacotă.

— Domnule Zaharopol, — vorbi Karstens, la fel de jovial și de pedant ca întotdeauna — sper că nu vei considera drept un act formal de politețe din parte-mi dacă-ți voi mărturisi încă o dată bucuria sinceră de a colabora cu un criminalist atît de tînăr și talentat ca dumneata la rezolvarea unei probleme care știi prea bine cît ne-a dat de furcă.

— Parcă numai dumneavoastră v-a dat de furcă?! zîmbi serafic Zaharopol. Șefului meu întîmplările din aceste zile i-au scos o imensă cantitate de peri albi — adăugă el, gîn-

dîndu-se la inexistenta podoabă capilară a simpaticului maior Neagoe.

— Cutez să afirm — reluă „imbatabilul roşcovan" — că tot ce ne-ai relatat în legătură cu acel bizar Ioan Mălurean azvîrle o lumină nouă asupra întregii afaceri. Mai ales că totul se conjugă perfect cu corespondenţa întreţinută de el ani de-a rîndul cu un anume domn Otto Stiefter, corespondenţă pe care tot dumneata ne-ai adus-o la cunoştinţă. Formula cu care se adresau unul altuia în scrisori: „scumpe frate" a relevat un aspect inedit...

— Mă obligaţi, dragă domnule Karstens — supralicită Zaharopol tonul de extremă curtoazie al inspectorului bernez — să precizez la rîndul meu că aceste revelaţii ar fi rămas simple elemente disparate pe o hartă, şi aşa destul de haotică, dacă n-aţi fi făcut ulterior interesanta descoperire că numele autentic al lui Otto Stiefter este Bruno Pfenninger, nume care se afla, alături de cel al lui Ioan Mălurean, pe lista copiilor supuşi acum aproape şapte decenii bizarelor operaţii ale nu mai puţin bizarului doctor Ilarie Lupşa. Aş vrea să adaug numai că investigaţiile noastre au scos la iveală şi faptul că, după plecarea din ţară a lui Lupşa, s-a pierdut şi urma a cinci dintre cei operaţi. Între aceştia se aflau Bruno Pfenninger şi Ioan Mălurean. Numai unul dintre ei s-a înapoiat pe meleagurile natale, acelaşi Mălurean...

— Şi, după cum se vede, a fost atras de „fratele" său, domnul Bruno-Otto Stiefter, într-o combinaţie ciudată care i-a fost pînă la urmă fatală. Probabil că-l ţinea la mînă cu ceva...

— Reiese asta şi din unele aluzii strecurate în anumite pasaje ale scrisorilor — se grăbi să precizeze Zaharopol.

— În legătură cu cele ce mi-ai relatat privitor la strania cărţulie descoperită pe raftul lui Mălurean, aş vrea să adaug un amănunt interesant. Cercetînd arhivele din ultimii ani ale poliţiilor cantonale, oamenii mei au descoperit urmele încă

unuia din exemplarele acestei broşuri. Exemplarul a fost găsit la o anume Ana Paoli, moartă în condiţii destul de ciudate acum cîţiva ani la Lausanne. În lipsă de dovezi, deşi moartea a părut suspectă, afacerea a fost pînă la urmă clasată. Lîngă cadavrul defunctei se descoperise o cărţulie care fusese nu de mult supusă, conform unor indicii indubitabile, unei minuţioase cercetări...

— Ana Paoli?! tresări Zaharopol. Nu cumva este vorba de Ana Szentpaly, al cărei nume se găseşte, de asemenea, printre cei operaţi de Ilarie Lupşa?

— La aceeaşi concluzie am ajuns şi eu, stimate colega — exclamă Karstens. Prin urmare, pînă la ora actuală au apărut nu mai puţin de trei exemplare din această misterioasă broşură, socotindu-l, firește, şi pe acela căzut „întîmplător" în mîinile doctorului Cubleşan, exemplar despre care ne-a povestit amicul nostru, domnul Justin Racolţea...

Justin tăcea mohorît în colţul său, ignorînd amabila invitaţie a inspectorului de a lua parte la discuţie.

— Oare ce semnificaţie or fi avînd aceste broşuri, domnule inspector? lansă Zaharopol o întrebare care-l frămîntase mult în ultimele zile. Am citit exemplarul găsit la Mălurean din scoarţă-n scoarţă şi, vă mărturisesc, în afara unor interjecţii referitoare la „minunile" săvîrşite de doctorul Lupşa, n-am găsit nimic care să justifice vreun interes deosebit. Totul are aspectul unei galimatii cam agramate şi niţeluş demente. Doar dacă, nu cumva, secretul se află nu în ceea ce e scris acolo, ci în altceva care nouă ne scapă la ora actuală? Şi, în cazul ăsta, se pune întrebarea firească dacă n-or mai exista şi alte exemplare din broşură?

— Mai mult decît legitimă întrebare! fu de acord inspectorul Karstens. În orice caz, cunoscînd rolul lui Otto Stiefter în conducerea acestui enigmatic trust „Psycho", a cărui febrilă activitate ne-a fost relevată tot de peripeţiile ultimelor zile, devine tot mai limpede că e vorba de ramificaţiile unei

vaste organizații gangsterești care urmărește țeluri mai îndepărtate și mai stranii decît traficul de stupefiante...

— Țeluri monstruoase, domnule Karstens, căci îmi permit să cred că răpirea doctorului Cubleșan n-a putut avea alt obiectiv decît de a pune mîna pe excepționala sa descoperire în legătură cu transplantarea centrilor memoriei și de a o folosi în scopuri absolut străine eticii umane...

— Eu am căpătat ferma convingere, scumpe colega, că prima operație de acest gen a și avut loc, probabil sub presiunea unor împrejurări pe care nu le cunoaștem încă. Prea ciudat coincid rezultatele autopsiei lui Christophe Tavernier, la care s-a constatat lipsa unei părți din creier, cu reapariția în arenă a lui Hugo Alberotti, care uitase suspect de mult din ce știuse înainte, dar căuta să-și subordoneze propria bandă intereselor organizației aceleia cunoscute sub numele de „Psycho"!

— Prin urmare, considerați că centrii nervoși ai memoriei lui Tavernier funcționează acum în cutia craniană a lui Alberotti?

— Întocmai, domnule Zaharopol, iar medicii care-l țin sub observație pe Alberotti înclină să-mi dea dreptate...

— Un singur lucru nu e încă limpede — se smulse brusc din muțenia sa posacă Racolțea, revenind cu încăpățînare la grija obsedantă din ultimele zile — anume ce s-a întîmplat cu prietenul meu, doctorul Cubleșan!

— Fii fără grijă, dragul meu Racolțea — încercă din nou să-l liniștească inspectorul. Atîta timp cît domnii ăștia mai au nevoie de el nu-i vor atinge nici măcar un fir de păr. Nu pentru că ar fi mărinimoși sau că ar avea cumva cea mai mică urmă de scrupul, ci pur și simplu din interes. Nu trebuie să te îngrijoreze nici faptul că am ajuns prea tîrziu la fortăreața lor din Reichenburg și că ne-au scăpat printre degete. Îi vom prinde ca pe niște șobolani în ultimul lor refu-

giu, pe care ni l-a dezvăluit această minusculă hartă găsită în căptușeala hainei ciudatului domn Alberotti!

Rolf Karstens flutură un patrulater de hîrtie subțire ca foița de țigare, apoi scrută prin hublou priveliștea ce se desfăcea la ora aceea din faldurile grele ale întunericului.

— Ne aflăm, domnii mei, deasupra oceanului — spuse el cu aerul vînătorului căruia apropierea animalului de bătaia armei îi ațîță toate simțurile. Să nădăjduim că din această călătorie nu ne vom întoarce cu mîinile goale. Din partea mea, pariez că așa va fi...

Gama cromatică pe care o desfășura oceanul într-un singur minut avea toate nuanțele posibile — de la azurul pur, trecînd prin verdele deschis al frunzelor abia înmugurite, prin toate variațiile griului, prin argintiul vechilor gravuri, pînă la violetul sepulcral, la roșul incendiar, la negrul opac. Dar clipa de supremă frenezie, cînd toate culorile și nuanțele spectrului păreau a se fi lichefiat într-o haotică învălmășeală, era izbucnirea bruscă a soarelui pe un orizont pînă atunci la fel de amorf și nepătruns ca întreaga întindere de ape.

Bartolomeu simți că i se umple dintr-o dată retina de văpăi ca la explozia a nu știu cîte megatone de uraniu. O secundă trecu printr-o stare vecină cu amețeala. Toate simțurile îi erau încordate la maximum. Zbaterea nervoasă a valurilor de țărm căpătă proporții sonore de uragan, iar mireasma oleandrilor și magnoliilor — distilată în retortele adînc răscolite ale zorilor — îi inundă nările pînă la senzația acută de sufocare.

Se plimba la ora asta matinală pe malul oceanului, dar, în pofida prezenței dominante a universului lichid din jur, ochii săi se ridicau, uneori, involuntar spre înălțimi căutînd siluetele înzăpezite ale Alpilor cu care își deprinsese privirile. Absența acestor siluete, ca și trecerea aproape fără tran-

ziție de la noapte la zi, specifică ținuturilor tropicale, îi confirmau dureros — dacă mai era nevoie! — că de ieri pînă astăzi sute, poate mii, de kilometri s-au interpus, brutal, în calea palidei speranțe de a fi salvați. Salvați, da, pluralul îi devenise în ultimele zile modul firesc de gîndire, deoarece fiecare speranță, fiecare plan nebunesc pe care-l însăila o cuprindea acum neapărat în țesătura sa intimă, ca pe un nucleu luminos și indispensabil, pe Adriana.

Plimbarea asta matinală reprezenta, de altfel, pentru el prilejul unei rememorări, unui disperat efort de a-și aduna gîndurile, de a încerca să regăsească firul pierdut în amalgamul haotic al întîmplărilor trăite vertiginos de la teribilul șoc al reîntîlnirii cu Adriana. Momentele se desprindeau anevoie din vîrtejul acesta labirintic pentru a se înșirui într-o succesiune cu aparență logică, de aceea efortul îl resimțea dureros, cumplit de dureros, în toate fibrele creierului.

Mai întîi șocul. Surpriza. Senzația zăpăcitoare a halucinației. Apoi neașteptata ei efuziune. I se azvîrlise în brațe, îl înăbușise în sărutări prelungi, crispate, ca o explozie a simțurilor dezlănțuite, îi pipăise fiecare contur, fiecare trăsătură, fiecare cută a obrajilor de parcă ar fi vrut să-și dea seama că, într-adevăr, trăiește, că Bartolomeu Cubleșan nu e o fantomă, ci o realitate vie și certă, același pe care îl știuse la Cluj, la București.

El o ținea în brațe — prezență caldă, dogoritoare — și se străduia, de asemeni, să redescopere în profilul alungit, delicat, desenat cu rigoarea severă a sculpturilor antice, în sferele imense și negre ale pupilelor, în meșele rebele ale părului tuns băiețește, în lujerul înalt și fin al gîtului, nu atît făptura concretă a Adrianei, cît izvorul acela nedefinit și, totuși, cert de tulburare voluptoasă, poate unica certitudine sentimentală din întreaga sa existență de bărbat.

I se păru — o clipă numai — că întrezărește în adîncul pupilelor întunecate o fulgerare bizară, ceva care parcă su-

gera un examen distanțat și ironic, dar în clipa următoare n-o mai zări și își zise că a fost doar un reflex al propriilor lui coșmaruri din ultima vreme. Apoi, punînd capăt brusc cercetării acesteia perplexe și stupide, se lăsă și el în voia bucuriei copleșitoare de a regăsi o Adriană pe care, în străfundurile tulburi ale subconștientului, o socotise iremediabil pierdută. În îmbrățișările și mîngîierile lui izbucnea, în sfîrșit, neînfrînat întreg acel tumult lăuntric reprimat pînă acum cu strășnicie.

Uitaseră amîndoi de prezența lui Florian Lupșa, care urmărea scena cu neascunsă uimire căutînd să priceapă sensul acestei efuziuni neașteptate. Abia într-un tîrziu Bartolomeu i-a remarcat privirea ochilor holbați și s-a dezlănțuit — pentru întîia oară de multe zile — într-un hohot imens de rîs. I-a explicat cine este femeia apărută intempestiv în salonul prînzurilor și cinelor lor monotone, iar pictorul, fără prea mare plăcere, a acceptat prezența Adrianei ca pe un rău inevitabil.

Au urmat două zile în care a revăzut-o pe Adriana în același salon care căpătase acum pentru el un farmec irezistibil. Pictorul își îngurgita mîncarea, absent și mecanic, cu aceleași mișcări și gesturi de ritual monoton, în timp ce femeia și bărbatul de lîngă el vorbeau într-una, de cele mai multe ori în șoaptă, aproape un dialog mut, punctat însă, din cînd în cînd, cu exclamații zgomotoase, urmate din nou de lungi tăceri, în care se contemplau înlemniți, căutînd parcă să realizeze pînă la capăt sentimentul că totul e real și nu o amăgire a simțurilor.

Starea aceasta de euforie a fost însă curmată cu brutalitate într-o noapte, cînd Bartolomeu și pictorul au fost treziți din somn de zgîlțîieli furibunde. În încăperea lor se aflau individul cu ochi de vietate marină și Fredy Stiefter, cuprinși de o agitație neobișnuită. Azvîrlind, de sub ochelari, priviri speriate spre celălalt, care părea că-i inspiră o teamă

grozavă, Fredy, cel altădată atît de amabil și onctuos, le ceru lui Lupșa și Bartolomeu, pe un ton grosolan care nu admitea replică, să se îmbrace rapid „deoarece în cel mai scurt timp ștergem putina și schimbăm domiciliul". Atît, nici o explicație mai mult, ca și cum n-avea nici un rost să-și mai bată gura de pomană pentru niște treburi aflate în firea lucrurilor și, deci, de la sine înțeles.

— Domnișoara Adriana Jacotă vine, de asemenea, cu noi — mai adăugă el, dar tăcu brusc în clipa cînd privirea aparent inexpresivă a celui ce-l însoțea se abătu asupra lui.

Tot ce a urmat după aceea s-a petrecut într-un ritm atît de turbat, încît Bartolomeu nici acum, în zbuciumatul său soliloeviu matinal pe malul oceanului — deși nu trecuseră nici douăzeci și patru de ore de atunci — nu se simțea suficient de dezmeticit și stăpîn pe sine ca să pună oarecare ordine în fapte. I se părea că într-o singură zi trăise peripețiile cîtorva vieți.

O goană nebună — senzația asta i se înfipse adînc în creier și tot restul se strîngea, din frînturi disparate, în jurul acestui ax. Intîi rostogolirea liftului transparent, parcă și mai buimăcitoare decît prima dată. Rostogolire care dura minute infinite pînă ce opriră subit în fața unei văgăuni pline de o beznă ciudată, ca un clei gros și vîscos. Singurele puncte de reper în întuneric erau sonore — glasuri întretăiate de oameni, bufnituri de greutăți aruncate, șuierături stridente de mașini care semnalizau ca la o răspîntie aglomerată. Ba chiar lui Bartolomeu îi răsunară în urechi, la un moment dat, ecourile unor explozii îndepărtate ce se succedau la scurte distanțe, exact deasupra capului, la cîteva zeci sau sute de metri. Fură aproape aruncați de brațe puternice în cabina îngustă a unei mașini ovoidale care începu o nouă rostogolire frenetică, de astă dată pe orizontală, străpungînd cu un vîjîit enorm bezna cleioasă. Interiorul cabinei era luminat slab de o stranie pîlpîire izvorîtă de

undeva, din tavan, dar chiar și în această penumbră chioară Bartolomeu distinse că, în afară de el și Lupșa și de cei doi însoțitori, nu se mai afla nimeni. Probabil că acest mijloc de transport subteran era condus fie de un robot care funcționa în pîntecele sale, fie prin telecomandă. Mai apucă doar să se gîndească la formidabila organizare a acestei lumi subterane — adăpostită sub crestele inofensive de azur și zăpezi ale Alpilor — și să se întrebe, îngrijorat, unde o fi în momentul acesta Adriana; prin unicul ochi de vitrolit al mașinii năvăli, densă și orbitoare, lumina zilei.

Pășiră amețiți pe un platou, dibaci disimulat în spatele unor colțuri abrupte de stînci, la ieșirea unei grote camuflate sub o perdea aproape impenetrabilă de vegetație. Nici nu se obișnuise bine cu efervescența razelor solare — al căror joc de irizări aproape îl uitase de cînd zăcea claustrat în adîncurile neobișnuitei subterane — că Bartolomeu se simți împins brutal către o stranie insectă metalică, ca un fel de miriapod preistoric, aflată la o margine a platoului. Abia în clipa cînd se pregăti să urce cele cîteva trepte suspendate care duceau în măruntaiele gînganiei, observă că în alte colțuri ale platoului erau gata de zbor alte patru aparate la fel de minuscule.

Constată cu surprindere că interiorul „insectei" era mult mai încăpător decît își imaginase. În afară de ei, cei patru, care urcaseră ultimii, se mai găseau acolo, tolăniți pe scaune comode, scorțosul Otto Stiefter, cu barba sa impozantă revărsată pe albeața imaculată a cămășii, și încă doi tipi, cu înfățișări insignifiante, unul burduhănos și celălalt sfrijit ca o scîndură, ambii însă cu privirile rătăcite și tulburi care îi desemnează, ca un stigmat, pe consumatorii inveterați de stupefiante.

Și mai era cineva, în colțul cel mai întunecos: Adriana. În clipa cînd îi zări profilul, decupat net pe spătarul de plastic cenușiu al scaunului, și îi distinse sferele negre și grele

ale pupilelor lucind stins între pleoapele încercănate de nesomn, uită ca prin farmec de goana frenetică, de sentimentul înfricoşător de animal fugărit pe care-l încercase, difuz şi invadator, din clipa cînd brutalele zgîlţîieli îl smulseseră din aşternut. Înaintă spre ea, dar o mînă grea i se puse pe umăr şi-l apăsă pe unul din scaunele de lîngă intrare. Făcu o mişcare violentă ca să se descotorosească de presiunea imperativă a acelei mîini, dar, tocmai cînd izbutise, se simţi tras irezistibil spre podeaua cabinei, de data asta nu de un braţ omenesc, ci de ridicarea bruscă şi vijelioasă a „gînganiei" care îşi luase zborul.

Între Bartolomeu şi Adriana se declanşă un subtil dialog al privirilor, care s-ar fi putut tălmăci, în limbaj sonor, printr-o încurajare reciprocă, printr-o strădanie de a se calma unul pe celălalt, de a-şi transmite măcar o iluzorie undă de încredere şi linişte. Ceilalţi călători începuseră, în surdină, o sporovăială agitată, din care răzbăteau frînturi de fraze, într-un bizar jargon internaţional, despre o anume cacialma care fusese trasă unor urmăritori periculoşi. Dar doctorul Cubleşan, izolat în acest schimb de mesaje cu fiinţa a cărei tărie lăuntrică o simţea depinzînd hotărîtor de propria sa tărie, nu auzi nimic pînă ce pictorul nu şuieră la urechea sa :

— Nu degeaba şi-au luat tălpăşiţa domnii de la „Psycho"! Toate poliţiile europene sînt la ora asta pe urmele lor...

Sarcastica remarcă a lui Lupşa îl readuse brusc la realitate. Mintea începu să-i lucreze febril. Aşa se explica, prin urmare, azvîrlirea lor în fundul subteranei, apoi fuga asta precipitată cu arme şi bagaje. Probabil că în celelalte „insecte" pe care le văzuse pe platou s-au urcat şi ceilalţi membri ai bandei, iar printre ei se afla, desigur, Sabina Lupşa şi, cine ştie, poate chiar enigmaticul preşedinte al trustului „Psycho".

Bine, dar încotro? Unde mai puteau spera să găsească refugiu sigur de vreme ce atîtea forțe se dezlănțuiseră ca să le dea de urmă? Mai ales după ce observase teribila organizare a adăpostului lor subteran — o fortăreață în toată puterea cuvîntului, menită, fără îndoială, să le ferească depozitele de stupefiante și droguri de ochii indiscreți — n-ar fi putut crede în ruptul capului că acești domni, cu spiritul lor de prevedere diabolic, s-au aventurat acum prosteşte în necunoscut. Înseamnă, deci, că undeva îi așteaptă nu numai un simplu loc de aterizare, ci un refugiu și mai bine camuflat și apărat, de unde să-și poată continua nestingheriți activitatea lor obscură.

Răspunsul la această avalanșă de întrebări îl căpătă chiar mai repede decît se așteptase. „Gîngăniile" aeriene, în pofida dimensiunilor lor liliputane, dezvoltau o viteză nu mai prejos decît aceea a obișnuitelor avioane cu reacție. Și iată că, la nu mai mult de trei ore de la decolare, aparatele de zbor începură să piardă vertiginos din înălțime pentru ca, peste cîteva minute, o zdruncinătură seacă să marcheze contactul cu solul.

Prima senzație pe care o încercă Bartolomeu la coborîrea din pîntecele „insectei" fu una olfactivă. O stranie simbioză de miresme leneșe, afrodisiace și mirosuri tari, agresive, îl făcu să se simtă dintr-o dată transplantat pe un alt tărîm. De altfel, veșnica lui marotă era că adevărata fizionomie a locurilor o definesc nu atît peisajele naturale sau confecționate de mîini omenești, cît fluxurile, uneori inefabile, alteori cotropitoare, de izuri și arome.

Aterizarea se produsese într-un soi de mic crater, vizibil artificial, ai cărui pereți — dintr-o piatră ciudată, de un vinețiu mat, fără reflexe — închideau circular orizontul, neîngăduind privirilor să se aventureze pe o rază mai mare de cel mult douăzeci de metri. Abia cînd de undeva, de peste acești pereți, răzbătură în urechile sale un bubuit și o

zvîcnire ritmică de ape, frapantele senzaţii olfactive căpătară pentru Bartolomeu un conţinut concret: da, asta era, nu puteau fi decît pe malul unei vaste întinderi lichide. Acel bizar concert de miresme şi arome nu putea fi orchestrat decît acolo unde respiră, îngemănate, vegetaţiile solului şi ale apelor. Şi pentru că soarele izbea aproape în creştet, cu o vigoare neobişnuită în Mediterană, Bartolomeu deduse că locul aterizării lor se găsea fie pe ţărmul african al Atlanticului, fie, şi mai probabil, pe o insulă pustie, aflată departe de marile rute internaţionale de trafic maritim sau aerian.

Observaţiile şi deducţiile acestea se derulară în răstimpul celor cîteva minute cît dură coborîrea tuturor pasagerilor şi cît „gîngania" metalică se retrase, fără zgomot, într-un fel de nişă din peretele craterului, un hangar sui-generis, pe măsura dimensiunilor ei. Ţinînd-o strîns pe Adriana lîngă el şi căutînd noi eventuale puncte de reper în topografia locului, Bartolomeu simţi, la un moment dat, că fîşia de platformă dură pe care se aflau toţi cei şapte pasageri ai straniului vehicul aerian se desprinde lin, cu o uşoară vibraţie, de spaţiul ocupat înainte şi glisează, cu ei cu tot, spre peretele din spatele lor. Masa vineţie se întredeschise fără zgomot şi se pomeniră într-o gigantică hală cu ziduri albăstrii, luminată de o stranie sursă de lumină aflată la mare înălţime, sub cupolă, asemeni unui soare artificial, cu razele însă mult temperate faţă de ale celui de afară.

— Domnilor — vorbi în clipa aceea Stiefter-senior cu intonaţii emfatice, uşor graseind şi mîngîindu-şi firele mătăsoase ale bărbii — aveţi privilegiul, cu care nu multe făpturi omeneşti se pot mîndri, de a fi oaspeţii trustului „Psycho" în sediul său principal. Vă găsiţi, domnilor — şi aici grandilocvenţa tonului, amplificată şi de ecoul imensei hale, căpătă rezonanţe care lui Bartolomeu îi zgîriară literalmente urechea — în faimosul „Palat al lui Onyrus", căruia mulţi îi atribuie pe ascuns însuşirea de incomparabil izvor al eufo-

riei și fericirii moderne, în jurul căruia s-au țesut cele mai elucubrante legende, dar în care n-au pătruns pînă azi decît cîțiva norocoși inițiați. Fiți recunoscători împrejurărilor pentru că v-au dat putința să vă numărați printre ei...

Satisfăcut, se pare, nu atît de impresia pe care o produsese discursul, cît de senzaționalele efecte sonore obținute, Otto Stiefter se îndepărtă maiestuos și grav, însoțit de burduhănosul și de sfrijitul cu priviri rătăcite de hașișomani, care îl ascultaseră topiți de admirație. Bartolomeu vru să-i urmeze, trăgîndu-i după el pe Adriana și pe Lupșa, dar nici nu făcu întîiul pas că răsună în spatele lui vocea celuilalt Stiefter:

— Ei, acum că auzirăm și exercițiile retorice ale ramolitului de taică-meu, putem să ne vedem liniștiți de treabă...

Cerșind parcă un cît de mărunt semn de aprobare din partea individului cu ochi de vietate marină, pentru grosolănia perfectă a tonului și a manierelor, și neobținînd decît o vagă clătinare din cap, Fredy continuă:

— Nu vă veți fi închipuit cumva că ați fost aduși aici să tăiați frunze la cîini?! Astea-s baliverne pentru adormirea copiilor cretini ziua-n amiaza mare — hohoti el, mimînd o grimasă batjocoritoare, care însă nu-i prea reușea, poate și din pricina ochelarilor ce-i dădeau aerul unui profesoraș șters, pierdut în vîltoarea împrejurărilor. Nu, domnilor — reluă după cîteva clipe, forțîndu-se să-și păstreze tonul tăios, provocator — dumneavoastră vi s-a rezervat marea, incomensurabila plăcere de a lucra și, în felul acesta, de a vă aduce contribuția la prosperitatea organizației noastre de binefacere...

— Lasă, stimate, clovneriile astea — se burzului la el pictorul într-un subit acces de furie. Îți dai ifose cu noi, dar vă știu eu pe voi ăștia cîte parale faceți. Îți țîțîie pantalonii pe fund la gîndul că v-au scos din bîrlogul vostru continental și v-au silit să fugiți, să vă retrageți în ultima voastră vi-

zuină. L-am auzit și pe taică-tău, pe bunul meu frățior Bruno, cum clănțănea din gură ca o moară stricată ca să-și dea iluzia că tot ce s-a întîmplat nu-i decît un vis urît și că puterea voastră n-ar fi fost știrbită nici cu o iotă. Principalul e că formula lui Ilarie Lupșa n-a încăput pe mîinile voastre și nici n-o să încapă vreodată, află de la mine! Și mai du-te dracului cu toată pălăvrăgeala asta idioată...

Bartolomeu căscă ochii mari de uimire, poate nu atît din pricina curajului neașteptat al lui Florian Lupșa de a-i înfrunta pe gangsterii din banda „Psycho", cît pentru că era prima oară, de la memorabila spovedanie, cînd îl auzea pe pictor debitînd un număr atît de mare de fraze la un loc. În clipa următoare însă văzu pumnul individului cu ochi de vietate marină ridicîndu-se în aer și apoi prăvălindu-se, cu o forță pe care nu i-ar fi bănuit-o, drept în moalele capului lui Lupșa. Trupul pictorului nu se prăbuși inert la podea, cum se aștepta, căci în aceeași secundă fusese ridicat ca un fulg de cel care-l lovise atît de năprasnic și purtat pe umeri, asemeni unui obiect neînsuflețit, în direcția unde se îndepărtaseră Otto Stiefter și invitații săi.

Zăpăcit și el de rapiditatea cu care se desfășurase întreaga scenă, Fredy își reveni însă repede și reluă pe un ton de jubilare sarcastică și agresivă :

— Sper că v-ați convins că aici nu ne mai jucăm cu amenințările, ci trecem neîntîrziat la fapte. Căci noi nu cultivăm mimoze, ci facem, cum vă spuneam, o grandioasă operă de binefacere, care ne aduce, ce e drept, și unele beneficii, dar asta e altă poveste. Mă adresez în special dumitale, doctore Cubleșan, căci de dumneata, de ce să-ți ascund, avem în special nevoie. Lasă mutrele astea mofluze, e timpul să-ți vină mințile la cap și să te pui pe treabă...

Poate că, dacă nu l-ar fi cuprins o teamă bruscă, nelămurită, în legătură cu ceea ce ar fi putut să i se întîmple Adrianei, Bartolomeu i-ar fi dat și el lui Fredy Stiefter o

ripostă usturătoare, dar se reţinu la timp şi tăcu. Fredy se aştepta, vădit, la o replică şi părea în gardă pentru orice eventualitate. Văzînd că Bartolomeu se încăpăţînează să tacă, se simţi tare pe poziţii.

— Mă bucur, doctore, că ai început să devii ceva mai rezonabil. E şi cazul, te asigur! Haide cu mine să-ţi arăt locul unde vei lucra şi să te prezint colaboratorilor dumitale. Poţi s-o iei şi pe doamna, căci veţi locui împreună în aceeaşi aripă a „Palatului lui Onyrus". După cum vezi — rînji el spălăcit — „Psycho" are grijă şi de confortul dumitale sentimental...

Fredy le făcu un semn să-l urmeze. Păşiră timp de jumătate de ceas prin imensitatea halei pînă ce, la un moment dat, pereţii se îngustară şi nimeriră într-un coridor în care răspundeau mai multe uşi. În coridor domnea o forfotă tăcută care-l impresionă pe Bartolomeu mai puternic decît dacă ar fi fost însoţită de obişnuita larmă a vocilor omeneşti. Pe uşi intrau şi ieşeau oameni în halate albe, de diferite staturi şi cu felurite înfăţişări, al căror numitor comun însă era privirea inexpresivă, vidată parcă de orice gînd sau dorinţă, privire ce-şi găsea o consonanţă aproape simbolică în paşii vătuiţi, în mersul cu articulaţii precise. Deşi era vădit că sînt oameni în carne şi oase, care respirau aerul planetei cu plămîni umani, Bartolomeu nu se putu degaja de senzaţia ciudată că a nimerit printre fiinţele altui univers.

— Te aşteptam, dragul meu Bartolomeu, şi mă bucur că te revăd împreună cu Adriana — îl întîmpină, din pragul unei uşi ce se deschisese larg, nimeni altul decît Ovidiu Horja.

În clipa aceea, Bartolomeu îşi dădu seama că, în ultimele zile, uitase complet de existenţa fostului său colaborator şi prieten. Mai bine zis, făcuse un teribil efort de voinţă de a-l uita şi, deşi prezenţa lui mai stăruia, difuză, în subconştient, imaginea fizică i se ştersese din memorie, ca şi amin-

tirea acelor delirante propuneri ce alcătuiseră obiectul ultimei lor conversații. Nici măcar nu se întrebase de ce nu l-a regăsit în claustrarea fantasticei subterane de sub vila de la poalele Alpilor. Poate că, în fond, fusese bucuros să nu-l regăsească. Iată însă că domnul Horja e aici, ba chiar cu un aer de parcă s-ar afla de cînd lumea, arogîndu-și rolul de gazdă. Spre deosebire însă de fățurile întîlnite pe coridor, Ovidiu Horja păstrase în ochii mici și verzi acea sclipire lucidă și rece, care părea reflexul dentiției perfecte.

— Și eu mă așteptam să te găsesc aici — minți cu o uimitoare nonșalanță Bartolomeu, parcă mirat el însuși că e capabil de tonul acesta firesc, ușor neglijent. Nu puteai fi decît aici — adăugă, după o clipă, cu o ironie care nu scăpă lui Ovidiu.

— Ei, și acum că v-ați reîntîlnit — răsună vocea lui Fredy Stiefter — nădăjduiesc că vă veți continua fructuoasa colaborare. Pînă ce domnul Horja o să vă pună la curent cu treburile, eu o voi conduce pe doamna Jacotă, care resimte desigur oboseala călătoriei, în apartamentul pe care vi l-am rezervat. Cu bine, domnii mei, și succes!

Urmărind-o din priviri pe Adriana, care se îndepărta pe coridor însoțită de Stiefter-junior, Bartolomeu avu, la un moment dat, impresia că ochii ei alunecaseră dincolo de el, spre Ovidiu, transmițînd un indescifrabil mesaj. Se întoarse brusc, surprinzînd exact clipa cînd Ovidiu închidea pleoapele, vrînd parcă să camufleze această mută convorbire. Rămase un timp perplex, căutînd să sesizeze sensul acestei fulgerătoare comunicări, dar își alungă repede temerile zicîndu-și că sînt, probabil, rodul surescitării și emoțiilor prin care trecuse în ultimele ore.

— Ai noroc, măi Bartolomeu, cel puțin o ai pe Adriana alături de tine — vorbi Horja repede, ca și cum ar fi încercat să justifice jocul de priviri de adineauri. Și e parcă mai frumoasă, mai plină de farmec ca oricînd! Fără îndoială

că ai cîştigat enorm în ochii ei de cînd ştie că, acceptînd să execuţi operaţia, i-ai salvat, în fond, viaţa. Femeile, dragul meu, sînt în stare să uite orice, în afară de asemenea acte capitale, pe care le aureolează cu toate atributele omeneşti şi divine. Dar ce-ai rămas aşa încremenit în prag? Hai să-ţi prezint vastul imperiu asupra căruia domnim împreună de-acum înainte...

Bartolomeu mai aruncă o privire de-a lungul coridorului, dar Adriana şi Fredy dispăruseră. Apoi, cu paşi şovăitori, fără nici o tragere de inimă, îl urmă pe Ovidiu.

Se trezi într-o încăpere care părea o inedită sinteză de cabinet obişnuit de lucru al unui om de ştiinţă cufundat în cercetări laborioase şi, totodată, de cameră a comenzilor într-o centrală electrică automată. În afara celor două birouri somptuoase alăturate şi a unei imense biblioteci, care ocupa un întreg perete, încăperea cuprindea două mari panouri de verificare şi comandă, înzestrate cu tot felul de indicatoare şi semnalizatoare. Două ferestre înguste, situate fiecare în dreptul unui panou, dădeau posibilitatea supravegherii unor încăperi alăturate.

O irezistibilă curiozitate, trezită în el instinctiv şi pe care nu putu să şi-o frîneze, îl făcu pe Bartolomeu să-şi azvîrle privirea printr-una din ferestre. Ceea ce i se înfăţişă era un obişnuit salon de spital, cu vreo zece paturi, cea mai mare parte ocupate de nişte indivizi pe care nu-i cunoştea. Între paturi circula o infirmieră prin nimic deosebită de infirmierele întîlnite în orice spital de pe oricare meridian al globului. După un timp îşi mută privirea la cealaltă fereastră. Tabloul era similar de parcă ar fi fost copia fidelă a celui dintîi. Un singur detaliu îl frapă: pacienţii din al doilea salon aveau ochii la fel de goi şi inexpresivi ca şi indivizii care circulau pe coridor. Se întoarse spre Ovidiu cu o mină întrebătoare.

— Cum ţi se pare? Nu-i aşa că e formidabil? îşi dezveli acesta şiragul de dinţi într-un zîmbet satisfăcut. La orice oră din zi sau din noapte, e suficient să cercetezi panoul, iar cadranele indicatoarelor îţi arată cu exactitate tensiunea, pulsul, tonusul muscular, frecvenţa bioundelor pentru fiecare pacient în parte...

— Toate astea le văd cu ochii mei — murmură Bartolomeu pe gînduri. Nu înţeleg un singur lucru: ce rost are spitalul acesta ultramodern într-un asemenea loc?

— Nu înţelegi? se miră cu aparentă sinceritate Ovidiu. Mare naiv ai rămas, dragul meu! Deoarece tot vei lucra împreună cu mine aici, nu văd de ce nu ţi-aş destăinui, mai ales că nimeni nu mi-a interzis acest lucru. Un anume fapt cred că nu ţi-a scăpat, în pofida uluitoarei tale naivităţi, şi anume că stimabilii din trustul „Psycho" şi-au luat tălpăşiţa de pe continent, fiind încolţiţi de copoii poliţiilor din diferite ţări. Se pare că dispariţia noastră a declanşat această urmărire furibundă, ceea ce i-a înfuriat şi mai mult. Ei bine, îi vezi tu pe aceşti domni resemnaţi în postura de învinşi, gata să-şi trăiască restul zilelor pe această insulă pierdută în largul oceanului? Te-ai înşela amarnic dacă ai nutri asemenea iluzii! Pur şi simplu, îşi vor face reapariţia peste un timp, dar cu o altă înfăţişare. De ce caşti ochii aşa la mine? Parcă nu ştii la fel de bine că, prin operaţia al cărei mecanism tu însuţi l-ai descoperit, centrii memoriei îşi pot muta domiciliul în orice trup omenesc ! Şi astfel, după o vreme, cînd toată lumea va crede trustul „Psycho" dispărut sau lichidat, nişte banali funcţionăraşi de provincie sau onorabili medici rurali sau poate — de ce nu ? — preacuvioşi călugări franciscani vor relua, nestingheriţi, activitatea acestei formidabile organizaţii de-a lungul şi de-a latul mapamondului...

Înlemnit, cu ochii fixaţi asupra panourilor cu cadrane fosforescente şi minuscule becuri multicolore, Bartolomeu simţi că e pe cale să-şi piardă din nou autocontrolul. La multe

s-ar fi așteptat în legătură cu aplicarea descoperirii sale, dar urzeala aceasta diabolică, pregătită și calculată cu o precizie atît de halucinantă, depășea cu mult sărmanele limite ale imaginației sale. Poate că în alte împrejurări s-ar fi pierdut în considerații filozofice despre inepuizabilele resurse ale cinismului uman, despre nemărginirea infernului sufletesc pe care-l găzduiește încă această ființă fragilă care și-a arogat, printr-o uriașă inadvertență, printr-o monstruoasă minciună, titlul de unică întruchipare a rațiunii în mijlocul unei naturi implacabile și viclene. Dar acum nu-i ardea de reflecții sterile, fără finalitate, mintea lui începuse să caute febril, în acest dramatic păienjeniș de împrejurări, aflate la granițele verosimilului, o cît de infimă cale de ieșire. Se simțea copleșit de o enormă răspundere pentru tot ce se va întîmpla de-acum înainte, fiind conștient că, asemeni flușturaticului ucenic vrăjitor, declanșase prin descoperirea sa, dar mai ales prin bezmetica ușurință cu care acceptase să realizeze prima operație de acest gen, o succesiune de crime cu implicații fără precedent în istoria umanității. Pe lîngă această migrare în masă a unor memorii criminale, încărcate cu tot bagajul de abjecții și sadisme pe care l-a putut acumula firea omenească de-a lungul secolelor, hîda ciupercă de la Hiroșima i se păru un fleac. Torturat de viziunea unui autentic sabat goyesc, atribui celor ce văzuse și auzise în aceste clipe proporții și răsfrîngeri catastrofice.

— Un adevărat conveier al transplantării memoriilor — continuă Ovidiu pe un ton sec, profesional, făcîndu-se că nu remarcă tulburarea lui Bartolomeu — un conveier organizat la scară industrială modernă, utilizînd cuceririle celor mai variate ramuri ale științei și tehnicii contemporane, totul pus în slujba transformării colosalei tale descoperiri într-un bun al unei elite demne de devotamentul și admirația noastră. Poți fi mîndru, dragul meu, rari sînt savanții

care, în viață fiind, să-și fi văzut visul cu ochii, și încă într-un mod atît de magnific!

Inflexiunile de amabilă și, poate, consolatoare ironie din glasul lui Horja nu-l mai iritară pe Bartolomeu, cum s-ar fi întîmplat altădată, toate astea i se păreau ridicol de mărunte, ca un „ți-ai uitat umbrela", strigat în urma cuiva care se îndreaptă spre scaunul electric, sau ca o fluturare de batistă la plecarea unui tren al morții. Avea nevoie de luciditate, de multă luciditate, dar nu luciditatea placidă și neroadă a resemnării, acel rictus interior de autocompătimire, balsam al comodităților și lașităților, ci de o rafală continuă, de un lanț de explozii lăuntrice care să-i mențină toate simțurile încordate.

— Și cine sînt pacienții? întrebă el cu vocea omului care caută să se informeze, arătînd spre cele două panouri și spre încăperile din spatele lor.

— Primul salon îi adăpostește pe „coloniști", al doilea pe „colonizați" — rîse Ovidiu, mulțumit de ingeniozitatea acestor sugestive denumiri, împrumutate dintr-o terminologie cu rezonanțe ambigui și bizare.

— „Colonizații" ăștia — constată Bartolomeu pe un ton cît mai alb cu putință — au niște mutre cam stranii și nu prea fac impresia unor voluntari...

— Nu există voluntariat mai pur, dragul meu — Ovidiu își curbă spinarea pînă ce buzele îi ajunseră în dreptul urechii lui Bartolomeu — decît al acestor ființe care au atins, pe timp limitat ce-i drept, treapta zero a memoriei umane...

Deoarece Bartolomeu rămăsese cu ochii pironiți în gol, Ovidiu adăugă liniștitor:

— E păcat, crede-mă, să te omori cu firea din pricina unor indivizi care și-au sacrificat cu bună știință, în goana după senzații tari, bruma de rațiune și conștiință pe care o mai posedau. Ăștia sînt cei mai nesățioși consumatori de

stupefiante și halucinogene din cîți au cunoscut bătrînul nostru continent plus cele două Americi. După ce și-au secătuit uneori averi colosale peregrinînd prin paradisele artificiale ale hașișului și marijuanei, mescalinei și psilocibinei, au acceptat de bună voie să vină aici, în „Palatul lui Onyrus", ca să trăiască într-o perpetuă frenezie a viziunilor interioare, într-o continuă aiurare și într-un nesfîrșit extaz. Iar cînd au epuizat toate experiențele onirice, nu le-a mai rămas nimic altceva decît să încerce suprema satisfacție, aceea a uitării complete de sine, considerată ca un fel de culme a rafinamentului. Atunci li s-a administrat cel mai nou și mai senzațional produs al trustului „Psycho", lethina...

— Lethina ? N-am auzit pîn-acum... își exprimă Bartolomeu nedumerirea pe tonul cel mai profesional cu putință.

— Balsamul uitării, echivalentul modern al licorii miraculoase din faimoasa fîntînă Lethe a infernului antic ! exclamă Ovidiu. Nici n-ai avut cum să auzi, dragul meu, deoarece această substanță n-a pătruns încă dincolo de granițele acestei insule. Dar cînd va pătrunde, te asigur că va revoluționa moravurile umane la acest asfințit glorios de secol ! Cel care a inventat-o a parcurs jumătatea drumului pînă la enigmatica — deocamdată enigmatica — formulă a lui Ilarie Lupșa. Împreună cu el, folosindu-ne de cunoștințele lui extraordinare, vom parcurge și cealaltă jumătate. Atunci istoria umanității își va redobîndi dimensiunile firești, de mizerabilă ficțiune, sortită uitării ca toate ficțiunile, iar noi ne vom duce misiunea pînă la capăt, de a crea o nouă istorie...

Surescitat, pradă din nou acelui delir rece care-i contorsiona trăsăturile în grimase halucinate, Ovidiu îl apucă brusc de braț pe Bartolomeu și îl trase după el de-a lungul coridorului unde indivizii cu ochii goi de expresie își con-

tinuau, ca niște automate, forfota aparent fără scop. Una dintre uși se deschise și Bartolomeu se pomeni într-o încăpere mult mai vastă decît cele în care Ovidiu Horja și maimarii trustului „Psycho" instalaseră teribilul „conveier al memoriilor". Se simți dintr-o dată transpus în atmosfera unui straniu atelier de alchimist, avînd însă toate atributele tehnicii secolului. Misterioase procese de disocieri și sinteze se petreceau în retorte de dimensiuni fantastice așezate în spatele unui vast ecran de sticlă insonorizant și dezodorizant care-ți dădea impresia că asiști la un spectacol.

Preocupat să descifreze rosturile acestui spectacol de alchimie modernă, Bartolomeu nu sesiză prezența personajului care dirija toate aceste procese. Îl remarcă doar cînd Ovidiu se dezlănțui într-un potop de epitete admirative:

— Ți-l prezint, doctore Cubleșan, pe cel mai formidabil biochimist al timpurilor noastre, pe singurul stăpîn autentic al secretelor materiei vii, profesorul Isidro Fuente y Vasquez !

Omul pe care-l desemna această efuziune grandilocventă era tot ce putea fi mai contrar clișeului preconceput al unui vraci, fie el și modern. Un tip de o statură impozantă, mai înalt chiar decît uriașul de Bartolomeu, cu un cap de nobilă frumusețe, ușor efeminat, cu buzele delicat arcuite, cu părul ondulat, grizonant, încununînd o frunte de olimpiană seninătate.

— Faimosul profesor Vasquez din Valparaiso, a cărui retragere din viața științifică, după ce a primit Nobelul, a făcut atîta vîlvă — observă Bartolomeu pe un ton strict constatativ, fără uimire.

— Întocmai, domnule, mă bucur că numele meu nu vă este total necunoscut — răspunse străinul cu o politețe rece, rezervată, care se acorda perfect cu fizionomia nobilă și distantă.

Au urmat cîteva minute de conversație banală, care amenința să alunece pe o pantă de convenții salonarde, dacă Bartolomeu, contemplîndu-l pe Vasquez, n-ar fi murmurat la un moment dat :

— Nu mi-aș fi imaginat, domnule profesor, că retragerea dumneavoastră înseamnă... dar se opri brusc, poticnit.

Profesorul Vasquez așteptă cîteva clipe, fără să pară tulburat de remarca atît de stîngaci curmată a lui Bartolomeu.

— De ce nu continuați, domnule ? spuse el într-un tîrziu pe același ton detașat. Îmi voi permite să reiau eu firul ideii pe care o sugerează începutul dumneavoastră de frază : că retragerea mea înseamnă nu părăsirea activității științifice, ci, de fapt, o nouă etapă a carierei mele, închinată altor preocupări și probleme. Asta ați vrut să spuneți, nu-i așa ? În primul rînd, aș ține să vă amintesc că nu am declarat niciodată și nimănui că sînt hotărît să abandonez știința. Pur și simplu, mi-am abandonat catedra și laboratorul de la universitatea din Valparaiso. De ce ? E o chestiune mult prea complicată ca să vă explic acum și aici. Rețineți doar atît : în viața fiecărui om de știință vine o clipă cînd bilanțul a tot ce a înfăptuit, inclusiv onorurile, i se pare de o tragică nulitate și cînd are revelația că adevărata sa vocație, chiar în limitele științei pe care o slujește, se află, în fapt, altundeva decît în zona unde și-a căutat-o pînă atunci. Pentru mine, dacă vreți neapărat să știți, acest moment a coincis cu însăși descoperirea care mi-a adus Nobelul, și anume că în compoziția chimică a moleculelor care alcătuiesc genele, celulele noastre embrionare, se află înscrise nu numai viitoarele noastre caracteristici fizice ori psihice, ci și, la fel de ineluctabil, modul cum vom muri, cu precizie dezesperantă, mergînd chiar pînă la exactitatea zilei și a orei respective. Am trăit zile și nopți

de adevărat coşmar, domnul meu, gîndindu-mă la clipa cînd oamenii vor deveni conştienţi de această crudă predestinare sigilată pînă acum cu pecetea tainică a necunoscutului. Desigur, nu e prima oară în milenara sa istorie cînd omul se simte biată frunză în bătaia unui vînt orb numit destin. Dar pînă acum destinul a cuprins şi zone vaste de imprevizibil, de hazard, iar imprevizibilul şi hazardul presupun speranţa, lupta, ambiţia, poate nebunească, de a birui. Din momentul cînd hazardul devine practic inexistent, cînd totul e predestinat cu inexorabilitate matematică, ce rost şi semnificaţie ar mai avea revolta şi lupta? În clipele acelea de febră şi spaimă mi-am zis că, devreme ce eu am fost cel ce am deschis omului această cale spre neant, tot eu sînt obligat, moralmente obligat, să i-o închid. Care putea fi cheia unică, magicul zăvor cu care să lăcătuiesc poarta supremei mele imprudenţe? Uitarea! Aşa s-a născut lethina...

...Toate aceste scene, frînturi de conversaţii, impresii, senzaţii, i se amalgamau lui Bartolomeu sub frunte în dimineaţa aceea cînd ivirea soarelui din abisul de ape al oceanului îi umpluse retina de incandescenţele unui început de lume. Încetul cu încetul se orînduiseră pe un fir cît de cît logic. Ba nu, uitase ceva, şi tocmai momentul acela n-ar fi vrut în ruptul capului să-l uite. Ultima lui convorbire cu Horja, înainte de a se despărţi pentru o noapte de zbucium şi nesomn. Îl întrebase: „Şi cu noi ce va fi după ce vom efectua marea migraţie a bandei „Psycho" în noile lor trupuri omeneşti?". Horja l-a privit nedumerit, apoi a izbucnit într-un hohot ambiguu care dură secunde în şir: „Auzi ce întrebare?! Noi doi şi profesorul Vasquez vom fi ultimii colonizatori de trupuri străine! Ne vom alege cu

grijă înfăţişările care să ne permită maximum de eficienţă în îndeplinirea extraordinarei misiuni pe care ne-am asumat-o şi ne vom opera, dragul meu, cu deosebită grijă colegială, unul pe celălalt...". L-a mai întrebat doar atît: „Nu cumva Vasquez e şeful trustului?", la care Ovidiu, oprindu-se subit din rîs, i-a răspuns cu o umbră de neliniște în privire: «În nici un caz, de asta garantez, Vasquez e prea aerian, nu coboară el la asemenea treburi. Ce pot să-ţi spun e că nici eu nu l-am văzut încă pe acest misterios personaj şi că, la ora actuală, e sigur că nu se găseşte în „Palatul lui Onyrus". Unele indicii din ultimele zile mă fac însă să cred că sosirea lui pe insulă e aşteptată din moment în moment...»

Străbătînd în lung şi-n lat îngusta fîşie de nisip care alcătuia plaja minusculei insule, scrutînd din cînd în cînd imensitatea întinderii de ape, Bartolomeu îşi zise că nu degeaba cerberii săi îl lăsaseră fără nici o dificultate să iasă la plimbare în zorii zilei. Într-adevăr, se pare că n-aveau de ce să se teamă: adăpostul lor se afla, desigur, la mare depărtare nu numai de orice aşezare omenească, dar şi de itinerarele obişnuite ale vapoarelor ori avioanelor. În cele aproape două ore de cînd respira aerul iodat al oceanului nu numai că nu zărise nimic care ar fi putut evoca silueta vreunui vehicul maritim sau aerian, dar nici nu auzise, în pofida stării continue de pîndă încordată, nici măcar ecoul vag al unui bîzîit îndepărtat.

Izbindu-se pentru a nu ştiu cîta oară de nu prea înaltul dig de pietre care hotărnicea plaja, Bartolomeu îşi aruncă întîmplător privirea dincolo de această barieră inofensivă. Era gata să revină la monotona traversare a plajei, care îl ajutase pînă acum să-şi adune gîndurile dispa-

rate, cînd un detaliu mărunt îl făcu să rămînă pe loc, cu ochii mari sorbind avizi fiecare centimetru pătrat de peisaj. Dincolo de dig, într-un soi de golf verzui, mai mult un pinten de ape în coasta insulei, învăluit într-o umbră deasă — umbră care i se păru destul de stranie, deoarece soarele arzător nu îngăduia în alte locuri nici un colţişor de întunecime — se desenau, abia vizibile în cremenea dură a stîncii, două intrînduri cu contururi prea regulate şi, mai ales, prea simetrice între ele ca să fi fost despicate de ape ori de intemperii. Dispus cum era să se agaţe de cel mai insignifiant şi fragil fir de nădejde, se azvîrli dintr-un salt dincolo de dig şi intră pînă la genunchi în apă ca să ajungă la ciudatele patrulatere săpate în stîncă. Din cîţiva paşi se află în pragul celui mai apropiat dintre ele. Presentimentul i se adeveri: în fundul unei strîmte cavităţi sclipea stins o „gînganie" asemănătoare celei care-i adusese pe insulă. Cealaltă cavitate avea aceeaşi utilizare: similitudinea contururilor, care-l frapase, tăinuia similitudinea rosturilor. Erau, probabil, hangarele vehiculelor aeriene de rezervă, menite să asigure salvarea *in extremis* a bandei în cazul unui atac prin surprindere.

Măruntul, precarul fir de nădejde începu să-i strîngă inima cu vigoarea unui odgon solid. Ar fi oare imposibil să încerce o evadare cu una din aceste „gînganii", a cărei siluetă, abia întrezărită, parcă îl chema şi îl sfida? Manevrarea lor nu i se păruse teribil de complicată. Erau, fără îndoială, dirijate prin intermediul unor sisteme-robot de pilotaj.

Fugi prin fîşia de apă şi sări digul dintr-o suflare, încropind febril un plan de evadare care să înşele pînă şi cele mai palide bănuieli ale cerberilor. De altminteri, treaba

asta nu părea nici ea grozav de dificilă, ţinînd seama de aplombul şi siguranţa domnilor de la „Psycho", care se simţeau aici la adăpost de orice surpriză. Trebuia numai s-o pună imediat în gardă pe Adriana şi să-i împărtăşească planul ale cărui şanse de reuşită căpătau din ce în ce mai mult în ochii lui consistenţa ameţitoare a unei certitudini.

Zăpăcit de amestecul tulburător de bucurie şi teamă care îi anihilase pînă şi elementarul simţ al prudenţei, alergă pe plajă ca-n transă. Rămase însă înţepenit, cu un picior suspendat caraghios în aer, cînd se auzi strigat. Întoarse capul şi o zări, lîngă o tufă de magnolii de la extremitatea plajei, pe Adriana.

Înfiorarea electrizantă care îl ţintuise locului i se risipi într-un mic geamăt de uşurare. Îi făcu un semn discret Adrianei să-l urmeze şi se îndreptă din nou spre dig. Cînd ajunseră la parapetul de pietre, îi strînse brusc braţul brun de creolă arătîndu-i cu un gest mut cele două patrulatere ale căror contururi căpătaseră pentru el irizări irezistibile.

— Priveşte bine, Adriana — şopti el conspirativ, după o tăcere prelungită — acolo, în umbra aceea aparent informă, se află, oricît ar părea de neverosimil, salvarea noastră...

Dacă Bartolomeu şi-ar fi aruncat întîmplător, în acel moment, privirea spre întinderea incandescentă a oceanului, ar fi zărit ceva nu mai puţin ciudat decît grotele săpate simetric în stîncă : nu departe de mal se ivise din ape un soi de lujer negru cu o corolă de lentile scăpărătoare. Era un periscop care, asemeni unei bizare făpturi acvatice, scruta minuţios insula. Dar era prea absorbit de hangarele acelea minuscule care reprezentau pentru el unica existenţă reală în univers.

Neașteptat, cu o smucire care pe moment îl dezechilibră, Adriana i se smulse din strînsoare. Bartolomeu o privi uluit căutînd să priceapă sensul acestei mișcări violente. Femeia de lîngă el îi înfrunta privirea cu ochi reci, injectați subit cu veninul unui batjocoritor dispreț. Avu în clipa aceea presimțirea sinistră că se va întîmpla ceva greu de definit, dar fără îndoială monstruos și ireparabil.

— Mă văd obligată să te dezamăgesc — ricană Adriana cuprinsă de o veselie aproape euforică — dar planul dumitale, doctore Cubleșan, nu se va realiza în vecii vecilor. Regret prăbușirea acestor iluzii stupide, n-am ce-ți face, vei trebui să te resemnezi cu ideea că tot restul zilelor soarta dumitale va rămîne indisolubil legată de a noastră...

Bartolomeu nu înțelegea, mai bine zis refuza să înțeleagă. Undeva, sub el, simțea că pămîntul începe să se surpe măcinat de un inexplicabil cutremur. Se strădui să se descotorosească de senzația idioată a căderii în gol.

— Ce sînt vorbele astea, Adriana? murmură el buimăcit. Nu cumva soarele ăsta păcătos...

O scurtă rafală de hohote îi răpăi asurzitor în urechi. Adriana zîmbea amuzată, dar nu rîdea. Cel ce rîdea atît de dezlănțuit era Ovidiu Horja ivit ca din pămînt în spatele Adrianei, cu dentiția sclipind orbitor în bătaia soarelui tropical.

— Haide, dragul meu Bartolomeu — rostogoli el cuvintele printre dinți — fii rezonabil și privește adevărul drept în față: ai de-a face cu o nouă Adriana Jacotă care, pe lîngă binecunoscutele-i atribute fizice, posedă ceva în plus, de loc neglijabil: inteligența și farmecul personalității domnișoarei Sabina Lupșa...

Apoi, cu un fel de triumf sfidător în vocea care căuta să domine zgomotul valurilor izbite de stînci:

— Prima mea operație independentă, doctore Cubleșan, fără prețioasa ta îndrumare, și vei fi nevoit să recunoști că a reușit ca și cum ai fi executat-o cu propriile tale mîini...

Ultimul gînd conștient care mai pîlpîi o clipă în mintea lui Bartolomeu, inundată apoi de un enorm torent de umbră, se poticni într-o bîiguială tulbure: „E vina mea, eu te-am ucis, iartă-mă, Adriana..."

Din clipa aceea nu mai simți decît adierile brizei care-i izbeau obrajii cu forța unei furtuni teribile și, totodată, îmbietoare, ca o irezistibilă chemare a neantului. Picioarele i se dezmorțiră singure din încremenire și o porniră în goană spre iradiația obscură a acestei chemări, spre ocean.

— Te somăm, doctore Cubleșan, să te oprești — răsună glasul iritat al Adrianei-Sabina. Să știi că arma prietenului nostru e necruțătoare și nu greșește niciodată ținta!

Lîngă ea își făcuse, într-adevăr, apariția individul cu ochi de vietate marină care îndrepta, impasibil, spre ținta vie și ușoară din fața lui un minuscul pistol cu laser. Bartolomeu nu auzea însă decît vibrațiile tainice ale ecourilor din adîncuri care repetau obsedant, ca mii de orgi, acordurile tumultoase ale chemării.

Înfuriată de această fugă nebunească spre ocean, Adriana-Sabina se pregătea să-i facă semn individului să declanșeze fascicolul de raze ucigașe cînd, deodată, rămase cu mîna în aer și cu buzele întredeschise, electrizată de tunetul unei voci izbucnite parcă din străfundurile oceanului. În aceeași secundă Bartolomeu se opri și el din goana sa disperată la nici o jumătate de metru de liziera înspumată și clocotitoare a valurilor. Vocea transmisă de un difuzor puternic peste întinderea verzuie din fața sa avu asupră-i efectul unei ex-

plozii miraculoase care sparse o breșă în anihilanta beznă lăuntrică. Mesajul acelei voci lui i se adresa :

— Oprește-te, Bartolomeu Cubleșan, zău, nu e nici o fală să mori sub valuri exact în clipa cînd ești salvat. Da, măi băiatule, ești salvat, ce-ai rămas înlemnit cu ochii cît cepele ? Și pe urmă nu uita că ne așteaptă m'sieur Noirot în locanda lui geneveză cu o „fondue" de să-ți lingi buzele...

Jovialitatea glasului lui Racolțea, imperceptibil umbrită de îngrijorare, nu numai că destrămă perdeaua densă de întuneric ce coborîse în ultimele minute peste conștiința lui Bartolomeu, dar avu darul să-i trezească și instinctul de autoapărare. Se întoarse brusc spre cei de pe mal și, zărind pistolul cu laser în mîna individului cu ochi de vietate marină, se trînti fulgerător la pămînt. Exact în clipa aceea misteriosul difuzor îi aduse în auz un glas pe care nu-l cunoștea și care se adresa, de astă dată, ferm și amenințător, celor strînși ghem în jurul Adrianei-Sabina :

— Sînteți în mîinile noastre, domnilor, — vorbea răspicat inspectorul Karstens. Vă sfătuiesc să nu opuneți nici cea mai infimă urmă de rezistență și, mai ales, să nu atingeți nici măcar un fir din părul doctorului Cubleșan. Vă informăm că, alături de noi, se găsește, în cele mai frumoase cătușe cu putință, însuși onorabilul vostru președinte, vînat de noi la cîteva mile de aici, pe elegantul său iaht. Am fost nevoiți să-i stricăm croaziera. Ca să vă convingeți, o să-i dăm cuvîntul...

Bartolomeu întoarse din nou ochii spre imensitatea oceanului. La vreo cîteva sute de metri de mal apele lăsau, spumegînd, să iasă la suprafață trupul vînjos și, totodată, suplu al unui uriaș hidroavion submersibil. În clipa aceea răsună și vocea președintelui.

— Predați-vă, fraților, fără mofturi și aiureli, n-are rost să faceți pe nebunii și să crăpați inutil, că nici ăștia nu știu de glumă, nu-s trecuți pe la biserică, credeți-mă pe mine ! Nu vă jucați cu focul, viața mea e în mîinile lor, la cea mai mică trăsnaie a unuia dintre voi, nici nu așteaptă să-mi fac rugăciunea, mă curăță cît ai zice pește ! Din momentul ăsta trustul „Psycho" nu mai există și să vă ia dracu, lepre nenorocite ce sînteți !

Deprins de-acum cu vîrtejul surprizelor, Bartolomeu își înfipse, totuși, unghiile adînc în carne ca să-și înăbușe un urlet de uimire. Recunoscuse vocea, deși n-o auzise decît o singură dată în viață. Era a pirpiriului și oacheșului meșter în tuzlamale și ciorbe de burtă din Lausanne. A lui Kostas Ferekidis.

XIV. frunze răscolite de vînt...

Toamna neobișnuit de caldă și uscată a acelui an prelungise neverosimil dulcea agonie vegetală a naturii. Pe calendarele electrice se perindau vertiginos ultimele inscripții ale lui noiembrie, dar cohorte întregi de frunze mai atîrnau, aparent imuabile, de rămurișurile încă mustind de sevă.

Rar de tot cînd se isca din senin vreo rafală de vînt repede curmată, două-trei frunze stinghere o luau razna, bete de ameteala plutirii în voie peste copaci, case, oameni.

Un asemenea triunghi scofîlcit de nervuri minuscule se lipi într-una din zile de geamul laboratorului lui Bartolomeu Cubleşan. La început, uriaşul blond — cufundat într-una din acele tulburi somnolenţe care îl cuprindeau frecvent de cînd revenise în institut — nu dădu nici o atenţie zdrenţuitului vestigiu clorofilian. Cu ochii pe jumătate închişi, contemplînd un punct invizibil dincolo de silueta neagră a microscopului, Bartolomeu rămînea uneori cîte o oră întreagă aşa, ca un exilat pe tărîmuri inaccesibile privirilor obişnuite. Colegii şi subalternii respectau, de obicei, aceste alunecări tăcute în ceţuri misterioase şi triste, străduindu-se să nu-i tulbure echilibrul precar, atît de trudnic refăcut.

Cineva uitase, desigur, să pună zăvorul la fereastră şi Bartolomeu fu smuls din placida somnolenţă de scîrţîitul neplăcut al balamalelor ruginite. Cele două canaturi se mişcau greoi pe prichiciul scorojit de căldură pînă ce o răbufnire violentă le trînti cu un zgomot sec de perete. Geamurile, incasabile, rămaseră intacte, dar Bartolomeu, cuprins subit de o teamă inexplicabilă, se repezi cu atîta grabă să închidă fereastra ca şi cum ar fi trebuit să preîntîmpine cine ştie ce inevitabilă catastrofă. O catastrofă a cărei prevenire stătea exclusiv în puterile lui.

Zări frunza răstignită pe luciul transparent al geamului în clipa cînd se pregătea să tragă zăvorul. Rămase un timp nedefinit ca hipnotizat de gălbuia arătare vegetală, care căuta, printr-un incredibil efort, să reziste asaltului rafalelor de vînt şi să se menţină în fragila stare de repaus. Tîrziu, cînd o nouă porţie de scîrţîieli jalnice îi izbi strident auzul, desprinse frunza cu gingaşe precauţii şi o adăposti în căuşul încăpător al palmei. Închise fereastra, înţepeni bine zăvorul şi se întoarse cu paşi obosiţi la masa de lucru.

Păru o vreme adîncit în studierea nervurilor fine a căror imperceptibilă zbatere sugera imaginea unei dramatice agonii, unei bătălii disperate şi fără sorţi de izbîndă pentru a evita sau măcar a întîrzia sfîrşitul implacabil. Nu-l pasionase niciodată botanica şi, de aceea, contemplarea îndelungă a unei biete frunze azvîrlite de vînt ar fi stîrnit, dacă vreunul din colaboratorii săi ar fi fost de faţă, mirare şi chiar o anume, semnificativă, compasiune. Cine şi-ar fi putut imagina că în clipele acelea gîndul doctorului Cubleşan era departe de botanică şi chiar de veştedul ei sol autumnal?

„Biată frunză în bătaia unui vînt orb numit destin", cîmpeiul acesta de frază îi ciocănea tot mai asurzitor timpanele, făcîndu-l să retrăiască, cu o intensitate care-l uimi pe el însuşi, întîmplările petrecute la începutul verii. Nu că le-ar fi uitat cumva, o asemenea teribilă succesiune de peripeţii nu poate fi uitată cu una, cu două, ea marchează prea necruţător straturile cele mai profunde ale conştiinţei, lasă amprente prea dure. Dar eforturile conjugate ale prietenilor şi cunoscuţilor, ale colegilor de institut, de a ocoli cu grijă chiar şi cea mai inofensivă aluzie la cele petrecute, nu fuseseră zadarnice. Încetul cu încetul evenimentele nenorocite în vîltoarea cărora fusese angrenat începuseră să se estompeze, să-şi piardă contururile ascuţite şi dureroase. Momentele de somnolenţă, care-i întrerupeau uneori ritmul obişnuit al muncii, nu erau — cum ar fi putut să pară — întoarceri pe cărările straniei sale aventuri, ci pur şi simplu acele pauze fără gînduri de care orice organism obosit are nevoie. Că la el aceste pauze erau mai lungi şi luau aspectul unei totale cufundări în zone lăuntrice inaccesibile se datora, poate, unui grad de oboseală, unei epuizări nervoase pe care el însuşi, cu absurdă străşnicie, refuza să şi le recunoască.

În primele săptămîni după înapoierea în țară fiecare clipă îi era atît de plină de imagini, scene, frînturi de dialoguri din acele zile ameţitoare încît avea adesea senzaţia că n-a părăsit încă „Palatul lui Onyrus", că se mai află pe plaja îngustă asaltată de valurile oceanului, ba chiar se surprinse elaborînd complicate planuri de evadare. Revenirea la realitate se desfăşura anevoie, cu smucituri şi opinteli.

Dacă ar fi fost să fixeze momentul nodal, punctul hotărîtor, de cotitură, al acestei reveniri, al ieşirii din apele mocirloase ale coşmarurilor, fără îndoială că l-ar fi plasat în ziua reîntîlnirii cu directorul institutului, venerabilul profesor Dragomir Manciu.

N-a avut loc această întîlnire decît la vreo trei săptămîni după întoarcerea la Bucureşti. Doctorii elveţieni, convocaţi de Racolţea într-un savant consult, îi recomandaseră lui Bartolomeu, în primul rînd şi înainte de orice, o odihnă prelungită, excluzînd orice preocupare ce ar fi putut solicita cel mai minim efort. Ca să se asigure că prietenul său respectă întru totul această recomandare, Justin îşi luase şi el un mic concediu şi rămase în ţară. Nu izbuti să-l convingă să plece într-o staţiune de la mare sau de la munte — însăşi pronunţarea acestor cuvinte : „mare" sau „munte", evocîndu-i probabil momente prea recente şi prea teribile, îi dădea lui Bartolomeu frisoane — aşa că aranjă cu un prieten să le închirieze pentru două luni o vilă, un fel de *cottage*, pe malul Argeşului, la cîteva zeci de kilometri de Capitală.

Au fost zile şi săptămîni cînd Justin Racolţea devenise o ideală simbioză de infirmieră, guvernantă şi cerber. Păzea somnul lui Bartolomeu cu un devotament aproape inuman. Nu dormea nopţi întregi pîndindu-i cea mai măruntă tresărire, iar cînd nălucirile şi vedeniile coşmarurilor îi smul-

geau lui Bartolomeu gemete, însoțite de zvîrcoliri, de gesturi agitate și haotice, îl trezea și îl liniștea ca pe un copil, cu atîta grijulie delicatețe și căldură cîtă n-ai fi bănuit că încape în inima grăsunului și în pepenașul lui de Turkestan.

Obsesia continuă a lui Justin erau însă ziariștii. Ca să evite asalturile lor furibunde scoase din priză videotelefonul, iar împrejurimile vilei erau supuse zilnic unei investigații minuțioase. Vreo doi reporteri intreprizi încercaseră să-l abordeze, prin diferite „manevre de învăluire", pe doctorul Cubleșan, dar, în ciuda risipei de ingeniozitate, încercările lor se izbiseră de acel zid neînduplecat care era Racoltea.

Un singur om izbuti să străpungă acest zid, ajungînd în sacrosanctul loc al odihnei lui Bartolomeu : tînărul locotenent Pavel Zaharopol. Descinse într-o zi din mașină, imberb și serafic, contemplînd cu ochii lui mari și neverosimil de albaștri smaltul policrom al pajiștilor captate în jocul fosforescent de oglinzi al apelor Argeșului. Justin, care-i zărise silueta, dar încă nu-l recunoscuse, se rostogoli în grabă pe treptele micului peron din fața vilei, gata să-l izgonească pe acest intrus venit să le tulbure liniștea. În clipa însă cînd îi văzu fața, uită de toate precauțiile luate pînă atunci și izbucni într-o efuziune de simpatie zgomotoasă care aproape îl sperie pe locotenentul cu figură de adolescent întîrziat.

Zaharopol fu invitat în vilă și Justin, în bucuria sinceră de a-l revedea pe acest tînăr care-i cîștigase afecțiunea, uită să-l prevină că trebuie să evite cu orice preț conversațiile referitoare la recenta afacere „Psycho". Această amnezie bietul Racoltea o plăti scump. Solicitat de întrebările zbuciumate, cu o tentă ușor agresivă, ale doctorului Cubleșan,

Zaharopol îşi dădu drumul fără nici o reticenţă şi povesti, cu o anume voluptate chiar, amănunte legate de soarta ulterioară a personajelor implicate în ţesătura complicată a afacerii. Membrii bandei „Psycho" se aflau într-o închisoare eleveţiană aşteptînd procesul, care se anunţa senzaţional. Cu o singură excepţie, profesorul Isidro Fuente y Vasquez, extrădat statului Chile, al cărui cetăţean era, şi graţiat printr-o hotărîre prezidenţială la intervenţia unui mare număr de savanţi cu reputaţie mondială, care aduseseră în sprijinul cererii lor meritele incontestabile ale profesorului pe tărîm ştiinţific, precum şi faptul că ultima lui descoperire, Lethina, putea fi utilizată şi în scopuri curative, în anumite maladii psihice.

Bartolomeu ascultase înfrigurat toate aceste relatări, dar, la un moment dat, păru nemulţumit şi puse cu deosebită insistenţă o întrebare care îl frămînta, se vede, în cel mai înalt grad : ce s-a întîmplat cu Ovidiu Horja ? Zaharopol păru o clipă încurcat. Era tocmai întrebarea pe care ar fi vrut s-o evite. Lăsă însă scrupulele la o parte şi îi informă pe cei doi interlocutori că Horja, scăpat o frîntură de secundă de sub supravegherea poliţiştilor, înghiţise o doză mortală dintr-o otravă necruţătoare, pe care o păstra, probabil, de multă vreme asupra sa. Vestea aceasta avu un efect neaşteptat : Bartolomeu se închise imediat într-o carapace dură de muţenie şi, după cîteva minute, se retrase, fără să-şi ia măcar un convenţional rămas bun de la tînărul ofiţer, care se roşise tot cu sentimentul că a făcut o gafă ireparabilă.

La vreo jumătate de oră după aceea, cînd Zaharopol, încă jenat, părăsi vila pierzîndu-se în mii de scuze faţă de Racolţea pentru gafa sa involuntară, Justin îl căută pe Bar-

tolomeu, speriat de reacţia acestuia la vestea sinuciderii lui Ovidiu Horja. Dar căutarea fu zadarnică : Bartolomeu Cubleşan dispăruse. Repuse videotelefonul în priză şi începu să întrebe, disperat, în toate locurile unde s-ar fi putut duce prietenul său sub impresia veştii ce-l tulburase într-un asemenea hal. Pînă la urmă descoperi că Bartolomeu ajunsese tocmai atunci în cabinetul profesorului Manciu, la institut.

Profesorul, care nu-şi mai întîlnise colaboratorul şi fostul discipol de la plecarea la congresul genevez, nu se arătă mirat de apariţia intempestivă a unui Cubleşan cu priviri febrile, cu figura răvăşită şi tenebroasă. Octogenarul neuropsihiatru văzuse prea multe în lunga sa viaţă şi carieră ca să se mai lase impresionat de apariţii oricît de ciudate şi neaşteptate. Mic şi uscat, cu un nas turtit de mops în mijlocul unui chip care, altfel, prin trăsăturile lui ascetice, ar fi părut de prelat, Dragomir Manciu îl întîmpină pe Cubleşan cu afabilitatea sa obişnuită, ca şi cum îi aştepta vizita chiar în acel moment. Presărînd conversaţia cu obişnuitele sale aforisme şi intercalîndu-le pe alocuri cu citate, de preferinţă în limbile lor de obîrşie, bătrînul savant manifesta aceeaşi vivacitate, niţel preţioasă, care îi era lui Bartolomeu de mult familiară.

— Spuneţi-mi, tovarăşe profesor — întrerupse Bartolomeu brutal convorbirea care ameninţa să ia o turnură convenţional-amabilă — este adevărat că m-aţi supus acum trei ani tratamentului de psihoterapie care vă poartă numele ?

— Da, şi ce-i cu asta ? răspunse profesorul cu imperturbabilă seninătate, nepărînd de loc pus în încurcătură.

— Este, deci, adevărat... murmură Bartolomeu copleşit, uitînd de prezenţa interlocutorului său.

— Nu înţeleg — vorbi Manciu, cu aerul cel mai firesc din lume. E adevărat, da, şi ce importanţă are asta pentru

dumneata în acest moment ? Ce-a fost a fost ! *Fugit irreparabile tempus...*

— Bine, tovarăşe profesor, dar cum puteţi măcar pune o asemenea întrebare ? strigă Bartolomeu ca un apucat. Credeţi că-mi poate fi indiferent faptul că mă descopăr un ucigaş ordinar, salvat printr-o manevră abilă de consecinţele crimei ?

— Ucigaş ? Şi încă ordinar ? Ce vorbe sînt astea, dragă Cubleşene ? E drept, îndelungata mea experienţă mi-a demonstrat că jumătate din nebunii nu sînt altceva decît imbecilităţi mascate, dar nu-mi imaginam că voi ajunge ziua să verific această observaţie chiar pe tine. Cine ţi-a băgat în cap asemenea trăsnăi ?

— Ovidiu Horja în persoană, el mi-a arătat hîrtia scrisă şi semnată de mine prin care mă declaram de acord să mi se aplice tratamentul dumneavoastră, ca să mă eliberez de coşmarul teribil al vinovăţiei, ca să uit că eu sînt, şi încă premeditat, ucigaşul lui Şerban Danielescu...

Prăbuşit în fotoliu, epuizat de cascada asta verbală revărsată dintr-o suflare, Bartolomeu văzu, uimit şi iritat, că buzele uşor răsfrînte de sub nasul turtit de mops al profesorului se lăţesc într-un zîmbet abia frînat să nu se prefacă într-un hohot. Cu un gest decis, Dragomir Manciu trase sertarul biroului şi îi întinse o hîrtie pe care Bartolomeu descoperi, năucit, scrisul său.

— *Ceux qui ont de l'ésprit ont mille bons contes à faire sur les sottises dont ils ont été témoins* [1], cunoşti, sper, dragul meu, sentinţa aceasta a unui înţelept. Numai că mă văd nevoit să constat că m-am înşelat şi că nu eşti de loc acel om de spirit pe care-l credeam capabil să riposteze cum se

[1] „Oamenii de spirit au să-şi spună mii de poveşti despre prostiile la care au fost martori" (Chamfort : „Maximes et pensées").

cuvine la aiurările iresponsabile ale unui ticălos. De fapt, ar trebui să fiu mîhnit că m-ai putut bănui, barem o singură clipă, capabil de o atare, să-i spunem pe nume, complicitate la crimă. Citeşte bine propria ta declaraţie, dragă Cubleşene, şi vezi că tratamentul ţi l-am făcut, într-adevăr, dar cu mult înaintea accidentului stupid căruia i-a căzut victimă nefericitul de Danielescu...

Hîrtia cu pricina tremura atît de violent în mîinile sale, încît Bartolomeu nu putu cîteva clipe să citească. Cînd reuşi, în sfîrşit, să se calmeze, văzu acelaşi text din declaraţia pe care i-o arătase Horja, numai că data era, cu adevărat, alta, cu două luni mai devreme. După ce o citi şi reciti de cîteva ori, ridică ochii cu o privire buimacă. Era vădit că nu mai pricepea nimic.

— Nu ştiu ce nerozii ţi-o fi debitat Horja — continuă profesorul — dar dacă vrei să ştii cu tot dinadinsul împrejurările în care te-am supus acelui tratament, ţi le destăinui, cu toate că legile secretului profesional mi-ar interzice s-o fac. Dată fiind situaţia specială, treacă de la mine ! În perioada aceea mătăluţă ai fost victima unui accident de automobil pe şoseaua spre Constanţa. Accidentul a fost mai mult spectaculos decît grav, ca dovadă, atît tu, cît şi şoferul — erai cu maşina mea, te duceai la nu ştiu ce consfătuire — nu v-aţi ales decît cu răni uşoare, aproape fără importanţă. Mai îngrijorător mi s-a părut faptul că tu rămăseseşi de pe urma accidentului cu o anume stare halucinatorie : timp de cîteva săptămîni n-ai visat noapte de noapte decît tot felul de accidente apocaliptice, cu mii de victime în uriaşe bălţi de sînge. M-am sfătuit cu cei mai apropiaţi colaboratori ai mei, unii dintre ei prieteni cu tine, şi am hotărît să-ţi propun aplicarea tratamentului meu de hipnoză şi sugestie. Ai acceptat, l-am aplicat şi uite rezultatul !

Dacă-mi faci și această supremă, cum să zic, plăcere de a nu mă crede, n-ai decît să-i întrebi pe șoferul Radulian sau pe doctorul Calomfirescu, pe șeful de laborator Zainea ori pe alții care erau la curent cu treburile acestea...

În pofida tonului jignit și burzuluit pe care vorbea, profesorul Manciu urmărea cu atenție zbuciumul vizibil în privirea și pe chipul lui Cubleșan, constatînd cu satisfacție că omul care părea înainte tescuit de povara unei vini incomensurabile începe să înțeleagă, cu un embrion de ușurare în suflet, cît de grosolan fusese indus în eroare prin intermediul unei evidente plastografii, executate fără îndoială cu măiestrie și migală, dar, totuși, nimic mai mult decît o plastografie.

Bartolomeu simți, în acele clipe, o nevoie acută, aproape dureroasă, de a se confesa bătrînului său profesor, de a-i împărtăși poate nu atît întîmplările al căror erou fusese — întîmplări pe care Manciu, desigur, în linii mari le cunoștea — cît zguduirile și convulsiile interioare prin care trecuse și, mai ales, cumplita îndoială în care se zbătea cu privire la semnificațiile și rosturile întregii sale munci de pînă atunci. Pe măsură ce vorbea senzația de eliberare, ce începuse să se înfiripe undeva, sub zațul greu de zbuciume și amărăciuni, creștea tot mai invadatoare, nu printr-o ușuratică izgonire a umbrelor și îndoielilor, ci printr-o tot mai lucidă percepere a dimensiunilor și greutății lor reale.

Manciu îl asculta cu ochii larg deschiși, încercînd parcă să răzbată dincolo de bariera acestor destăinuiri haotice, dincolo de angrenajul complicat al cuvintelor, să recepteze vibrațiile lăuntrice pe o lungime de undă numai de el știută. Iar cînd Cubleșan, vlăguit de puteri, tăcu, octogenarul profesor lăsă să treacă un timp pînă se decise să vorbească.

— *Quando mi diparti da Circe* [1]... Da, da, şi tu, bietul meu prieten, asemeni eroului divinului Aligheri, ai scăpat ca printr-o minune de mrejele şi tentaţiile feei care ştie să dea oamenilor înfăţişare sordidă de rîmători. Îmi dau seama prin cîte ai trecut, dar nu-i nimic, *et si male nunc, non olim sic erit* [2]. Fiecare om poposeşte măcar o dată în viaţă pe insula de ispite şi vrăji a lui Circe, fiecare om are, la fel ca Ulise, clipa sa de slăbiciune, momentul cînd rezistenţa i se topeşte dizolvată de apa tare a împrejurărilor. Dar nu mulţi sînt cei ce izbutesc să găsească drumul înapoi spre Ithaca. Tu l-ai găsit, asta e important, asta mă face să te preţuiesc şi să te iubesc poate mai mult ca altădată. Dar nu dragostea dulceagă pentru fiul risipitor care a revenit la căminul părintesc, ci încrederea în fiul care a avut suficientă putere să nu risipească şi s-o biruie pe Circe. Ai pierdut încrederea în virtuţile şi rosturile ştiinţei ? Exclami şi tu ca poetul dezamăgit şi furios „Science who alterest all things with thy peering eyes, vulture, whose wings are dure realities [3]" ? Te-ai speriat şi tu de aripile de dură realitate ale ştiinţei ? Nici asta nu e nou, au trecut şi alţii prin asemenea stări de spirit cînd au văzut cu groază că idilica lor aventurare în hăţişurile cunoaşterii se poate solda cu efecte neprevăzute şi nedorite. Au renunţat oare la cunoaştere ? În nici un caz, asta ar fi echivalat cu o trădare a însuşi sensului existenţei lor terestre. Au găsit însă în ei puterea uriaşă de a restrînge cîmpul consecinţelor nocive omului şi umanităţii, renunţînd uneori la

[1] „Cînd am scăpat de Circe" (fraza cu care îşi începe Ulise mărturisirea în „Infernul" lui Dante, cîntul XXVI).

[2] „Şi chiar dacă acum îmi merge rău, într-o bună zi nu va mai fi aşa" (Horaţiu : „Ode", Cartea a doua, X).

[3] „Ştiinţă... sub ochii-ţi scrutători totul se-abate ; ...vultur cu aripi de grea realitate !" (Edgar Allan Poe : parafrazarea cîtorva versuri din „Sonet către ştiinţă").

aspectele spectaculoase, nu o dată chiar la acele miraje mai ademenitoare decît farmecele lui Circe — gloria și banii. „They that have power to hurt and will no done[1]" ! Și noi, dragul meu Cubleșan, sîntem în situația acelora care au cîteodată în mîini monstruoasa putere a răului, dar știu să abdice de la ea ca de la un tron funest, și în asta constă poate autentica superioritate a adevăratului om de știință. A trăi pe tărîmul științei înseamnă, prietene, a avea forța lăuntrică să te deposedezi continuu de tine însuți dăruindu-te altora, uneori poate cu prețul acelui *sacrificium intellectus*, mai greu de suportat ca orice. Mi-ai povestit, torturat de îndoieli, despre acel Ilarie Lupșa. De ce n-am crede că a fost, într-adevăr, un călător prin timp venit să plămădească o nouă umanitate pe măsura unui secol îndepărtat și fabulos ? Și poate că renunțarea lui finală e o lecție, Cubleșene, un mesaj adresat ție și mie și altora despre capacitatea demiurgului de a-și limita puterile cînd își dă seama că omenirea nu e suficient de pregătită să-i utilizeze cunoștințele spre folosul și nu spre distrugerea ei. Da, da, Bartolomeu Cubleșan, așa e, a putea înseamnă și a ști să-ți restrîngi puterea...

...La toate acestea și la multe altele se gîndea doctorul Cubleșan contemplînd imperceptibila și cu atît mai dramatica agonie a frunzei aduse de vînt la geamul laboratorului său. Cuvintele profesorului Manciu, care jucaseră un rol decisiv în faptul că se reapucase de lucru (pornind la abordarea unei noi teme — mijloace de întărire a capacității memoriei omenești), se suprapuneau mereu, ca un laitmotiv viguros de încredere și calm, peste coșmarul răbufnit al amintirilor.

Se trezi brusc din zbuciumata sa reverie, frapat de semnele unei neobișnuite agitații pe coridorul din fața laborato-

[1] „Cei ce-ar putea lovi și nu lovesc..." (Shakespeare : Sonetul XCIV).

rului. Ieşi în grabă să vadă ce s-a întîmplat. Prinse din zbor o vorbă aruncată de cineva : „Profesorul a suferit un atac de cord în cabinetul său". Angrenat dintr-o dată în panica generală, alergă şi el spre clădirea direcţiei.

Făcîndu-şi loc cu greu prin mulţimea cercetătorilor înghesuiţi în faţa cabinetului lui Manciu, Bartolomeu pierdu speranţa să mai ajungă înăuntru, cînd o voce îl strigă prin uşa întredeschisă. Ca la un semn magic oamenii se dădură deoparte lăsîndu-l să intre.

Îl văzu din prima clipă pe profesor răsturnat în fotoliu, cu faţa înţepenită într-un zîmbet care-i lumina ciudat trăsăturile ascetice ale chipului, răsfrîngînd o anume blajină frumuseţe pînă şi asupra nasului turtit de mops. Nu mai încăpea îndoială : cu ochii împăienjeniţi, cu o subită şi atroce durere sub frunte, îşi dădu seama că Manciu era mort.

Cineva îi şopti, făcîndu-l să tresară : „Pe biroul profesorului e un plic sigilat adresat dumitale". Căută din ochi plicul, îl zări, îl luă în mîini cu grijă, ca pe un obiect fragil, şi ieşi din încăpere.

Nu-l deschise pînă nu ajunse în singurătatea laboratorului său. Aici, cu gesturi lente, parcă temîndu-se, desfăcu ceara sigiliului. Din plic căzu o cărţulie într-o legătură violacee din piele de cangur. Răsfoind-o febril, descoperi pe coperta interioară un nume : ROMULUS CANGU.

Remarcă îndată lipsa unei file, ruptă destul de vizibil. Îşi zise că nu putea fi decît foaia cu formula lui Ilarie Lupşa...

cuprins

I	legătura din piele de cangur	5
II	incertitudinile și presentimentele de la miezul nopții	15
III	cupa cu dézaley și convorbirea cu umbrele	27
IV	torențiala ploaie de stele	44
V	răpirea sabinei, care n-a avut loc	65
VI	miracole personale între matineu și seara	86
VII	sechestratul și madona	100
VIII	„psycho" își modifică intențiile	115
IX	noaptea doctorului bartolomeu	133
X	un salt în gol	152
XI	ziua s-a sfîrșit în zori	168
XII	greutatea atomică a timpului	189
XIII	briza și laserul	211
XIV	frunze răscolite de vînt	241

Redactor : VICTOR ZEDINC
Tehnoredactor : MARIANA PUȘCAȘU

Dat la cules 26.09.1968. Bun de tipar 28.02.1969. Apărut 1969. Comanda nr. 1969. Tiraj 23.640. Hîrtie ziar sul de 70 g/m². 700×1000/32. Coli editoriale 7,25. Coli de tipar 8. A. 15.663. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—31

Tiparul executat sub comanda nr. 80 777 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România